

ကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့

WORLD TRADE ORGANIZATION

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်း

Trade Policy Review

မြန်မာ ၂၀၁၄

ကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ WTO ဆိုသည်မှာ ...

ကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ (WTO) သည် နိုင်ငံများအကြား ကမ္မာလုံးဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးစည်းမျဉ်းများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းလုပ်ဆောင်ပေးနေပါသည်။ ငွေး၏အမိကလုပ်ငန်းတာဝန်မှာ ကုန်သွယ်ရေးစီးဆင်းမှုများတတ်နိုင်သမျှ အဆင်ပြေချောမွေစေရန်၊ ခန့်များနှင့်ရေနှင့်လွတ်လပ်စွာ စီးဆင်းနိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒလေ့လာဆန်းစစ်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ...

အမျိုးသားကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများအားစောင့်ကြည့်လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းမှာ လည်ပတ်လှပ်ရှားနေသည့် WTO လုပ်ငန်းစဉ်ကြီးတစ်ခုလုံးအနက် အခြေားဖြင့်အရေးပါသည့် လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ယန်ရား (TPRM) သည် အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်ကြီး၏ အမိကအသက်သွေးကြောဖြစ်သည်။ WTO အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအားလုံး ဆန်းစစ်သုံးသပ်ပြီးဖြစ်ကာ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးစီ၏ ဆန်းစစ်မှုအကြိမ်အရေအတွက်သည် ကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအတွင်း ငွေး၏ပါဝင်မှ အနေအထားအရ ပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။

ပိုမိုသိရှိလိုပါက

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်မှုများနှင့်ပတ်သက်သက်သည့်သတင်းအချက်အလက်များကို WTO ဝက်ဘ်ဆိုက်ဖြစ်သော www.wto.org/tpr ဘွင်္ဂုံးရှိနိုင်ပါသည်။

မာတိကာ

မိတ်ဆက်

ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအဓိကအချက်အလက်များ

အပိုင်း (က)

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းအဖွဲ့သဘာပတိ၏နိဂုံးချုပ်အမှာစကား

အပိုင်း (ခ)

WTO အတင်းရေးများချုပ်ရုံး၏ အစီရင်ခံစာ

အနှစ်ချုပ်

စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒနယ်ပယ်၊ မူဘောင်နှင့်ရည်ရွယ်ချက်များ

ဆောင်ရွက်ချက်အားဖြင့်ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများနှင့်လုပ်ကိုင်မှုအလေ့အထုများ

ကဏ္ဍအလိုက်ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများ

References

Appendix Tables

နောက်ဆက်တဲ့	(၁)	ကုန်သွယ်မှုအကူအညီနှင့်	ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဆက်စပ်သော
နည်းပညာဆိုင်ရာအကူအညီပေးအပ်မှု			

အပိုင်း (ဂ)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစီရင်ခံစာ

ခြုံငံသုတေသန

ဖွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအခြားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ

မက်ခရီစီးပွားရေးဆိုင်ရာ၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာနှင့် မကြောသေးမီကာလ အခြားသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ

ကုန်သွယ်မှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒများ

ကဏ္ဍအလိုက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများနှင့်မူဝါဒများ

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်း - မြန်မာ ၂၀၁၄

မြန်မာနိုင်ငံ၏ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် မတ်လ ၁၁ ရက်မှ ၁၃ ရက်အထိ ပြဋ္ဌာန်ခဲ့ပါသည်။

မိတ်ဆက်

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ယန်ရား (TPRM) သည် ၁၉၈၆ ခုနှစ် နံပါးလတွင် GATT စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်များ၏စမ်းသပ်ပြဋ္ဌာန်မှုအပေါ် စတင်အခြေတည်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါယန်ရားသည် ၁၉၉၅ ခုနှစ် မေနနိုင်ရိုက်လတွင် WTO အားတည်ထောင်ခဲ့သည့် Marrakesh သဘောတူညီချက်အရ WTO ၏ အမြဲတမ်းသွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ရပ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။

TPRM ၏ရည်မှန်းချက်များမှာ နိုင်ငံ့ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်များအပြင် သက်ဆိုင်ပါက Plurilateral ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်များအောက်တွင်ပြဋ္ဌာန်ခဲ့သည့် စည်းမျဉ်းများ၊ ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများနှင့် ကတိကဝက်များကို WTO အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအားလုံးက ပိုမိုလိုက်နာစောင့်ထိန်းနိုင်ရေးအထောက်အကူပြုရန်ဖြစ်ပြီး ထို့မှတစ်ဆင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများနှင့်အလေ့အထားများ ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရိုလာခြင်းနှင့်ယင်းတို့ အပေါ်နားလည်လာခြင်းတို့ကြောင့် နိုင်ငံ့ကုန်သွယ်ရေးစနစ် ပိုမိုအဆင်ပြေချောမွှေလာမှုကို အထောက်အကူပြုပေးရန်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ယန်ရားသည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်း၏ ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများနှင့်အလေ့အထားအပြင် နိုင်ငံ့ကုန်သွယ်ရေးစနစ်လည်ပတ်နေမှုအပေါ် ငြင်းတို့၏အကျိုးသက်ရောက်မှုတို့ကို ကဏ္ဍအဖွဲ့အလင်ဖြင့် ပုံမှန်စုပေါင်းဝေဖန်ဆန်းစစ်နိုင်ကာ နားလည်သဘောပါကလာစေမည်ဖြစ်သည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်အနေဖြင့် သဘောတူညီချက်များအောက်ရှိ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ယူလိုက်နာရမည့်အချက်များ အသက်ဝင်ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် သို့မဟုတ် အငြင်းပွဲမှုဖြေရှင်းရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအတွက်၊ သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင်များအပေါ် မူဝါဒကတိကဝက်ပြုမှုအသစ်များချမှတ်ပေးရေးအတွက် အခြေခံတစ်ရပ်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ရန် မရည်ရွယ်ထားပေ။

TPRM လုပ်ငန်းစဉ်အောက်ပြုဆောင်ရွက်သောလေ့လာဆန်းစစ်မှုသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့်စီးပားရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးလိုအပ်ချက်များ၊ သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင်၏မူဝါဒများနှင့်ရည်မှန်းချက်များအပြင် ငြင်း၏ပြင်ပပတ်ဝန်းကျင်စသည့်နောက်ခံအခြေအနေများနှင့်ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာအတိုင်းအတာတစ်ရပ်အထိ လေ့လာဆန်းစစ်မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏တာဝန်မှာ နိုင်ငံ့ကုန်သွယ်ရေးစနစ်အပေါ် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများနှင့်အလေ့အထားများ၏အကျိုးသက်ရောက်မှုကို စစ်ဆေးသုံးသပ်ရန်ဖြစ်သည်။

TPRM လုပ်ငန်းစဉ်အရ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအားလုံး၏ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများအား ပုံမှန်ဆန်းစစ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂအားတစ်ခုအဖြစ်ရော်ကြောက် ကမ္မားချေးကွက်ဝေစုအနေအထားအရ အကြီးဆုံးကုန်သွယ်ရေးနိုင်ငံလေးနှင့်ကြီးလေးနိုင်ငံတို့ကို နှစ်နှစ်တစ်ခါ၏ နောက်ထပ် အကြီးဆုံးကုန်သွယ်ရေးနိုင်ငံ ၁၆ နိုင်ငံတို့ကို

လေးနှစ်တစ်ခါ၊ အခြားသောအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအားမြောက်နှစ်တစ်ခါနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများအတွက် ပိုမင်းကွာသောအတိုင်းအတာခွင့်ပြုလျက် ဆန်းစစ်မှုများပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။

ဆန်းစစ်မှုများကို ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒဆန်းစစ်ရေးအဖွဲ့ (TPRB) က အစီရင်ခံစာနှစ်စောင်ထုတ်ပြန်၍ လုပ်ဆောင်လေ့ရှိရာ ဆန်းစစ်မှုအရအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ၏မှုဝါဒအခြေအနေဖော်ပြချက်နှင့် WTO အတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံးက တာဝန်ယူရေးသားထုတ်ပြန်သောဘက်စုံအစီရင်ခံစာတို့ဖြစ်ကြသည်။

အဓိကကုန်သွယ်ရေးအချက်အလက်များ

Key trade facts

အပိုင်း (၁)

၂၀၁၄ ခုနှစ် မတ် ၁၁ ရက်မှ ၁၃ ရက်အထိပြုလုပ်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏
ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်း၌ ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းအဖွဲ့
သဘာပတီ H.E. Mr Joakim Reiter ၏ နိဂုံးချုပ်အမှာစကား

သဘာပတီ၏ နိဂုံးချုပ်အမှာစကား

ယခုလို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံးကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းဟာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှန်င့်
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒသဘာတရားများကို မိမိတို့ ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်နှင့်စေရန်အတွက် အလွန်
မွန်သည့်အခွင့်အလမ်းတစ်ခုကို ကူညီပုံပို့ပေးခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ မိမိအနေနဲ့ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး
ဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဒေါက်တာပုံင့်ဆန်း၊ ကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ဆိုင်ရာ မြန်မာအမြတ်များကိုယ်စားလှယ်
ဖြစ်သူ သံအမတ်ကြီး ဦးမောင်ဝေနှင့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်အားလုံးတို့ကို ယခုလပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်
ရင်းနှီးပွဲလင်းပြီး အပြုသဘောဆောင်သော ပူးပေါင်းပါဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်းများအတွက် အထူးပင် ကျေးဇူးတင်
ရှိကြောင်းပြောကြားလိုပါတယ်။ ကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ဆိုင်ရာ သစ်ကြေးလျ အမြတ်များကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သူ
သံအမတ်ကြီး Hamish McCormick ကိုလည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးသုံးသပ်ပေးသုံးအဖြစ် ထိုးတွင်းသိမြင်လွယ်သည့်
စွေးနွေးမှုများအတွက် အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိပါတယ်။ စာဖြင့် ကြိုတင်မေးမြန်းသော မေးခွန်း ၂၀၀ ခန့်အပေါ်
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြန်လည်ရေးသားဖြေဆိုမှုများအား အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက များစာကျေနပ်အားရှုံးရှိပါကြောင်းနှင့်
ထပ်တိုးမေးခွန်းများကိုလည်း ယခုအစည်းအဝေးအပြီး (၃) လထက်နောက်မကျစေသဲ ပြန်လည်ဖြေကြားပေးနိုင်ရန်
ဖျော်လင့်ထားပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်အတွင်း ပြောင်းလဲမှုပေါင်းများစွာကို တွေ့ကြံဖြတ်သနားရလျက်
ရှိပါတယ်။ ဆယ်စုံနှစ်ပေါင်းများစွာ သီးခြားရပ်တည်ခဲ့ရပြီးနောက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းပေါ်သို့
ပိုမိုခိုင်မှစွာ ရောက်ရှိစေနိုင်မည့်နည်းလမ်းဖြစ်သည့် ကမ္ဘာစီးပွားရေးသို့ ပြန်လည်ပါဝင်ပေါင်းစည်းနိုင်ရေး
လမ်းကြောင်းအပေါ် စတင်နိုင်လျောက်လှမ်းစေမည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဦးစာပေး
ပြပိုင်ပြောင်းလဲမှုများကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကလည်း လိုက်လဲစွာကြိုဆိုနေကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။
ဗဟိုစီမံကိန်းချုပြုးစီးသောစီးပွားရေး စနစ်မှ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းနိုင်ရေးရည်ရွယ်လျက်
လွန်ခဲားသုံးနှစ်တာကာလအတွင်း ဆောင်ရွက်ပြီးစီးခဲ့သည့် အရေးပါသည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အချို့နှင့်ပတ်သက်၍
မြန်မာနိုင်ငံ၏ မက်ခရိုစီးပွားရေးပြပိုင် ပြောင်းလဲမှု၊ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေကြေး
လဲလှယ်နှုန်းမူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု၊ ကုန်သွယ်မှန်င့်သက်ဆိုင်ရေး ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်း
လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများစွာတို့ကို ရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းနှင့်ပြန်လည်သုံးသပ်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း
နိုင်ငံခြားရုံးနှီးမြှုပ်နှံမှုပေးခေါ်သစ်ပြောန်းခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ကုန်သွယ်မှု
ဖြေလျော့ပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်သည့် ကုန်ပစည်းအရေအတွက်များစွာတို့အပေါ် non-automatic
သွင်းကုန်လိုင်စင်လိုအပ်မှုများဖယ်ရှားပေးခြင်းနှင့် ပိုကုန်ခွန်းများပယ်ဖျက်ပေးခြင်းစသည်တို့အတွက်

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့်ချီးကျူးပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ အဆိုပါ ပြပိုင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ အတွက် မြင့်မားသည့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများတိုးပွားလာခြင်းဟူသော အကျိုးအမြတ်များဖြစ်ထွန်းလာစေမှာဖြစ်ကြောင်းအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက မှတ်သားသိရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံသည် ငွေးချမှတ်ထားသည့် ပြပိုင်ပြောင်းလဲရေးလမ်းကြောင်းသစ်အပေါ်ရှုံးဆက်လျောက်လုမ်းနိုင်ရန်ကိုလည်း အခိုင်အမာတိုက်တွန်း အပ်ပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဆက်လက်လျောက်လုမ်းရမည့် ခရီးရည်တိုးတစ်ခုကျွန်းရှိနေသေးကြောင်းအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့်လည်း နားလည်အသိအမှတ်ပြုပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ ပြပိုင်ပြောင်းလဲမှုများစွာ ထပ်မံလိုအပ်နေသေးပြီး အချို့ကို မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် မဝေးလှသောကာလတွင်လုပ်ဆောင်ပြီးစီးမည်ဟု မျှော်မှန်းနိုင်ရာ စားသုံးသူအကာအကွယ်ပေးရေးဥပဒေနှင့် ယုံ့ပြုင်မှုမှုပါဒအသစ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ တိထွင်မှုမှုပိုင်ခွင့်၊ စာပေအနုပညာမှုပိုင်ခွင့်၊ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များနှင့်စက်မှုဒီဇိုင်းများအတွက် ရေးရှုလုပ်ဆောင်မှုများနှင့် တစ်ခုတည်းသောအရှိုးသားအသိဉာဏ်ပစ္စည်းများ မှုပိုင်ခွင့်ရုံး (Single National Intellectual Property Office) နှင့် အထူးပြုတရားရုံးများထူထောင်ရေးဆွေးလုပ်ဆောင်နေမှုများအပြုံ ကန့်သတ်ထားသည့်ကဏ္ဍအရေအတွက် များလျော့ချေရေးအပါအဝင်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်သုံးသပ်ရေးစသည်တို့ပါဝင်ပါတယ်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်များကိုကြိုးဆိုခြင်းအပြင် ကုန်သွယ်မှုနှင့် ယင်းနှင့်ဆက်စပ်သောမှုပါဒများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၏ထိရောက်သွက်လက်မှုနှင့်ရှင်းလင်းလွယ်ကူမှု၊ ထပ်မံတဲ့ခါးဖွင့်ဆောင်ရွက်ပေးမှုများကိုလည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် တောင်းဆိုလိုပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ပြပိုင် ပြောင်းလဲရေးကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများအတွင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကိုအမိုက်အစွဲးကဏ္ဍမှုပါဝင်ဆောင်ရွက်နေစေရေး ကိုလည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။ အဆိုပါဆောင်ရွက်မှုများဟာ အများပြည်သူခိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုတိုးတက်စေခြင်း၊ တရားဥပဒေစိုးပိုးရေးတိုးတက်ကောင်းမွန်စေခြင်း၊ အဂတိလိုက်စားမှုလျော့နည်းစေခြင်း နှင့် ကုန်သည်များအား ငွေးတိုးလုပ်ကိုင်လိုသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် သတင်းအချက်အလက်များ ပုံပိုးပေးခြင်း၊ ကမ္မာလုံးဆိုင်ရာ တင်ပို့ရောင်းချုပ်ကွင်းဆက် (Global Supply Chain) သို့ ချိတ်ဆက်နိုင်စေခြင်းစသည်အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရွေးကွက်စီးပွားရေးအတွက် ပိုမိုခိုင်မာသောအခြေခံအုတ်မြစ်ခ မှတ်ရေးတွင်အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

ကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ဆိုင်ရာ မိမိ၏ကတိကဝ်တဲ့များအားပြန်လည်ဆန်းသစ်ခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းအခြေခံမှုတို့၏သက်တာအဖြစ် ပထမဆုံးအကြိမ်ကုန်သွယ်ရေးမှုပါဒဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုအားလုံးတိုးတက်ကျီးကျူးခဲ့ကြပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် ခုံဟာဖွံ့ဖြိုးရေးဆွေးနွေးပွဲများအခုံးသတ်ရေးနှင့် နိုင်ငံစုံကုန်သွယ်မှုစနစ်ဆိုင်ရာ မိမိ၏ကတိကဝ်တဲ့များအား ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြန်အပေါ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ကျေနှုန်းရာရှုရှိကြပ်ရေးနှင့် အသိပေးအကြောင်းကြား ချက်များအပါအဝင် ကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ဆိုင်ရာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စရပ်များအပေါ် အာရုံစုံတိုက်ရေးနှင့် ကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့အစည်းအဝေးများတွင် ပိုမိုတိုးမြှုပ်နှံပါဝင်ရေးတို့ကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံအား အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။ ဒေသတွင်းသောကူးကြောင်းရှုံးရွက်ပြုမှုများအတွင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအနေဖြင့် ဒေသတွင်းပေါင်းစည်းမှုနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ သောကူးကြောင်းရှုံးရွက်ပြုမှုများအတွင်း တက်ကြစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသည်ကိုလည်း

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကကရပြုမိပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်အာဆီယံရေးရာဆက်သွယ်မှုများမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံဟာ ဒေသတွင်းကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် ပိုမိုတိုးတက်ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်လာနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ယခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးဆောင်မူအောက်တွင် အာဆီယံစီးပွားရေးအသိကိုအဝန်း၏ရည်မှန်းချက်များ ပိုမိုတိုးတက်ရရှိနိုင်ရန်ကိုလည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအခါးကမှုပ်လင့်လျက်ရှိကြပါတယ်။

ယခုဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကာလအတွင်း အလားအလာရှိသောတိုးတက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက တင်ပြခဲ့သည့် အခြားသောနယ်ပယ်များတွင် အောက်ဖော်ပြပါနယ်ပယ်များ ပါဝင်နေပါတယ်။ ယင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ယနေ့ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဒေါက်တာပွဲ့ဆန်း၏ မှတ်ချက်စကားများကိုလည်း မိမိတို့အနေဖြင့် ဂရာတစိုက်မှတ်သားထားပါကြောင်းပြောကြားလိုပါတယ်။

ကမ္မားကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအတွက် စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို မြင်တွေ့ရခြင်းအပေါ် ကျော်လုပ်အားရမှု ရပါကြောင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအတွက် ထပ်မံကြိုးပမ်းမှုများကိုလည်း တောင်းဆိုလိပ်ကြောင်း ပြောကြားလိပ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တားမြစ်ကန်သတ်ထားသော ကဏ္ဍအရေအတွက်များကို လျှော့ချုပ်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနယ်ပယ်အား ပိုမိုတဲ့ခါးဖွင့်ပေးရန်နှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူ များအားအကာအကွယ်ပေးရေး၊ စာချုပ်စာတမ်းများ အသက်ဝင်အာဏာတည်စေရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စတင်ထူထောင်လုပ်ကိုင်မှုများအား လွယ်ကူရောမွေစေရေးစသည် ကိစ္စရပ်များတွင် ပိုမိုတိုးတက်မှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရေးတို့ကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကတိုက်တွန်းကြောင်း ပြောကြားလိပ်ပါတယ်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အွန်လိုင်းမှုတစ်ဆင့် ဥပဒေမှုကြမ်းအသစ်များ၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ၃၂၆၃

သင့်လျော်သည့်သတ်းအချက်အလက်ဖြန့်ဖြူးမှုများ

ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများနှင့်ကုန်သည်များအတွက် ကြိတင်ခန်းမှန်းနိုင်မှုတွင် အရေးကြီး လှသည့်
မှတ်အသစ်များနှင့်လုပ်ဆောင်ချက်အသစ်များအား စတင်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမဲ့ သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်၊
အဖွဲ့အစည်း Stakeholder များနှင့်သင့်လျော်သလို ညိုနှင့်တိုင်ပင်မှုများပြလုပ်ရေး အတွက်လည်း
အလေးထားပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။ အခြားကိစ္စရပ်များအနက် အချို့အဖွင့်နိုင်ငံများက မြန်မာနိုင်ငံ၏
အထူးစီးပွားရေးဇာန်များတည်ဆောင်ရေးဆိုင်ရာစီမံကိန်းများနှင့်စပ်လျဉ်းသော

သတင်းအချက်အလက်များကို
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက်
အသေးစိတ်ပိုမိုရယူလိုက်ပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။

- အကောက်ခွန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အကောက်ခွန်တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်မှုလျင်မြန်ရောဇ်စေခြင်း

ကမ္မားကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် အမျိုးသားပြတ်းတစ်ပေါက်စနစ် (National Single Window) ခေတ်နှင့်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရက်မများအပါအဝင် ကန်သွယ်မလျင်မြန်ရောမေ

တိုးတက်စေရေး မြန်မာနိုင်ငံ၏ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုများအား ကြိုဆိုပါကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ အချို့အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ က မြန်မာနိုင်ငံအား WTO ၏အကောက်ခွန်တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်အား လိုက်နာ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ တိုက်တွန်းနေကြပါတယ်။ အလားတူပဲ မော်တော်ယာဉ်များကဲသို့ အချို့သော ကဏ္ဍများအတွက် အတော်အသင့်ဖိစ်းလေးလံနေသေးသည့် ပို့ကုန်/သွင်းကုန်လိုင်စင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ကိုလည်း တစ်ပြီးညီး Horizontal ပုံစံမျိုး ထပ်မံပြုပြင်ပြောင်းလဲသွားဖို့ လိုအပ်နေသေးကြောင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအတော်များက ထောက်ပြပြောဆိုနေကြပါတယ်။

- အကောက်ခွန်များနှင့်အခြားအခွန်အခများ

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပူမးဗျာ Applied MFN အကောက်ခွန်နှုန်းထားမှာ အတန်ငယ် နည်းပါးနေသေးသည်ကို အသိအမှတ်ပြုဝန်စံကြသော်လည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများစွာတို့က ပူမးဗျာ Applied MFN အကောက်ခွန်နှုန်းထားနှင့် ကောက်ခံခွင့်ရှိသည့် ပူမးဗျာ bound rate တို့အကြား သိသာသည့် ကွာဟာမှုနှင့်ပတ်သက်၍ စီးရိမ်လျက်ရှိကြပါသည်။ အကောက်ခွန်လိုင်းများ၏ ငါးပုံတစ်ပုံအောက်ကိုသာ သတ်မှတ်ကောက်ခံနေသည့်အချက်ကလည်း အာဏာပိုင်များကို အကောက်ခွန်နှုန်းထားများမြှုပ်တင်ရေး အတွက် ထပ်မံစဉ်းစားနိုင်သည့်အမြင်ကိုပေးအပ်လျက်ရှိသဖြင့် အကောက်ခွန်နှုန်းပတ်သက်ပြီး လုံးဝကြိုတင် ခန်းမှုန်းလို့မရအောင် ဖြစ်လာဖော်သည်။ အဆိုပါကိစ္စကိုဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရန်အပြင် မလိုလားအပ် သောအခွန်အခများအပါအဝင် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများရှင်းလင်းလွယ်ကူမှုရှိစေရေး စဉ်းစား ဆောင်ရွက်ပေးရန် မြန်မာနိုင်ငံအား အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကတိုက်တွန်းခဲ့ကြပါသည်။ ထိုပြင် ပြည်တွင်း အခွန်အကောက်များ၌ ပြည်တွင်းထတ်ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ပြည်ပမှတ်သွင်းလာသည့်ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ် လက်ရှိ အခွန်နှုန်းထားခွဲခြားကောက်ခံနေမှုများအပေါ် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရေးတို့အတွက်လည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် တိုက်တွန်းတောင်းဆာ နေကြပါတယ်။

- နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စီးပွားရေးတွင်နိုင်ငံတော်ပိုင်းကပါဝင်မှု

ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေးတွင် ယင်တိုးတက်မှုများအပေါ်အသိအမှတ်ပြုလျက် ကဏ္ဍများစွာတို့တွင် လွမ်းမိုးလျက်ရှိနေသေးသည့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သွားရန်နှင့် အဆိုပါလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဈေးကွက်အမြေအဖော်အမြေခံကာ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေရေးသေချာခိုင်မာစေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအား အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက တွန်းအားပေးပြောဆို နေကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံပိုင်ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းများကို ကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့သို့ အသိပေး အကြောင်းကြားမှုမပြုလုပ်ရသေးကြောင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကသိရှိမှတ်သားထားကြပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိစေရန်အတွက် အသိပေးအကြောင်းကြားမှုများပေးပို့တင်ပြရန် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက မြန်မာနိုင်ငံအား တိုက်တွန်းနှုံးဆောင်နေကြပါသည်။

- လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် အပင်နှင့်တိရစ္ဆာန်ပါးမွားရောဂါကင်းစင်ရေး

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်းအထောက်အပံ့ပေးမှုများ သို့မဟုတ် ပို့ကုန်အထောက်အပံ့ပေးမှုများ ပေးအပ်ထားခြင်းမရှိသောအချက်က အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသို့တွန်းအားပေးလျက်ရှိပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဆင်းရဲနှင့်ပါးမှုထိရောက်စွာလျှော့ချိန်ရေးအတွက် လယ်ယာနိုင်ကိုပျိုးရေးကဏ္ဍမှာအရေးပါလျက်ရှိရာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိမ့်ကျသည့်လုပ်သားထုတ်လုပ်နိုင်မှုစွမ်းအားနှင့် လယ်ယာကဏ္ဍ၏ ဈေးငွေတိုးချွဲ ထုတ်ဈေးနိုင်မှုအားနည်းလွှဲကြောင်းကို သတိပြုသိရှိထားကြပါသည်။ လယ်ယာကဏ္ဍအတွင်း နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပိုမိုလမ်းဖွင့်ပေးမှုသည် တိတွင်ဆန်းသစ် ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အားပေးလုံးဆော် ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု အချို့အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက စဉ်းစားသုံးသပ်ကြပါသည်။ အပင်နှင့်တိရှိုံးနှင့်မွားရောဂါ ကင်းစင်ရေးနှင့် စံချိန်စံညွှန်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်မှုများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ကြိုးပမ်းမှုများအပေါ် ကျေနပ်အားရမှုရှိနေစဉ်အတွင်း စံချိန်စံညွှန်းအသစ်များအား မြန်မာနိုင်ငံတွင်စတင်ကျင့်သုံးသည့်အခါ သဘောထားမှတ်ချက်ပေးရန် ပေးအပ်ထားသည် အချို့ ကာလနှင့်ပတ်သက်၍ အချို့အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက စိုးရိမ်ပုပန်မှုများပြသခဲ့ကြပါတယ်။

● ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ

ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းလိုင်စင်များကို နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများအား မကြာသေးမိကထုတ်ပေးခဲ့မှုများ၊ ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတွင် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကိုမြှင့်တင်ခြင်းများ၊ ဟိုတယ်လုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပါဝင်နိုင်သည့်အချိုးကို ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း ခွင့်ပြုပေးခြင်းများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍအတွက် မဟာစီမံကိန်း (Master Plan) ရေးဆွဲဖော်ထုတ်နိုင်ရေး ဗဟိုဘဏ်၏ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေမှုများအပါအဝင် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍအများအပြား၌ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တံခါးဖွင့်ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုများကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ကြိုဆိုခဲ့ကြပါတယ်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှ စဉ်းမျဉ်းများ ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိလာခြင်းအပါအဝင် စီးပွားရေးအခြေအနေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပတ်ဝန်းကျင် ပိုမို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမတို့မှတ်စံဆင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၏ ယဉ်ပြုင်နိုင်မှုကိုမြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် အဆိပါကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားရန်လည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက မြန်မာနိုင်ငံကိုတို့ကိုတွေ့ကြပါတယ်။

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်းအဟန်းအတားများရှိနေကြောင်း အသိအမှတ်ပြုဝန်ခံကြရုံးသာမက ကုန်သွယ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်နည်းပညာအကူအညီ များစွာလိုအပ်နေသေးကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရှိဖော်ထုတ်ခဲ့ကြပါသည်။ ညာဏာပစ္စည်း မှုပိုင်ခွင့်၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေး နှင့်အသိပေးအကြောင်းကြားရန်များ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား (ရေအားလျှပ်စစ်) စသည်တိုးအပါအဝင် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ ကုည်းထောက်ပံ့မှုများပြုလုပ်ရန်အတွက် အဆင်သင့်ရှိနေကြောင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအများအပြားက ပြောဆိုကြပါတယ်။ ယခုဆန်းစစ်သည် လုပ်ငန်းစဉ်၏နောက်တွဲအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကျင့်ပြုလုပ်မည် အလုပ်ရုံးနေ့စွဲမှုတစ်ဆင့် အပါအဝင် Enhanced Integrated Framework လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ဆက်နှုန်းသည် ကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့၏နည်းပညာအကူအညီအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏လိုအပ်ချက်များအပေါ် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်သွားနှင့်ရှိနေရေးကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကစဉ်းစားသုံးသပ်နေကြပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ သဘောဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနှင့် လူမှုရေးတရားမျှတမှုများ ရှိလာစေရေး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိကျပြတ်သားသည့် ရည်မှန်းချက် များအပေါ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများစွာတို့က ထောက်ခံကြပါတယ်။
အဆိုပါကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍

သယံဇာတအရင်းအမြစ်တူးဖော်ထုတ်လုပ်သောလုပ်ငန်းများ၏

မွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးတက်လာစေရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုနေမှုများကိုလည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက
ကြိုဆိုကြပါတယ်။ သစ်တောနှင့်သွေ့ကရာဇာများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရေရှည် တည်တဲ့ကောင်းမွန်စွာဖြင့်
ဆက်လက်ထုတ်လုပ်သွားနိုင်ရေး မြန်မာနိုင်ငံ၏ကြိုးပမ်းမှုများအပေါ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက အားပေးလျက် ရှိပါသည်။

ယခုအစည်းအဝေးသို့ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်အရေအတွက် အများအပြားတက်ရောက်ခြင်းနှင့် ဤကုန်သွယ်မှုမှုဝါဒ
ဆန်းစစ်သည့်ကာလအတွင်း မေးခွန်းအများအပြားမေးမြန်းခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကမ္မာကန်သွယ်ရေး
အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံအဖြစ်သိသာထင်ရှားစွာအရေးပါမှုကို ညွှန်ပြလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့်
ဤကဲ့သို့ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းသည် နိုင်ငံစုံကုန်သွယ်ရေးစနစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏တက်ကြွား
တိုးတက်ပါဝင်နိုင်ရေးအတွက်အသုံးဝင်မည်ဖြစ်သောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် မိမိ၏ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒများကို
ကိုယ်ပိုင် အကျိုးစီးပွားအတွက်သာမက ကုန်သွယ်ရေးစနစ်အတွင်းပါဝင်နေကြသော အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏
အကျိုးစီးပွားများ အတွက်လည်းရည်ရွယ်ကာ လိုအပ်သလိုဆက်လက်ပုံဖော်သွားနိုင်မည်ဟု မိမိအနေဖြင့်
ဈေးလျော့ပါသည်။ ဝင်စစ် အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွက်စိန်ခေါ်မှုများမှာ အလွန်ကြီးမားနေသော်လည်း
အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြု သိရှိထားကြသည့်အတိုင်း သဘာဝသယံဇာတပေါ်ကြယ်ဝါး
အခွင့်သာသောပထဝီအနေအထားပိုင်ဆိုင်ထားမှုနှင့် ငယ်ရွယ်နှပါးသောလုပ်သားထုစသည့်အရာအားလုံးတို့သည်
အနာဂတ်ကာလဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအတွက် ကြီးမားသည့် အလားအလာများစွာပေးအပ်လျက်ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင်
အဆိုပါကြီးမားသည့်အခွင့်အလမ်းများအား အကောင်းမွန်ဆုံး ကိုင်တွယ်အသုံးချိန်ရန်အတွက်
ပြည်တွင်းပြပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းများကို အရှိန်မြှင့်ဆောင်ရွက်ရန်၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု
ဆိုင်ရာဖြော်မှုများတိုးတက်မှုရှိရေးရန်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုများတိုးပွားလာစေရေးတို့မှာလည်း
မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ထပ်တူထပ်မျှအရေးပါလျက်ရှိပါသည်။ နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဤကဲ့သို့ ပထမဆုံး
အကြိမ် ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းကို အလွန်အောင်မြင်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ခြင်း အတွက်
မြန်မာနိုင်ငံကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ အခြားသောကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များအားလုံး၊ ဝင်ရောက်
ဈေးနေ့ပေးသူများအားလုံးနှင့် ကမ္မား ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့အတွင်းရေးမှူးချုပ်တို့အား ကျွန်ုပ်အနေနဲ့
ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါကြောင်းပြောကြားရင်း နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။

အပိုင်း (၁)

WTO အတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံး၏ အစီရင်ခံစာ

အနှစ်ချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစတင်ကာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှားပြုလုပ်ခဲ့သည့်အတွက် ကမ္မာလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ၏ ကြီးမားလှသောအစီတ်အပိုင်းနှင့် နှစ်ပေါင်းများစွာသို့မဟုတ်ဘဲ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအသိက်အဝန်းသို့ ပြန်လည်ပေါင်းစပ်းလာနိုင်ခဲ့သည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် အမှန်ဂျီဒီပီ (real GDP) တိုးတက်မှုနှင့်အောင်လာပြီး ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ၅.၉ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၆.၄ ရာခိုင်နှုန်း ရှိကြောင်းခန့်မှန်းရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူတစ်ဦးကျော်ချီးသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လကုန်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၉၀၀ ခန့်ရှုခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် မက်ခရီးမှားရေးမှုဝါဒမှား၌ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမှား တစ်ခုပြီးတစ်ခုစတင်ပြုလုပ်ဆောင်ရွက် ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်က နိုင်ငံခြားငွေကြေးဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ငွေလဲနှုန်းစနစ် pegged exchange rate (IMF အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံမှားထုတ်ယူခွဲခဲ့ရှုသည့် ငွေကြေး Special Drawing Rights - SDR အတွက်ရည်ရွယ်သည်) စီမံထိန်းချုပ်မှုရှုသည့်နှင့်ငွေလဲနှုန်းစနစ် (managed floating exchange rate) သို့ပြောင်းလဲကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမပြုမိက တရားဝင်နိုင်ငံခြား ငွေလဲနှုန်း (official exchange rate) နှင့် တရားမဝင်စစ်ပြုင်သေးကွက်နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်း (informal parallel market exchange rates) နှစ်ချိုးစလုံးပါဝင်သည့် ပုံစံစုနိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်းစနစ် (multiple exchange rate regime) အားကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာမှုဝါဒကို ဘဏ္ဍာရေး လိုင်းငွေပြုမှု၏ ဘဏ္ဍာငွေ လိုအပ်ချက်အရသာ သတ်မှတ်ပြုခွဲနှုန်းခဲ့သည့်အတွက် ငွေဖောင်းမွှေ့မှုနှုန်းကိုမြင့်တက် စေခဲ့သည်။ ဗဟိုဘဏ်အား လုပ်ငန်းမှားကိုပိုမိုလွှာတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးရန်နှင့် ငွေကြေးလှည့်ပတ်မှု ယနှစ်ရား (monetary transmission mechanism) အား တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်ရည်ရွယ်ပြီး ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေသစ်အား ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ပြုခွဲနှုန်းခဲ့သည်။ ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေသစ်တွင် ဗဟိုဘဏ်၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာမှား၌ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် အမှုအခိုက်ငါးစေရန်ရေးဆွဲပြုခွဲနှုန်းထားခြင်း၊ အားဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ရှုံးချိုပ်၏ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး၊ အမိကပို့ကုန်မှားမှာ သဘာဝ ဓာတ်ငွေ၊ ကျောက်စိမ်း၊ သစ်နှင့်သစ်တော်တွက်ကုန်မှား၊ ငါးနှင့် အခွဲမှာရောနေသတ္တဝါတို့ဖြစ်ကြသည်။ သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာလည်း ရှုံးချိုပ်၏ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး၊ အမိကသွင်းကုန်မှားမှာ ရေနံထွက်ကုန်မှား၊ သံနှင့်သံမကို ယင်းနှင့်ဆိုင်သော အမျိုးအမယ်အားလုံးပါဝင်သည်။ ၂၀၁၁-၁၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ပို့ကုန်အမိက တင်ပို့ရောင်းချုပောင်းဆွဲသော ထိုင်းနှင့်၊ တရာတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် အီးနှီးယနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပြီး၊ အမိကသွင်းကုန်တင်သွင်းသောနိုင်ငံမှားမှာ တရာတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ စင်ကာပူနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနှင့်တို့ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ငယ်ရွယ်သောလုပ်သားအင်အားထုရှုခြင်း၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်ပေါ်များကြွယ်ဝြင်းနှင့် လျင်မြန်စွာကြီးထွားတိုးတက်လာသော အင်အားကောင်းသည့် စီးပွားရေးဒေသနှင့်နီးကပ်မှုရှိခြင်းတို့ကြောင့် စီးပွားရေးတိုးတက်ရန် ကြိုးမှားသောအလားအလာတစ်ရပ်အား ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ သို့သော် မြန်မာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို ခေတ်မီအောင်ပြဖို့နှင့် နိုင်ငံတော်အစီးရကရည်မှန်းထားသည့် “အားလုံးပါဝင်ပြီး

ကျယ်ကျယ်ပြန်ပြန်အခြေခံမှုရှိသော စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့်ဆင်းလဲမဲ့တော့မှုလျော့ချေရေး” ကို ပြည့်မိရန် သိသာထင်ရှားသည့် အကောက်အခဲအတားအခါးများစွာကျွန်ုရှိနေသေးသည်။ ငင်းတို့တွင် စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်ပိုင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုပိုင်းအားနည်းခြင်းတို့ပါဝင်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO ၏ မူလအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ကာ ဤအစီရင်ခံစာသည် ငင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော မူဝါဒရေးရာ ပထမဦးဆုံးလေ့လာသုံးသပ်ချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံစုနှင့်ကုန်သွယ်သည့်စနစ်က မြန်မာ့ပို့ကုန်များအတွက် ကျယ်ပြန်သောအခွင့်အလမ်းများကိုဆောင်ကြုံးပေးကာ ရောင်းလိုအားဘက် (Supply side) ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များကိုကျော်လွှားနိုင်မည်ဟု ယူဆသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အာဆီယံတွင် ပါဝင်သည့် နိုင်ငံဖြစ်ခြင်းနှင့် အာဆီယံနှင့်တတိယနိုင်ငံများအကြားပြုလုပ်သည့် လွှတ်လပ်စွာကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုများ၏ပါဝင်လာခြင်းက မြန်မာ့ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒအပေါ် အင်အားကောင်းစွာလွမ်းမိုးမှုရှိလာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် နောက်နိုင်ငံတို့မှ ယခင်အတိုင်းပြန်လည်ခွင့်ပြခံစားခွင့်ပေးခဲ့သော GSP schemes မှ အကျိုးအမြတ်ရရှိရန်မျှော်လင့်ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO တွင်ပြုလုပ်သည့် အငြင်းပွားမှု ဖြောင်းခြင်းဆိုင်ရာတိုင်တန်းမှုများ၏ တိုင်ကြားခံရသူ သို့မဟုတ် တတိယကြားနေ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ဖူးခြင်းမရှိချေ။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်သက်စပ်ပြီး နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် စီးပွားရေးတံ့ခါးဖွံ့ဖြိုးလှစ်နိုင်မည့် အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုများချမှတ်ကျင့်သုံးခဲ့ပြီး ကုန်သွယ်ရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ဥပဒေများကိုလည်း ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့ပါ သည်။ ယဉ်းပြုပြင်ခြင်းဥပဒေ၊ စားသုံးသူအကာအကွယ်ပေးရေးဥပဒေနှင့် ရှင်းလင်းပြည့်စုံသည့် အသိညာဏာမှုပိုင်ခွင့် ဆိုင်ရာ IPR ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်းအစရှိသည့်တို့ကို မြန်မာနိုင်ငံမြှော်ရေးဆွဲပြင်ဆင်လျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံစီးပွားရေး စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိစေရန် နိုင်ငံခြားမှုအရင်းအနှံးနည်းပညာများလိုအပ်ကြောင်း သိရှိသဖြင့် လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ချို့အားတားမြစ်ကန်သတ်ထားသည်တို့ကို နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံခြား တိုက်ရှိက်ရင်းနှုံးမြှုပ်နှံမှုများ စီးဝင်လာစေရန်ရည်ရွယ်ကာ နိုင်ငံခြားရင်းနှုံးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ်ကို ၂၀၁၂ ခန့်စွဲ၌ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ငြင်းဥပဒေတွင် ပို့ကုန်မှုရရှိသောအမြတ်ငွေအပေါ် အခွန်ဆိုင်ရာမက်လုံးများစွာခွင့်ပြု ပေးထားပြီး အချိန်နှင့်အမျှ တိုးတက်လာသော ဒေသတွင်းလုပ်သားအရေအတွက် ခွဲဝေမှုအပေါ်အခြေခံ၍ ဒေသခံလုပ်သားအင်အားစုတစ်ခုကို နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများက အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးရမည်ဟုပါရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အခွန်အကောက်စနစ်များ တစ်ပြီးညီဖြစ်စေရန်ရည်ရွယ်သည့် HS eight-digit အဆင့်တွင် သတ်မှတ်ထားသောအကောက်ခွန်အမျိုးအစား ၁၈၈၅ ရာခိုင်နှုန်းအအတိ လိုက်နာဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်သည်။ လယ်ယာစိုက်ပို့ဗေးထုတ်ကုန်အမျိုးအစားများအားလုံး (WTO ၏အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်အရ) အတွက် အကောက်ခွန် နှုန်းထားများဆိုင်ရာလိုက်နာဆောင်ရွက်ထားရာ လယ်ယာစိုက်ပို့ဗေးထုတ်ကုန် မဟုတ်သော အမျိုးအစားများအတွက် ၅၇၇ ရာခိုင်နှုန်းသာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ထားမှုနှင့် နှိုင်းယူဉ်ကြည့်နိုင်သည်။ နောက်ဆုံးလိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့် အခွန်အကောက်အမျိုးအစားမှာ ၀ ရာခိုင်နှုန်း (ဥပမာ လျှပ်စစ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စက်ပစ္စည်းကိုရှိယာများနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ) မှသည် ၅၀၀ ရာခိုင်နှုန်း (ဥပမာ ဓာတ်ပစ္စည်းများ၊ အဖျော်ယမကာများ၊ ဆေးလိပ်ဆေးရွက်ကြီးနှင့် အနံအစွဲများနှင့် သုံးစွဲရန်အသင့်ပြုလုပ်ထားသော ထုတ်ကုန်များ) အထိ ဖြစ်သည်။ MFN အခွန်အကောက်စနစ်ပျေမ်းမျှကျင့်သုံးမှုမှာ ၂၀၃၃ ခန့်စွဲက ၅၅၅ ရာခိုင်နှုန်း ရှိခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံအားလုံးအား အနည်းဆုံး MFN treatment ကိုခွင့်ပြထားပြီး၊ WTO ၏ အကောက်ခွန်တန်ဖိုး သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုစာချုပ် (Customs

Valuation Agreement) ပါ အချက်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းမရှိသေးပေ။ ငွေးတွင် စုပုံရှင်းရောင်းချမှု ဆန့်ကျင်ရေး (anti-dumping) ၊ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများကို ကာကွယ်ရေးအခွန် (countervailing) ၊ ထိခိုက်နစ်နာမူအန္တရာယ်ကာကွယ်ရေး (safeguards) သို့မဟုတ် အခွန်အကောက် လျှောပေါ်ပေးခြင်း (subsidies) ဆိုင်ရာ ဥပဒေစဉ်းမျဉ်းများမရှိပေ။

၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ငွေး၏ အလိုအလျောက်မဟုတာသောသွင်းကုန်လိုင်စင်စနစ် (non-automatic import licensing regime) အား စတင်ပြုပြင်ခဲ့သည်။ ယခင်က သွင်းကုန် လုပ်ငန်းရှင် များသည် တင်သွင်းမည့် ကုန်စဉ်အားလုံးကို တင်သွင်းခြင်းမပြုဖို့ အလိုအလျောက်မဟုတ်သော သွင်းကုန် လိုင်စင်လိုအပ်ပြီး သွင်းကုန်လိုင်စင် တစ်ခုရရှိရန် ရက်သတ္တပတ်ပေါင်းများစွာကြာမြင့်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် မြို့လတွင် ကုန်ပစ္စည်း ၁၆၆ မျိုး (HS eight-digit အဆင့်တွင်သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန် အမျိုးအစား ၁၉၂၈ ကျော်သော) အတွက် သွင်းကုန်လိုင်စင် လိုအပ်ချက်အား ပယ်ဖျက်ပေးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အရေအတွက် ကန်သတ်အခွန်ကောကခံသောစနစ် (tariff-rate quota) ကို ကျင့်သုံးခြင်း မရှိပေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အစိုးရ၏ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ WTO ထံသို့ အသိပေး အကြောင်းကြား ထားခြင်းမရှိပေ။

မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO ၏ အစိုးရဝယ်ယူမှုဆိုင်ရာသဘာတူညီမှုစာချုပ် (Agreement on Government Procurement) တွင် ပါဝင်သူ သို့မဟုတ် လေ့လာသူအဖြစ်ပါဝင်ခြင်းမရှိပေ။

ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များသည် တင်ပို့မည့်ကုန်စဉ်အများစုအတွက် ပို့ကုန်လိုင်စင်လိုအပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် မကြာသေးမိကာလက ပို့ကုန်လိုင်စင်စနစ်ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပြီး ၂၀၁၃ မှစ၍ ပို့ကုန်အများအစား ၁၅၂ မျိုးအတွက် ပို့ကုန်လိုင်စင်လိုအပ်ချက်မထားရှိတော့ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ပို့ကုန်စွန်း စနစ်ကိုလည်းပြုပြင်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ထိုသို့ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုမပြုဖို့ ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ၈ ရာခိုင်နှုန်းပေးဆောင်ရပြီး၊ ကုန်စဉ်များတင်ပို့ခြင်းမပြုမိ ၀၂၄၇ခွန် ၂ ရာခိုင်နှုန်း ပေးဆောင်ရသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် ပို့ကုန်အမျိုးအစား ၃၂၈၅(ကျောက်မျက်ရတနာ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ရေနံစိမ်း၊ ကျွန်းသစ်နှင့် အခြားသစ်များ) အတွက်သာ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ပေးဆောင်ရသည်။

အစိုးရ၏စုစုပေါင်းရငွေ့၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် အခွန်မှရငွေ့ဖြစ်ကာ အကြီးမားဆုံးဝင်ငွေရရှိသည့်ရင်းမြစ်မှာ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကုန်စဉ်အမယ် ၇၀ အား ပြည်တွင်း၌ ထုတ်လုပ်ထားသည်မှန်လျင် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးပြီး တစ်ဖက်တွင် သွင်းကုန်များအား ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပြည်ပမှတ်သွင်းမှု တို့အတွက် မတူညီသောအရေးယူဆောင်ရွက်မှုအရ ၅ ရာခိုင်နှုန်း အခွန်ကောက်ခံသည်။

အစိုးရမှထုတ်ပြန်သောကိန်းကဏ္ဍးအချက်အလက်များအရ ဂျီဒီပီ တွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍာဏီပါဝင်မှုမှာ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ခုနှစ် တွင် ၉၁ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိခဲ့သည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ၄၁ ခု ရှိသည်။

ဂျီဒီပီတွင် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍာဏီပါဝင်မှုမှာ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ခုနှစ်တွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိခဲ့သည်။ စိုက်ပျိုးရေး ကဏ္ဍာဏီလုပ်သား၏ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းသည် အဆိုပါကဏ္ဍတွင် အချွေးသောသေးသော လယ်ယာလုပ်ငန်းများနှင့် စက်ကိရိယာများနည်းပါးသည့်အတွက် လုပ်သားအရေအတွက်များပြားပြီး အရင်းအနှံးပစ္စည်းကိရိယာနည်းပါးမှာ တို့ကြောင့် ကျွန်းပွားရေးကဏ္ဍာဏီများနှင့်နှိုင်းယူဉ်လျင် သုံးပုံးတစ်ပုံးအောက်လျှောနည်းနေသည်။ အဓိက စိုက်ပျိုးသီးနှံများမှာ ဆန်စပါး၊ ပြောင်း၊ ကောက်ပဲသီးနှံ၊ ကြံနှင့် ဝါတို့ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည်

အသားတင်စားသောက်ကုန် တင်ပို့ရောင်းချသည့်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များ (HS01-97) အပေါ် MFN အကောက်ခွန်နှင့် ၉ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် စက်မှုထုတ်ကုန်များ (HS25-97) အတွက် ၄.၈ ရာခိုင်နှုန်းအသားသီးကို ကောက်ခံလျက်ရှိသည်။

မြန်မာ့သဘာဝဓာတ်ငွေ့အများစုကို တရာတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသို့တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ရော်နှင့်ရော့ထုက်ကုန်များတင်ပို့ရောင်းချခြင်းမရှိချေ။ ကျောက်မီးသွေးတင်ပို့ရောင်းချခြင်းမှာ ထုတ်လုပ်မှု၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအောက်လျော့နည်းသည်။ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍသည် ဂျီဒီပို့၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းရကာ တိုးတက် လျက်ရှိသော်လည်း စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတို့နှင့်နှုင်းယဉ်ယျိုးမှ နည်းပါးသေးသည်။

ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံ ဂျီဒီပို့၏ ၃၈ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ အမိကဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး/ဆက်သွယ်ရေးတို့ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အသားတင် ဝန်ဆောင်မှုတင်သွင်းသောနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်။

ဝန်ဆောင်မှုများဆိုင်ရာရောင်းဝယ်မှုအထွေထွေသဘောတူညီမှုစာချုပ် (General Agreement on Trade in Service) နှင့်သက်ဆိုင်သည့်အကြောင်းအရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္မာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်း၊ ခရီးသွားလာမှုနှင့်သကဆိုင်သောဝန်ဆောင်များနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင် အထူးကတိကဝတ်များပြုလုပ်ထားပြီး ငြင်းတွင် မည်သည့်လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများအတွက် ကတိပြုထားသည် တစ်ပြီးညီကတိကဝတ်ပြုခြား (horizontal commitments) သို့မဟုတ် မည်သည့် MFN ကင်းလွှာတွင် ပြုမည့်စာရင်းကမျှ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။ ယေဘုယျ အားဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၏ သဘောသဘာဝ လက္ခဏာသည် နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီများမှလုပ်ကိုင်ခြင်းအားဖြင့် အစိုးရ၏ပါဝင်မှုပုံစံနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် နိုင်ငံခြားရှင်းနှုန်းမြှုပ်နှံမှုပုံစံအား ကန်သတ်ခြင်းပုံစံမျိုးရှိသည်။ FDI ကို လုံးဝတားမြစ်ပိတ်ပင်ထားခြင်းမျိုး ပြုလုပ်မထားပဲ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများသည် ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် အာမခံလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့်မရှိပေ (နိုင်ငံခြားဘဏ်များ၏ ဌာနေကိုယ်စားလှယ်ရုံးများ ဖွင့်လှစ်ခွင့်ပြုခြင်းမှာပ)။ အစိုးရသည် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာ အခြေခံဆက်သွယ်ရေး လုပ်ကိုင်ခွင့်လိုင်စင်သစ်နှစ်ခု တရားဝင်ထုတ်ပေးရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး၊ ငြင်းတွင်နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများအတွက် လိုင်စင်နှစ်ခုပါဝင်သည်။ ပြည်တွင်းလေကြောင်း ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ပင်လယ်ရောကြောင်းပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် မည်သည့်ကုမ္ပဏီကိုမျှ သီးသန့်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခွင့် မပေးထားချေ။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ နိုင်ငံခြားမှပိုင်ဆိုင်ပါဝင်သည့် နိုင်ငံခြား တိုက်ရှိက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဟိုတယ်နှင့် ယင်းနှင့်ဆက်စပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလုပ်ကိုခွင့်ပြုထားသည်။

စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်

မိတ်ဆက်

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀-၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် (ဒါပြီလ ၁ရက်မှ မတ်လ ၃၁ရက်အထိ) တွင် နှစ်စဉ်တစ်ဦးကျဝင်ငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၉၀၀ ခန့်ရှိပြီး လူဦးရေ၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်သည် အမျိုးသားဆင်းရဲ့တော်မှုမျဉ်း (national poverty line) (ယေား ၁.၁) အောက်တွင်ရှိနေကြောင်း IMF က ခန့်မှန်းဖော်ပြသည်။ မည်သို့ဆိုစေကာမူ အစိုးရွှေ့အသီးသီးမှ ကိန်းကဏ္ဍားအချက်အလက် အမျိုးမျိုးနှင့် အလားတူ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းမျိုးစုံမှ ကိန်းကဏ္ဍားအချက်အလက်အမျိုးမျိုးတို့မှာ သိသိသာဘွဲ့လွှဲနေပြီး ညို့နှင့်ချိန်ဆရန်ခက်ခဲနေသည်။ နှစ်အလိုက်အချက်အလက်များကိုနှင့်ယူဉ်ရန်ကိစ္စသည် ပုံစံမျိုးစုံရှိသည့်နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းစနစ်ကျင့်သုံးသည့်အတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ခက်ခဲမည်သာ ဖြစ်သည်။ (စာမျက်နှာ ၁၇) အာဏာပိုင်များက ဖော်ပြထားသည့် ကိန်းကဏ္ဍားအချက်အလက်များအရ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်၏ ဂျီဒီပီဘွင် ဝန်ဆောင်မှုကလ္လာ၏ပါဝင်မှု ၃၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး စိုက်ပျိုးရေးကလ္လာက ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ဒုတိယနေရာတွင်ရှိသည်။ (ယေား ၁၂) ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် (နောက်ဆုံးအချက်အလက်ရရှိနိုင်သည့်နှစ်) မြန်မာနိုင်ငံ၏အမိကပို့ကုန်မှာ စွမ်းအင်လောင်စာ (အမိကအားဖြင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊) ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းပို့ကုန် ပမာဏ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။

Table 1.1 Selected economic indicators, 2009-12

	2009/10	2010/11	2011/12
A. Income and growth (%age change, unless otherwise indicated)			
Real GDP (IMF staff working estimates)	5.1	5.3	5.9
GDP per capita at current market price (US\$)	587	742	900
Exports of goods	4.7	13.9	16.6
Imports of goods	1.9	15.8	27.5
B. Prices and interest rates			
Inflation (CPI, %age change, period average)	2.2	8.2	2.8
Lending rate (%)	17.0	17.0	13.0
Deposit rate (%)	12.0	12.0	8.0-10.0
C. Government finance (% of GDP)			
Revenue	10.7	11.4	12.0
Tax revenue	3.1	3.3	3.9
Expenditure	15.6	16.9	16.6
Overall balance	-4.9	-5.4	-4.6
Total public debt	55	50	50
Domestic public debt	19	21	22
D. Memorandum items			
Current GDP (K billion)	34,958	39,847	43,368
Current GDP (US\$ billion)	38.1	49.6	56.2
K/US\$ (fiscal year average)	1,004	861	822
Population (million)	59.1	59.8	60.4

Note: Myanmar's fiscal year is from 1 April to 30 March.

Source: IMF (2013), Myanmar - 2013 Article IV Consultation and First Review under the Staff-Monitored Programme, IMF Country Report No. 13/250. Viewed at: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13250.pdf> [25/11/2013].

Table 1.2 Basic economic indicators, 2009-13

	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
GDP by economic activity, at constant prices (%age change)				
Agriculture	5.6	4.7	-0.7	2.0
Mining and quarrying	14.7	10.7	12.5	-6.7
Manufacture	18.9	20.5	10.8	8.4
Electricity, gas and water	10.0	15.4	4.0	8.2
Construction	13.8	12.5	9.0	9.3
Services	12.1	9.5	8.6	12.6
Trade	9.9	10.3	4.6	5.0
Transport and communications	16.2	7.3	13.2	22.9
Finance	30.8	37.9	106.7	40.0
Public administration	7.3	15.9	8.0	14.3
Other	11.5	12.5	15.3	14.9
Share of GDP by economic activity, current prices (%)				
Agriculture	38.1	36.9	32.5	30.5
Mining and quarrying	1.0	0.9	5.8	6.1
Manufacture	18.1	19.9	19.7	19.9
Electricity, gas and water	1.0	1.1	1.0	1.2
Construction	4.5	4.6	4.7	4.9
Services	37.4	36.7	36.2	37.5
Trade	20.3	20.0	19.3	19.4
Transport and communications	13.5	12.4	12.8	13.3
Finance	0.1	0.1	0.1	0.2
Public administration	1.6	2.3	2.1	2.6
Other	1.8	1.9	1.9	2.1

Source: Asian Development Bank online information. Viewed at:
<http://www.adb.org/sites/default/files/ki/2013/pdf/MYA.pdf>.

မြန်မာနိုင်ငံသည် နှစ်အနည်းငယ်ကြာ ဘဏ္ဍာရေးလိုင်ပြုမှုနှင့် ထပ်တလဲလဲရင်ဆိုင်ခဲ့ရကာ အစိုးရက ငွေတိုက် စာချုပ်များထဲတောင်းခြင်း သို့မဟုတ် ငွေစက္ကူများထပ်မံရှိက်နိုပ်ထဲတောင်းအားဖြင့် လိုင့်ကိုဖြေရှင်းခဲ့သည်။ မကြာသေးမိကာလအတွင်း ဂျီဒီပါ၏ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့်ဖော်ပြသော ပြည်သူ့ကြွေးမြှုပ်မာဏသည် အစိုးရက ပြည်ပကြွေးကျွန်းများကိုရှင်းလင်းခဲ့သောကြောင့် ဂျီဒီပါ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအောက်သို့ကျဆင်းခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစတင်ပြီးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများပြုလုပ်ခဲ့သည့်အတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစီးပွားရေး အဆောက်အံ၏ ကြီးမားသောအစိတ်အပိုင်းမှ နှစ်ပေါင်းများစွာ သီးခြားတည်ရှိနေခဲ့ပြီးနောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အသိက်အဝန်းသို့ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းလာနိုင်ခဲ့သည်။ IMF နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရစာရင်းပေါ်များအရ အမှန် ဂျီဒီပုန်းထား (real GDP growth) တိုးတက်လျက်ရှိပြီး ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ၅၁၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိကြောင်း ခန့်မှန်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၆၁၄ ရာခိုင်နှုန်းရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ငွေကြေးဖောင်းမွှေ့နှုန်း ၂၁၈ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်တွင်ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်လည်း အလားတူနှုန်းအတိုင်း ဆက်လက်တည်ရှိနေမည်ဟု IMF က ခန့်မှန်းထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ငယ်ရွယ်သောလုပ်သားအင်အားစုရှိခြင်း၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်ပေါ်ကြော်ဝြင်းနှင့် လျင်မြန်စွာ ကြီးထွားတိုးတက်လာသော အင်အားကောင်းသည့် စီးပွားရေးဒေသနှင့်နီးကပ်မှုရှိခြင်းတို့ကြောင့် စီးပွားရေး တိုးတက်ရန် ကြီးမားသောအလားအလာတစ်ရပ်အား ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ သို့သော် ပြန်မှုစီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို ရောက်မြှုပ်နည်းပြန်ပြီးနှင့် အစိုးရကရည်မှုန်းထားသည့် “အားလုံးပါဝင်ပြီး ကျယ်ပြန့်သော အခြေခံရှိသည့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် ဆင်းရဲမှုလျော့ချေရေး” ကို ပြည်မြို့ရန် သိသာထင်ရှုံးသည့် အခက်အခဲအတားအဆီးများ ကျော်ရှိနေသေးသည်။ ငါးတို့တွင် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ အားနည်းခြင်းတို့ပါဝင်သည်။

အာကာပိုင်များက **ပြုပိုင်ပြောင်းလဲရန်**လိုအပ်ခြောင်းသိရှိပြီး စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် **ပြုပိုင်ပြောင်းလဲမှုများ** စတင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အောက်ပါအတိုင်း ဦးစားပေးအစီအစဉ်များချမှတ်ထားသည်-

- ဆင်းရမှုတိုက်ဖျက်ရေးနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကိုရှိရန် ထိန်းထားနိုင်သည့်စက်မှုလက်မှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိရေး
- တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်များအကြား သဘာဝအရင်းအမြစ်ခွဲဝေခံစားမှုတူညီရေးနှင့် တစ်ချိန်တည်းမှုပင် ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများဖြင့်တင်ရေး
- ပညာရေး၊ ကျွန်းမာရေးနှင့် အလုံးခုံသောလူနေမှုအဆင့်အတန်းတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ရပ်စွာလူထူကြီးဆောင်မောင်းနှင့်ပါဝင်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ရေးတို့ဖြစ်သည်။

အာဆီယံတွင် စီးပွားရေးအရ အပြည့်အဝပေါင်းစည်းလာခြင်းဖြင့် အာဆီယံစီးပွားရေး အသိက်အဝန်းအကောင် အထည်ဖော်ဆောင်မှုများ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပါဝင်နိုင်သလို ရေရှည်တွင် အထက်ပါရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်လာနိုင်သည်ဟု အာကာပိုင်များက ယူဆသည်။ ထို့ပြင် မက်ခရိုစီးပွားရေးတည်ပြုမှုသည် ပန်းတိုင်သို့ရောက်ရှိရန် အရေးပါသောအရာဖြစ်ခြောင်း ငှင်းတို့ကယူဆသည်။ ငှင်းကဲ့သို့ပင် ငွေကြေးဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်းဆိုင်ရာ မူဝါဒပြောင်းလဲခြင်းသည် အစိုးရ၏ အဓိကကြီးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စများ ဖြစ်သည်။ **ပြုပိုင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများ** အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိခြင်းက အဓိကအနှစ်ရာယ်တစ်ခုဟု အာကာပိုင်များက သတ်မှတ်ပါသည်။

မက်ခရိုစီးပွားရေးမှုဝါဒများ

နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းမှုဝါဒ

၁၉၇၇ ခုနှစ်ကတည်းက မြန်မာကျပ်ငွေကို အထူးထုတ်ယခွင့် (SDR) နှင့် ပုံသေချိုက်ဆက်ထားသည့်အတွက် ငွေတန်ဖိုးအလွန်အမင်းတက်စေခဲ့သည်။ အဆိုပါပုံသေသတ်မှတ်မှုကို အစိုးရ၏ သွင်းကုန်ငွေပေးချေရမှုအတွက် ဘဏ္ဍာင်ဆောက်ပံ့ရန် ပိုကုန်ဝင်ငွေမှတ်ဆင့်ရရှိသော နိုင်ငံခြားငွေကိုခွဲဝေသုံးခွဲရာတွင် အဓိကအသုံးပြုသည်။ ထို့အပြင် ပိုကုန်ဥုံစားပေး (export first) မှုဝါဒကို ဘဏ်ငွေလွှဲစာ (letters of credit) ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း မာဂ်လိုအပ်ချက်ကဲ့သို့ အခြားသော နိုင်ငံခြားငွေထိန်းချုပ်ရေးအစီအမံများနှင့် ပူးတဲ့ကျင့်သုံးလိုက်သည့်အခါ ငွေလဲလှယ်နှုန်းမျိုးစုံရှိ စင်ပြိုင်ရေးကွက်များတွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍာ သွင်းကုန်ပိုကုန်ဆိုင်ရာ အပေးအယူ ကိစ္စရပ်များ၏ တရားဝင်သတ်မှတ်ထားသည့် ငွေလဲနှုန်း^၁ ထက် သိသိသာသော **ကြီးမားစွာနိုမ်းကျ** နေခြင်းမျိုးဖြစ်စေသည်။ နိုင်ငံခြားငွေကန်းသတ်ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် ငွေလဲလှယ်နှုန်းမျိုးစုံရှိခြင်းသည် အပေးအယူ စရိတ်များကိုတိုးမြှင့်စေကာ နိုင်ငံခြားတိုးတက်ရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု FDI ကိုအဟန်းအတားဖြစ်စေပြီး ကုန်သွယ်ရေး အခြေအနေကို ပုံသဏ္ဌာန်ပျက်ယွင်းစေသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် နှုန်းထားတစ်ခုဖြင့်ပုံသေသတ်မှတ်ထားသောစနစ်အစား စီမံအပ်ချုပ်မှုရှိသော နှုန်းရှင်စနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် ရည်ညွှန်းငွေလဲနှုန်း (reference exchange rate) အား နေ့စဉ် လေလံစနစ်တစ်ခုဖြင့်သတ်မှတ်ပြီး သတ်မှတ်ထားသည့်နှုန်းကို နေ့စဉ် ၀.၈ ရာခိုင်နှုန်းဘောင်အတွက်း

အတိုးအလျော့ ပြုလုပ်ခွင့်ပေးထားသည်။ ထို့ပြင် သွင်းကုန်ငွေပေးချေရန်အတွက် ပို့ကုန်ဝင်ငွေအား အသုံးပြုခြင်း ကဲ့သို့ အချို့သောငွေလနှစ်းဆိုင်ရာအကုန်အသတ်များကိုလည်း ဖယ်ရှားပေးခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂလိုကာဘဏ်များအား နိုင်ငံတကာအပေးအယူကိစ္စရပ်များတွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာနိုင်ရန် လိုင်စင်များထဲတ် ပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားငွေစာရင်းများဖွင့်လှစ်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ အဆိုပါအရေးယူဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် ရည်ညွှန်းငွေလလှယ်နှစ်းနှင့် တရားမဝင်သွေးကွက်ငွေလလှယ်နှစ်းတို့ကို နှစ်းတစ်မျိုးတည်း၌တူညီစေပြီး ယခုအခါ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန် အတူတက္က အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၀ ရက်နောက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားသုံးငွေစီမံခန့်ခွဲမှုပဒေတွင် သာမန်စာရင်းပိုင်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံခြားသုံးလွှဲပြောင်းပေးချေမှုများ အပေါ်ထားရှိသည် အကုန်အသတ်အားလုံးကို ဖယ်ရှားပေးခဲ့သည်။ ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ အပေးအယူကိစ္စရပ်များကို ဘဏ်စနစ်မှတစ်ဆင့် လွှဲပြောင်းပေးပို့၊ ပေးချေရန်ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ထဲတ်ပြန်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်မှုအပေါ် အခြေခံ၍ နိုင်ငံခြားငွေကိုင်ဆောင်အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ အထွေထွေကန်းသတ်ချက်များကိုလည်း ဖယ်ရှားပေးခဲ့သည်။

ငွေလလှယ်နှစ်းမျိုးစုံအသုံးပြုသည့် နိုင်ငံခြားငွေဈေးကွက်အမျိုးမျိုးဆက်လက်လုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်သည်ဟု ယူဆရသည်။^၃ အဆိုပါနှစ်းထားအမျိုးမျိုးကို တစ်ပြီးညီသတုတ်ပေးမည်ဆိုပါက ပြည်ပယဉ်ပြီးမှုပိုမိုရရှိပြီး စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေတိုးတက်ကောင်းမွန်လာနိုင်သည်။ နိုင်ငံခြားငွေလလှယ်မှုနှစ်းအမျိုးမျိုးကို တစ်ပြီးညီသတ်မှတ်နိုင်ရန် ဘဏ်အချင်းချင်းကြားညို့နှင့်သတ်မှတ်သည့် နိုင်ငံခြားငွေဈေးကွက် (Yangon Interbank Foreign Exchange Market) အား ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၅ ရက်က တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။

ငွေကြေးဆိုင်ရာမှုဝါ

ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာမှုဝါဒကို ငွေကြေးဖောင်းမွှေ့နှစ်းမြင့်မားမှုကြောင့်ဖြစ်လာသည့် ဘဏ္ဍာရေးလိုင်ငွေပြုမှုအတွက် လိုအပ်သောဘဏ္ဍာငွေရရှိစေရန် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ဗဟိုဘဏ်အား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပိုမိုအပ်နှင့်ရန်နှင့် ငွေကြေးလှည့်ပတ်မှုယန်ရားပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန်ရည်ရွယ်ပြီး ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေသစ်ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၁ ရက်နောက ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ဗဟိုဘဏ် ဥပဒေသစ်တွင် ဗဟိုဘဏ်၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနအပေါ် အမှုအခိုက်ငါးစေရန် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းအားဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားသည်။ ဆက်လက်၍ ဗဟိုဘဏ်၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာမှုဝါဒသတ်မှတ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထို့အပြင် ယင်းဥပဒေသစ်အရ ဗဟိုဘဏ်သည် ပုဂ္ဂလိုကာဘဏ်များ၏ ကာလတိချေးငွေထဲတ်ချေးသူ (မြိုင်) အဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သကဲ့သို့ ငွေကြေးရေးကွက်နှင့် နိုင်ငံခြားငွေဈေးကွက်တည်းဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ဗဟိုဘဏ်သည် ငွေကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့်လည်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ဗဟိုဘဏ်သည် ငွေကြေးရေးကွက်တည်းဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ငွေကြေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ အတွက် လုပ်ငန်းလိုင်စင်ထဲတ်ပေးခြင်း၊ ရပ်သိမ်းခြင်းနှင့် ပယ်ချေခြင်းတိုးဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် ဗဟိုဘဏ်သည် ဥပဒေသစ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် နည်းဥပဒေများကို မှုကြမ်းရေးဆွဲလျက်ရှိသည်။

နိုင်ငံတော်ပိုင်ဘဏ်များရှိ တရားဝင်အရန်နိုင်ငံခြားငွေများကို စစ်ဆေးသတ်မှတ်ပြီး ဗဟိုဘဏ်သုံးစတင်လွှဲပြောင်းခဲ့သည်။ ဗဟိုဘဏ်ကလည်း နေ့စဉ်နိုင်ငံခြားငွေ လေလံရေးကွက်များမှတဆင့် နိုင်ငံခြားငွေများစတင် ရယူသုံးလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လရှိ အရန်နိုင်ငံခြားငွေပမဏမှာ အမေရိုက်နှင့်အပေါ် ၇

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာမှတ်ဒေါ် အမိန့်ကရည်မှန်းချက်မှာ ဈေးနှစ်းတည်ဖြစ်ရေးဖြစ်သည်။ ဤရည်မှန်းချက် ကြောင့် ဗဟိုဘဏ်သည် အရန်ငွေသားပမာဏ မည်မျှရှုရမည်ကိုသတ်မှတ်ထားသည့်အတွက် စီးပွားရေးအဆောက် အအုတ် ငွေဖြစ်လွယ်မှု (liquidity) ကိုထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည်။ သတ်မှတ်ထားသော အရန်ငွေသားပမာဏ ပြည့်မီရန် ဗဟိုဘဏ်သည် တစ်လလျှင် နှစ်ကြိမ် ဈေးငွေနှင့်အပ်ငွေလေး (credit and deposit auctions) များ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ထပ်မံ၍ ဗဟိုဘဏ်က ဈေးငွေအပေါ်သတ်မှတ်သည့်အမြင့်ဆုံးအတိုးနှစ်း၊ အပ်ငွေအပေါ်သတ်မှတ်သည့်အနိမ့်ဆုံးအတိုးနှစ်းနှင့် ဘဏ်တိုးနှစ်းတို့ကိုသတ်မှတ်ပေးသည်။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခနှစ်ကတည်းက အဆိပါနှစ်းထားများကို သုံးလတစ်ကြိမ် ပြန်လည်သုံးသပ်ပြင်ဆင်လေ့ရှိသည်။ လက်ရှိတွင် ဗဟိုဘဏ်က သတ်မှတ်သည့် ဘဏ်တိုးနှစ်းမှာ ၁၀ ရာခိုင်နှစ်း ဖြစ်ပြီး အပ်ငွေအပေါ်သတ်မှတ်သည့်အနိမ့်ဆုံးအတိုးနှစ်းနှင့် ဈေးငွေအပေါ်သတ်မှတ်သည့်အမြင့်ဆုံးအတိုးနှစ်းတို့မှာ ၈ ရာခိုင်နှစ်းနှင့် ၁၃ ရာခိုင်နှစ်း အသီးသီး ဖြစ်ကြသည်။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍလုပ်ဆောင်ချက်ကို တိုက်တွန်းအားပေးရန်ရည်ရွယ်၍ အပ်ငွေနှင့်ချေးငွေအတိုးနှုန်းသတ်မှတ်ရာတွင် အလျော့အတင်းပြုလုပ်ခွင့် ပိုမိုပေးအပ်ထားသည်။ ယခုအခါ ငြင်းတို့သည် အတက်အကျအပြောင်းအလဲရှိနိုင် သည်။ အပေါင်အာမခံပစ္စည်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် အရည်အချင်းသတ်မှတ်ချက်ကိုလည်း ဖြေလျော့ပေးခဲ့ရာ ယခုအခါ ငြင်းတွင် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု၊ ရွှေနှင့်ရွှေလက်ဝတ်တန်ဆာများ၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာများ၊ ကောက်ပဲသီးနှံများ၊ အချိန်ဆိုင်းအပ်ငွေ (ပုံသေစာရင်း) များ၊ အစိုးရငွေတိုက်စာချုပ်များနှင့် လူပုဂ္ဂလိဆိုင်ရာနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအာမခံစာချုပ်များပါဝင်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍချေးငွေခဲ့ထွင်မှု (credit expansion) သည်။၁၁၁၁-၁၁၁၂ ခန့်စက ၃၈ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ပါး။၁၁၁၂-၁၁၁၃ ခန့်စက ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းနှီးပါးတက်လာခဲ့သည်။

ବାନ୍ଧାରେ: ୫୦୩

၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ရသုံးမှန်းခြေထွေစာရင်းကို ပထမဆုံးအကြိမ် လွှတ်တော်တွင်တင်ပြ ဆွေးနွေးပြီး လွှတ်တော်ကသဘောတူခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ငွေးရသုံးမှန်းခြေထွေစာရင်းရှိ ထင်ရှားသောအချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ငှင်းတို့၏လုပ်ငန်းမတည်ငွေရင်း၏ ၇၈ ရာခိုင်နှုန်းအား ကိုယ်တိုင်မတည်ရင်းနှီးရန် လိုအပ်သည်။ ငှင်းအားပြောင်းလဲလိုက်ပြီးနောက် အမြတ်ပေါ်သည့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ယခုအခါ မိမိ၏မတည်ငွေရင်းအတွက် မိမိကိုယ်တိုင်အားလုံး မတည်ရင်းနှီးရန်လိုအပ်ပြီး အချုံးပေါ်သည့်လုပ်ငန်းများကိုသာ အစိုးရမှ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း ဝင်ရောက် မတည်ရင်းနှီးသွားမည်ဖြစ်သည်။
 - သွင်းကုန်အပေါ်ကောက်ခံသည့်အခွန်အား ပယ်ဖျက်သည်။
 - အဓိကစိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များအပေါ်ကောက်ခံသည့်အခွန်အားပယ်ဖျက်သည်။ (စာမျက်နှာ -)
 - ပြည်တွင်းရောင်းချမှုများအပေါ်ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကောက်ခံခြင်းအားရှင်းလင်းခဲ့သည်။(စာမျက်နှာ -)

- အစိုးရဝန်ထမ်းများ ယခုအခါ ဝင်ငွေခွန်ပေးဆောင်ရှုနှင့်လိုအပ်သည်။
 - ဝင်ငွေတိုးလာသည်နှင့်အမျှအစွမ်းနှင့်သည်းတိုးလာသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘဏ္ဍာရေးလိုင့်ပြုဆက်တိက်ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အတွက် အခွန်နှင့် ဂျီဒီပါအချိုးအစား လွန်စွာနိမ့်ကျပါသည်။ အစိုးရသည် ငွေး၏ အောက်ခြေအဆင့်ကျယ်ပြန့်သောတိုးတက်မှုနှင့် ဆင်းရဲ့နှစ်များမှုပါပျောက်ရေးရည်မှုန်းချက်များအတွက် အခြားအရာများအနက် ပညာရေး၊ ကျို့မာရေးနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများအပေါ် အသုံးစရိတ်တိုးမြင့်ရန်လိုအပ်ကြောင်းဖော်ပြခဲ့ပြီး အပြန်အလှန်အားဖြင့် ဝင်ငွေလိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ အာဏာပိုင်များက အခွန်နှင့် ဂျီဒီပါအချိုးအစားတိုးမြှင့်ရန် အာရုံစိုက်သကဲ့သို့ အလုံးစုံသော အခွန်စီမံအပ်ချုပ်မှုစနစ်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ခေတ်နှင့်လျှပ်ညီအောင် ပြပိုင်လိုကြသည်။ ငွေးအတွက် အာဏာပိုင်များက အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာအခွန်ရုံး (large-taxpayer office, LTO) ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် တည်ထောင်သတ်မှတ်ပေးရန် ကတိပြုခဲ့သည်။ အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာအခွန်ရုံး LTO သည် အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင်အခွန်ပေးဆောင်မှုကို မိတ်ဆက်ပေးရန်၊ အခွန်ထမ်းအတွက် သတ်မှတ်ထားသော နံပါတ် (ကဏ္ဍ)အားထုတ်ပေးရန်နှင့် အလယ်အလတ်တန်းစားအခွန်ထမ်းများဆိုင်ရာရုံးများ ဖန်တီးဖြစ်ပေါ်လာဖို့ စံနမူနာပုံစံနှင့် အဆုံးစွန်ဆုံး အခွန်ထမ်းကယ်များလေးစားလိုက်နာရန်နည်းလမ်းများကို ပြပိုင်ပြောင်းလဲရန် မြှုပ်မှုန်းထားသည်။ ထို့ထက်ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် လက်ရှိစားသုံးခွန်အား ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန် သို့မဟုတ် အထွေထွေရောင်းခွန်သို့မဟုတ် စီးပွားရေးအဆောကအအုံနှင့် ပိုမိုလျှပ်ကန် သင့်မြတ်မည့် မည်သည့်အခွန်ပုံသဏ္ဌာန်မျိုးကိုမဆို ပြောင်းလဲရန်ရည်ရွယ်ထားသည်။ ထို့အပြင်အစိုးရသည် အချို့သတ်မှတ်ထားသောကုန်စည် သို့မဟုတ် လပ်ဆောင်ချက်များပေါ် စည်းကြပ်သောအခွန် (tax on excisable goods) အထူးသတ်မှတ်ထားသောကုန်စည်များအပေါ်စည်းကြပ်ခွန် (special commodities tax) ကို ကျင့်သုံးသွားရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည်။ အဆိုပါအခွန်အချိုးအစားကို ၂၀၀၈-၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် စတင်အထူးဖော်ဆောင်ရန် ရသည်။

အခြားကဏ္ဍအလိုက်ပြုပြင်ပြောင်းလဲပုံ

အစိုးရ၏စီးပွားရေးတိုးတက်မှုမဟာဗျ္ဗြဟာသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ၏ ထုတ်လုပ်နိုင် စွမ်းအားကိုမြှင့်တင်ခြင်းအပေါ် အခြေခံသည်။ ဤအယူအဆသဘောထားအရ အထူးစီးပွားရေးများ ပြန်လည် ထူထောင်ခြင်း (စာမျက်နှာ -) သည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ် (စာမျက်နှာ -) နှင့် ပူးပေါင်း လိုက်သည့်အခါ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် လုပ်အားစုံစိုက်သောပို့ကုန်လုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးလာခြင်းမှတစ်ဆင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဌီးဆောင်သော စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကိုတွန်းအားပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် အစိုးရမှုသတ်မှတ်ထားသည့် ကဏ္ဍများနှင့်လုပ်ငန်းများမှာ လမ်းတံတား၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၊ လေကြောင်းနှင့် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းများ၊ ဆည်မြောင်းတာတမ်းများနှင့် တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းတို့ဖြစ်ကြသည်။

စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍသည် စီးပွားရေးတိုးတက်ရန်နှင့် ဆင်းရန်မှုးပါးမှုပပျောက်ရန် အဓိကကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း အာဏာပိုင်များက ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် မကြာသေးမိက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လယ်ယာမေပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု (စာမျက်နှာ) တွင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားတိုးတက်လာရန်နှင့် အဆိုပါကဏ္ဍပိုမိုပါဝင်လာမှုရှိစေရန် (လက်ရှိအချိန်တွင် နိုင်ငံ့မြေစိုက်ယာ၏ ၁၈ ရာခိုင်နှုန်းသာ စိုက်ပျိုးရေးအတွက်အသုံးပြုထားသည်။) နှင့်

အလုပ်အကိုင်ရရှိမှန်င့် လုပ်ခလစာနှစ်းများမြင့်တက်လာရန် ဂရန်များခွင့်ပြုပေးခြင်း သို့မဟုတ်
လယ်သမားများအတွက် လယ်ယာမြေနှစ်ရှည်ဌားရမ်းမှုများပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။ ထိုအပြင် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်
ပတ်သက်၍ လယ်သမားများအား မိမိပိုင်လယ်မြေကို ဘဏ်တွင်ငွေချေးရှုံး အပေါင်ပစ္စည်းအဖြစ်
သတ်မှတ်ရန်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် သတ်မှတ်ထားသည့် အချို့သောအမိန့်လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များ
အပေါ်အခွန်စည်းကြပ်မှုကို ပယ်ဖျက်လိုက်သည်ဟုဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

ပည်ပငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်းလက်ကျေး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သာမန်စာရင်းတွင် ၂၀၀၉-၂၀၁၀ ခုနှစ်က အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၅ ဘီလုံး (ဂျီဒီပီ၏ ၄
ရာခိုင်နှစ်းခန့်) ပိုငွေပြုခဲ့ရာမှ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် လိုငွေအမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၃ ဘီလုံးကျော် (ဂျီဒီပီ၏ ၂.၄
ရာခိုင်နှစ်းခန့်) သို့ ပြောင်းလဲသွားသည်။ (ယေား ၁.၃) ပိုငွေမှုလိုငွေသို့ပြောင်းလဲရခြင်းမှာ သွင်းကုန်
တန်ဖိုးမြင့်တက်လာသည့်အတွက် ပိုငွေပြုကုန်သွယ်မှုအခြေအနေ လျော့ပါးသွားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။
မြန်မာနိုင်ငံသည် တံ့ခါးပွင့်လာပြီးနောက် စက်မှုဖွံ့ဖြိုးရေးကြိုးပမ်းအားထုတ်လာသည့်အတွက် ကုန်ကြမ်း
ပစ္စည်းများနှင့် ရင်းနှီးကုန်စည်းများအပေါ် ဝယ်လိုအားရှိလာသည့်အလျောက် သွင်းကုန်ပမာဏမှာလည်း
တိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးလိုငွေပြုမှုသည် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဂျီဒီပီ၏ ၄ ရာခိုင်နှစ်း
ရှိခဲ့သည်။ ခရီးသွားလာရေးနှင့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းမှ ဝင်ငွေတိုးတက်လာသည့်အတွက် ဝန်ဆောင်မှုမှုရငွေ
နှစ်ဆတိုးတက်လာသော်လည်း ဝန်ဆောင်မှုအတွက် ပေးချေရသည့်အသုံးစရိတ်က ပိုမိုကြီးမြင့်လျက်ရှိပြောင်း
ဖော်ပြထားသည်။ ထိုသို့တိုးတက်လာရခြင်းမှာ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေကဏ္ဍရှိ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများကို
ပေးချေရသည့်ပမာဏမြင့်တက်လာခြင်းက အမိန့်ကျေပေါ်သည်။

Table 1.3 Balance of payments, 2009-13

(US\$ million)

	2009/10	2010/11	2011/12*	2012/13*
Current account, excluding grants	1,470.4	876.5	-1,340.0	-982.3
Official grants	85.0	64.1	41.3	28.3
Trade balance	3,019.0	2,684.0	524.9	935.6
Exports	6,575.5	8,360.2	8,488.8	8748.9
Imports	3,556.5	5,676.2	7,963.9	7813.3
Services, net	-1,770.5	-1,974.2	-2,313.5	-2,420.5
Receipts	464.1	713.9	1,077.9	1,470.6
Non-factor services	330.5	589.8	783.0	1,232.2
Transportation and insurance	149.6	177.7	206.6	228.1
Travel	68.5	285.8	356.6	621.8
Government services	33.3	31.1	33.8	46.0
Other	79.1	95.2	186.0	336.3
Factor services (investment income)	133.6	124.1	294.9	238.4
Payments	2,234.6	2,688.1	3,391.4	3,891.1
Non-factor services	566.6	853.1	1,274.5	1,284.9
Transportation and insurance	357.3	532.8	739.8	741.0
Travel	45.7	72.9	146.3	220.6
Government services	35.8	27.1	24.4	24.5
Other	127.8	220.3	364.0	298.8
Factor services	1,668.0	1,835.0	2,116.9	2,606.2
Private transfers, net	221.9	166.7	448.6	502.6
Non-monetary capital movements	1,415.2	2,630.0	2,544.3	2,080.7
Long-term, net	419.5	360.4	484.0	925.8
Disbursements	563.9	499.5	604.6	1,084.8
Repayments	-144.4	-139.1	-120.6	-159.0
Foreign direct investment	963.3	2,248.5	2,057.3	1,152.3
Other capital, net	32.4	21.1	3.0	2.6
Errors and omissions	-1,787.2	-2,782.5	-140.5	-943.2
Overall balance	1,183.4	788.1	1,105.1	183.6
Current GDP (US\$ billion)	38.1	49.6	56.2	..

.. Not available.

a Provisional.

Source: Data provided by the Central Bank of Myanmar, and IMF (2013); Myanmar - 2013 Article IV Consultation and First Review under the Staff-Monitored Programme, IMF Country Report No. 13/250.

စွမ်းအင်၊ ရေဆုနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရှိတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဆင့် သိသိသာတိုးတက်လာသည့်အတွက် ငွေကြေးအရရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမဟုတ်သော လုပ်ဆောင်ချက်များ သိသာကြီးမားစွာ တိုးတက်လာပါသည်။ သာမန်စာရင်းလိုင်ပြောကို ပြေလည်စေသည်ထက်ပိုမိုသော ငွေကြေးအရမဟုတ်သည့် ပိုလျှော့ရှိသည့်အတွက် ငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်းတစ်ခုလုံးအနေဖြင့် မည်မျှကွာဟသည်ကို နိုင်းယဉ်ပြသနိုင် အမှားအယွင်းနှင့် ဖယ်ချုပ်ထားရသည့် အတိုင်းအတာမည်မှာကြီးမားကြောင်းဖြေရှင်းချက်ကို မရရှိနိုင်သော်လည်း ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဘီလျှောက်ပိုင်ပြခဲ့ပါသည်။

ကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍဖွံ့ဗြို့မှုများ

HS codes သို့မဟုတ် ကုလသမဂ္ဂ comtrade database မှရရှိသော time series အခြေခံ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာကိန်းကဏ္ဍအချက်အလက်များမရရှိနိုင်ပေါ်။¹ မြန်မာနိုင်ငံဗုံးစာရင်းအင်းဌာနက ထုတ်ပြန်သော အချက်အလက်များအရ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဂျိဒိဒိုပိုင်ပါဝင်သော ပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါး ရှိဖြိုးဂျိဒိဒိုပိုင်ပါဝင်သော သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ ၂၀၀၉-၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ၁၁ ရာခိုင်နှုန်းရှိကာ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ခန်းမှုန်းခြေ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းသို့ တိုးတက်လာခဲ့သည်။²

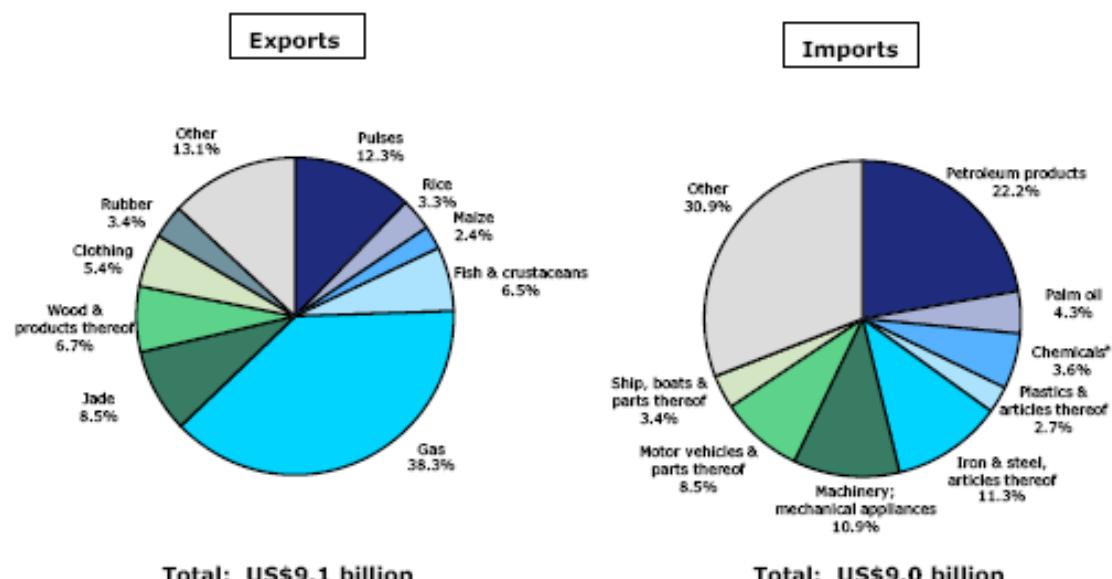
ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးလိုင်ပြောမှာ ၂၀၀၉-၂၀၁၀ ခုနှစ်က ဂျိဒိဒို၏ ၄၀၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ၄ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သို့ ကျဆင်းသွားပါသည်။

ကုန်သွယ်ရေး၏ပါဝင်ဖွဲ့စည်းမှု

ပို့ကုန်တန်ဖိုးတွင် သဘာဝဓာတ်ငွေ့တင်ပို့ရောင်းချခြင်းပါဝင်မှုမှာ လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်အတွင်း အနည်းငယ် ကျဆင်းလာသော်လည်း ငင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏အဓိကပကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုအဖြစ်ရှုနေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း အဓိကပို့ကုန်များမှာ ကျောက်စိမ်း၊ သစ်နှင့်သစ်တောထွက်ထုတ်ကုန်များ၊ ငါးနှင့် ကဏ္ဍား၊ ပုဇွန်ကဲ့သို့အခွဲမာရော့တွေဝါများ ဖြစ်ကြသည်။ မကြာသေးမြှုနှစ်များအတွင်း အဆိုပါကုန်စည်းများတင်ပို့ရောင်းချမှ အခြေအနေ လုံးလုံးလျားလျားတိုးတက်လာသော်လည်း စုစုပေါင်းပို့ကုန်ပမာဏတွင် ငင်းတို့၏ပါဝင်မှုမှာမူ လျော့ကျေလာခဲ့သည် (ပုံ ၁.၁)။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ပဲ၊ ပြောင်း၊ ဆန်စပါးနှင့် ရာဘာကဲ့သို့သော လယ်ယာစိုက်ပိုးရေးထုတ်ကုန်များ၏ပါဝင်မှုအချိုးအစားမှာ တိုးတက်လျက်ရှိသည်။

၂၀၀၁-၂၀၁၂ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏အဓိကပို့ကုန်များမှာ ရေနံထုတ်ကုန်၊ သံရှိင်း၊ သံမဏီနှင့် ယင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အမယ်များပါဝင်သည်။ (ပုံ ၁.၁) သွင်းကုန်ပမာဏအများဆုံးကုန်စည်းများမှာ လောင်စာ၊ ရင်းနှီးကုန်စည်းများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းသုံးကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများဖြစ်ပြီး ထိုသို့တိုးတက်လာခြင်းက မြန်မာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းများတိုးတက်လာခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းလာခြင်းကို ထင်ဟပ်ပြသသည်။ သွင်းကုန်ထဲ၌ပင် ‘အခြား’ ဟူသည့်ကုန်စည်းများအမြောက်အများပါဝင်နေဖိုင်ပြီး အချက်အလက်ရရှိမှု အားနည်းသည့်အတွက် ငင်း ‘အခြား’ ဆိုသည့်အပိုင်းတွင် မည်သည့်ကုန်စည်းများပါဝင်သည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမဖော်ပြနိုင်ပေ။

Chart 1.1 Product composition of merchandise trade, 2011/12

a Including fertilizers and pharmaceutical products.

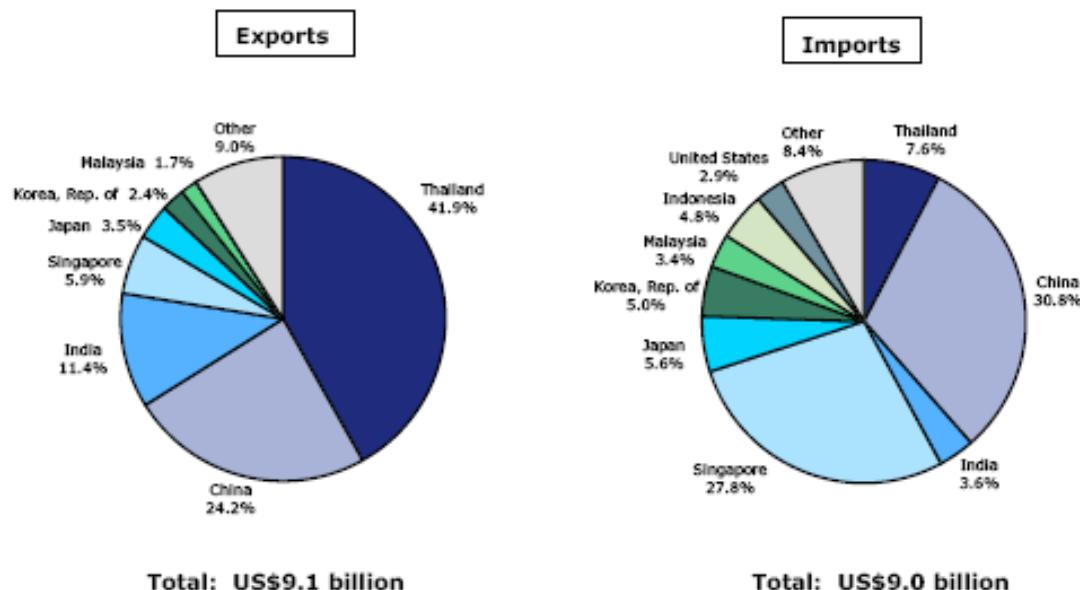
Source: WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities.

ကုန်သွယ်ရေး၏ လားရာ

၂၀၁၁-၂၀၁၂ တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အဓိက ကုန်စည်တင်ပို့ရောင်းချသောနိုင်ငံများမှာ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ တရာတ်နိုင်ငံနှင့် အီနိုယ်နိုင်ငံတို့ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမိန္ဒုစ်များအတွင်း ထိုင်းနိုင်ငံသို့တင်ပို့ရောင်းခဲ့မှ အနည်းငယ်လျော့ကျလာပြီး တရာတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ရောင်းချမှုမြင့်တက်လာခဲ့သည်။ အီနိုယ်နိုင်ငံသို့တင်ပို့ရောင်းချသည့်တန်ဖိုးမှာမူ မပြောင်းလဲပေါ်။ အာဆီယ်နိုင်ငံများသို့တင်ပို့ရောင်းချသည့်တန်ဖိုးသည် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခန့်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်တန်ဖိုး၏ ၅၀ ရာခိုင်နှစ်းကော်ရှိခဲ့သည်။

၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခန့်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့အဓိကသွင်းကုန်တင်သွင်းသောနိုင်ငံများမှာ တရာတ်နိုင်ငံ၊ စင်ကာပူနိုင်ငံနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှ သွင်းကုန်ပမာဏ တိုးတက်လျက်ရှိပြီး ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ကျန်အရှုနိုင်ငံများမှသွင်းကုန်ပမာဏကျဆင်းခဲ့ကြောင်း အစိုးရက ထုတ်ပြန်သည့်သတင်း အချက်အလက်များအရသိရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းသွင်းကုန်တန်ဖိုး၏ ၄၀ ရာခိုင်နှစ်းသည် အာဆီယ်နိုင်ငံများမှဖြစ်ပါသည်။

Chart 1.2 Direction of merchandise trade, 2011/12

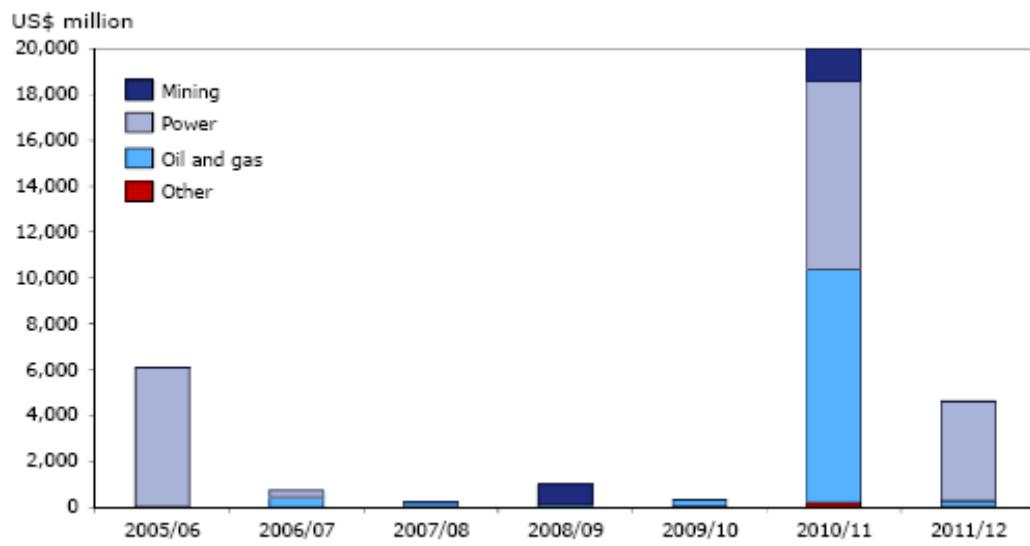
Source: WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities.

နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု

၂၀၀၇-၂၀၀၈ ခန့်တွင် FDI စီးဝင်မှု တည်ဖြမ်မှုမရှိခဲ့ပေါ်။ ၂၀၀၇-၂၀၀၈ ခန့်တွင် စွမ်းအင်ကျွော်ထိုင်းနိုင်ငံမှ ရေအားလွှာပို့စင်စက်ရုံတစ်ခုတည်ဆောက်ပြီး ကြီးမားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခုဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ (ပုံ ၁.၃) ၂၀၀၆-၂၀၀၇ ခန့်နှင့် ၂၀၀၉-၂၀၁၀ ခန့်အတွင်း FDI စီးဝင်မှုလျော့ကျခဲ့ကာ တန်ဖိုး အမေရိကန် ဒေါ်လာ၁ ဘီလုံး ထက်မပို့ခဲ့ပေါ်။ သို့သော် ရေနှစ်သာဝေတွင်နှင့် သတ္တွေ့ကျွော်တို့က ကြီးမား သိသောသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် ၂၀၀၀-၂၀၀၁ ခန့်တွင် FDI စီးဝင်မှု ခန့်မှန်းခြေအမေရိကန် ဒေါ်လာ၅ ဘီလုံး သို့

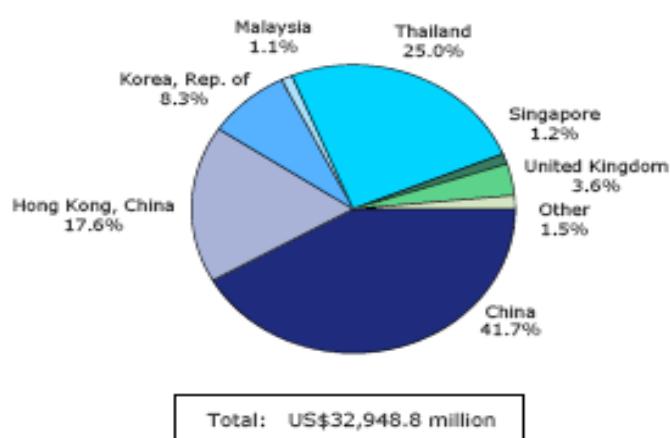
တစ်ဖန်လျောကျခဲ့သည်။ ၂၀၀၅-၂၀၀၆ ခုနှစ် အချိန်ကတည်းက ရေစံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေနှင့် သူတူတွင်းကဏ္ဍတို့၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအများဆုံးဝင်ရောက် ခဲ့သည့်အတွက် ယင်းအချိန်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပမာဏအများဆုံးလာရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့်နိုင်ငံများမှာ တရာတ်၊ ထိုင်း၊ ဟောင်ကောင်၊ ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံနှင့် မြတ်နိုင်ငံတို့ဖြစ်ကြသည် (ပုံ ၁.၄)။

Chart 1.3 Approved foreign investment by main sector, 2005-12

Source: Data provided by the authorities of Myanmar.

Chart 1.4 Approved foreign investment by origin, 2005/06-2011/12

Source: Data provided by the authorities of Myanmar.

Endnotes

၁။ IMF (၂၀၁၃)၊ တစ်ရက်လျင်ဝင်ငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၁၂၅ အောက်သာရရှိသောသူများအား နိုင်ငံတော် (အမြို့သား) ဆင်းရန်မီးပါးမှုမျဉ်းဟုတ်မှတ်သည်။

၂။ ဥပမာ တရားဝင်ငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ ၂၀၀၉-၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ၁ ဒေါ်လာလျင် ၅၇၈ ကျပ်နှုန်း ရှိသည့်အချိန်တွင် စင်ပြိုင် ဧည့်ကွက်ရှိငွေလဲလှယ်နှုန်းမှာ အမေရိကန် ၁ ဒေါ်လာလျင် ၁၀၀၄ ကျပ်နှုန်း ရှိခဲ့သည်။

၃။ IMF(၂၀၁၃)

၄။ ယခင်က ပိုက္ခန်းအားလုံးအတွက် ဝင်ငွေခွန် (၂%) နှင့် ကုန်သယ်လုပ်ငန်းခွန် (၁%) ပေးဆောင်ဖို့လိုအပ်သော်လည်း ယခုအခါ ကုန်စည်ငါးမျိုးသာ ယင်းကဲ့သို့ပေးဆောင်ရန်လိုအပ်ပြီး လယ်ယာစိုက်ပိုးရေးထုတ်ကုန်များအပါအဝင် ကျန်ကုန်စည် များအတွက် အခွန်ပေးဆောင်ရန်မလိုအပ်တော့ရေး။

၅။ UN Comtrade အခက်အလက်ဘဏ်တွင် ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွက်အချက်အလက်များသာ ရရှိနိုင်သည်။

၆။ IMF (၂၀၁၃) အရ ရုံးခိုးတွင်ပါဝင်သော ကုန်စည်တင်သွင်းမှုများ၏ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၂၇.၅ % ဖြစ်သည် (ပေါ် ၁၁၁)။

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒနယ်ပယ်၊ မူဘောင်နှင့်ရည်ရွယ်ချက်များ

မိတ်ဆက်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမိကစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ယခင်ဗဟိုစီမံကိန်းချုပ်းပွားရေးစနစ်မှ သိသာကဲပြားသော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးသည့်အချိန်ဖြစ်သည် ၁၉၈၈ ခုနှစ်မှ စတင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ပိုမိုတံ့ခါးဖွင့်သောစီးပွားရေးစနစ်တစ်ခုသို့ ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်သော ပဏာမခြေလှမ်းများ အနက်တစ်ခုမှာ နိုင်ငံခြားတိုက်ရှင်းနှီးမြှုပ်နည်းမှုများကိုခွင့်ပြရန်နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကိုအားပေးရန်ဖြစ်သည်။ ပထမဦးဆုံးနိုင်ငံခြားရှင်းနှီးမြှုပ်နည်းမှုများကို ရုံးခိုင်သုံးသို့သော အဆိပ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက သိသာ ကြီးမားသော စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းမရှိဟု ထင်မြေငယ်ယူဆရသည်။ အကြောင်းအရင်းများစွာ ရှိသည့်အနက် အရင်းအနီးပစ္စည်းကိရိယာချို့ငွောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးမရှိခြင်းနှင့် အချို့တိုင်းပြည်မားမှ စီးပွားပိတ်ဆိုးအရေးယဉ်ယူရှိသည် အခြေအနေကြောင့် ရှင်းနှီးမြှုပ်နည်းမှုမရှိခြင်းစသည် တို့ကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

လက်ရှိကျင့်သုံးလျက်ရှိသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၆၇.၀၈% ပုံးပို့ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးရန် ၁၉၄၇ ခုနှစ်မှစ၍ ၄၈% သည် တတိယအကြိမ်မြောက်ဖြစ်သည်) ကို ၂၀၀၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလက အတည်ပြုပြန်သုံးခဲ့သည်။၁၁ ၂၀၁၀ ဈေးကောက်ပွဲပြီးနောက်လက်ရှိသမ္မတ(နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ) သည် ကျမ်းသစ္ာကျိန်ဆိုကာရာထူးလက်ခံရယူပြီး၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် အစိုးရအဖွဲ့ကို ၆၇.၀၈% ခဲ့သည်။ အစိုးရသစ်သည် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်ရန်နှင့် စီးပွားရေးကိုတံ့ခါးဖွင့်လှစ်ရန် ရည်ရွယ်၍ နိုင်ငံကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရှင်းနှီးမြှုပ်နည်းစုံစွာစုံပေးရန်ကို လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးရန် ကုန်သွယ်ရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော စည်းမျဉ်းပြုလောက်အကြိမ်အမြောက်အများကို ထုတ်ပြန်ကြညာခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် စိစစ်တည်းဖြတ်ခြင်းတို့ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ကုန်သွယ်ရေးဆင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အဆင်ပြုချောမွေ့စေခြင်း၊ နိုင်ငံခြားငွောင်းကို တစ်ညီတည့်တည်းဖြစ်စေခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကိုမြှုပ်နည်းတင်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအားဖြင့် အစိုးရသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးကိုအားပေးရန်နှင့် နိုင်ငံခြားရှင်းနှီးမြှုပ်နည်းမှုကိုစွဲဆောင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေကို တိုးတက်စေလိုသည့်ဆန္ဒသဘာထားမျိုးရှိသည်။

လက်ရှိအချိန်တွင် အစိုးရက နောင်လာမည့် နှစ်ပေါင်း ၂၀ အတွက် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စများနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမည့်အစီအစဉ်များကိုချမှတ်လျက် နိုင်ငံတော်ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်း (National Comprehensive Development Plan, NCDP) (၂၀၁၁-၂၀၂၂) - (၂၀၃၀-၂၀၃၁) အား အသေးစိတ် ရေးဆုံးဆင် လျက်ရှိသည်။ နှစ်စဉ်နှင့် ကဏ္ဍအလိုက် ငါးနှစ်စီမံကိန်းများနှင့်ဖြည့်စွဲက်သွားမည့် NCDP အား၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း လွတ်တော်မအပြီးသတ်အတည်ပြုလက်ခံသွားရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ နှစ် ၂၀ NCDP စီမံကိန်း အား အပြီးသတ်အတည်ပြုလက်ခံပြီးချို့တွင် ၂၀၂၂ ခုနှစ်နောင်းပိုင်းကာလတွင် အတည်ပြုလက်ခံထားသော စီးပွားရေး နှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှုဘောင် (Framework for Economic and Social Reforms, FESR) တွင် ၂၀၁၂-၂၀၁၅ ကြားကာလအတွက် ဦးစားပေးကဏ္ဍ ၁၀ ရပ်သတ်မှတ်ပြီးစတင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။၁၁ FESR အရ အစိုးရသည် နောက်ထပ်ဆောင်ရွက်မည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများက အရေးပါကြောင်း အသိအမှတ်ပြုလက်ခံခြားပြီး ကုန်သွယ်ရေးကို ဖြေလျော့ပေးခြင်းအားဖြင့် ယူဉ်ပြုင်မှုကို မြှုပ်နည်းတင် သားရန်ရည်ရွယ်သည်။ မူဝါဒရေးရာဦးစားပေးအစီအစဉ်များအနက် သွင်းကုန်

တံခါးဖွင့်လှစ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လွတ်လပ်ခွင့်ပေးရေး ကဏ္ဍအတိရပ်အပေါ် အစိုးရက အထူးအလေးပေးအာရုံစိုက်ခဲ့သည်။ ပိုမို အဆင်ပြောလျက်မျှရှိသော သွင်းကုန်ဆိုင်ရာအစီအစဉ်များက ငွေတုန်းတက်ခြင်း၏ ဖိအားကို ကန့်သတ် ထိန်းချုပ်ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံသား ထုတ်လုပ်သူများနှင့် စားသုံးသူများကို ပိုမိုကျယ်ပြန်သော အကျိုး ကျေးဇူး ရရှိစေရန် အကူအညီပေးမည်ဟု အစိုးရက သတ်မှတ်ကာ ပိုကုန်ငွေရပြောနှင့် သွင်းကုန်လိုင်စင်တို့အကြားရှိ အချိတ် အဆက်ကို ပယ်ဖျက်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်လျက် ရှိသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လွတ်လပ်ခွင့်ပေးရေးတွင် တစ်ခုတည်းသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာမှာဘောင်တစ်ရပ်ကို ရရှိရန် J01၂ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှာပဒေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှာပဒေတို့ကို ပေါင်းစည်းဖို့ ရည်ရွယ်ထားသည်။

ကုန်သွယ်ရေးအကူအညီများနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာနည်းပညာအကူအညီများသည် မြန်မာနိုင်ငံအား နိုင်ငံစုံပါဝင်သည့် ကုန်သွယ်ရေးစနစ်အတွင်းသို့ ပေါင်းစည်းဝင်ရောက်နိုင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသည်။ အစိုးရ၏ ပန်ကြားချက်အရ ကုန်သွယ်ရေးအကူအညီနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာနည်းပညာအကူအညီများ၏ တိုင်းပြည်၏ လိုအပ်ချက်ကို လေ့လာအကဲဖြတ်ခြင်းအား ယခုကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာမှဝါဒလေ့လာသုံးသပ်ချက် (TPR) ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အနေဖြင့်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး နောက်ဆက်တွဲ-၁ တွင် ဖော်ပြထားသည်။

အထွေထွေဖွံ့ဖြိုးစည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာနှင့်ဥပဒေမှာဘောင်

ဖွံ့ဖြိုးစည်းအပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဥပဒေပြုလွှာတော်နှစ်ရပ်ပါဝင်သော ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံတော်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဥပဒေပြုခွင့်အာကာသည် ယေား-၁ ပါ ပြည်ထောင်စုဥပေဒပြုစာရင်း ဖော်ပြထားသော ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေများပြုခွာန်းသတ်မှတ်ရန် အာကာနှင့်အပ်ထားသော လွတ်တော် (ပြည်ထောင်စုလွှာတော်) တွင်ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုလွှာတော်အား လွှာတော်နှစ်ရပ်ဖြင့်ဖွံ့ဖြိုးစည်းထားသည်။ ငါးတို့မှာ လွတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေး ၂၂၄ ဦးရှိ အမျိုးသားလွှာတော် (တိုက်ရှိကျေးကောက်တင်မြောက်သည့် ကိုယ်စားလှယ် ၅၆ ဦးပါဝင်သည်)နှင့် လွှာတော်ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေး ၄၄၀ ဦး ရှိ ပြည်သူလွှာတော် (တိုက်ရှိကျေးကောက်တင်မြောက်သည့် ကိုယ်စားလှယ် ၃၃၀ ဦးနှင့် တပ်မတော်မှ ရွေးကောက်တင်မြောက်သည့် ကိုယ်စားလှယ် ၁၁၀ ဦးပါဝင်သည်) တို့ဖြစ်သည်။ လွှာတော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ သက်တမ်းမှာ ၅ နှစ် ဖြစ် သည်။

နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် အစိုးရအဖွံ့၏အပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာအကြီးအကဲတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ငါးနှစ်သက်တမ်းရှိကာ သက်တမ်းနှစ်ကြိမ်ထက်ပို၍ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခွင့်မရှိပေါ့။ သမ္မတက အစိုးရ၏ အပ်ချုပ်ရေးအဖွံ့ဖြစ်သည့် အစိုးရအဖွံ့ကို ခန့်အပ်သည်။ သမ္မတမှခန့်အပ်ထားသော အစိုးရအဖွံ့ဝင်ဝန်ကြီးများသည် အပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍာဏိ၏ သက်ဆိုင်ရာအပိုင်းကဏ္ဍများကို အပ်ချုပ်ရန်နှင့် ငါးတို့နှင့်သက်ဆိုင်သော အပိုင်းကဏ္ဍများနှင့် ပတ်သက်၍ သမ္မတကိုအကြံဥာဏ်ပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။

အရေးပါမှုအဆင့်အရ အစိအစဉ်ချထားကြည့်ပါက ဖွံ့ဖြိုးစည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည်ထိပ်ဆုံးမှဖြစ်ကာ ငါးနှစ်အောက်တင်နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ အမိန့်ကြော်ဥပဒေ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဟူ၍ စီစဉ်နိုင်သည်။ ဥပဒေပြုရာတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှစ်ခုရှိပြီး ငါးတို့မှာ ပြည်သူလွှာတော်သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှာတော်တစ်ရပ်ရပ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များက မိမိတို့စားဆောင်ရွက်လိုသောကိစ္စတစ်ရပ်ရပ်အတွက် အဆိုများကို တင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။ ထို့နောက် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများမှ ဥပဒေကြမ်းများကို ပြင်ဆင်နိုင် သည်။ ပြည်ထောင်စုလွှာတော်တွင် တင်ပြဆွေးနွေးပြီးနောက် ပြည်ထောင်စုလွှာတော်မှ သဘောတူညီ

ထားသော်ပဒေကြမ်းများကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက လက်ခံရရှိသည့်နေ့၏ နောက်တစ်နေ့မှ ၁၄ ရက်အတွင်း
လက်မှတ်ရေးထိုးကာ ဥပဒေ အဖြစ်အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းသည်။ အကယ်၍ နောက်ထပ်ဆွေးနွေးဖွယ်ကိစ္စများရှုပါက
သမ္မတသည် ငါး ဥပဒေကြမ်းကို မိမိ၏ သဘောထားမှတ်ချက်နှင့်အတူ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့
ပြန်လည်ပေးပို့နိုင်သည်။ အကယ်၍သမ္မတက ဥပဒေကြမ်းကိုလက်ခံရရှိသည့်နေ့၏ နောက်တစ်နေ့မှ ၁၄
ရက်အတွင်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ ပြန်လည် ပေးပို့ခြင်းမရှုပါက သမ္မတထံပေးပို့လိုက်သော ဥပဒေကြမ်းသည်
၁၄ ရက်ပြည့်မြောက်သောနေ့တွင် ဥပဒေ အဖြစ်သို့ရောက်ရှိအတည်ဖြစ်သည်။
အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော်ပဒေများကို နိုင်ငံပိုင်သတင်းစာများနှင့် သမ္မတရုံး ဝန်ကြီးဌာနဝါက်ဘဲဆိုက်တို့တွင်
ဖော်ပြသည်ဟု အာဏာပိုင်များ၏ ဖော်ပြချက်အရသိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းဒေသကြီး ဂ ခန့် ပြည်နယ် ဂ ခ ရှိသည်။ ထို့နောက် ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာအဆင့်ဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ပြန်လည်ခွဲခြားသတ်မှတ်အပ်ချပ်သည်။ တရားစီရင်ရေးစနစ်တွင် ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချပ်၊ တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်များ၊ ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်များ၊ ကိုယ်ပိုင်အပ်ချပ်ခွင့် ရတိုင်း တရားရုံးများ၊ ကိုယ်ပိုင်အပ်ချပ်ခွင့်ရအောင်တရားရုံးများ၊ ခရိုင်တရားရုံးများ၊ မြို့နယ်တရားရုံးများနှင့် ဥပဒေအရတည်ထောင်သော အခြားတရားရုံးများ၊ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာတရားရုံးများနှင့် နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖည်းပံ့အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးများဖြင့် ဖွံ့ဖည်းထားသည်။

Corruption Perceptions Index အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာတစ်ရွမ်းလုံး ၁၇၆ နိုင်ငံအနက် အဆင့် ၁၇၂ ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ အစိုးရသည် အကတိလိုက်စားမှုဆန့်ကျင်သည့် ကူလသမဂ္ဂသဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားပြီးဖြစ်သည်။ အဆိုပါသဘောတူလိုချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သည့်အနေဖြင့် အကတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေအား ၂၀၁၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။

ကန်သွယ်ရေးမှတ်ဒုတိဇ္ဇားမျန်င့်စီမံအုပ်ချုပ်မှ

အမိန့်ကုန်သွယ်ရေးဥပဒေများ

ကုန်သယ်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသောပြည်တွင်းဥပဒေပြခြင်းကို WTO သဘောတူညီချက်များနှင့်အညီ ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရမည်ဟု အာဏာပိုင်များက ဖော်ပြသည်။ ငင်းတို့အား မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုက်ရိုက်သုံးစွဲရန်မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ပြည်တွင်းဥပဒေပြရာတွင် WTO သဘောတူညီချက်များကို ပြည်တွင်းနှင့်လျဉ်းညီစွာ မွေးစားရယူအသုံးပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ကုန်သယ်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသော ဥပဒေပြခြင်းကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရာတွင် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးနှင့်ကုသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဥပဒေချုပ်ရေးက ပြည်တွင်း ဥပဒေများနှင့် WTO သဘောတူညီချက်များအကြား ဆီလျော်မှုရှိစေရန်နှင့်ရွှေ့နောက်ညီညွတ်မှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင့် အာဏာပိုင်များ၏ပြောကြားချက်အရသိရသည်။

ဥပဒေအများအပြားသည် သက်တမ်းကြာမြင့်နေကာ အချို့မှာ ၁၉၄၈ မတိုင်မိကာလက ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ခဲ့ သော ဥပဒေများဖြစ်တော်သည်။ အစိုးရသည် စီးပွားရေးပြပိုင်ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အတွက် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရွေးနှီးဖြေပိန့်မှုဆိုင်ရာဥပဒေအမြေက်အများကို စိစစ်တည်းဖြတ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင် ဖြည့်စွက်ခြင်း သို့မဟုတ် အစားထိုးခြင်းတို့ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၇

ရက်ကပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ပိုကုန်နှင့်သွင်းကုန်ဥပဒေသည် သွင်းကုန်/ပိုကုန်ထိန်းချုပ်ရေးယာယိုဥပဒေ (၁၉၄၇) ကို အစားထိုးပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပိုကုန်နှင့်သွင်းကုန်ဥပဒေ၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကိုအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက အကြမ်းပြုစုံသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ် နှင့် နိုင်ငံခြားသုံးငွေစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေတို့ကိုလည်း ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည် (ယေား။ က ၂၁၁)။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ယူဉ်ပြီးမှုဥပဒေ၊ အသိဉာဏ်ပစ္စည်းဆိုင်ရာမှုပိုင်ခွင့်ဥပဒေ၊ စံချိန်စံညွှန်းဥပဒေ၊ metrology law စားသုံးသူကာကွယ်ရေးဥပဒေနှင့် SMEs ဥပဒေစသည့် ကုန်သွယ်ရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ဥပဒေတို့ကိုလည်း ပြင်ဆင်ရေးဆွဲလျက်ရှိသည်။ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ အကန့်အသတ်များလျှော့ချုပ်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေသစ်ကိုလည်း ပြင်ဆင်ရေးဆွဲပြီးဖြစ်ကာ ဥပဒေကြမ်းအား လေ့လာသုံးသပ်ရန်နှင့် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုလွှာတွင်တော်သို့တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာတွင်ပါဝင်သည့်ဌာနများ

ဗဟိုအစိုးရ၏ သမ္မတရုံး၊ လွှာတွင်တော်ရုံးများနှင့် ပြည်ထောင်စုဥပဒေလွှာတွင်တော်ရုံးတို့အပါအဝင် ရုံးအဖွဲ့အစည်း ၁၀ ခုပါဝင်သည်။^၃ ၀န်ကြီးဌာနပေါင်း ၃၆ ခုရှိပြီး ငှုံးတို့အနက်ဝန်ကြီးဌာနအများအပြားတွင် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ဆက်စပ်သောလုပ်ဆောင်ချက်များရှိကြသည်။ (ယေား။ က ၂၂၂)

ထို့အပြင် အစိုးရက ငှုံး၏ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအထောက်အကူပေးရန်။ စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေ တိုးတက်ကောင်းမှန်စေရန်နှင့် ယူဉ်ပြီးမှုဥပြီးတင်တော်ရန် ကော်မရှင်အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ သည်။ (ယေား။ ၂၁၁) ၀န်ကြီးဌာနများသည် ယင်းကော်မရှင်အဖွဲ့၎င်းများဖြစ်နိုင်ပြီး ၀န်ကြီးများသည် အထူးကော်မရှင်များ၏ ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ် အတွင်းရေးမျှုးများအဖြစ် တာဝန်ယူခြင်းမျိုးဖြစ်နိုင်သည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကန်သွယ်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်းသော မူဝါဒများကို အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ၀န်ကြီးဌာန (MNPED) က သမ္မတရုံး၊ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခန်းဝန်ကြီးဌာနနှင့် အခြားကုန်သွယ်ရေးနှင့်ဆက်စပ်သောဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အနီးကပ်ပူးပေါင်းကာ အသေးစိတ်ပြင်ဆင်ရေး ဆွဲသည်။ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ဆက်စပ်သည့်ကိစ္စရပ်အားလုံး နှင့် ပိုကုန်/သွင်းကုန်လိုင်စင်များထဲတွင်ပေးခြင်းအတွက် မူဝါဒရေးရာ ညီးညွှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းတို့တွင် တာဝန်ရှိသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင် ဖွဲ့စည်းထားသည့် ပိုကုန်သွင်းကုန် ညီးညွှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးကော်မတီ (EICC) က ပိုကုန်သွင်းကုန်ကိစ္စမှန်သမျက်ကို စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးလျက်ရှိသည်။^၇ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ဦးစီးဌာနများတွင် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် ကျော်သုံးဆောင်ရွက်မှုများကို ညီးညွှိုင်းပေးနိုင်ရန် ပုံမှန်အစည်းအဝေးများကျင်းပလေ့ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့်စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းချုပ် (UMFCCI) အဖွဲ့ဝင်များကိုလည်း အဆိုပါ အစည်းအဝေးများသို့တက်ရောက်ရန်ဖိတ်ကြားလေ့ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ကုန်သွယ်းရေးဆိုင်ရာ ညီးညွှိုင်းဆွေးပွဲများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာသဘာတူစာချုပ်အမျိုးမျိုးကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ခြင်းတို့တွင် ၀န်ကြီးဌာနများနှင့် အခြားအစိုးရဌာနများ၏ တာဝန်ရှိသည်။ ဥပမာ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ညီးညွှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆိုင်ရာ အဆွင့်အာဏာကို WTO တွင် MOC နှင့် အဆီယံတွင် MNPED ကဲ့သို့ ၀န်ကြီးဌာနနှစ်ခုသို့ အပ်နှင့်ထားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒ

ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် နိုင်ငံတော်အဆင့် ဝန်ကြီးဌာန အချင်းအချင်း ပူးပေါင်းကော်မတီ တစ်ရပ်မရှိပေ။

ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနက စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ ၏ အကြောက်ရဟန် အခွန်အကောက်များကို သတ်မှတ်သည်။ UMFCCI သည် အကောက်ခွန်နှင့် အခြားသောကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာမူဝါဒ ဆွဲနေ့များသို့ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကို ကိုယ်စားပြုလျက်တက်ရောက်ရန် ဖိတ်ကြားခံရလေ့ရှိကြောင်း အာဏာပိုင်များ၏ အဆိုအရသိရသည်။ အခွန်အကောက်များကို အစိုးရအဖွဲ့က သဘောတူပြီး လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ရသည်။

နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာရေးသည် ငှုံးတို့ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်း စဉ်များအနက်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း အာဏာပိုင်များကဖော်ပြသည်။ ဝန်ကြီးဌာနများက သတင်းအချက်အလက်များ ကို ကိုယ်ပိုင်ဝက်ဘ်ဆိုက်များမှတဆင့် အွန်လိုင်းတွင်ထုတ်ပြန်ဖော်ပြကြသည်။ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် ဝက်ဘ်ဆိုက်နှစ်ခုရှိပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ငှုံးဝက်ဘ်ဆိုက် များမှတစ်ဆင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များရရှိသည်။ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် UMFCCI နှင့် အခြားအသင်းအဖွဲ့များနှင့် အနီးကပ်ပူးပေါင်းညီနှိုင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း နှင့် အဆိုပါအသင်းအဖွဲ့များသို့ အချိန်နှင့်တစ်ပြီးညီ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များနှင့် အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်းများပြုလုပ်လျက်ရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများကပြောကြားသည်။ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနက အပတ်စဉ် Commerce journal နှင့် လစဉ် Trade News စာစဉ်များကိုထုတ်ဝေပြီး ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ဆက်စပ်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ပုံစံးကူညီလျက်ရှိသည်။

Table 2.1 Commissions

Commission	Chair	Main responsibility
Planning Commission	President	Participating in the reform for the "equitable and inclusive" growth of the country, where "equitable growth" means "balanced and proportional development among states and regions", while "inclusive growth" means "broad-based, shared, and pro-poor growth for the entire population". Monitoring the implementation of the Framework for Economic and Social Reforms (FESR).
Finance Commission	President	Reforming public financial management, allocating financial resources, and improving financial situation of the country.
Privatization Commission	Vice President	Privatization of state entities, to improve the economy of the State through developing the private sector, and helping to transform the economy to market oriented.
Myanmar Investment Commission (MIC)	Minister from the President Office	Foreign and domestic investment.

Source: Information provided by the authorities.

ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒရည်မှန်းချက်များ

မြန်မာ့ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒ၏ ရည်ရွယ်များတွင် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့်အညီ ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများ စနစ်တကျအကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်များ တင်ပို့ရောင်းချမှုတိုးတက်လာရန် မူလထုတ်ကုန်မှ တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်ရန်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ပို့ကုန်သွင်းကုန်များ ကို အဆင်ပြုချောမွှေ့စေရန် တို့ပါဝင်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြသည်။

အစိုးရသည် ပို့ကုန်ဈေးကွက်သစ်များရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းအားဖြင့် ပို့ကုန်မြှင့်တင်လျက်ရှိပြီး သမားရှိုးကျ ထုတ်ကုန်များနှင့် တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်များတင်ပို့ရောင်းချခြင်းကိုမြှင့်တင်ခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သွင်းကုန်မူဝါဒ သည် အခြားအရာများအနက် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံအတွက် အဓိကလိုအပ်ချက်အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာက ယူဆထားသည့် ရင်းနှီးကုန်စည်များကို ဝယ်ယူတင်သွင်းမှုအရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ခြင်းဖြစ်ပြီး အလားတူ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများ၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအတွက် တစ်ကိုယ်ရည်သုံးသန်ရှင်းရေးပစ္စည်းများနှင့် ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို အထောက်အကူပြနိုင်သည့်ကုန်စည်များ ဝယ်ယူတင်သွင်းရန် ဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့အစည်းများတွင် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် UMFCCI တို့ပါဝင်သည်။ ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးနှင့် သွင်းကုန်အဆင်ပြုချောမွှေ့စွဲစေရေးတို့အတွက် ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေး ဦးစီးဌာနကို စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင် ၂၀၁၃ ခုနှစ် မြေးခွဲလျှော့ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် SMEs တို့၏ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို အဆင်ပြုချောမွှေ့စွဲခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှုဘဏ္ဍာရေးအစီအစဉ်များရေးဆွဲချမှတ်ခြင်း၊ ဈေးကွက်ချုပ်ထွင်ခြင်းအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ SEZs များဖွံ့ဖြိုးရေးကိုအားပေးခြင်းနှင့် တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်များတင်ပို့ရောင်းချခြင်းကို မြှင့်တင်ခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်များနှင့် အစီအစဉ်များ

နိုင်ငံစုံသဘောတူစာချုပ်များ

မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO ၏ မူလအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ကာ ယခုစာတမ်းသည် ငါး၏ပထမဦးဆုံး ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒလေ့လာဆန်းစစ်ချက်ဖြစ်သည်။^၅ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်သွယ်မှုအတားအဆီးအကန်းအသတ်များ လျှော့ပေါ်ရေး (trade liberalization) ၌ ယုံကြည်ပြီး လွှတ်လပ်၍တရားမှုတွေ့ရှုံးသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ရေးကို အလိုရှိကြောင်း တာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒများကို စည်းမှုပြုးအခြေပြနိုင်ငံကုန်သွယ်ရေးစနစ် (rules-based multilateral trading system) အားဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားကြောင်း တာဝန်ရှိသူများကဆိုသည်။^၆ ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံအားလုံးကို အနည်းဆုံး most-favoured-nation (MFN) treatment ဖြင့် အခွန်ကောက်ခံသည်။ ရှိုးရှင်းသောပူမ်းမျှနောက်ဆုံး သတ်မှတ်ခွန်နှုန်း ၈၇၀၂% ဖြင့် အကောက်ခွန် အမျိုးအစားအားလုံးအတွက် (WTO ဗိုက်ပျိုးရေးအောက်ရှိ အကောက်ခွန်အမျိုးအစားအားလုံး) ၁၈၀၅% အား သတ်မှတ်ထားသည်။ (စာမျက်နှာ-) မြန်မာနိုင်ငံသည် GATS အရ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ဆက်စပ်သော ဝန်ဆောင်မှုများတွင် အထူးသီးသန်ကတိပြုချက်များ ပြုလပ်ခဲ့ပြီး (စာမျက်နှာ-) ငါး၏ GATS ကတိပြုချက်များတွင် MFN treatment အခြေခံမှုအား မည်သည့်ကင်းလွတ်ခွင့်မှု ဖော်ပြခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

နိုင်ငံစုံကုန်သွယ်စနစ်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပိုကုန်များအတွက် ကျယ်ပြန်များပြားသော အခွင့်အလမ်းများရရှိစေနိုင်ပြီး၊ နိုင်ငံ၏ ရောင်းလိုအားဖက်ခြစ်း (supply-side) အကန်အသတ်များကို ကျော်လွှားနိုင်မည်ဟု သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ယူဆသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် Doha Round ဘွင်ပါဝင်လျက်ရှိပြီး၊ Round ပြီးချိန်တွင် LDCs အားလုံးကို ၁၀၀ % အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် ကိုတာကန်သတ်ချက်မရှိသော ဈေးကွက်ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ အစိုးရက LDCs များကို ကမ်းလှမ်းထားသည့် special နှင့် differential treatment provisions နှင့် နည်းပညာအကူအညီများ၏ အားသာချက်ကိုရယူပြီး စီးပွားရေး ဦးတည်ချက်များကိုပြည့်မီရန် ဆန္ဒရှိသည်။

လက်ရှိအစိုးရတာဝန်စတင်ရယူခဲ့သည့် ၂၀၁၁ ဧပြီလမှစတင်ပြီး ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို WTO စာချုပ်ပါအချက်များနှင့်အညီ အသေးစိတ်ပြင်ဆင်ရေးခွဲခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ပြောကြားသည်။ ကုန်သွယ်ရေးကိုတံ့ခွဲ့ဖွင့်လှစ်ခြင်းနှင့် အဆင်ပြချော့မွှေ့စွေရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို ချမှတ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အထူးသဖြင့် ကုန်စည်အမြောက်အများအတွက် သွင်းကုန်/ပိုကုန်လိုင်စင်လိုအပ်ချက်များကို ဖယ်ရှားပေးခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO ဦးပြုလုပ်သည့် မည်သည်အငြင်းများမှုပြသာဖြေရှင်းရေးတရားစွဲဆိုမှုများတွင်မှ တရားလို့ တရားခံ သို့မဟုတ် third party အဖြစ် ပါဝင်ဖူးခြင်းမရှိပေ။ ၂၀၁၃ စက်တင်ဘာလကုန်ဖြုံး WTO ပုဂ္ဂိုလ်အသိပေးအကြောင်းကြားမှုမှုတ်တမ်းဒွာန (Central Registry of Notifications) ဘွင် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ သိသာထင်ရှားသည် အသပေးအကြောင်းကြားမှု ၄၉ ခုရှိသည်။^{၁၁} ငြင်းအသိပေး အကြောင်းကြားမှု များအနက် အများအပြားမှာ သက်တမ်းကြာမြှင့်နေပြီး လတ်တလောသတိပေး အကြောင်းကြားမှုများအား အခြား အဆီယံနိုင်ငံများနှင့်အတူတကွ ပေးပို့ထားသည်။ (ဒေသား။ ၂၀၂၂)

Table 2.2 WTO notifications, 31 October 2013

WTO Agreement	Requirement/content	WTO document and date
Agreement on Agriculture		
Article 18.2	Domestic support	G/AG/N/MYN/5, 7/10/2005 G/AG/N/MYN/1, 20/12/2001
Article 10 and 18.2	Export subsidies	G/AG/N/MYN/6, 7/10/2005 G/AG/N/MYN/4, 15/11/2004 G/AG/N/MYN/3, 26/06/2003 G/AG/N/MYN/2, 20/12/2001
Agreement on Textiles and Clothing		
Article 2:7	Textile Monitoring Body	G/TMB/N/177/Add.1, 10/03/1999 G/TMB/N/177, 12/06/1996
Article 6:1	Textile Monitoring Body	G/TMB/N/118, 17/08/1995
Enabling Clause, GATS		
Paragraph 4(a) of the Enabling Clause	Regional trade agreement	S/C/N/560, WT/COMTD/N/33, 08/07/2010
Article V:7(a) of GATS		
Enabling Clause - RTA		
Paragraph 4(a)	Regional trade agreement: ASEAN - India Free Trade Area	WT/COMTD/N/35/Add.1, 31/05/2012 WT/COMTD/N/35, 23/08/2010
GATS Article III:4 and/or IV:2		
Articles III:4 and IV:2	Enquiry point notified to the Council for Trade in Services	S/ENQ/78/Rev.8, 3/11/2005
GATS Article V:7 (a)		
Art V:7 (a)	Agreement Establishing the ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Area	WT/REG284/N/1, S/C/N/545, 9/04/2010 WT/REG284/N/2, S/C/N/545/Add.1, 9/05/2012
Art V:7 (a)	Korea-ASEAN FTA	S/C/N/559/Add.1, 3/05/2011 S/C/N/560/Add.1, 3/05/2011
GATT 1994 Article VI (Contingency measures)		
Articles 18.5 and 32.6	Anti-dumping, subsidies, and countervailing measures	G/ADP/N/1/MYN/1, G/SCM/N/1/MYN/1, 8/01/2002
Article 16.4	Semi-annual reports on anti-dumping actions taken during the period	G/ADP/N/132/Add.1, 25/10/2005 G/ADP/N/126/Add.1/Rev.1, 25/10/2005 G/ADP/N/119/Add.1/Rev.2, 25/10/2005 G/ADP/N/105/Add.1, 13/10/2003 G/ADP/N/98/Add.1/Rev.1, 15/10/2003 G/ADP/N/92/Add.1/Rev.2, 15/10/2003 G/ADP/N/85/Add.1/Rev.2, 16/10/2003 G/ADP/N/78/Add.1/Rev.3, 15/10/2003 G/ADP/N/2/Add.1/Rev.5, 25/07/1996
GATT 1994 Article VII		
Article 20.1, 20.2, 22.1 Annex III, LIC Article 2.2 (footnote 5)	Entry into force and Notification of Acceptance of the Marrakesh Agreement Establishing the WTO	WT/Let/1/Rev.2, 22/05/1995
GATT 1994 Article VIII		
Annex III, Paragraph 1	Request for five-year extension on the application of the Customs Valuation Agreement	G/VAL/W/40/ Add.1, 14/01/2000 G/VAL/W/40, 21/09/1999
Annex III, Paragraph 1	Work Programme Progress Report	G/VAL/N/4/MYN/1, 12/10/2001
GATT 1994 Article XXIV: 7(a) (Free-Trade Areas)		
Article XXIV: 7(a) (Free-Trade Areas)	Agreement Establishing the ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Area	WT/REG284/N/1, S/C/N/545, 9/04/ 2010
Article XXIV: 7(a) (Free-Trade Areas)	Agreement on Comprehensive Economic Partnership Among Japan and Member States of ASEAN Countries	WT/REG277/N/1, 14/12/2009
Agreement on Preshipment Inspection		
Article 5	No laws on PSI in Myanmar	G/PSI/N/1/Add.10, 19/07/2004

WTO Agreement	Requirement/content	WTO document and date
Quantitative restrictions (G/L/59 and G/L/59/Rev.1)	Myanmar notified that it does not maintain quantitative restrictions.	G/MA/NTM/QR/1/Add.8, 1/03/2002
Agreement on Rules of Origin Paragraph 4 of Annex II	Certificate of origin for the GSP; and certificate of origin for ASEAN Common Effective Preferential Tariff Scheme	G/RO/N/36, 12/03/2002
Agreement on Subsidies and Countervailing Measures Article 25.1	Notification of subsidies	G/SCM/N/71/MMR, G/SCM/N/95/MMR, 25/06/2003
Article 25.11	Semi-annual reports on countervailing duty actions taken	G/SCM/N/4/Add.1/Rev.3, 25/07/1996 G/SCM/N/75/Add.1/Rev.4, 24/10/2003 G/SCM/N/81/Add.1/Rev.3, 24/10/2003 G/SCM/N/87/Add.1/Rev.2, 24/10/2003 G/SCM/N/93/Add.1/Rev.1, 24/10/2003 G/SCM/N/98/Add.1, 20/10/2003 G/SCM/N/106/Add.1/Rev.1, 25/10/2004 G/SCM/N/113/Add.1, 25/10/2004 G/SCM/N/122/Add.1, 7/04/2005 G/SCM/N/130/Add.1, 19/10/2005
Article 32.6	Myanmar has no laws and/or regulations relevant to the Agreements on Anti-Dumping and Subsidies and Countervailing Measures.	G/ADP/N/1/MYN/1, G/SCM/N/1/MYN/1, 8/01/2002
Agreement on Safeguards Article 12.6	Laws, regulations, and administrative procedures relating to safeguard measures	G/SG/N/1/MYM/1, 10/01/1996
Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) Article 69	Contact points	IP/N/3/Rev.10/Add.2, 30/06/2008

Source: WTO Secretariat.

ဒေသဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများ

အာဆီယံ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့်ကုန်သွယ်ရေးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်း သွင်းကုန်ပမာဏ၏ ၄၀% နှင့် စုစုပေါင်းပို့ကုန်ပမာဏ၏ ၅၀% ရှိသည်။ (စာမျက်နှာ-) အာဆီယံစီးပွားရေးဝန်ကြီးများအစည်းအဝေး (ASEAN Economic Ministers) တွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံစီးပွားရေး အသိက်အဝန်း (AEC) ကို စွဲစည်းတည်ထောင်သွားရန် သဘောတူညီခဲ့သည်။ အမိပို့ယ်မှာ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ကျမ်းကျင်လုပ်သားများနှင့် အရင်းအနှီးများလှတ်လပ်စွာစီးဆင်းနိုင်သော အာဆီယံဒေသတွင်း တစ်ခုတည်းသောအေးကွက်နှင့် ထုတ်လုပ်မှုအခြေခံအားတည်ထောင်သွားရန်ဖြစ်သည်။ အာဆီယံသည် လက်ရှိ အချိန်တွင် ကုန်စည်များအပေါ်၌ (ATIGA)၊ ဝန်ဆောင်မှုများ၌ (AFAS) နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၌ (ACIA) အပိုင်းလိုက်သဘောတူညီမှုစာချုပ်များ (component agreements) များထားရှိသည်။

(ATIGA) အရ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အာဆီယံဒေသတွင်းမှုလထုတ်လုပ်သောကုန်စည်များအတွက် အကောက်ခွန်နှုန်းထား ၀-၅% သာကောက်ခံရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် LDCs များအား အလျော့အတင်းပြုလုပ်ခင့်ပြုရန်ဖြစ်သည်။ (စာမျက်နှာ-) ATIGA အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပျေမှုများအကောက်ခွန်နှုန်း ထားမှာ

၂၀၁၂ ခုနှစ်၌ ၀.၆% ဖြစ်သည်။ ထုတ်ကုန်တစ်ခုအတွက် မူလအခြေအနေခွင့်ပြုမှုအခြေခံများ ဒေသ တွင်း/ဒေသဆိုင်ရာအကြောင်းအရာပစ္စည်းများအပေါ် ၄၀% ခွင့်ပြုသည်။ အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ဒေသတွင်းအဆင့်တို့တွင် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာစာရွက်စာတမ်းကို အီလက်ထရေနစ်နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်ပြုလုပ်သည် အာဆီယံပြတင်းတစ်ပေါက်စနစ် (ASEAN Single Window) အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ အမျိုးသားပြတင်းတစ်ပေါက်စနစ်များကို ပေါင်းစည်းပေးမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ငင်း၏ ကုန်သွယ်ရေးအဆင်ပြေချောမွှေ့စွေရေးအစီအမံများပြုလုပ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ငင်း၏ တစ်ခု တည်းသောပြတင်းပေါက်စနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးနိုင်ရန်ပြင်ဆင်လျက်ရှိသည်။

AFAS အရ ဝန်ဆောင်မှုကုန်သွယ်ရေးအပေါ်ထားရှိသည် အကန်အသတ်များကို ၂၀၁၅-၁၈ တွင် ဖယ်ရှားသွားမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာသဘာတူညီချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ WTO အား အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်းမရှိပေ။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်၌ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် ASEAN Comprehensive Investment Agreement (ACIA) သည် အာဆီယံဒေသအတွင်းသို့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပိုမိုဆွဲဆောင်နိုင်ရန်နှင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအချင်းချင်းအကြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတိုးတက်လာရန်ယူဆပြီး လက်ရှိ အာဆီယံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ သဘာတူစာချုပ်များက အဆင်ပြေချောမွှေ့စွေရန် ရည်ရွယ်သည်။

အာဆီယံ RTAs

အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံနှင့် ဉာဏ်တေးလျှော့နယ်၊ တရာတ်၊ အီန္မား၊ ဂျပန်နှင့် ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံတို့နှင့်ပြုလုပ်ထားသည့် preferential agreements များတွင်ပါဝင် သည်။ (ယေား။ ၂၁၃) အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကုန်တွင် ပြီးစီးရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) မှုဘောင်တစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်လာရန် အခြားအာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့်အတူ အာဆီယံ FTA အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သည် (ဉာဏ်တေးလျှော့နယ်၊ တရာတ်၊ အီန္မား၊ ဂျပန်နှင့် ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ)တို့နှင့် ဆွေးနွေးညီးနှင့်လျက်ရှိသည်။ အဆိုပါ မူဘောင်တွင် ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှာ၊ ဝန်ဆောင်မှုကူးသန်းရောင်းဝယ်မှာ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စီးပွားရေးနှင့် နည်းပညာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ယူဉ်ပြုဝမှာ၊ အသိဉာဏ်ပစ္စည်းဆိုင်ရာမှုပိုင်ခွင့်၊ အငြင်းပွားမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းနှင့် အခြားကိစ္စရပ်များပါဝင်သည်။^{၁၁}

Table 2.3 RTAs

ASEAN - Australia and New Zealand	
Title	Agreement Establishing the ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Area
Type	Free Trade Agreement & Economic Integration Agreement
Date of entry into force	1 January 2010 for Australia, Brunei Darussalam, Malaysia, Myanmar, New Zealand, the Philippines, Singapore, and Viet Nam 2021/2024/2025
Transition for full implementation for Myanmar	
Coverage	Goods and services
WTO consideration status	Factual presentation not distributed
Myanmar's merchandise trade with Australia and New Zealand (2011/12)	Australia: 0.8% of total imports; 0.1% of total exports New Zealand: 0.2% of total imports; 0.003% of total exports
WTO document series	WT/REG284/N/1 and S/C/N/545, 9 April 2010
ASEAN - China	
Title	Agreement on Trade in Goods (under the 2002 Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and the People's Republic of China)
Type	Partial Scope Agreement & Economic Integration Agreement
Date of signature/entry into force	Goods: November 2004/January 2005 Services: Jan 2007/July 2007
Transition for full implementation for Myanmar	2015
Coverage	Goods and services
WTO consideration status	Factual Abstract distributed (goods) Factual presentation not distributed (services)
Myanmar's merchandise trade with China (2011/12)	30.8% of total imports; 24.2% of total exports
WTO document series	WT/COMTD/N/20, 21 December 2004; S/C/N/463, 2 July 2008; WT/COMTD/51, 21 December 2004
ASEAN - India	
Title	Agreement on Trade in Goods (under the Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and the Republic of India, 2003, as amended in 2009)
Type	Free Trade Agreement
Date of entry into force	1 January 2010 for Brunei Darussalam, Myanmar, and Viet Nam 2018/2021
Transition for full implementation for Myanmar	
Coverage	Goods
WTO consideration status	Factual presentation not distributed
Myanmar's merchandise trade with India (2011/12)	3.6% of total imports; 11.4% of total exports
WTO document series	WT/COMTD/N/35, 23 August 2010
ASEAN - Japan	
Title	Agreement on Comprehensive Economic Partnership among Japan and Member States of ASEAN
Type	Free Trade Agreement
Date of entry into force	1 December 2008 (Singapore, Japan, Viet Nam, the Lao PDR, and Myanmar)
Transition for full implementation for Myanmar	2026
Coverage	Goods
WTO consideration status	Factual presentation not distributed
Myanmar's merchandise trade with Japan (2011/12)	5.6% of total imports; 3.5% of total exports
WTO document series	WT/REG277/N1, 14 December 2009 and WT/REG277/N2, 27 July 2011
ASEAN - Republic of Korea	
Title	Agreement on Trade in Goods (under the 2005 Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation among the Governments of the Republic of Korea and ASEAN)
Type	Free Trade Agreement & Economic Integration Agreement
Date of signature/entry into force	Goods: August 2006/January 2010 Services: November 2008/May 2009
Transition for full implementation for Myanmar	2018
Coverage	Goods and services
WTO consideration status	Factual presentation not distributed
Myanmar's merchandise trade with Korea (2011/12)	5.0% of total imports; 2.4% of total exports
WTO document series	WT/REG287/N/1; WT/COMTD/N/33; S/C/N/559; S/C/N/560, 8 July 2010, S/C/N/559/Add.1; S/C/N/560, Add.1, 3 May 2011

Source: WTO Secretariat, based on information from the authorities and the RTA website:
<http://rtais.wto.org/> [15/04/13].

GSTP

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၈၈ ခုနှစ်၌ ဖွံ့ဖြိုးဆဲတိုင်းပြည်များအကြားကုန်သွယ်မှုတိုးတက်စေရန်ချုပ်ဆိုသည့် Global System of Trade Preferences (GSTP) တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ငွေးမှာ ၁၉၈၉ ဧပြီလ ၁၉ ရက်တွင် စတင် အသက်ဝင်ခဲ့သည်^{၁၄}

BIMSTEC

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၇ ဒီဇင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် The Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Co-operation (BIMSTEC) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ယင်းအဖွဲ့မှာ ကောင်းစွာလည်ပတ်နိုင်မှုမရှိသေးပေါ့။ BIMSTEC သည် ပါဝင်သောနိုင်ငံများဖြစ်သည့် ဘင်္ဂလားဒေါ်ရှုံး၊ ဘူတန်၊ အိန္ဒိယ၊ နီပါ၊ သီရိလက်ား၊ မြန်မာနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့အကြား ကုန်သွယ်ရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နည်းပညာအကူအညီများ အဆင့်ပြေလွယ်ကူစေရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန်ပြုလုပ်သည့် တွေ့ဆုံးစွေးပဲဖို့ရမ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ငွေးအစည်းအဝေးပဲတွင် ပါဝင်သည့်နိုင်ငံများအကြား ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မည့် ကဏ္ဍာဏြီး ၁၃ ရပ်ကို သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး၊ ငွေးကဏ္ဍာဏြီးများမှာ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ နည်းပညာ၊ ကမ္ဘာလည်ခရီးသွားလုပ်ငန်း၊ ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေး၊ စွမ်းအင်၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ရေလုပ်ငန်း၊ ဆင်းရဲမှုပေါ်က်ရေး၊ အကြမ်းဖက်မှုဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက် ရေးနှင့် နိုင်ငံဖြတ်ကျော်ရာဝေတ်မှုများ ပါဝင်သည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် BIMSTEC အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ကုန်စည်း၊ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့တွင် BIMSTEC Free Trade Area Framework Agreement တစ်ရပ်ထူထောင်သွားရန် သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။ သဘောတူစာချုပ်၏ ပုံမှန် ၃ တွင် အနုတ်လက္ခဏာစာရင်း (Negative List) တွင်ပါဝင်ကုန်စည်များမှလွှဲ၍ ကျန်ကုန်စည်များသည် အချိန်သတ်မှတ်ချက်အမျိုးမျိုးအရ အကောက်ခွန်လျှော့ပေါ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ပယ်ဖျက်ခြင်းအား လိုက်နာရမည်ဟုပါရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၁ စွန်လမတိုင်မိုက် ငွေး၏ fast track products များအတွက် အခွန်လျှော့ပေါ်ခြင်းနှင့် ပယ်ဖျက်ခြင်းများရှိခဲ့ပြီး၊ ၂၀၀၇ စွန်လမတိုင်မိုတို့တွင် ငွေး၏ normal track products များအား အခွန်လျှော့ပေါ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပယ်ဖျက်ခြင်းတို့ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။ Rules of origin နှင့်ပတ်သက်၍ BIMSTEC အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ များအကြား သဘောတူညီမှုမရှိသေးပေါ့။

အခြားကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာဆက်ဆံမှုများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ထစ်ကြေးလျှော့လျှော့၊ ဘယ်လာရှစ်၊ ဂျပန်၊ နယူးမီလန်၊ ရရှား၊ ဆွစ်ဘလန်နှင့် တူရကီနိုင်ငံ တိမ်သဘောတူစွဲခွင့်ပြုထားသည်။ အစီအစဉ်များအပါအဝင် GSP အစီအစဉ်အမြှောက်အများကို အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသော နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂသည် ၂၀၁၃ ဇူလိုင်လတွင် မြန်မာနိုင်ငံအား GSP အစီအစဉ်ခံစားခွင့်များ ပြန်လည် ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ နေ့နံပါတ်ရှိလမတိုင်မိုက် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်ခွင့်ပြုထားသည်။ နောက်ကြောင်းပြန်အကျိုးခံစားခွင့်မျိုး ပြန်လည်ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။ နောက်နံပါတ်တွင် GSP treatment ပြန်လည်ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။ တရာတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် ကိုရိုးယားသမ္မတနိုင်ငံတို့သည် မြန်မာနှုံးကုန်များအတွက် preferential tariff treatment ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

မဟာမောင်ဒေသခွဲအစီအစဉ် (GMS programme) သည် ဒေသတွင်းပေါင်းစည်းမှုကို အကူအညီပေးရန်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာဒီးယား၊ လာအို၊ ထိုင်း၊ ပီယက်နမ်နှင့် တရာတ်နိုင်ငံယူနှစ်ပြည်နယ်^{၁၅} တို့နှင့်အတူ ငွေးတို့၏နယ်စပ်မျဉ်းများကို ဖြတ်ကျော်လျက် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ

ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုများပါမိဘောင်းမွန်စေရန် sub-regional စီးပွားရေးမှူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအစဉ်တစ်ရပ်ကိုစတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။^{၁၆} GMS အစီအစဉ်တွင် ဦးစားပေးကဏ္ဍတိုး (၉) ရပ်ပါဝင်သည်။ ငွေးတို့မှာ-သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ စွမ်းအင်၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူသားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ ကမ္မာလှည့်ခရီးသားလုပ်ငန်း၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှင့် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတို့ဖြစ်ကြသည်။ GMS အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ကုန်စည်နှင့်လူများ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ဝင်ထွက်ခြင်းကို အဆင်ပြေချောမွှေ့စေရန် သဘောတူစာချုပ်ပုံစံချို့ယူဆောင်ရွက်လျက်ရှိကာ GMS စကြိန်တလျောက် အပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် ပြင်ဆင်လျက်ရှိသည်။^{၁၇} GMS တွင် အထူးအခွင့်ရေးပေးအကောက်ခွန်စနစ် preferential tariff arrangements များမရှိချေ။

အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် နှစ်နိုင်ငံကုန်သွယ်ရေး ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ဘင်္ဂလားဒေါ်ရှိ၊ အိန္ဒိယ၊ ထိုင်းနှင့် မီယက်နမ်နိုင်ငံများနှင့် နှစ်နိုင်ငံပူးတွဲကုန်သွယ်ရေးကော်မရှင် တည်ထောင်ရန် နားလည်မှုစာချုပ်လွှာများ (MOUs) လေးအား လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ နှစ်နိုင်ငံကုန်သွယ်မှု ကိစ္စရပ်များ ဆွေးနွေးညို့နှင့်ရန် နှစ်နိုင်ငံပူးတွဲကော်မရှင် အစည်းအဝေးများကို မြန်မာနိုင်ငံနှင့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ အလှည့်ကျကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နယ်စပ်စခန်းများမှတစ်ဆင့် ကုန်းလမ်းဖြင့်သယ်ယူပို့ဆောင်သောနည်းဖြင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်ကုန်သွယ်ခြင်းကို နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးဟု ခေါ်ဆိုသည်။ အခြားနည်းလမ်းများဖြင့်ကုန်သွယ်ခြင်းနှင့် နှိုင်းယဉ်လျှင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမြှုပ်နှံး preferential treatment ပေးအပ်ထားခြင်းမရှိဘူး ယူဆရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံလေးခုနှင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံစပ်ကုန်သွယ်ရေးစခန်း ၁၄ ခုရှိသည်။ တရာတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဘင်္ဂလားဒေါ်ရှိ၊ ထိုင်းနှင့် လာအိုနိုင်ငံတို့နှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးသောတူစာချုပ်များသည် အိမ်နီးချင်းနှစ်နိုင်ငံအကြား ကုန်သွယ်မှုမြှုပို့ဆောင်ခြင်းနှင့် အဆင်ပြေချောမွှေ့စေရေးအတွက် ရည်ရွယ်ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း တာဝန်ရှိသူများက ဖြောကြားသည်။ အစိုးရသည် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ နှစ်နိုင်ငံပူးတွဲကုန်သွယ်ရေးကော်မရှင်/ကော်မတီ အစည်းအဝေးများ၊ နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကော်မရှင် အစည်းအဝေးများနှင့် Working Group အစည်းအဝေးများ၏ အကြိုးပြုဆွေးနွေးခြင်းများပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများအကြား ကြီးမားသော ကုန်သွယ်ရေးပြုသေနာများမရှိပေါ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြုသည်။

ကုန်သွယ်ရေးအငြင်းပွားမှုများနှင့် စွဲစပ်ညို့နှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာအချက်များကို ၁၉၄၄ မြန်မာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးအက်ဥပဒေ၌ ပြဋ္ဌာန်းဖော်ပြထားပြီး အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးကို စွင့်ပြုထားသည်။ ပြည့်တွင်းရှိကုမ္ပဏီတစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများရှိပါက UMFCCI က ကြားဝင်စွဲစပ်သူ နေရာမှ ဝင်ရောက်ဖြေရှင်းပေးသည်။ ပြည့်တွင်းကုမ္ပဏီတစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု များကို ဖြေရှင်းရာတွင် ကြားဝင်စွဲစပ်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းသည် အောင်ဖြင့်သောနည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြုသည်။ နှင့်ခြားကုမ္ပဏီများနှင့်ဆက်စပ်သော အငြင်းပွားမှုများအတွက်မှ UMFCCI ၅၀ စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို ကျင့်သုံးပေါ်ကြောင်း သိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနီးမြှုပ်နှံမှုအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာစာချုပ် (International Convention for the Settlement of Investment Disputes) အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုမဟုတ်ချေ။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်

တွင် New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနယ်ပယ

ခြောင်းသုံးသပ်ချက်

နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု FDI နှင့် နိုင်ငံခြားအရင်းအနှီးအကူအညီပါဝင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ သည် မြန်မာ့စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုမြှုပ်နှံမှုများ အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးမှုရရန် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် နိုင်ငံခြားအရင်းအနှီးနှင့် နည်းပညာများ လိုအပ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတစ်နှစ်သုံးများက ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့်အစိုးရသည် အခြားအရာများအနက် နိုင်ငံခြားသုံးငွေစီမံခန့်ခွဲပုံစံနှစ် (စာမျက်နှာ -) ကိုပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ခြင်းစာသည်တို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေတို့တက် ကောင်းမွန်စေမည့် ဆောင်ရွက်ချက်များကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် FDI စီးထွက်မှုအပေါ်လည်း အကန့်အသတ်များမရှိစေရန် ဖြေားပမ်းဆောင်ရွက် လျက်ရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတစ်နှစ်သုံးများက ပြောကြားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် FDI အား စီမံဆောင်ရွက်ရာ၌ အခြားအရာများအနက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ် (FIL) နှင့် ငါးသုံပဒေ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သည့် စည်းမျဉ်းများ/နည်းသုံပဒေများ (မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့် လုပ်ကိုင်သည့်ကုမ္ပဏီများ၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများအတွက် လိုအပ်ချက်များသတ်မှတ် ပေးသည်)၊ ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေနှင့် ၁၉၃၂ ခုနှစ် Myanmar Partnership Act (စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပုံစံနှင့် စီမံခန့်ခွဲပုံအသေးစိတ်ကို သတ်မှတ် ဖော်ပြသည်) (စာမျက်နှာ -)၊ ၁၉၈၉ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဥပဒေ (နိုင်ငံတော်အတွက် သတ်မှတ်အခန်းကဏ္ဍများ ချုပ်လှပထားသည်) ၁၉၅၀ ခုနှစ် အထူးကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေ (ပုဂ္ဂလိကပိုင်နှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အကြား အကျိုးတူဖက်စပ်လှပငန်းများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရာတွင် အသုံးပြုသည်) နှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ် အထူးစီးပွားရေးဤ ဥပဒေနှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ထားဝယ်အထူးစီးပွားရေးရုံးပေးသော (အထူးစီးပွားရေးရုံးများရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို စီမံထိန်းကျောင်းရန်ဖြစ်သည်) တို့ပါဝင်သည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုင်ဘာလတွင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေသစ် (FIL) သည် ၁၉၈၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေသစ် (FIL) ၏ နည်းဥပဒေများကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖော်နာရီရုံးလိမ့်မှု ၃၁ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပေးခဲ့ ပြီး၊ MIC ၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁/၂၀၁၃ အရ ဖြည့်စွက်ခဲ့သည်။ FIL ဥပဒေသစ်တွင် ပို့ကုန်ချွဲထွင် ခြင်းနှင့် သွင်းကုန်အစားထိုးထုတ်လုပ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်းများကို အထောက်အပံ့ပေးထားသည်။ ပို့ကုန် တင်ပို့မှုမှုရရှိသော အမြတ်အပေါ် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာမက်လုံးများပေးအပ်ထားပြီး၊ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများသည် သတ်မှတ်အချိန်ကာလအလိုက် ခန့်ထားရန်လိုအပ်သည့် ပြည့်တွင်းအလုပ်သမား အချိုးအစားဦးရေအပေါ်အခြေခံ၍ နိုင်ငံသားအလုပ်သမားများကို အလုပ်ခန့်ထားရမည်ဖြစ်သည်။

ဤပဒေပါ မည်သည့်အကြောင်းအရာအချက်အလက်မဆို မြန်မာအစိုးရသဘောတူညီလက်ခံထားသည့် မည်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစာချုပ် သို့မဟုတ် သဘောတူညီချက်နှင့်မဆို ပဋိပက္ခဖြစ်ခဲ့ပါက အဆိုပါ အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာစာချုပ် သို့မဟုတ် သဘောတူညီချက်ပါ အကြောင်းအရာအချက်အလက်များကို မူလအတိုင်းသဘောတူ လက်ခံသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြသည်။

FIL ဥပဒေသစ်နှင့် ငှုံး၏ နည်းဥပဒေများသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် တားမြစ်ကန့်သတ်ထား သောကဗျာများ၊ ရည်ရွယ်ချက်များ၊ အစရှုပ်ယာပိုင်ဆိုင်မှုကန့်သတ်ချက်များနှင့် အနိမ့်ဆုံးမတည်ရင်းနှီးငွေ လိုအပ်ချက်များ၊ အခွန်အကောက်ဆိုင်ရာ မက်လုံးပေးမှုများနှင့် မြေားရမ်းမှုဆိုင်ရာစကားရပ်များတို့၏ ယခင် ဥပဒေနှင့် ကွဲပြားခြားနားသွားသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက်တားမြစ်ကန့်သတ်ထားသောကဗျာများ

ယခင် ၁၉၈၉ ခုနှစ် ဥပဒေတွင် အပြုသဘောဆောင်သောစာရင်းပြုစုံစနစ် (positive list approach) ကို ချမှတ်ကျင့်သုံးခဲ့ပြီး ငှုံးစနစ်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို စာရင်းမြှုပုံဖြစ်ဖော်ပြထားသည့် ကဏ္ဍများတွင် သာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံစွင့်ပြုသည်။ ဥပဒေသစ်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ကန့်သတ်တားမြစ်ထားသည့် လုပ် ဆောင်ချက်များကို စာရင်းပြုစုံဖော်ပြထားရာ (ပုဒ်မ-၄) အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်။

- (က) နိုင်ငံတော်အတွင်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ရှိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဓလ္လာထုံးစံများကို ထိခိုက်စေသောလုပ်ငန်းများ၊
- (ခ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဂေဟစနစ်တို့ကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေနိုင်သောလုပ်ငန်းများ၊
- (ဂ) နိုင်ငံတော်အတွင်းသို့ ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော သို့မဟုတ် အဆိုပါအတောက်ရှိသော စွန်းပစ် ပစ္စည်းများ သယ်ဆောင်လာနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများ၊
- (ဃ) နိုင်ငံတော်သဘောတူညီချက်များအရ ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော ဓာတ်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံများ သို့မဟုတ် အသုံးပြုသည့် လုပ်ငန်းများ၊
- (င) ပြည်ပမှ စမ်းသပ်ဆဲဖြစ်သော သို့မဟုတ် အသုံးပြုရန် အတည်ပြုချက်မရရှိသေးသော နည်းပညာများ၊ ဆေးဝါးများ၊ အသုံးအဆောင်များနှင့် သယ်ဆောင်လာနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများ၊
- (စ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် စီးပွားရေးဇုန်အဖြစ် သတ်မတ်ထားသော နေရာများမှအပ နိုင်ငံတော်၏ နယ်နိမိတ်နှင့် အခြားနိုင်ငံများ၊ နယ်နိမိတ်ထိစပ်လျက်ရှိသည့်နယ်စပ်မျဉ်းမှ ဆယ်မြိုင် အတွင်းဆောင်ရွက်မည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ။

နည်းဥပဒေများတွင် မြန်မာနိုင်ငံသားများအတွက် ချုန်လုပ်ထားသည့် အထူးကဗျာများကို ဖော်ပြ ထားသည်။ (ယေား။ ၂၀၄) ကုန်သယ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များ၌သာလျှင် နိုင်ငံခြားသားများပါဝင်လုပ်ကိုင်ခွင့်မရှိပေ။ (စာမျက်နှာ -)

ထိုအပြင် MIC အမိန့်ကြော်ကြေစာအမှတ် ၁/၂၀၁၃ တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တားမြစ်ကန့်သတ် ထားသည့် ကဏ္ဍများကို ဖော်ပြထားသည်။ (ယေား။ ၂၀၅) ကန့်သတ်သည့် လုပ်ငန်းများတွင် ပြည်တွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့်

အစာမျက်နှာတည်ဆောင် လုပ်ကိုင်သည့် လုပ်ငန်းများ (အသိပညာဝေမျှလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်) နှင့် သတ်မှတ်ထားသောအခြေအနေများလိုအပ်သည့် လုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။ ငင်းအခြေအနေများက အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်မှုနှင့် ချိတ်ဆက်ထားနိုင်ပြီး သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို သင့်လျှော်စွာသုံးခဲ့ရန် သို့မဟုတ် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုကို အကဲဖြတ်ခြင်းအား ဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာအလေ့အထားနှင့်များနှင့်ကိုက်ညီစေနိုင်သည်။

Table 2.4 Sectors reserved for Myanmar citizens

Groups	Sectors
Schedule 1	Manufacturing and services sectors reserved for Myanmar citizens only Manufacturing Administration and maintenance of natural forest Manufacturing of traditional medicines Extraction of crude oil up to 1,000 feet depth Small and medium scale mineral production Production and plantation of traditional herbal plants Wholesale of semi-finished products and iron ores Production of traditional food Manufacturing of religious materials and equipment Manufacturing of traditional and cultural materials and equipment Handicraft Services Private traditional hospitals Trading of traditional herbal raw materials Research and laboratory for traditional medicines Ambulance transportation service

Groups	Sectors
	Establishment of health care centre for the aged Restaurant contract, cargo transportation contract, cleaning and maintenance contract on trains Electric power generating below 10 megawatt Publishing and distribution of periodicals in languages of ethnic people including Myanmar language
Schedule 2	Agricultural Business and short-term and long-term plantation business reserved for Myanmar citizens only
Schedule 3	Livestock breeding business reserved for Myanmar citizens only
Schedule 4	Fishing business in Myanmar's territorial waters reserved for Myanmar citizens only

Source: FIL Implementing Rules, 2013.

Table 2.5 FDI prohibitions/restrictions

Prohibited sectors	21 types of activities including: Defence; electricity trading; natural forest management; small to medium-scale mining and extraction; exploration and production of jade/gem stones; exploitation of minerals including gold in the water way; air control management service; navigation service; printing and broadcasting; and certain environmentally hazardous activities
Business to be carried out by joint venture	42 types of activities including: Manufacturing and distribution of some food products except milk and milk products; malt and malt liquors, spirits, ice, purified drinking water; cordage, rope and twine of textile fibres; rubber and plastic Packaging Processing of hides, skins, and leathers, and manufacturing of footwear and handbags Manufacturing of paper, paper board; chemicals based on natural resources available domestically; fuels and aerosol; oxidants, compressed; chemicals; industrial chemical gases; raw materials for drugs, and high-tech vaccine Exploration and manufacturing of mining in large scale Establishment of factories to manufacture structural metal framework for buildings and bridges, and precast concrete; real estate; golf courses and resorts; office/commercial buildings apartments, low-cost housing; new satellite towns Construction related to developing road links Air transport services; maritime transport and freight forwarding services Building and repairing of new ships at dockyard Inland port services through container terminal and warehouse services Manufacturing of new wagon and locomotive engine Private special hospital/private special indigenous hospital Tourism services
Businesses requiring opinions of the relevant ministries	115 activities under 13 ministries
Businesses requiring other approval	27 activities
Businesses requiring Environmental Impact Assessment	34 activities requiring an Environmental Impact Assessment from the Ministry of Environmental Conservation and Forestry

Source: MIC Notice No. 1/2013.

ထိုအပြင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဥပဒေ (၁၉၈၉) အခန်း-၂၊ ပုဒ်မ ၃ နှင့် ပုဒ်မ ၄ တို့တွင်
သတ်မှတ်ထားသောကဏ္ဍများကို နိုင်ငံတော်အတွက် ချုန်လုပ်ထားသည် (နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း
များမှလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်)(စာမျက်နှာ-) ။ အထက်ပါကန့်သတ်တားမြစ်ထားသော
လုပ်ဆောင်ချက်များအနက် မည်သည့်လုပ် ဆောင်ချက်၌ မဆိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြရန်အတွက် အဆိုပါ
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် နိုင်ငံသားများ အတွက် အထူးသဖြင့်တိုင်းရင်းသားများအတွက် အကျိုးရှိမည်ဟုယူဆပါက
နိုင်ငံတော်သို့ လုပ်ကိုင်ရန် ချုန်လုပ်ထားသော ကဏ္ဍများတွင် ၈၀% ထက်မပိုသော နိုင်ငံခြား အစရှုယ်ယာ
ပိုင်ဆိုင်မှုရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရဇ်၏ သဘောတူညီမှုဖြင့် MIC မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွင့်ပြနိုင်သည်။
ကြီးမားသောနိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အများပြည်သူလုပ်ခြေမှုအတွက် ကြီးမားသော
အကျိုးကျေးဇူးရရှိနိုင်ခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကောင်ဒေသ နှင့် နိုင်ငံသားတို့၏ နေထိုင်မှုအခြေအနေများကို
တိုးတက်ကောင်းမွန်ဖော်လိုပ်နည်းရှိမည်ဟုယူဆပါက သတောတူခွင့်ပြချက်ရရှိရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှတဆင့်
ပြည်ထောင်စုလွှာတ်တော်သို့ လျောက်ထားတင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။

ရည်မန်းချက်များ

၁၉၈၈ FIL တွင် ပိုကုန်မြှင့်တင်ရေးကို ပထမရည်မန်းချက်အဖြစ်ဖော်ပြပြီး ငွေးမှာ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ရရှိရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအထောက်အကူပြုရန်ဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများ က ပြောကြားသည်။

ဥပဒေသစ်တွင် အောက်ပါ ရည်မှန်းချက်များထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ နိုင်ငံတော်၏ ကြယ်ဝေါးသယ် သယ်တော်၏ ပြည်သူများဖူလုံးစုံ ခံစားနိုင်ကြရန်နှင့် ပိုလျံလာသည်တို့ကို ပြည်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချိုင်စေရန်၊ လုပ်ငန်းများ တိုးတက်ကျယ်ပြန့်လာသည်နှင့်အမျှ ပြည်သူတို့အတွက်လည်း အလုပ်အကိုင်များ ပေါ်ပေါက်ပေါ် များလာစေရန် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများဖြစ်သော ဘဏ်နှင့်ငွေကြေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ၊ အဆင့်မြင့်လမ်းမကြီးများ၊ တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ဆက်သွယ်ထားသည့် အဝေးပြေးလမ်းများ၊ အမျိုးသားလျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ ဓေတ်မီးသတင်းအချက်အလက် နည်းပညာအပါအဝင် အဆင့်မြင့်နည်းပညာများ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်၊ ဆက်သွယ်ရေးကွန်ရက်များ၊ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီရထား၊ သဘေား၊ လေယာဉ် စသည့် ပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းများအပါအဝင် ပညာရပ်နယ်ပယ်အသီးသီး နိုင်ငံတော် တစ်ဝန်းလုံးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊ နိုင်ငံသားများ နိုင်ငံတကာ နှင့်ယဉ်တဲ့လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နိုင် စေရန်၊ နိုင်ငံတကာစံနှင့်အညီ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ ပေါ်ထွန်းလာစေရန် တို့ဖြစ်သည်။

FIL ဥပဒေသစ်တွင် အကယ်၍ရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခုသည် အမျိုးသားစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်း၏ အဓိက ရည်မှန်းချက်များ၊ နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားများက မဆောင်ရွက်နိုင်သေးသော ငွေကြေးအင်အားနှင့် နည်းပညာမပြည့်စုံသော လုပ်ငန်းများကို အထောက်အကျပြောရေး၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ တိုးတက်ပေါ်ပေါက်ရေး၊ ပြည်ပပို့ကုန် တိုးခဲ့တင်ပို့နိုင်ရေး၊ သွင်းကုန်အစားတိုးကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများစွာလိုအပ်သည့် ထုတ်ကုန် ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရေး၊ အဆင့်မြင့်ကျမ်းကျင်မှုနည်းပညာရပ်များ တိုးတက်ရရှိရေး နှင့် အဆင့်မြင့်နည်းပညာဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး၊ မတည်ငွေရင်းကြီးမား သည့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို အထောက်အကျပြောရေး၊ စွမ်းအင်သုံးစွဲမှု သက်သာစေမည့်လုပ်ငန်းများ ဖော်ထုတ်ရေး၊ ဒေသနှစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ စွမ်းအင်သုံးများ ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ဂိုဏ်ပြည့်ပြည့်ဖြီးမြှု စွမ်းအင် အရင်းအမြစ်များ ပေါ်ပေါက်ရေး၊ ဓေတ်မီးစက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသီမ်းကာကွယ်ရေး၊ သတင်းအချက်အလက်နှင့်နည်းပညာ ရယူဖလှယ်နိုင်ရန် အထောက်အပုံး ဖြစ်စေရေး၊ နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြားအားကျော်နှင့် ပြည်သူများ၏ လုပ်မြှုံးမှု မထိခိုက်စေရေး၊ နိုင်ငံသားများ အသီပညာ၊ အတတ်ပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ နိုင်ငံတကာ စံချိန်စည်းနှင့်အညီ ဘဏ်နှင့်ဘဏ် လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားများအတွက် လိုအပ်သော ဓေတ်မီးစက်မှုလုပ်ငန်းများ ပေါ်ပေါက်လာစေရေး၊ နိုင်ငံတော်၏စွမ်းအင်နှင့် သယံဇာတများကို ပြည်တွင်းသုံးစွဲမှု ရေတို့၊ ရေရှည် ဖူလုံစေရေးတို့ရှိသွင် ခွင့်ပြုထားသည်။

အစုရှယယာပိုင်ဆိုင်မှုကန်းသတ်ချက်နှင့်အနိမ့်ဆုံးမတည်ရင်းနှီးငွေလိုအပ်ချက်

FIL ဥပဒေသစ်တွင် ကန်းသတ်တားမြစ်ထားသော လုပ်ဆောင်ချက်များမှာအပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားလုံး တွင် ၁၀၀% နိုင်ငံခြားအစုရှယယာပိုင်ဆိုင်ရွင်ပြုပြီး ယင်းနေရာ၏ ယခင် FIL ဥပဒေဟောင်းတွင် FDI ခွင့်ပြုသည့် ကဏ္ဍနှင့်လုပ်ဆောင်ချက် အရေအတွက်အနည်းငယ်ကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ၁၀၀% နိုင်ငံခြားမတည်ငွေရင်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နိုင်ငံခြားသားနှင့် နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရွှေ့နှင့် အဖွဲ့အစည်းတို့ဖက်စပ်ပြုလုပ်ခြင်း၊ နိုင်ငံခြား မတည်ငွေနှင့် နိုင်ငံသား မတည်ငွေအချိုးကို ဖက်စပ်လုပ်ငန်းပြုလုပ်သည့် နိုင်ငံခြားသားနှင့် နိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှစ်ဖက်သဘောတူညီချက်အရ

သတ်မှတ်ခြင်း သို့မဟုတ် နှစ်ပို့နှစ်ဖက်သဘောတူညီသော ပဋိသာဉ်စာချုပ်ပါ စနစ်တစ်ခုဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ပြုလုပ်နင်သည်။^{၁၅} ကန်သတ်လုပ်ငန်းများ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၈၀ % ထက်မကျော်စေရ။

ကုမ္ပဏီအပ်ပေါ်နှင့်အညီသတ်မှတ်ထားသည့် လက်ရှိအနိမ့်ဆုံး မတည်ငွေရင်းလိုအပ်ချက်များမှာ စက်မှုလုပ်ငန်း၊ ဟောတယ်နှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီများအတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၇၀၀၀၀ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဘဏ်ကိုယ်စားလှယ်ရုံး၊ များနှင့် အာမခံကိုယ်စားလှယ်ရုံးများအတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၀၀၀၀ သတ်မှတ်ထားသည်။^{၁၆}

အခွန်နှင့်မက်လုံးပေးမှုများ

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများသည် အခြားအရာများအနက် အမြတ်ခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ ကြိုတင်ခွန် နှင့် ဝင်ငွေခွန်တို့ကို ပေးဆောင်ရမည့်ဖြစ်ပြီး၊ ဒေသခံမဟုတ်သည့် နိုင်ငံခြားသားများကို အခွန်နှစ်းအမျိုးမျိုး စည်းကြပ်ကောက်ခံနိုင်သည်။ (ယေား။ ၂၂)

သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသွုံးများသည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ခွဲဆောင်ရန် အခွန်ဆိုင်ရာမက်လုံး၊ အမျိုးမျိုးကို ကမ်းလှမ်းထားသည်။ FIL ဥပဒေသစ်ဘွင် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့်သက်သာခွင့်ကို ငါးနစ်အထိ သတ်မှတ်ပေးထားပြီး (ယခင်ဥပဒေဘွင် သုံးနှစ်သာခွင့်ပြုသည်)ထပ်မံတိုးမြှင့်နိုင်သည်။ ငွေးမက်လုံးပေး ခွဲဆောင်မှုအစီအစဉ်များတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်-

- ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုခု စီးပွားဖြစ် စတင်သောနှစ် အပါအဝင် တစ်ဆက်တည်း ငါးနစ်အတွက် ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်၊ ထို့ပြင် နိုင်ငံတော် အတွက် အကျိုးကျေးဇူးရှိလျင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့်လုပ်ငန်း၏ အောင်မြင်မှုပေါ်မှုတည်၍ သင့်လျော်သော ကာလအတွက် ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် သို့မဟုတ် သက်သာခွင့်၊
- လုပ်ငန်းမှုရရှိသည့်အမြတ်ငွေကို ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်အတွက် သီးသန့် ရန်ပုံငွေထား၍ တစ်နှစ်အတွင်း ယင်းလုပ်ငန်း၏ ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလျှင် ထိုအမြတ်ငွေအပေါ် ဘွင် ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် သို့မဟုတ် သက်သာခွင့်၊
- ဝင်ငွေခွန် စည်းကြပ်ရန်ကိစ္စအလိုင်း နိုင်ငံတော်က သတ်မှတ်ထားသည့် ပစ္စည်းတန်ဖိုး လျော့ဘွက်နှစ်းများအတိုင်း ဘွက်ချက်ပြီး ပစ္စည်းတန်ဖိုးလျော့ဘွက်ငွေကို အမြတ်ငွေထဲမှ နှစ်ပယ်ခွင့်၊
- ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းတစ်ခုခုက ထုတ်လုပ်သည့်ပစ္စည်းကို ပြည်ပသ တင်ပို့ရောင်းချုပ် ထိုသို့တင်ပို့ရောင်းချုပ် ရရှိသော အမြတ်ငွေအပေါ်ဘွင် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ဝင်ငွေခွန် သက်သာခွင့်၊
- နိုင်ငံခြားသားများ၏ ဝင်ငွေအပေါ်ဘွင် ပြည်ဘွင်းနေ နိုင်ငံသားများ ပေးဆောင်သည့် ဝင်ငွေခွန်နှုန်းထားများအတိုင်း ဝင်ငွေခွန်ပေးဆောင်ခွင့်၊
- သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ကုန်ကျစရိတ်ကို အခွန်စည်းကြပ်ထိုက်သော ဝင်ငွေမှန်တ်ပယ်ခွင့်၊

- တစ်ဆက်တည်း နှစ်နှစ်အတွင်း အမှန်တကယ်ပေါ်ပေါက်သည့် အရုံးငွေကို ယင်းသို့ အရုံးပေါ်ပေါက်သည့်နှစ်မှစ၍ တစ်ဆက်တည်း သုံးနှစ်ကာလအထိ သယ်ယူခန့်မဲ့ခွင့်။
- လုပ်ငန်းတည်ဆောက်မှုကာလအတွင်း အမှန်တကယ်အသုံးပြုရန် လိုအပ်၍ တင်သွင်း သော စက်ပစ္စည်းများ၊ စက်ကိရိယာများ၊ အသုံးအဆောင်တန်ဆောပလာများ၊ စက်ကိရိယာ အစိတ်အပိုင်းများ၊ စက်အရန်ပစ္စည်းများ၊ လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများအပေါ်တွင် အကောက်ခွန် ဖြစ်စေ၊ အခြားပြည်တွင်း အခွန်အကောက်များဖြစ်စေ၊ နှစ်မျိုးလုံးကိုဖြစ်စေ ကင်းလွတ်ခွင့် သို့မဟုတ် သက်သာခွင့်။
- လုပ်ငန်းတည်ဆောက်မှုပြီးစီး၍ ပထမသုံးနှစ်အတွက် ကုန်ထုတ်လုပ်ရန် တင်သွင်းသည့် ကုန်ကြမ်းများအပေါ်တွင် အကောက်ခွန်ဖြစ်စေ၊ အခြားပြည်တွင်းအခွန်အကောက်များဖြစ်စေ၊ နှစ်မျိုးလုံးကိုဖြစ်စေ ကင်းလွတ်ခွင့် သို့မဟုတ် သက်သာခွင့်။
- MIC ၏ခွင့်ပြချက်ဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏ တိုးမြှုပြီး မူလရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် လုပ်ငန်း အား ခွင့်ပြထားသည့် သက်တမ်းကာလအတွင်း တိုးခဲ့လုပ်ကိုင်ပါက ယင်းသို့ တိုးခဲ့သည့် လုပ်ငန်းအတွက် အမှန်တကယ် အသုံးပြုရန် လိုအပ်၍ တင်သွင်းသော စက်ပစ္စည်းများ၊ စက်ကိရိယာများ၊ အသုံးအဆောင်တန်ဆောပလာများ၊ စက်ကိရိယာ အစိတ်အပိုင်းများ၊ စက်အရန်ပစ္စည်းများ၊ လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများအပေါ်တွင် အကောက်ခွန် ဖြစ်စေ၊ အခြားပြည်တွင်းအခွန်အကောက်များဖြစ်စေ၊ နှစ်မျိုးလုံးကိုဖြစ်စေ ကင်းလွတ်ခွင့် သို့မဟုတ် သက်သာခွင့်။
- ပြည်ပသို့တင်ပို့ရန် ထုတ်လုပ်သည့်ပစ္စည်းများအပေါ် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် သမဟုတ်သက်သာခွင့်။

မြေအငှားချထားမှုကာလများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင်မြေကို နိုင်ငံတော်ကုဂိုင်ဆိုင်သည် ထို့ကြောင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ မြေ ဂိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိပေ။ FIL ဥပဒေအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအား အမှန်လိုအပ်သည့် မြေ ငါးရမ်းခွင့် ကာလ သို့မဟုတ် မြေအသားပြခွင့်ကာလကို ကန်ဦး နှစ် ၅၀ အထိ (ယခင်ဥပဒေတွင် နှစ် ၃၀ သာခွင့်ပြသည်) ခွင့်ပြနိုင်သည်။ သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးနောက် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်လိုသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအား တစ်ဆက်တည်း သက်တမ်းတိုးခွင့် ၁၀ နှစ် နှစ်ကြိမ် သက်တမ်းတိုးမြှင့် ပေးနိုင်သည်။ (ယခင်ဥပဒေတွင် ၁၅ နှစ်သာတိုးမြှင့်နိုင်သည်) MIC သည် နိုင်ငံတော်တစ်ဝန်းလုံးတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အလို့ကြာ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းပါးပြီး ဆက်သွယ်သွားလာရေး ခက်ခဲသောအေသာများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် နောက်ထပ် ဆယ်နှစ်သက်တမ်းခံစားခွင့်ရရှိစေရန် ပြည်ထောင်စုအဖို့ရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် နိုင်ငံသားများလုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိထားသည့် မြေယာများ၌ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် မွေးမြှေရေးလုပ်ငန်းများ ကန်ထရှိက်စနစ်ဖြင့်ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံသား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် ဖက်စပ်စနစ်ဖြင့်သာဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

Table 2.6 Tax

Tax	Resident citizens	Resident foreigners*	Non-resident foreigners
Corporate tax	25	25	35
Commercial tax	0-100	0-100	0-100
Withholding tax on:			
Interest	n.a.	n.a.	15
Royalties	15	15	20
Payments made by state organizations, development committees, cooperatives societies, partnership firms, companies, organizations formed and registered under any existing law, for purchasing of goods locally and receiving services under a contract or an agreement or any consent	2	2	3.5
Payments made by a foreign entrepreneur or foreign company, for receiving services and purchasing of goods locally under a contract or an agreement or any consent	2	2	3.5
Personal income tax	2-30	2-30	35
Capital gains tax	10	10	40

n.a. Not applicable.

a A foreigner staying in Myanmar for 183 days or more during a calendar year is a "resident foreigner".

Source: DICA online information. Viewed at: <http://www.dica.gov.mm/includes/Investment%20Guide%20Book/MIG%20chapter%205.pdf> [16/10/2013]; and information provided by the authorities.

မြန်မာနိုင်ငံသားများရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် အကျိုးတူကိစ္စရပ်များအတွက် ဆောင်ရွက်မည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် မြေလွှတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရှိင်းတို့ အသုံးပြုခွင့် စိုက်ပျိုးစွင့်ရရှိရန် လျောက်ထားဖို့ လိုအပ်သည်။ (၂၀၁၂ မြေလွှတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရှိင်းများစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ၊ အခန်း-၃၊ ပုဒ်မ-၅ (c)) နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက မြေယာအသုံးပြုခွင့် လျောက်ထားလာပါက နိုင်ငံသားများ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းမရှိသောလုပ်ငန်းများမြှုံးသာ စီစစ်ခွင့်ပြုသည်။ (၂၀၁၂ မြေလွှတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရှိင်းမားစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ၊ အခန်း-၄၊ ပုဒ်မ-၅)

လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အစုစပ်လုပ်ငန်းများ၊ လီမိတက်ကုမ္ပဏီများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ရုံးခွဲ/ကိုယ်စားလှယ်ရုံးအသွင်ပုံသဏ္ဌာန်မျိုး ရှိကြသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက လီမိတက်ကုမ္ပဏီများ အများဆုံးတူထောင်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးက ရှယ်ယာတစ်ခုပိုင်ဆိုင်ခဲ့သည်နှင့်တပြုင်နက် ငြင်းကုမ္ပဏီကို နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး DICA ဘုင် မှတ်ပုံတင်ရမည်ဖြစ်သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုခွင့်ပြုချက်ရရှိရန် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ သည် MIC မှ ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားသော လျောက်လွှာပုံစံတွင် ဖြည့်သွင်းပြီး လိုအပ်သောစာရွက်စာတမ်း အထောက်အထားများနှင့်တကွ လျောက်လွှာတင်သွင်းရမည်။^{၁၀} MIC သည် လျောက်ထားလာသော လျောက်လွှာကို ၁၅ ရက်အတွင်း လက်ခမည် သို့မဟုတ် ငြင်းပယ်နိုင်ပြီး ရကပေါင်း ၉၀ အတွင်း အဆိုပြုချက်ကို သဘောတူလက်ခံရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အဆိုပြုချက်များကို MIC မှ အကဲဖြတ်ပြီး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူခွင့်ပြုချက်အတွက် လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းခ က်များကို ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခြေအနေများကို တွက်ဆ အကဲဖြတ်သည်။^{၁၁} နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားတို့၏ အကျိုးစီးပွား၊ အမျိုးသားရေးရှုက်သိက္ခာ၊ အချုပ်အခြာအာဏာနှင့်

ပတ်ဝန်းကျင်ကိုမထိခိုက်စေသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုသာ ခွင့်ပြချက်ထဲတဲ့ပေးသည်။ ၁၉၈၈
နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေးအရ MIC ၏ ခွင့်ပြချက်ရရှိထားသော ရင်းနှီးမြှုနှံသူတစ်ဦးသည်
လုပ်ငန်းဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိကာ ပဋိညာဉ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးသည် အထိ အကျိုးကျေးဇူးများရရှိနိုင်သည်။

ကုမ္ပဏီများအထူးအက်ဥပဒေ (၁၉၅၀) အရ နိုင်ငံပိုင် အစရှယ်ယာ ပါဝင်သည့် အကျိုးတူဖက်စပ်
လုပ်ငန်းများမှလွှဲလျှင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ဦးသည် အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု
ဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ DICA တွင် မှတ်ပုံတင်ရမည်ဖြစ်သည်။^{၂၂} နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် ရုံးခွဲတစ်ခု
မှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် အချက်အလက်ပြည့်စုံသော အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်းများ တင်ပြနိုင်မှ အပေါ်မှတည်၍
အချိန်တစ်ရက်ခန်းများကြောမြင့်သည်။ မြန်မားစီးပွားရေးဘဏ်၌ မှတ်ပုံတင်ကြေး^{၂၃} ပေးသွင်းပြီးနောက်
နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ဦးသည် ခြောက်လသက်တမ်းရရှိသော ယာယီမှတ်ပုံတင် လက်မှတ်တစ်ခုရရှိသည်။
ထို့နောက် လုပ်ငန်းလိုင်စင်လက်မှတ်ကိုရရှိသည်။

ကုန်သွယ်ရေးတွင် နိုင်ငံခြားပိုင်ကုမ္ပဏီများကို ငွေးတို့ချည်းသက်သက်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်မပြုပေ။ သို့သော်
နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေးအရ ပို့ကုန်အတွက် ကုန်ချောထုတ်လုပ်သူအဖြစ် မှတ်ပုံတင် ထားပါက
စက်ရုံတည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သော စက်ကိရိယာပစ္စည်းများနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းတွင် အသားပြုသည့်
ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများကို နိုင်ငံခြားမှဝယ်ယူတင်သွင်းနိုင်သည်။ အဆိုပါနိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီများသည်
သွင်းကုန်/ထုတ်ကုန်လိုင်စင်ရရှိရန် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီး ဌာနတွင်
သွင်းကုန်/ထုတ်ကုန်လုပ်ငန်းများအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ရမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် နိုင်ငံသားများကို အလုပ်ခန့်ထားရာတွင် လုပ်ငန်းစတင်သည့်နှစ်မှ
ပထမနှစ်နှစ်အတွင်း နိုင်ငံသားအနည်းဆုံး ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဒုတိယနှစ်နှစ်အတွင်း၌ အနည်းဆုံး ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း၊
တတိယနှစ်နှစ်အတွင်း၌ အနည်းဆုံး ၇၂ ရာခိုင်နှုန်းခန်းထားပြီးဖြစ်ရမည်။ အသိပညာကို
အခြေခံသောလုပ်ငန်းများအတွက် သင့်လျော်သောအချိန်ကန်းသတ်ချက်ကို တိုးမြှုင့်ပြောင်းလဲနိုင်သည်။

ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် သဘောတူခွင့်ပြချက်အရ ၆၇.၁၉၍၈:ထားသားသော စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကို
ပဋိညာဉ်စာချုပ်ပါသက်တမ်း သို့မဟုတ် ယင်းသက်တမ်းကိုတိုးမြှုင့်ပေးလျှင် ယင်းသို့တိုးမြှုင့်ပေး
သောသက်တမ်းအတွင်း နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းမပြုဟု အာမခံသည်။ အငြင်းပွားမှု တစ်စုံတစ်ရာပေါ်ပေါက်လာပါက
သက်ဆိုင်ရာစာချုပ်တွင် အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းနည်းသတ်မှတ်ထား ခြင်းရှိလျှင် ယင်းသတ်မှတ်ထားသည့်
ဖြေရှင်းနည်းများနှင့်အညီလိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။ အကယ်၍ စာချုပ်တွင်
အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းနည်းသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိလျှင် နိုင်ငံတော်၏တည်ဆဲ့ပေးများ (၁၉၄၄ ခန့်စုံ
မြန်မာနိုင်ငံအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းအက်ဥပဒေ၊ UNCTRAL Rules) နှင့် အညီလိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရမည်။ FIL
ဥပဒေသစ် ပုဒ်မ ၁၈ (ယူ) တွင် လျောက်ထားမှုကို ပယ်ချွဲခြင်း သို့မဟုတ် ခွင့်ပြချက်ထဲတဲ့ပေးခြင်း ကိစ္စတို့တွင်
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ အကျိုးစီးပွားရေးကို ထိခိုက်ပေါ်ပေး တည်ဆဲ့ပေးများနှင့်အညီ ကော်မရှင် အဆုံးအဖြတ်အား
ပြန်လည်စိစစ်သုံးသပ်ပြင်ဆင်ပေးရန် လျောက်ထားခွင့်ရရှိသည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၄၉ အရ ဥပဒေသစ်ကအပ်နှင့်သော
လုပ်ပိုင်ခွင့်အရ ကော်မရှင်က ချမှတ်သောအဆုံးအဖြတ်သည် အပြီးအပြတ် အတည်ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။
၅၅။ အချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် ကော်မရှင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် တစ်စုံတစ်ရာ
ပြန်လည်စိစစ်သုံးသပ်ပြင်ဆင်စေလိုပါက မည်သို့ဆောင်ရွက် နိုင်သည်ကို အတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံးအနေဖြင့်
မရှင်းလင်းပေး။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှ ဥပဒေဟောင်းနှင့် ဥပဒေသစ်နှစ်ရပ်စလုံး၏ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ကုမ္ပဏီအချင်းချင်းပူးပေါင်းပြီး ကုမ္ပဏီကြီးတစ်ခုထူထောင်ခြင်းနှင့် အစရှယ်ယာများဝယ်ယူခြင်းတို့ကို ခွင့်ပြုသည့် အချက်များထည့်သွင်းပြနှာနှုန်း ထားခြင်းမရှိပေ။ ဥပဒေသစ်၏ နည်းဥပဒေများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှ ကုမ္ပဏီတစ်ခုရှိ မြန်မာနိုင်ငံသား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူပိုင်ဆိုင်သော အစရှယ်ယာများကို နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူက ဝယ်ယူရန် (အပြန်အလှန်) ခွင့်ပြုသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အစရှယ်ယာလွှဲပြောင်းရာတွင် နိုင်ငံခြားအစရှယ်ယာ ပိုင်ဆိုင်မှုအကန့်အသတ်အရ ကော်မရှင်၏သဘောတူခွင့်ပြုချက်ကို လိုက်နာရမည့်ဖြစ်သည်။

နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှသဘောတူစာချုပ် (BIAs) နှင့် အခွန်နှစ်ထပ်စည်းကြပ်မှရှောင်လွှဲခြင်းသဘောတူစာချုပ် (DTAs)

မြန်မာနိုင်ငံသည် နှစ်နိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှသဘောတူစာချုပ် (BIAs) ၈ ခုနှင့် အခွန်နှစ်ထပ်စည်းကြပ်မှ ရှောင်လွှဲခြင်းသဘောတူစာချုပ် (DTAs) ၈ ခုတို့တွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားပြီး ဖြစ်သည် (ယေား။ ၂၀၇)။

Table 2.7 BIAs and DTAs

Bilateral investment agreements		
Country/Region	Date of signature	Date of entry into force
Philippines	17.02.1998	11.09.1998
Viet Nam	15.02.2000	-
China	12.12.2001	21.05.2002
Lao PDR	05.05.2003	-
Thailand	14.03.2008	-
India	24.06.2008	08.02.2009
Kuwait	06.08.2008	-
EU	21.05.2013	-
Double-taxation avoidance agreements		
Country/Region	Date of entry into force	
United Kingdom	01/10/1948	
Viet Nam	01/04/2004	
Republic of Korea	01/04/2004	
Malaysia	01/04/2009	
India	01/04/2009	
Singapore	01/04/2010	
Lao PDR	01/04/2011	
Thailand	01/04/2012	

- Not yet in force.

Source: UNCTAD IIA online database. Viewed at: http://unctad.org/Sections/dite_pcbb/docs/bits_myanmar.pdf [16 January 2013]; and information provided by the authorities.

Endnotes

- ၁။ ပထမဆုံးဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ၁၉၄၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးမရမီဘဏ္ဍာစုစုပေါင်းအလို ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် စတင်ရေးဆွဲကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယမြောက်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား ရေးဆွဲကျင့်သုံးခဲ့သော်လည်း ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ရပ်ဆိုင်းခဲ့ပါသည်။
- ၂။ FESR (၂၀၁၂-၂၀၁၅) ထဲတွင်ဖော်ပြထားသော ဦးစားပေးနယ်ပယ်ဆယ်ရှစ်မှာ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ပြပိုင်ပြောင်းလဲရေး၊ ဓမ္မကြေးနှင့်ဓမ္မကြေးရေးကဏ္ဍပြပိုင်ပြောင်းလဲရေး၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများဖြေလျော့ပေးရေး၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ကျိုးမာရေးနှင့်ပညာရေးကဏ္ဍ၊ လုံခြုံရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေး၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့်ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ မိုဘိုင်းစုံနှင့် အင်တာနှင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် ထိရောက်သွက်လက်သောအစိုးရဖြစ်ပေါ်လာရေးတို့ဖြစ်သည်။
- ၃။ နိုင်ငံတော်သမ္မတရွေးချယ်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း ၆၀ တွင် ပြဋ္ဌာန်းဖော်ပြထားသည်။
- ၄။ တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အမိန့်အသာဆုံးဖြင့် လူများစုဖြစ်သည့်ဗမာတိုင်းရင်းသားများနေထိုင်ကြပြီး ပြည်နယ်များတွင် လူနည်းစုဖြစ်သည့်အခြားတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနေထိုင်ကြသည်။
- ၅။ အဆင့်သတ်မှတ်ချက်နိမ့်လေလေ အကတိလိုက်စားမှုပို့များလေလေဟုမှတ်ယူထားနိုင်သည် (Transparency International, 2012)
- ၆။ President Office online information. Viewed at: <http://www.president-office.gov.mm/cabinet/centraloffices> (in Myanmar language only) [01/07/2013].
- ၇။ EICC သည် သွင်းကုန်ပို့ကုန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်သက်ဆိုင်သောကိစ္စရပ်များအားလုံးအတွက်ဆုံးဖြတ်ပေးရန် တစ်ပြီးတည်းအာဏာရှိသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်များပိုမိုထိရောက်မှုရှိလာစေနိုင်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များကပြောကြားကြသည်။
- ၈။ ငွေးတို့မှာ www.commerce.gov.mm နှင့် www.myanmartradenet.com.mm တို့ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် သွင်းကုန်/ပို့ကုန်လိုင်စင်များကို www.myanmartradenet.com.mm မှတစ်ဆင့်လျောက်ထားနိုင်ကြသည်။
- ၉။ မြန်မာ (ယင်အခေါ် ၂၂) သည် GATT တည်ထောင်သော မူလအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။
- ၁၀။ Ministry of Commerce online information. Viewed at: <http://www.commerce.gov.mm> [11/04/2013].
- ၁၁။ WTO online information. Viewed at: http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountry_PFView.aspx?Language=E&Country=MM [05.11.2013].
- ၁၂။ အခြားအရာများအနက် AFAGIT နှင့် AFAFIST တို့နှင့်ပတ်သက်သည့် အာဆီယံမှုဘေးသောက္ခာဘူးချက်များလည်း ရှိပါသည်။
- ၁၃။ ASEAN online information. Viewed at: <http://www.asean.org/asean/asean-summit/item/aseanframework-for-regional-comprehensive-economic-partnership> [29/10/2013].
- ၁၄။ WTO online information. Viewed at: <http://rtais.wto.org/UI/PublicShowMemberRTAIDCard.aspx?rtaid=146> [21.03.2013].
- ၁၅။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် တရာတ်နိုင်ငံ၏ကွမ်ရှိကျောင်းတို့ယိုင်အုပ်ချုပ်စွဲရေးသော်လည်း GMS အစီအစဉ်သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ပါသည်။
- ၁၆။ ADB (2012b).
- ၁၇။ ADB (2012a).
- ၁၈။ FIL (1988) နှင့်အည် နိုင်ငံမြေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ပုံစံသုံးမျိုးအနက်ပုံစံတစ်မျိုးဖြင့်လုပ်ကိုင်နိုင်ရာ (၁) မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လီမိတ်ကုမ္ပဏီများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံမြေးရင်းမှုအပြည့်အဝရှိသော လက်အောက်ခံလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးများ

- ၁၉။ ရေးဦးစွာ ထုတ်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီတစ်ခုအတွက် လိုအပ်သည့်အနည်းဆုံးနိုင်ငံခြားရင်းနှင့်မြှုပ်နှံငွေပမာဏမှာ အမေရိကန်ဒေါလာငါးသိန်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများအတွက် အမေရိကန်ဒေါလာသုံးသိန်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀။ အဆိုပါဘဏျက်စာတမ်းများတွင် ရည်ရွယ်ထားသည့်လုပ်ငန်းများ၊ ကုမ္ပဏီ/လူပုဂ္ဂိုလ်၏ ငွေရေးကြေးရေး စိတ်ချုပ်တွေ၏ မြှုပ်နှံခြင်းများတွင် ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ရန်မဟုတ်သည် ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဟိုတယ်နှင့် ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှင့်မြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ ခွင့်ပြုချက်/ဆုံးဖြတ်ချက် မိဘ္ဗာတော်တိပါဝင်သည်။ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ ကုမ္ပဏီခွဲ သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ်ရုံးနှင့် ပတ်သက်သည့် လိုအပ်သောစာရွက်စာတမ်းများတွင် ယခင်ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂ နှစ်စာအတွက် နှစ်ချပ်အတိရှင်ခံစာများ၊ သို့မဟုတ် ယခင်ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂ နှစ်စာအတွက် ရုံးချုပ်၏လက်ကျေနှင့်ရုံးတို့နှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းမီဘ္ဗာများအပြင် ကုမ္ပဏီဖွဲ့စည်းထားရှုနိုင်ငံရှိ၏ မြန်မာနိုင်ငံသုံး၏သက်သေခံလက်မှတ်နှင့်ကောင်စစ်နှစ်ရုံး အတည်ပြုချက်များပါဝင်ပါသည်။

၂၁။ DIC A online information. Viewed at: <http://www.dica.gov.mm/app.htm> [25/02/2013].

၂၂။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှတ်ပုံတင်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့်စာရွက်စာတမ်းများတွင်မှတ်ပုံတင်ထားပြီးကြောင်းကြေညာချက်၊ စာရွက်စာတမ်းများ၏ဥပဒေနှင့်အညီတာရားဝင်ကြောင်းကြေညာချက်၊ ဒေါရိက်တာများစာရင်း၊ ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ရန်မဟုတ်သည် ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဟိုတယ်နှင့်ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှင့်မြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ ခွင့်ပြုချက်နှင့်ဆုံးဖြတ်ချက်မီဘ္ဗာတော်

၂၃။ ကုမ္ပဏီ/ကုမ္ပဏီခွဲတစ်ခုဖွဲ့စည်းတည်ဆောင်ခြင်းအတွက်မှတ်ပုံတင်ကြေးမှာ ကျပ် ဆယ်သိန်းဖြစ်ပြီး ပြန်လည်သက်တမ်းတိုးခြင်း အတွက် ကျပ် ၅ီသိန်း (DIC A online information. Viewed at: <http://www.dica.gov.mm/> [22.03.13]) ဖြစ်ပါသည်။ မှတ်ပုံတင်ကြေးမှာ ပြည့်တွင်းနှင့်ပြည့်ပကုမ္ပဏီများအတွက် အတူဖြစ်သည်။

သွင်းကုန်အပေါ်တိုက်ရိုက်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည့်ဆောင်ရွက်ချက်များ

သွင်းကုန်ဆင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အကောက်ခွန်တွက်ချက်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကုန်စည်များတင်သွင်းခြင်း (မှတင်ပို့ရောင်းချခြင်း) ကို Sea Customs Act (1878) ၊ Land Customs Act (1924) ၊ ပို့ကုန်သွင်းကုန်ဥပဒေ (၂၀၁၂) နှင့် အခွန်အကောက်ဥပဒေ (၁၉၉၂) (Tariff Law) တို့အရဆောင်ရွက်သည်။ အဆိုပါအက်ဥပဒေနှင့်ဥပဒေများကို ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနတို့က စီမံခန့်ခွဲသည်။

လက်ရှိဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအရ သွင်းကုန်တင်သွင်းနိုင်ရန် သွင်းကုန်လုပ်ငန်းရှင်တစ် ဦးသည် ပထမဥုံးစွာ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုံးစီးဌာနတွင် ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် ကုမ္ပဏီတစ်ခု အဖြစ် မှတ်ပုံတင် ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ကုန်သွယ်မှု ညွှန်ကြားရေး ဦးစီးဌာနတွင် ‘ကုန်သည်’ အဖြစ် မှတ်ပတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ သွင်းကုန်လုပ်ငန်းရှင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့်စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းချုပ် (UMFCCI) တွင် အသင်းဝင်ထားရန် လိုအပ်သည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းအေးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်ထားပြီး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ ကုန်သွယ်မှုညွှန်ကြားရေး ဦးစီးဌာနတွင်လည်း သွင်းကုန်ထုတ်ကုန် လုပ်ငန်းအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများမှ ပြုပြင်ပြီးကုန်စည်များ တင်ပို့ရောင်းချခြင်းနှင့်သွင်းအားစုများတင်သွင်းခြင်းမှလွှဲလျှင် ကုန်သွယ်ရေးတွင် မြန်မာနိုင်ငံသားများကိုသာ ပါဝင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြထားသည်။

သွင်းကုန်အားလုံးကို သွင်းကုန်ပြကြညာလွှာ (CUSDEC-1) တွင် ဖြည့်သွင်းပြကြညာရမည်ဖြစ်ကာ သွင်းကုန်လိုင်စင်နှင့်တကွလျှောက်ထားတင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။^၁ သွင်းကုန်လိုင်စင်များကို စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စားသုံးသူရေးရုံးစီးဌာနမှ ထုတ်ပေးသည်။ အချို့ကိစ္စရပ်များ၏ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများနှင့် UMFCCI အောက်ရှိ အသင်းအဖွဲ့များ၏ ထောက်ခံချက်အပေါ်အခြေခံ၍ သွင်းကုန်လိုင်စင်များ ထုတ်ပေးလေ့ရှိသည်။ အခြားလို့ အပ်ချက်များမှာ ကုန်ပို့လွှာ (invoice)၊ သဘောပါကုန်အသေးစိတ်စာရင်း (Bill of Lading) သို့မဟုတ် လေကြောင်းကုန်ပို့လွှာ (air consignment note)၊ ထုပ်ပိုးကုန်စာရင်း (packing list) နှင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများမှ ထုတ်ပေးသော အခြားမည်သည့်လက်မှတ်များ သို့မဟုတ် စွင့်ပြုချက်များဖြစ်သည်။ (ဥပမာ- လယ်ယာစိုက်ပျိုးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနမှ သက်ရှိအပင်နှင့်တိရိစ္ဆာန်များတင်သွင်းခြင်းအတွက် ထုတ်ပေးသည့် SPS လက်မှတ်၊ နှင့် ဆေးဝါးနှင့်စားသုံးသောက်ကုန်များတင်သွင်းရန် အစားအစားနှင့် ဆေးဝါး စီမံခန့်ခွဲရေးဌာနမှုလက်မှတ်)

လိုအပ်သောအထောက်အထားစာရွက်စာတမ်းများကို ကုန်စည်များမရောက်ပါ အကောက်ခွန်ဌာနသို့ တင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ အကောက်ခွန်စစ်ဆေးမှုမှာ မျှမ်းမျှ နှစ်နာရီခန့်ကြာမြင့်ပြီး ASEAN harmonized nomenclature နှင့် WCO harmonized system နှစ်ခုစလုံးကို အသုံးပြုထားသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် မြန်မာ့အကောက်ခွန် (Customs Tariff of Myanmar 2012) အပေါ်အခြေခံ၍ အတန်းအစားခွဲခြားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO Customs Valuation Agreement ၈၀ အချက်များကို အသုံးချခြင်းမရှိပေ။ အကောက်ခွန်တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း (Customs valuation) အား သာမဏ်ဈေးနှုန်း (normal price) အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့် အမှန်တန်ဖိုး (real value) အပေါ်အခြေခံ၍ သို့မဟုတ် သွင်းကုန်တင်သွင်းသည်

အချိန်နှင့် အရာရှိ ကုန်စည်များ၏ သွင်းကုန်တန်ဖိုးအပေါ်အခြေခံ၍ ဆောင်ရွက်သည်။ သွင်းကုန်ခွန်များကို c.i.f ဈေးနှင့် (အမှန်တန်ဖိုး) အပေါ်စည်းကြပ်ကောက်ခံသည်။ အကောက်ခွန်ဌာနမှ ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်နှင့် သတ်မှတ်ပြီးပါက သွင်းကုန်လုပ်ငန်းရှင်သည် ငွေသား သို့မဟုတ် payment order သို့မဟုတ် စာရင်းရှင်အပ်ငွေစာရင်းမှ တိက်ရိုက်ပေးဈေးနှင့်သည်။ သို့သော် သတ်မှတ်ထားသော အကောက်ခွန် ပမာဏသည် ၅၀၀၀ ကျပ်အောက်လျှော့နည်းမှသာလျှင် ငွေသားဖြင့်ပေးဈေးနှင့်ပြုသည်။ ၅၀၀၀ ကျပ်ထက်ပိုသော အကောက်ခွန်အား payment order ဖြင့် ပေးဈေးနှင့်အပ်သည်။ ထို့အပြင် သွင်းကုန်လုပ်ငန်းများနှင့် အကျိုးတူဖက်စပ်လုပ်ငန်းများသည် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနနှင့်အတူ စာရင်းရှင်အပ်ငွေစာရင်းများဖွင့်လှစ်ထားရမည်။ သွင်းကုန် အပေါ်စည်းကြပ်ကောက်ခံသည် အကောက်ခွန်နှင့် အခြားအခွန်များအတွက် အဆိုပါစာရင်းမှန်တ်ဖယ်ပေးဈေးသားမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံဌားငွေလဲလှယ်နှင့် တစ်ပြီးညီမသတ်မှတ်မိုးက သွင်းကုန်အမျိုးမျိုးအတွက် နိုင်ငံဌားငွေလဲလှယ်နှင့် ကို ၁ ဒေါ်လာလျှင် ၄၅၀ ကျပ်ပုံသောသတ်မှတ်ပေးခဲ့ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြုသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် မော်တော်ကား၊ အခြားယာဉ်များနှင့် အပိုပစ္စည်းများတင်သွင်းရာတွင် အသုံးပြုသည့် နေ့စည်နိုင်ငံဌား ငွေလဲလှယ်နှင့် တစ်ရှုပ်ကို မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်က ထုတ်ပြန်ပေးခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် စီပြီးလ ၁ ရက်နေ့မှ စတင်ကာ နိုင်ငံဌားငွေလဲလှယ်နှင့် တစ်ပြီးညီသတ်မှတ်ခဲ့ပြီးနောက် အကောက်ခွန်ပမာဏသတ်မှတ်ရာတွင် ဗဟိုဘဏ်က ထုတ်ပြန်သည် နေ့စည်နိုင်ငံဌားငွေလဲလှယ်နှင့်အား အသုံးပြုခဲ့သည်။ စုစုပေါင်းပို့ကုန်၏ ၁၀ ရာခိုင်နှင့်အား ဆိုပ်ကမ်းတင် ရပ်ပိုင်းအရာစိစေးမှုပြုကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြုသည်။ လက်ရှိအချိန် အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းရန် အချိန်သုံးရက်တာကြာမြင့်ပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ASEAN ပြတင်းတစ်ပေါက်စနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ရည်ရွယ်ထားသည်။

လက်ရှိဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ သွင်းကုန်လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အကောက်ခွန်အရာရှိများ၏ အမိန့် သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ကျေနပ်မှုမရှိပါက အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသည်။ ပထမဦးစွာ သွင်းကုန်လုပ်ငန်းရှင်သည် အခွန်အယူခံခုံအဖွဲ့သို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ပြီး တစ်လအတွင်း အယူခံလျောက်ထားရမည်။ တစ်ချို့အခြေအနေများ (ဆေးရုံ တက်နေခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးတိန်းသိမ်းခံထားရခြင်း) ကဲ့သို့အခြေအနေများတွင် နောက်ဆုံး အယူခံဝင်ရမည့်ရက်ကို နောက်ထပ်သုံးလအထိတိုးမြှုင့်နိုင်သည်။ ခုံအဖွဲ့သည် မူလဆုံးဖြတ်ချက်အား ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပယ်ဖျက်ခြင်းနှင့် မူလအတိုင်းထိန်းသိမ်းထားခြင်းများပြုလပ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ သို့သော် မူလအမိန့်တွင်ဖော်ပြထားသည် ပြစ်အက် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာအဖြစ်သိမ်းယူမည့်ပမာဏထက်ပို့ပြီး ပြစ်အက်သတ်မှတ်ချုပ်ရပေ။ ထို့အပြင် အကောက် ခွန်အရာရှိ၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးနှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ကိုယ်တိုင်သဘောတူညီချက်အရ သို့မဟုတ် မည်သည့် အဖွဲ့အစည်း၏ အသနားခံလွှာများကိုမဆို တုံ့ပြန်ရာတွင် ငွေးတို့၏မည်သည့်ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုမဆို သို့မဟုတ် ပထမဦးစွာတာဝန်ယူလပ်ကိုင်သွားသူ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အား ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ရပ်သိမ်းခြင်း သို့မဟုတ် မူလအတိုင်းထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ထို့အပြင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌား ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတတို့သည် ငွေးတို့ထက် အဆင့်နှမ်သောအရာရှိတို့က နေရာချေထားသည် မည်သည်အမှုမှတ်တမ်းကိုမဆို ဆင့်ခေါ်နိုင်သည်။ ပြစ်အက်များသည် သက်ဆိုင်ရာပြစ်မှုအလိုက်ကွဲပြားဌားနားသွားသည်။ ၂၀၀၆ နှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ကာလအကြားတွင် စုစုပေါင်းအယူခံလွှာတင်သွင်းမှုပေါင်း ၁၅၀ ရီပြီး အားလုံးကို ဆုံးဖြတ်ပေးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သည် သွင်းကုန်များအား သဘေားမတင်မီ ကြိုတင်စစ်ဆေးမှု ပြုလပ်ဆောင်ရွက် ခြင်းမရှိပေ။

အကောက်ခွန်များ

အခွန်စည်းကြပ်ပုံ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသုံးပြုသည့် MFN အခွန်အကောက်စနစ်တွင် သုညရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းအကြား သတ်မှတ်ကောက်ခံထားသည့် အခွန်အမျိုးအစား ၁၅ မျိုးရှိပြီး ငင်းသည် ၁၉၉၆ ခုနှစ်ကတည်းက အပြောင်း အလဲမရှိပေါ်။ စည်းကြပ်မှုနှုန်းထားအများအပြားသတ်မှတ်ထားခြင်းကြောင့် အခွန်အကောက်စနစ်ကို အနည်းငယ်ရှုပ် ထွေးသွားစေ သည်။ အခွန်အကောက်အားလုံးသည် တန်ဖိုးအလိုက်စည်းကြပ်သောအခွန်များ ဖြစ်ကြသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အခွန်အကောက်စနစ်တွင် HS 8-digit level ၏ ၉၇၅၈ မျိုးပါဝင်ပြီး HS 9-digit နှင့် 10-digit level ၏ ၁၁၈၈၂ စာရင်းအင်းဆိုင်ရာအမျိုးအစား (statistical lines) ၄၁၈ မျိုးပါဝင်သည်။^၁ အခွန်အကောက်များသည် HS 2012 nomenclature အပေါ် အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။

အခွန်အကောက်ချုပ်နှောင်သတ်မှတ်မှု

မြန်မာနိုင်ငံသည် ငင်း၏အခွန်အကောက်အမျိုးအစားအားလုံး၏ ၁၈၈၅ ရာခိုင်နှုန်းကို HS 8-digit level ၏ သဘောတူသတ်မှတ်ထားပြီး ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်အမျိုးအစားအားလုံး (agricultural lines) (WTO အပွဲ့ယ်သတ်မှတ်ချက်) ကို သဘောတူသတ်မှတ်ပြီး စိုက်ပျိုးရေးမဟုတ်သော ထုတ်ကုန် အမျိုးအစားများတွင် ၅၀၇ ရာခိုင်နှုန်းသာ သဘောတူသတ်မှတ်ထားသည်နှင့် နှိုင်းယူဉ်ကြည့်နိုင်သည်။ နောက်ဆုံးသဘောတူသတ်မှတ်မှုသည် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်သုံးစက်ယန်ရားများနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ပစ္စည်းကိရိယာများအတွက် သုညရာခိုင်နှုန်းမှ ဓမ္မတဗေဒပစ္စည်း၊ အဖျော်ယမကာနှင့် ဆေးလိပ်/ဆေးချက်ကြီး နှင့်ကောက်နှုံးများနှင့် သုံးစွဲရန်အသင့်ကုန်စည်းများအတွက် ၅၅၀ ရာခိုင်နှုန်း သတ်မှတ်ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အခွန်အကောက်လျော့ပေါ်ရေး အစီအစဉ်အရ နောက်ဆုံးသဘောတူသတ်မှတ်သည့် အကောက်ခွန်နှုန်းထားများမှာ ၁၉၉၅ ခုနှစ်မှစတင်၍ အကျိုးသက်ရောက်ပြီးဖြစ်သည်။ မျှမှုမျှသဘောတူသတ်မှတ်သည့် အကောက်ခွန် နှုန်းထားမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်က ၈၇၂၂ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့သည်။

WTO အတွင်းရေးမှုးချုပ်ရုံးမှ တွက်ချက်မှုအရ MFN အသုံးပြုအခွန်အကောက်က သဘောတူ သတ်မှတ်သည့်နှုန်းထက်ပိုလုံးနေသည့် အခွန်အကောက်အမျိုးအစား ၃၂ မျိုးရှိကြောင်း သိရသည်။ အဆိုပါ အခွန်အကောက်အမျိုးအစားများသည် မသန့်စင်ရသေးသောသွပ်မှုနှင့် သွပ်ထုတ်ကုန်များ၊ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသုံးစက်ယန်ရားများနှင့် စက်အစိတ်အပိုင်းများ၊ မော်တော်ကားအစိတ်အပိုင်းနှင့် ဆက်စပ် ပစ္စည်းများပါဝင်သည်။ (ယေား။ က ၃၁။) သို့သော် အခွန်အကောက်အမျိုးအစားနှစ်မျိုး၏သာလျှင် MFN အသုံးပြု အခွန်အကောက်က သဘောတူသတ်မှတ်သည့်နှုန်းထက်ပိုလုံးနေသည် အခွန်အကောက်အမျိုးအစား မျိုးရှိကြောင်းသက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ပြောကြားသည်။ (၂၆၂၀.၁၉၀၀.၀၀ နှင့် ၈၇၀၈.၉၉၀၀.၀၀)

Applied MFN အကောက်ခွန်

မျှမှုမျှ Applied MFN အကောက်ခွန်နှုန်းမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၅၀၅ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ပြီး ၁၉၉၆ ခုနှစ်၌ရှိခဲ့သောနှုန်းနှင့် တန်းကုန်းပါးရှိပြီး ၂၀၀၈ ခုနှစ်ထက် အနည်းငယ်ရေးအလဲများသည်။ အဆိုပါအပြောင်းအလဲများသည် အမည်ပေးပုံစနစ် (nomenclature) အားလုံးနှီးပါးပြောင်းလှုံးမှုများကြောင့် ဖြစ်သည်။ မျှမှုမျှ Applied MFN အခွန်အကောက်နှုန်းနှင့် ကောက်ခံခွင့်ရှိခဲ့သည့် မျှမှုမျှ bound rate တို့အကြား သိသာထင်ရှားသောမြားနားချက်

(၈၂) ရာခိုင်နှုန်းပိုင်) နှင့် အခွန်အမျိုးအစား ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းအောက် သဘောတူသတ်မှတ်ထား သည့်အချက်တို့က သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူတို့အတွက် အခွန်နှုန်းတိုးမြှင့်ရန် စဉ်းစားချင့်ချိန်ရမည့်အတိုင်းအတာကို ဖော်ပြသည်။ သို့ဖြင့်ရာ အခွန်အကောက်ကို အတော်အသင့်ခန့်မှန်း၍ မရစေနိုင်ပေ။ (ယေား။ ၃၀၁) Applied MFN အခွန်အကောက်နှုန်း ၉၅ ရာခိုင်နှုန်းလုန်းပါးမှာ အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခြင်းမှသည် ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိရှိတတ်ပြီး စံပုံစံ သို့မဟုတ် အသုံးအများဆုံး အခွန်နှုန်းမှာ ၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ (ပုံ။ ၃၀၁) အခွန်အကောက်မျိုးအစားအားလုံး၏ ထက်ဝက်မျှသည် စိတ်အနောင့်အယုက်ဖြစ်စရာနှုန်းထားများ (သုညထက်များသော်လည်း ၂ ရာခိုင်နှုန်းအောက် သို့မဟုတ် ငြင်းနှင့်တူညီသည်) ရိုက္ခသည်။ အဆပါကိစွန့်ပတ်သက်သည့် တာဝန်ရှိသူများ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ WTO အတွင်းရေးမှူးရုံးအတွက်ရှင်းလင်းမှုမရှိသေးပေ။

WTO ၏ ကဏ္ဍအလိုက်အပို့ပို့ယ်သတ်မှတ်ချက်များအရ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များအတွက် ပူမးမျှ အခွန်နှုန်းသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးမဟုတ်သောထုတ်ကုန်များအတွက်ပူမးမျှအခွန်နှုန်းထက် မြင့်မားသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်ရှိ သက်ဆိုင်ရာအခွန်နှုန်းများမှာ ၈၉ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးမဟုတ်သော ထုတ်ကုန်များအတွက်ပူမးမျှအခွန်နှုန်းမှာ ယခင်အတိုင်းအပြောင်းလဲပဲရှိနေသည့် အချိန်တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးမဟုတ်သောထုတ်ကုန်များအတွက်ပူမးမျှအခွန်နှုန်းမှာ ငြင်းထက်အနည်းငယ်နှင့်ကျသည်။ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုသို့ကျဆင်းရသည့် အဓိကအကြောင်းအရင်းမှာ အမည်ပေးပုံစနစ် ပြောင်းလဲမှု များကြောင့်ဖြစ်သည်။

အခြားအရာများအနက် တိရိစ္တာနှင့် တိရိစ္တာနှင့်ထုတ်ကုန်၊ အသီးအနံ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွကနှင့် အပင်များ၊ ကောက်ပဲသီးနှံနှင့်အသင့်အသုံးပြနိုင်သောကုန်စည်များနှင့် ငါးနှင့်ငါးထွက်ပစ္စည်းများအပေါ် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးထားသည်။ အမြင့်ဆုံးအကန့်အသတ်နှုန်း (ဆိုလိုသည်မှာ ၃၀% နှင့် ၄၀%) ကို အဖျော်ယမကား ဆေးလိပ်နှင့်ဆေးရွက်ကြီး ထုတ်ကုန်များ၊ သဘာဝ သို့မဟုတ် မွေးမြှုပူရေးပူလများနှင့် အခြားအဖိုးတန်ကျောက်မျက်များ၊ မော်တော်ယာဉ်များ နှင့် အခြားသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ပစ္စည်းကိရိယာများအပေါ် စည်းကြပ်ကောက်ခံသည်။ (ယေား။ ၃၁၂ နှင့် ပုံ။ ၃၁၂) မိမိခံကုန်စည်များအဖြစ်သတ်မှတ်သော ကုန်စည်များအပေါ် အမြင့်ဆုံးအခွန်နှုန်းသတ်မှတ်ကောက်ခံကြေား၊ အကယ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယစ်မျိုးခွန်ကောက်ခံသောစနစ်အား လက်တွေ့ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်လာသည့်အခါ ယင်းကုန်စည်များအနက် အချို့သောကုန်စည်များအတွက် အခွန်အကောက်ကို ယစ်မျိုးခွန်အဖြစ် ပြောင်းလဲသတ်မှတ်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၅ တွင် AEC အကောင်အထည် ပေါ်ပေါက်လာပါက အကောက်ခွန်မှုဝင်ငွေလျော့နည်းသွားမည်ဟု ငြင်းတို့ကခန့်မှန်းသည်။

ပူမးမျှ Applied MFN အခွန်အကောက်နှုန်းအံ့သင်ဟင်ပြသထားသည့်အတိုင်း အထွေထွေအခွန်အကောက် အဆင့်မှ လွှဲလျှင် ထုတ်ကုန်အမျိုးအစားအပေါ်လိုက်၍ အခွန်အကောက်နှုန်းများ ပုံနှံသွားသည့်အပေါ်မှတည်၍ လေလွင် ဆုံးရှုံးမှုများရှိနိုင်သည်။ အထူးသာဖြင့် အမျိုးအစားတူညီသော အပ်စများအတွင်းနှင့် အစားထိုးထုတ်ကုန်များရှိ အခွန်နှုန်းထားများအကြား ကွာဟာချက်ကြီးမားလေလေ အခွန်စည်းကြပ်မှုပုံသဏ္ဌာန်ကြောင့် စားသုံးသူနှင့် ထုတ်လုပ်သူများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များလမ်းလွှားနိုင်သည့် အခွင့်အရေးပိုမိုမြင့်မားလာသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ကတည်း က အခွန်နှုန်းထားများပုံနှံမှုကျဆင်းလာခဲ့ပြီး ပြည်တွင်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အမြင့်ဆုံးနှုန်းထားများပါဝင်သည့် အခွန်နှုန်းထားများ၏အချို့အစားလည်းကျဆင်းသည်။ ထို့နောက်

အခွန်နှင့်သာများအကြား အထွေထွေစက္ခာဟချက် (overall standard deviation) မှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ၇.၇ ရာခိုင်နှင့်မှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၆.၇ ရာခိုင်နှင့် (ယေား။ ၃.၁) သို့ကျဆင်းလာပြီး အခွန်၌ပဲထွေးမှုကို နည်းပါးစေခဲ့သည်။

Table 3.1 Tariff structure of Myanmar, 1996, 2008, and 2013

	MFN applied		
	1996	2008	2013
Bound tariff lines (% of all tariff lines)	18.5
Simple average applied rate	5.7	6.1	5.5
WTO agricultural products	8.5	8.9	8.9
WTO non-agricultural products	5.2	5.7	5.0
Domestic tariff peaks (% of all tariff lines) ^a	5.5	7.4	5.3
International tariff peaks (% of all tariff lines) ^b	5.5	7.4	5.3
Overall standard deviation of tariff rates	6.5	7.7	6.7
Coefficient of variation of tariff rates	1.1	1.3	1.2
Tariff quotas (% of all tariff lines)	0.0	0.0	0.0
Duty-free tariff lines (% of all tariff lines)	3.6	3.4	4.0
Non-ad valorem tariffs (% of all tariff lines)	0.0	0.0	0.0
Nuisance applied rates (% of all tariff lines) ^c	46.9	46.4	46.9
Number of lines	5,798	10,689	9,558
Ad valorem	5,587	10,323	9,178
Duty free	211	366	380
Non-ad valorem	0	0	0

.. Not available.

a Domestic tariff peaks are defined as those exceeding three times the overall simple average applied rate.

b International tariff peaks are defined as those exceeding 15%.

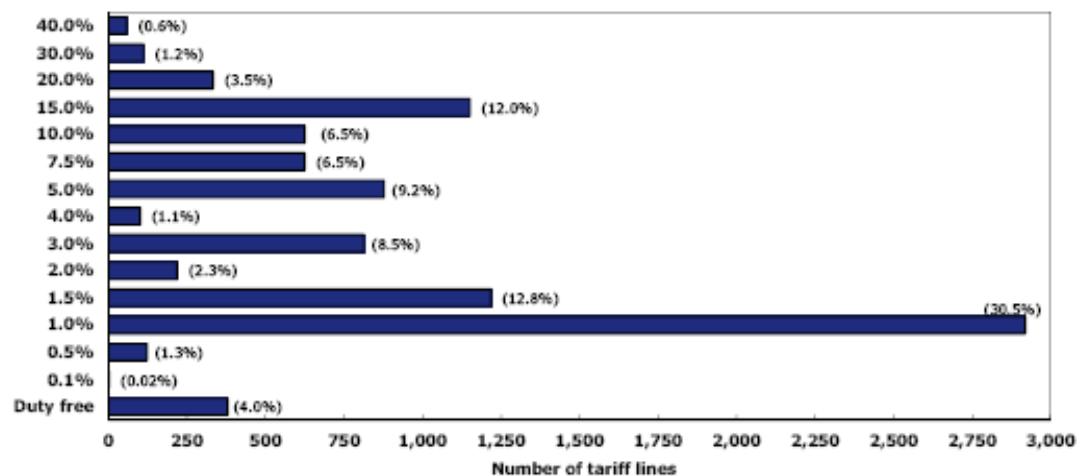
c Nuisance rates are those greater than zero, but less than or equal to 2%.

Note: Calculations on averages are based on national tariff line level (10-digit in 1996, and 8-digit in 2008 and 2013). The 1996, 2008, and 2013 tariffs are, respectively, based on HS1996, HS2002 and HS2012 nomenclatures.

Source: WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities of Myanmar.

Chart 3.1 Distribution of MFN tariff rates, 2013

Tariff rates

Note: Figures in parentheses denote the share of total lines. The 2013 tariff schedule consists of 9,558 tariff lines.

Source: WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities of Myanmar.

Table 3.2 Tariff summary, 2013

	Number of lines	Average (%)	Range (%)	Standard deviation	Nuisance ^a	Duty free
Total	9,558	5.5	0-40	6.7	46.9	4.0
Agricultural products (HS 01-24)	1,594	9.0	0-40	7.6	17.8	10.4
Industrial products (HS 25-97)	7,964	4.8	0-40	6.3	52.7	2.7
WTO agriculture	1,298	8.9	0-40	8.3	23.4	9.2
Animals and products thereof	150	9.4	0-15	6.9	1.3	33.3
Dairy products	38	3.3	3-5	0.7	0.0	0.0
Fruit, vegetables and plants	348	10.9	0-15	6.6	12.6	10.9
Coffee and tea	42	14.3	5-20	4.3	0.0	0.0
Cereals and preparations	185	9.9	0-15	6.3	5.9	14.6
Oil seeds, fats and oils and their products	198	2.1	0-15	2.2	73.2	1.0
Sugars and confectionary	32	6.8	0.5-20	7.5	50.0	0.0
Beverages, spirits and tobacco	106	24.3	15-40	10.6	0.0	0.0
Cotton	5	0.8	0-1	0.4	80.0	20.0
Other agricultural products n.e.s.	194	3.2	0-15	2.5	42.3	0.5
WTO non-agriculture	8,260	5.0	0-40	6.2	50.6	3.2
Fish and fishery products	377	8.0	0-15	3.9	7.2	12.7
Minerals and metals	1,386	3.4	0-30	4.3	56.3	4.8
Chemicals and photographic supplies	1,327	2.4	0-20	3.6	78.7	2.4
Wood, pulp, paper and furniture	455	6.8	0-15	5.6	2.0	4.4
Textiles	802	8.9	0-20	6.3	26.9	0.1
Clothing	300	16.8	2-20	5.0	3.7	0.0
Leather, rubber, footwear and travel goods	319	4.6	0.5-20	3.8	32.6	0.0
Non-electric machinery	1,291	1.9	0-15	2.4	76.3	6.6
Electric machinery	694	4.2	1-20	5.1	66.4	0.0
Transport equipment	551	7.8	0-40	11.9	34.1	1.3
Non-agricultural articles n.e.s.	722	5.5	0-30	5.4	44.0	0.1
Petroleum	36	1.6	0.5-3	0.5	91.7	0.0

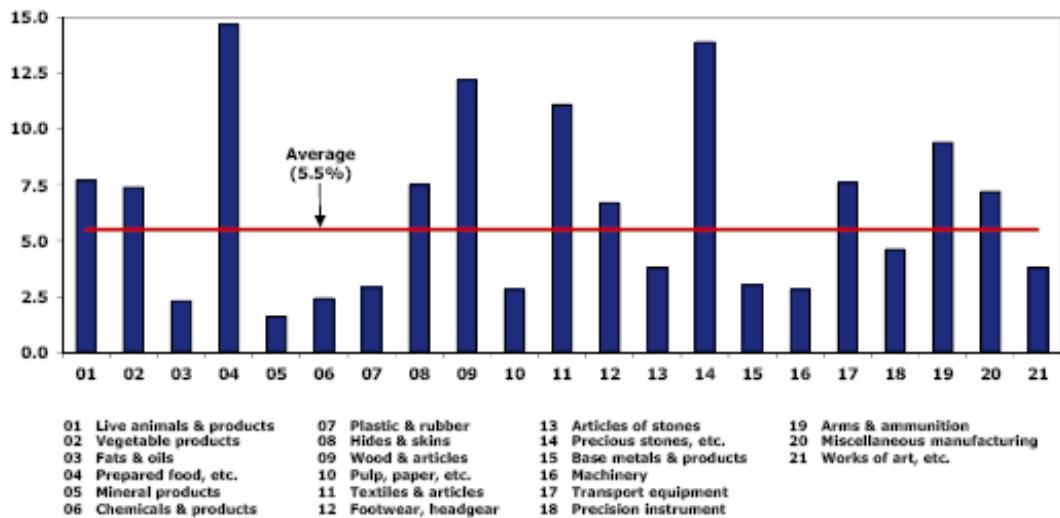
a Nuisance rates are those greater than zero, but less than or equal to 2%.

Note: Calculations on averages are based on national tariff line level (8-digit).

Source: WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities of Myanmar.

Chart 3.2 Average applied MFN tariff rates, by HS section, 2013

Per cent

Source: WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities of Myanmar.

သွင်းကုန်အပေါ်အကျိုးသက်ရောက်သည့်အခြားကောက်ခံမှုများ

သွင်းကုန်ခွန်များအပြင် သွင်းကုန်လုပ်ငန်းများသည် သတ်မှတ်ထားသော သွင်းကုန်များအတွက် သွင်းကုန်လိုင်စင်ကြေးနှင့် ကုန်သယ်လုပ်ငန်းခွန်များပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကုန်သယ်လုပ်ငန်းခွန်သည် ယတ်မျိုးခွန် (excise duty) အဖြစ် အဓိကဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ငင်းအား ထုတ်ကုန်၏ မြေပေါ်စရိတ် အပေါ်တွက်လျက်ပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန်ပြန်ကောက်ခံလေ့ရှိသည်။ ကုန်သယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို သွင်းကုန်များနှင့် အခွန်အကောက် တို့၏ c.i.f တန်ဖိုးစုစုပေါင်းအပေါ် စည်းကြပ်ကောက်ခံသည်။ (စာမျက်နှာ -)

ဦးစားပေးအခွန်

ASEAN အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ သွင်းကုန်များသည် အာဆီယံကုန်သယ်ရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ် (ASEAN Trade in Goods Agreement - ATIGA) အရ ဦးစားပေးအခွန်နှင့်ထား (preferential rate) ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ဝင်ရောက်လာသည်။ ATIGA အရ ကုန်စည်အမျိုးအစား ၂၆၁ မှာ အကောက်ခွန်လွတ်ဖြစ်ပြီး ယင်းအမျိုးအစားများအနက် ၃၈၀ သည်လည်း MFN အရအခွန်ကင်းလွတ်ခွင်ပေးရသည်။ အမျိုးအစား ၅၉၀ ကို အခွန်နှင့်လျှော့ချပေးခဲ့သော်လည်း သုညနှင့်ထက်ပိုမိုကြီးမားသည့်နှင့်များဖြစ်ကြသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ကုန်စည်အမျိုးအစား ၁၃၅၆ မျိုးအတွက် အခွန်နှင့်လျှော့ချမရှိပေး (ယေား။ ၃၁၃) ယင်းတို့အနက် အမျိုးအစား ၁၂၇၈ မျိုးအား ၂၀၁၂ အာဆီယံးပွားရေးအသိကိုအဝန်း (AEC) အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ပြီးပါက လျှော့ချသွားမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အခွန် လျှော့ပေါ့ခြင်း သို့မဟုတ် ပယ်ဖျက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးထားသည့် ထုတ်ကုန်အမျိုးအစား ၇၈ မျိုးရှိပြီး ငင်းတို့တွင် ဘိန်းစွဲ၊ ဘိန်း၊ ပေါက်ကွဲစွေတတ်သောပစ္စည်းများ၊ သံချုပ်ကာကား၊ လက်နက်ခံယမ်းများနှင့် ပန်းချီအနုပညာလက်ရာတို့ပါဝင်သည်။

အခါးယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရာတနိုင်ငံအတွက် ပြီးစားပေးသွင်းကုန်ခွန် (ACFTA)၊ ဂျပန်နိုင်ငံအတွက် (AJFTA)၊ ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံအတွက် (AKFTA)၊ သွစတေးလျှောင့်နယူးမီ လန်နိုင်ငံတို့အတွက် (AANZFTA) နှင့် အီးနိုယ်နိုင်ငံအတွက် (AIFTA) တို့ရှိသည်။ ယင်း FTA များအတွက် (AKFTA မှလဲလျင်) အကောက်ခွန်လျှောပေါ့မည်အစီအစဉ်များကို HS 2007 အမည်ပေးစနစ်မှ HS 2012 အမည်ပေးစနစ်သို့ အထားအသရွှေ့ပြောင်းခဲ့သည့်အတွက်ကြောင် မရရှိနိုင်တော့ပေ။ AKFTA နှင့်ပတ်သက်၍ အကောက်ခွန်လွှာတ်ကုန်စည်များ၏ အရေအတွက်သည် MFN ရှိ အရေအတွက်နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် MFN ရှိ မြင့်မားသောအကောက်ခွန်နှင့်များအနက်တစ်ချို့အား AKFTA သို့ လျှော့ချထားကိုတွေ့ရသည်။

Table 3.3 Preferential tariffs, 2013

	No. of lines	Avg. (%)	Range (%)	ATIGA ^b Nuisance*	Duty free	Avg. (%)	Range (%)	AKFTA ^c Nuisance*	Duty free
Total	9,558	0.6	0-10	10.3	79.6	3.7	0-40	46.9	4.0
Agricultural products (HS 01-24)	1,594	0.7	0-5	2.1	82.7	5.2	0-40	17.8	10.4
Industrial products (HS 25-97)	7,964	0.5	0-10	11.9	79.0	3.4	0-40	52.7	2.7
WTO agriculture	1,298	0.9	0-5	4.0	78.5	4.9	0-40	23.4	9.2
Animals and products thereof	150	0.2	0-5	0.0	96.0	3.3	0-5	1.3	33.3
Dairy products	38	1.8	0-5	0.0	42.1	3.3	3-5	0.0	0.0
Fruit, vegetables and plants	348	0.4	0-5	1.7	90.2	4.2	0-15	12.6	10.9
Coffee and tea	42	2.5	0-5	0.0	50.0	6.9	5-15	0.0	0.0
Cereals and preparations	185	2.0	0-5	1.6	58.9	5.0	0-15	5.9	14.6
Oil seeds, fats and oils	198	0.2	0-5	7.6	88.9	1.9	0-5	73.2	1.0

	No. of lines	Avg. (%)	Range (%)	ATIGA ^b Nuisance*	Duty free	Avg. (%)	Range (%)	AKFTA ^c Nuisance*	Duty free
Sugars and confectionary	32	2.3	0-5	40.6	18.8	3.7	0.5-10	50.0	0.0
Beverages, spirits and tobacco	106	1.6	0-5	0.0	67.0	18.6	5-40	0.0	0.0
Cotton	5	0.2	0-1	20.0	80.0	0.8	0-1	80.0	20.0
Other agricultural products n.e.s.	194	0.6	0-5	7.2	81.4	3.0	0-5	42.3	0.5
WTO non-agriculture	8,260	0.5	0-10	11.2	79.8	3.5	0-40	50.6	3.2
Fish and fishery products	377	0.3	0-5	0.0	94.4	5.8	0-10	7.2	12.7
Minerals and metals	1,386	0.8	0-5	15.3	71.1	2.7	0-30	56.4	4.8
Chemicals and photographic supplies	1,327	0.6	0-10	19.8	71.0	2.0	0-20	78.7	2.4
Wood, pulp, paper and furniture	455	0.8	0-5	3.5	73.2	3.7	0-15	2.0	4.4
Textiles	802	0.1	0-5	0.9	97.1	4.5	0-20	26.9	0.1
Clothing	300	0.0	0-0	0.0	100.0	8.3	2-20	3.7	0.0
Leather, rubber, footwear	319	0.6	0-5	7.5	81.2	3.9	0.5-20	32.6	0.0
Non-electric machinery	1,291	0.3	0-5	19.4	77.7	1.7	0-15	76.3	6.6
Electric machinery	694	0.2	0-5	8.1	90.1	3.4	1-15	66.4	0.0
Transport equipment	551	0.8	0-5	6.4	77.5	7.8	0-40	34.1	1.3
Non-agricultural articles n.e.s.	722	0.9	0-10	5.8	78.9	3.7	0-30	44.0	0.1
Petroleum	36	0.9	0-1.5	61.1	38.9	1.6	0.5-3	91.7	0.0

a Nuisance rates, including rates greater than zero, but less than or equal to 2%.

b ASEAN Trade in Goods Agreement.

c ASEAN-Korea Free Trade Agreement.

Note Calculations of averages are based on national tariff line level (8-digit); nuisance and duty-free rates as a percentage of total numbers.

Source WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities of Myanmar.

သွင်းကုန်လိုင်စင်လျှောက်ထားခြင်း၊ တားမြစ်ချက်များနှင့်ကန့်သတ်ချက်များ

သွင်းကုန်လိုင်စင်လျှောက်ထားခြင်း

၂၀၁၂ ခုနှစ်နှစ်လမတိုင်မီတိ မြန်မာနိုင်ငံသို့တင်သွင်းမည့် သွင်းကုန်အားလုံးအတွက် အလိုအလျောက် မဟုတ်သော သွင်းကုန်လိုင်စင်လျှောက်ထားရန်လိုအပ်သည်။ အဆိုပါလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအား ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်လတွင် ပြောင်းလဲခဲ့ပြီး အစိုးရသည် ငင်း၏သွင်းကုန်များအတွက် အလိုအလျောက် လိုင်စင်လျှောက်ထားခြင်းကို စွင့်ပြေားခြင်းအားဖြင့် ကုန်စည်အမျိုးအစား ၁၆၆ မျိုး(ယင်းတို့သည် အခွန်နှုန်းအမျိုးအစား ၁၉၀၀ ကျော်နှင့်သက်ဆိုင် သည်) အတွက် သွင်းကုန်ဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များကို ဖြေလျေားပေးခဲ့သည်။ တစ်ဆက်တည်း ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် အဆိုပါကုန် စည်အမျိုးအစားများအတွက် သွင်းကုန်ဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်အားလုံးကို ပယ်ဖျက်ပေးခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ၁၉၄၇ ခုနှစ် သွင်းကုန်ထုတ်ကုန်ထိန်းချုပ်ရေး(ယာယီ)အက်ဥပဒေ (Control of Imports and Exports (Temporary) Act 1947) ပါပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံသို့တင်သွင်းသော သွင်းကုန်အများစုအတွက် သွင်းကုန်လိုင်စင်လိုအပ်သည်။ သွင်းကုန်လိုင်စင်များကို စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စာသုံးသူရေးရာဦးစီးဌာနကထုတ်ပေးသည်။^၁ လိုင်စင်တစ်ခုရရှိရန် သွင်းကန်လုပ်ငန်းများက ကုမ္ပဏီ letter head ဖြင့် လျောက်လွှာတစ်စောင်တင်ပြရမည်ဖြစ်ပြီး၊ သတ်မှတ်ထားသောအခကြေးငွေ^၂၊ သတ်မှတ်ထားသော ကုန်တင်ပိုလွှာပုံစံ (pro-foma invoice)၊ အရောင်းအဝယ်စာချုပ်နှင့် လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ ဌာန သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများမှ ထောက်ခံစာများပါဝင်ရမည်။ လိုင်စင်အများစား ၂၄ နာရီအတွင်း အပြီးထုတ်ပေးလျက်ရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများကပြောကြားသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ် အောက်တိဘာလတွင် အစိုးရသည် သွင်းကုန်လိုင်စင်လျှောက်ထားခြင်းများကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ရုံးခွဲ့ခွဲ့စွဲ စတင်လက်ခံဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။ ယခင်က ယင်းကဲ့သို့ လျောက်ထားခြင်းကို နေပြည်တော်ရှိ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနရုံးခွဲ့သာ လက်ခံဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

သွင်းကုန်ဆိုင်ရာတားမြစ်ချက်များ

စီးပွားရေး နှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် တားမြစ်သွင်းကုန်များစာရင်းကို ထိန်းသိမ်းထားရှိပြီး အဆိုပါစာရင်း၌ ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲမှုမှန်သူမျှကို ဝန်ကြီးဌာန၏ ကုန်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမူးခွဲ့စီးဌာနက ပြန်လည်သုံးသပ်စစ်ဆေးသည်။ Sea Customs Act ပုဒ်မ ၁၈ အရ အခြားအရာများအနက် ငွေစက္ကာနှင့် အကြော်အတွက်များ၊ ညွှန်ညွှန်ပုံပိုနှင့်အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများ၊ မာယစ်ဆေးမျိုးစုံနှင့် စိတ်ကြေားသွပ်ဆေးများ၊ ဖဲထုပ်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်အလုပ်ပုံတုတ်ဆိုပါဝင်သည်။ ထုတ်ကုန်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘုရားစေတီများနှင့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ပုံများပါဝင်သည်။ ထုတ်ကုန်များ၊ လက်နက်ခဲယမ်းများ၊ ရေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ နှင့်ရေးဟောင်းသူတေသနဆိုင်ရာ အဖိုးတန်ပစ္စည်းများနှင့် တော်ရိုင်းတိရို့စွဲ့နှင့် မျိုးတုံးပျောက်ကွယ်လုန်းပါး အပင်နှင့်တိရို့စွဲ့နှင့်မျိုးစိတ်များကို တင်သွင်းခြင်းအား တားမြစ်ထားသည်။

Sea Customs Act ပုဒ်မ ၁၉ တွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတ (သို့မဟုတ် သမ္မတ ကိုယ်စားတာဝန်ယူရသူ) က သွင်းကုန်ကို တစ်ခါတစ်ရာတားမြစ်နိုင်ပြီး ငင်းတို့ကိုတရားဝင် သတင်းစာမှတဆင့် ထုတ်ပြန်ကြညာနိုင်သည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် ငင်းစာရင်း၌ အဖျော်ယမကာနှင့် ဆေးလိပ်စီးကရက်တို့ပါဝင်နေသည်။^၃

သွင်းကုန်ဆိုင်ရာကန်သတ်ချက်များ

မြန်မာနိုင်သည် တစ်ချို့သောသွင်းကုန်များကို ကန်သတ်ထားသည်။ ယင်းကုန်စည်များကို တင်သွင်းရန် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရွှေ့နှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ထောက်ခံချက်လိုအပ်သည်။ သက်ရှိ တိရိစ္ဆာန်နှင့် ကျေးဇူးကုန်များတင်သွင်းရန် အတွက် မွေးမြှေးရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှ ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန်လိုပြီး သက်ရှိအပင်များ၊ ပျိုးစွဲနှင့် မြေဆီလွှာ များတင်သွင်းရန် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်လိုအပ်သည်။^{၁၁} ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းကိရိယာများအတွက် ဆက်သွယ်ရေးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်လိုအပ်သည်။^{၁၂}

ထိုအပြင် စားအုန်းဆီ (two tariff lines) နှင့် နိုတွက်ကုန်များကဲသို့ လူများစားသောက်ရာတွင် အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သည့် စားသောက်ကုန်များအား အရောင်းအဝယ်စာချုပ်မြှုဖော်ပြထားသည့် အထူးအကိုရပ်များအရ တင်သွင်းရမည်ဖြစ်ပြီး တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု ကျေးမာရေးဦးစီးဌာနမှ စစ်ဆေးအတည်ပြုပေးရန်လိုသည်။ ဆေးဝါးထုတ်ကုန်အားလုံးအား ကျေးမာရေးဝန်ကြီးဌာန အစားအစားနှင့် ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာနမှု မှတ်ပုံတင်ပြီး တင်သွင်းနိုင်သည်။ ထိုအပြင် ဆေးဝါးပစ္စည်းများအတွက် သွင်းကုန်လိုင်စင်ထုတ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် တင်သွင်းသူသည် ဆေးဝါးတင်သွင်းခွင့်သဘောတူလက်မှတ်၊ ဆေးဝါးလက်ကားရောင်းချသူလိုင်စင်နှင့် ဆေးဝါးမှတ်ပုံတင်လက် မှတ်ထိုတင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။

အချို့သစ်သီးများတင်သွင်းရာတွင် ငြင်းတို့အားမြန်မာနိုင်ငံမှ မထုတ်လုပ်နိုင်သည့်အခါ တစ်နှစ်ပတ်လုံး၌ သတ်မှတ်ထားသောအချို့နှင့်များတွင်သာ တင်သွင်းခွင့်ပြုသည်။^{၁၃}

ကိုတာအကောက်ခွန်နှင့်အရေအတွက်ကန်သတ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် မည်သည့် ကိုတာအကောက်ခွန်နှင့်အရေအတွက်ကန်သတ်ခြင်းကိုမျှ စည်းကြပ်ကောက်ခံလေ့ မရှိပေါ်။

အကောက်ခွန်ပြန်ထုတ်ပေးခြင်း

တင်သွင်းထားသော စက်ကိရိယာပစ္စည်းများအား ပြန်လည်တင်ပိုလျင် အကောက်ခွန်ပြန်ပေးခြင်းအတွက် အရည်အချင်းပြည့်မီသည်။ ကုန်စည်များကို တင်သွင်းပြီး နှစ်နှစ်အတွင်း ပြန်လည်တင်ပိုခြင်းဖြစ်ရမည်။ လက်ရှိအချိန်ရှိ အခွန်ပြန်ပေးရေးအစိုးအစဉ်အရ အလွယ်တကူသိရှိနိုင်သည် ကုန်စည်အပေါ်ပေးချေထားသည်။ အကောက်ခွန်၏ ၈ ပုံပုံ ၇ ပုံအား ပြန်လည်တင်ပိုသည့်အခါ ပြန်အမဲးပေးမည်ဖြစ်သည်။ ကုန်စည်များ ပြန်လည်တင်ပိုသည့်အချိန်၌ အကောက်ခွန်ပြန်အမဲးငွေပြန်လည်တောင်းခံရမည်။ ပြန်အမဲးငွေတောင်းခံခြင်း အတွက် ရက်သွားပတ်အချိန်အတွင်း ပြီးစီးအောင်ဆောင်ရွက်ပေးကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ပြောကြားသည်။

မူရင်းစည်းမျဉ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထူးအခွင့်အရေးမပေးထားသည့် မူရင်းစည်းမျဉ်းများဟူ၍မရှိပေါ်။ ATIGA အရ သွင်းကုန်များအတွက်အထူးအခွင့်အရေးပေးထားသည့် မူရင်းစည်းမျဉ်းများနှင့် အခြားသော FTA များကို သဘောတူညီချက်မားပါနောက်ဆက်တဲ့များထဲတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။^{၁၄}

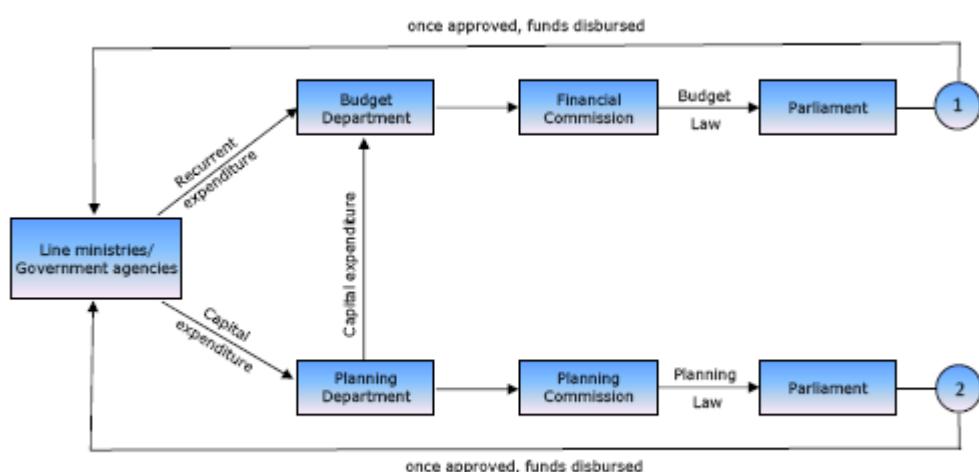
အရေးပေါ်အရန်ဆောင်ရွက်မှုများ

လက်ရှိအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုပုံရှင်းရောင်းချမှုဆန့်ကျင်ရေး (anti-dumping)၊ အလေးပေးမဲတင်းခြင်း (countervailing)၊ အကာအကွယ်ပေးရေး (safeguard) သို့မဟုတ် ထောက်ပုံကြေးပေးရေး (subsidies) ဆိုင်ရာ ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိပေါ့။ မကြာမိကာလအတွင်း အဆိုပါနှစ်ပယ်၌ ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရန် ယူဆဖြီး အလှုပြုရှင်အဖွဲ့အစည်းမျိုးစုံနှင့် ဈေးနှေးတိုင်ပင်လျက်ရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြသည်။

အစိုးရ၏ပစ္စည်းဝယ်ယူမှု

မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO Agreement on Government Procurement တွင် ပါဝင်သူမဟုတ်သလို လေ့လာသူ လည်းမဟုတ်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် public procurement အတွက်ပြဋ္ဌာန်းထားသော မည်သည့်အထူး ဥပဒေမျှ မရှိပေ။ သို့သော် အစိုးရွှေ့အားလုံးသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးမှ (၂၀၀၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့တို့၏) ထုတ်ပြန်ကြညာသော အမိန့်ကြောစာများကို လိုက်နာကြရသည်။ ယင်းအမိန့်ကြောစာများတွင် အစိုးရွှေ့အားလုံးသည် ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ အတွက် ဝယ်ယူမှုနှင့် စက်ကိရိယာပစ္စည်းများနှင့် ယာဉ်များ၊ ဝယ်ယူမှုအပါအဝင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာ ဝယ်ယူမှုအားလုံး၊ အတွက် အပိုဖွင့်တင်ဒါစနစ်ကို အသုံးပြုရမည်။ အစိုးရွှေ့အားလုံးနှင့် ဗဟိုအစိုးရလက်အောက်ခံဌာနများသည် ဝယ်ယူမှုဆိုင်ရာအသုံးစရိတ် လိုအပ်ချက်အား ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခန်းဝန်ကြီးဌာန ရသုံးမှန်းခြေထွေစာရင်းဦးစီးဌာနသို့ လျောက်ထားတင်ပြရမည်။ ထနောက် ရင်းတို့၏ မတည်ငွေရင်းအသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်အတွက် အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန စီမံကိန်းဦးစီးဌာနသို့ တင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ အသုံးစရိတ်ငွေများကို နိုင်ငံတော်ရသုံးမှန်းခြေ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ပုံအဖြစ်နှင့် စီမံကိန်းဥပဒေများအရ ခွင့်ပြုပေးသည်။ (ပုံ။ ၃။၃) ခွင့်ပြုထွေပမာဏကို ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခန်းဝန်ကြီးဌာနက ထုတ်ပေးသည်။

Chart 3.3 Funds approval

Source: Information provided by the authorities of Myanmar.

ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခန်းဝန်ကြီးဌာနတွင် လက်ရှိကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုစနစ်သည် သက်ဆိုင်ရာ ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူမည့်ရုံးဌာနအသီးသီးသည် တင်ဒါရွေးချယ်ရေးကော်မတီဖွံ့စည်းရန်လိုအပ်သည်။
တင်ဒါခေါ်ယူခြင်းကို အစိုးရသတင်းစာနှစ်စောင်နှင့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနဝက်ဘ်ဆိုက်တို့တွင် ထည့်သွင်းကြော်သည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုစီမှတင်သွင်းလာသောလျောက်လွှာများကို ကော်မတီမှလေ့လာသုံးသပ်ပြီး

အရည်အချင်းပြည့်မှုသည် လျောက်လွှာများကို အိပ်ဖွင့်တင်စာသို့မြတ်ခေါ်သည်။ ချိပ်ပိတ်ထားသော ဈေးပြိုင်တင်ဒါများကို ဈေးချယ်ထားသည့် အရည်အချင်းပြည့်မှုသော တင်ဒါဝါဝင်ယူဉ်ပြိုင်သူများအားလုံးရှုံးတွင် ဖွင့်ဖောက်စစ်ဆေးပြီး အနိမ့်ဆုံးဈေးဖြင့်ဝယ် ယူခွင့်ပြုသည့်တင်ဒါကိုဈေးချယ်ကာ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးထဲသို့ ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် ပေးပို့သည်။ ဝန်ကြီးမှ သဘောတူခွင့်ပြုပြီးပါက သက်ဆိုင်ရာငွာနသည် ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုအား ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

ဆောက်လုပ်ရေးစီမံကိန်းများတွင် ဈေးပြိုင်စနစ်ဖြင့် တင်ဒါဝင်ရောက်ဈေးချယ်ခံသူများသည် ကုမ္ပဏီအကြောင်းအရာအကျဉ်းချုပ်၊ ဘဏ်စာရင်းအသေးစိတ်၊ ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်လက်မှတ်၊ ကုန်ထုတ်လုပ်သူလက်မှတ်၊ ကုန်ရောင်းလက်မှတ်၊ အတိတ်ကစွမ်းဆောင်ရည်မှတ်တမ်းနှင့် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီဖြစ်ပါက မြန်မာနိုင်ငံသံရုံးမှထောက်ခံစာတို့တင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ တာဝန်ရှိသူများက လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော တင်ဒါအဆိုပြုလွှာမှုရင်းတစ်စုံနှင့် မိတ္တာသုံးစုံအား ဈေးပြိုင်ကတိခံဝန်ချက်အတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၀၀၀၀၀ နှင့်အတူတဲ့၍ တင်ပြလျောက်ထားရ မည်ဖြစ်သည်။ တင်ဒါမအောင်မြင်များအား ကတိခံဝန်ချက်ငွေပြန်အမ်းပေးမည်ဖြစ်ပြီး တင်ဒါအောင်မြင်သူများသည် တင်ဒါပမာဏ၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအား အာမခံအဖြစ်ပေးရန်လိုအပ်သည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရန်ပျက်ကွက်ပါက ကတိခံဝန်ချက်အတွက် တင်ထားသည့်ငွေအား ပြစ်ဒဏ်အဖြစ်သိမ်းကာ ကုမ္ပဏီအား အမည်မည်းစာရင်း (black lists) သွင်းမှတ်သားမည်ဖြစ်သည်။ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ဘီး(တာယာ)၊ ဘီလပ်မြန် ၂၀၁၀-၁၂ MS တိုင်များစသည့်တို့ ထုတ်လုပ်သည့် ပြည့်တွင်းထုတ်လုပ်သူများအား ဦးစားပေးထားပြီး မည်ရွှေ့မည်မျိုးစားပေး ကာ မည်သို့စီမံကပ်ကလျက်ရှိသည်မှာ မထင်ရှားပေ။

ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏ ဝယ်ယူမှုဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို အောက်ဖြုံး အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည် (ယေား။ ၃၄)။ ရသုံးမှုန်းခြေငွေစာရင်းခန့်မှုန်းချက်များအရ အစိုးရ၏ ဝယ်ယူမှုသည် ၂၀၁၁-၁၂ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် GDP ၏ ၇ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပြီး ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်းသောဝယ်ယူမှုမှာ GDP ၏ ၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။^{၃၅}

Table 3.4 Procurement by the Ministry of Construction, Myanmar, 2006-12

(Kyats million)

	Total Expenditure	Total Purchasing Expenditure	Tendering		Non Tendering Expenditure	
			Foreign	Domestic	Local	%
2006-07	127,162	86,197	17,102	341,938	85,838	99.6
2008-09	117,151	83,289	105,207	1,193,805	81,990	98.4
2010-11	366,376	238,621	701,531	6,289,370	231,631	97.1
2011-12	273,453	177,974	20,155,855	12,670,795	145,147	81.6

Source: Information provided by the authorities of Myanmar.

ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုစာရင်းပေးသားများအား ၆ လတစ်ကြိမ် စာရင်းစစ်သည့်အတွက် အများပြည့်သူ ဝယ်ယူမှုဖြစ်စဉ်ကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး အချိန်တာတွင်းအကျိုးရှိစေသည်ဟု တာဝန်ရှိသူများကဆိုပါသည်။ မကျေနပ်ချက်တိုင်ကြားခြင်း သို့မဟုတ် အယူခံဝင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမရှိပေ။ သို့သော် တရားမျှတမူရှိရန်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန် အစိုးရက ၂၀၁၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် အကတိလိုက်စားမှ တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေအား ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံပိုင်ကုန်သွယ်မှု

မြန်မာနိုင်ငံသည် ငြင်းစဉ်နိုင်ငံပိုင်ကုန်သွယ်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များအား WTO သို့ အသိပေးအကြောင်းကြား ခြင်းမရှိပဲ ငြင်းစဉ် နိုင်ငံပိုင်ကုန်သွယ်ရေးအစီအစဉ်များက နားလည်ရေက်ခဲလျက်ရှိခဲ့ဖြစ်သည်။ မြန်မာရေနံပါတ္တ လုပ်ငန်း Myanmar Petrochemical Enterprise (MPE) သည် ရေနံစိမ်းမားတင်သွင်းခွင့်ရသည့် တစ်ခုတည်းသောလုပ်ငန်းအဖြစ်ယူဆရပြီး Myanmar Petroleum Products Enterprise (MPPE) သည် သန့်စင်ပြီးရေနံထုတ်ကုန်များကို တစ်ဦးတည်းတင်သွင်းသွားဖြစ်သည်။ မြန်မာရေနံနှင့်သဘာဝ ဓါတ်ထွေလုပ်ငန်း၊ မြန်မာသစ်လုပ်ငန်းနှင့် မြန်မာဆားနှင့်အဆွဲပါစာတုလုပ်ငန်း တို့သည်လည်း နိုင်ငံပိုင်ကုန်သွယ်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်လုပ်ငန်းများအဖြစ် ယူဆနိုင်သည်။ အတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံး အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ နောက်ထပ်နိုင်ငံတော်ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များအား ထပ်မံရရှိခြင်းမရှိတော့ပေ။

စံချိန်စံညွှန်းနှင့်အခြားနည်းပညာဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်

သိပ္ပါနှင့်နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးရေးဥပဒေပါအချက်များအရ သိပ္ပါနှင့်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာနသည် စံချိန်စံညွှန်းများအပြင် ကိုက်ညီမှုအတွက်စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းအတွက်လည်း တာဝန်ရှိသည်။ ကျွန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန အစားအစားနှင့် ဆေးဝါးကြီးကြပ်ရေးကွပ်ကဲရေး ဦးစီးဌာနသည် အစားအစားနှင့် ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ (သွင်းကုန် အပါအဝင်) အတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများ ပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့် အာဏာတည်စေခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ရန်တာဝန်ရှိသည်။ ငြင်းကဲ့သို့ပင် ကျွန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် အမျိုးသားဆေးဝါးဥပဒေ၊ တိုင်းရင်းဆေးဝါးဥပဒေနှင့် အမျိုးသားအစားအစားဥပဒေ (National Food Law) တို့အတွက်တာဝန်ရှိသည်။ လယ်ယာစိုက်ပိုးရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနသည် အပင်ရောဂါပိုးမွား ထိန်းချုပ်ကာကွယ်ရေးဥပဒေ (Plant Pest Quarantine Law) နှင့် တိရိစ္တာန်ကျွန်းမာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးဥပဒေ (Animal Health and Development Law) တို့အတွက်တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် စံချိန်စံညွှန်းနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပေါ် အခြေခံထားကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြသည်။ အစားအစားစံချိန်စံညွှန်းများကို CODEX မှ ရယူကျင့်သုံးသည်။ ငါးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများကို ဥရောပသမဂ္ဂစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပေါ် အခြေခံသည်။ ဆေးဝါးဆိုင်ရာစံချိန်စံညွှန်းနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် ဖြတ်သွားပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများကို အခြေခံပြီး တိရိစ္တာန်ကျွန်းမာရေးပြသာများသည် OIE က အသိအမှတ်ပြထားသော ပြသာများဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်ဆိုင်ရာစံချိန်စံညွှန်းများသည် IEC စံချိန်စံညွှန်းများအပေါ်အခြေခံကာ မော်တော်ယာဉ်များသည် UNECE စံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ပြီး အဆောက်အအုံစံချိန်စံညွှန်းများမှာ ISO နှင့် အာဆီယံစံချိန်စံညွှန်းများ အပေါ်အခြေခံသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် စံချိန်စံညွှန်း ၆၅ မျိုးရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြသည်။ စံချိန်စံညွှန်းဥပဒေကို ရေးဆွဲပြင်ဆင်လျက်ရှိပြီး လက်ရှိစံချိန်စံညွှန်းများကို ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ရန် အမျိုးသားစံချိန်စံညွှန်းကောင်စီ (National Standards Council) ကိုဖွံ့ဖြိုးစည်းထားရှိသည်။ ဥပဒေအား ဥပဒေကြမ်းအဖြစ်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲပြီး စွင့်ပြုချက်ရရန် အစိုးရအဖွဲ့နှင့် လွှတ်တော်သို့တင်ပြထားသည်။ NCS ၈၁

အောက်တွင် စံချိန်စံညွှန်းကော်မတီတစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းထားပြီး ကဏ္ဍမျိုးစုံအားလွှမ်းခြံမည့် နည်းပညာဆိုင်ရာ ကော်မတီ ၁၉ ခုကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သွားမည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများ၊ ပညာရှင်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံကုန်သည်များ နှင့်စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအဖွဲ့ချုပ် အသင်းဝင်များ၊ ကျွမ်းကျင်သူများပါဝင်မည့် နည်းပညာဆိုင်ရာကော်မတီများ က အမျိုးသားစံချိန်စံညွှန်းနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ငြင်းတို့ သက်ဆိုင်ရာနယ်ပယ်အလိုက် အကြမ်းရေးဆွဲပြင်ဆင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ စံချိန်စံညွှန်းအားလက်ခံခြင်းမပြုမီ တစ်လတာအတွင်း အကြံပြုထောက်ခံချက်များ ရယူသွားမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မည်သည့်ဦးစားပေးကုန်သွာ်ရေးသဘောတူစာချုပ် (preferential trade agreement) တွင်မျှ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် အခန်းတစ်ခန်းမျှ မပါဝင်ပေ။

အမျိုးသားအစားအစာဥပဒေ (National Food Law) နှင့် အမျိုးသားဆေးဝါးပေါဒတို့တွင် အစားအစာနှင့် ဆေးဝါးပစ္စည်းများတွင် အညွှန်းစာသား (label) ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ အစားအစာအတွက် အညွှန်းစာသားများ (labels) တွင် ထုတ်ကုန်အမည်၊ အမည်နှင့် အသားတင်အလေးချိန်တို့ဖော်ပြထားသည့် ပါရှိသည့်အရာများ (contents)၊ Batch number၊ ထုတ်လုပ်သည့်ကုမ္ပဏီအမည်နှင့် လိပ်စာ၊ သက်တမ်း ကုန်ဆုံးမည့်ရက်စွဲနှင့် လိုအပ်သောသို့လျှောင်ထားရှိမှုအခြေအနေတို့ကို ရှင်းလင်းထင်ရှားဖော်ပြရမည်။ ဆေးဝါး ပစ္စည်းများအတွက် အညွှန်းစာသားများ (labels) တွင် အမှတ်တံဆိပ်အမည်၊ ယေဘုယျအမည် (generic name) ပါဝင်သောဆေးဝါးအမည်များ (API) နှင့် အမည်နှင့် ပမာဏတို့ဖော်ပြထားသည့် ပါရှိသည့်အရာများ (contents)၊ Batch number၊ ထုတ်လုပ်သည့်ရက်စွဲ၊ သက်တမ်းကုန်ဆုံးမည့်ရက်စွဲနှင့် ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီအမည်နှင့် လိပ်စာတို့ကို အင်းလိပ်လိုဖော်ပြရမည်ဖြစ်သည်။

ကုန်သွာ်ရေးဆိုင်ရာနည်းပညာအတားအဆီး (technical barriers to trade) နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မေးခွန်းအားလုံးအတွက် အမျိုးသားအဆင့်စုံစမ်းမေးမြန်းမှုရှေ့ဆောင်ဌာန (national enquiry point) အဖြစ် သိပ္ပံ့နှင့်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာန မြန်မာသိပ္ပံ့နှင့် နည်းပညာသေသနိုးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှုးချုပ်က WTO သို့ အသိပေးအကြောင်းကြားပြီးဖြစ်သည်^{၁၅}။ သို့သော် အာဏာတည်လျက်ရှိသော နည်းပညာဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မည်သည့်အသိပေးအကြောင်းကြားမှုကိုမျှ လက်ခံရရှိခြင်းမရှိပေ^{၁၆}။

သန်ရှင်းရေးနှင့်ပိုးမွားရောဂါကင်းစင်ရေးဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သန်ရှင်းရေးနှင့်ပိုးမွားရောဂါကင်းစင်ရေးဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက် (Sanitary and phytosanitary measures, SPS) အတွက် တာဝန်ရှိသည့်အဖွဲ့အစည်းမှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနနှင့် မွေးမြှေးရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးဌာနတို့ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် SPS စံချိန်စံညွှန်းများသည် CODEX၊ အာဆီယံနှင့် OIE တို့၏စံချိန်စံညွှန်းအတိုင်းဖြစ်သည်။ အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားရေးဦးစီးဌာနသည် WTO သို့ အမျိုးသားအဆင့်စုံစမ်းမေးမြန်းမှုဌာန (national enquiry point) အဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်^{၁၇}။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ငြင်း၏ SPS ဆောင်ရွက်ချက်များ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ WTO သို့ မည်သည့်အသိပေးအကြောင်းကြားမှုမျိုးမှ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်းလယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလပ်ငန်းများကို အထောက်အကူပြုရန် ၁၉၉၀ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၉၃ ခုနှစ် တို့၏ ပိုးသက်ဆေးဥပဒေ (Pesticide Law) နှင့် အပင်ရောဂါပိုးမွားထိန်းချုပ်ကာကွယ်ရေးဥပဒေ (Plant Pest

Quarantine Law) တို့အား ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ အဆိုပါဥပဒေနှစ်ခုသည် အစားအစာအတွင်းကုန်သတ်ထားသည့် အမြင့်ဆုံးသောကြောင်းကျန်မှုကိုစီမံထိန်းချုပ်ခြင်းအပြင် အပင်နှင့် အပင်ထွက်ထုတ်ကုန်များအတွက် သွင်းကုန်ထုတ်ကုန် လက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်းအားအတွက်လည်း အထောက်အကူပြုသည်။ အဆိုပါကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ကြောင်းကျန်ပစ္စည်းများစစ်တမ်းရကောက်ယူရန်နှင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး စားသောက်ကုန်များကိုထိန်းကျောင်းရန် ပိုးသတ်ဆေးစစ်ဆေးသည့်စာတ်ခွဲခန်းတစ်ခု (Pesticide Analytical Laboratory) အား တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ငှုံးဓာတ်ခွဲခန်းသည် မှိုအဆိုပါစစ်ဆေးခြင်းအား ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိသည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန အပင်ကာကွယ်ရေးဌာနခွဲသည် ၁၉၉၃ ခုနှစ် အပင်ရောဂါးမွား ထိန်းချုပ်ကာကွယ်ရေးဥပဒေ (Plant Pest Quarantine Law) အရ SPS လက်မှတ်ထုတ်ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာရှိသော ဌာနဖြစ်သည်။ သွင်းကုန်ထုတ်ကုန်လက်မှတ်များကို ရန်ကုန်ရုံးချုပ်နှင့် နယ်စပ်ဂိတ်ခုနှစ်ခုရှိ စစ်ဆေးရေးဌာနများမှထုတ်ပေးသည်။ သက်ရှိတိရိစ္ဓာန်၊ တိရိစ္ဓာန်ထုတ်ကုန်များ၊ တိရိစ္ဓာန်အစာနှင့် တိရိစ္ဓာန် ဆေးဝါးများတင်သွင်းရန်အတွက် သွင်းကုန်စစ်ဆေးရေးလက်မှတ်များလိုအပ်သည်။ ငှုံးလက်မှတ်များကို မွေးမြှုပူရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန တို့မှထုတ်ပေးသည်။ ခွင့်ပြုချက်များကို နှစ်ရက်အတွင်းထုတ်ပေးကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူမားက ဖော်ပြုသည်။ သက်ရှိတိရိစ္ဓာန်များအတွက် ရောဂါကာကွယ်ရန်လိုအပ်သည့်အချိန်မှာ ရက်သတ္တေပတ် သုံးပတ်ဖြစ်သည်။ ပျိုးမြှုပူပြင်ထားသည့် GMO များတင်သွင်းခွင့်မပြုပေ။

SPS လက်မှတ်မဖြစ်မနေလိုအပ်သောထုတ်ကုန်များမှာ ပြုပြင်ထားသောအစားအစာများ (အစားအစာနှင့်ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာန)၊ ရေထွက်ကုန် (ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန)၊ ဆေးဝါး (အစားအစာနှင့်ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာန)၏ ပိုးသတ်ဆေး (စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန)နှင့် သီးနှံ (စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန၏ ရိုတ်သိမ်းချိန်လွန်နည်းပညာဌာန) တို့ဖြစ်သည်။ မွေးမြှုပူရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့်ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးဌာနမှအောက်ရှိ ISO 17025 လက်မှတ်ရဓာတ်ခွဲခန်းတစ်ခုရှိသည်။

ပို့ကုန်အားတို့ကိုရိုက်အကျိုးသက်ရောက်သည့်ဆောင်ရွက်ချက်များ

ပို့ကုန်ဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးကို မြန်မာနိုင်ငံသားများသာလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။ သို့သော် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများအဖြစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်ထားသော နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ငှုံးတို့ထုတ်လုပ်ထားသောကုန်ချောများကို တင်ပို့ရောင်းချုပ်စိုင်သည်။

ထုတ်ကုန်အများစုကို တင်ပို့ရောင်းချုပ်ညွှန် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းများသည် ကုန်စည်များတင်ပို့ရောင်းချုပ်းမှုပြုမိ ပို့ကုန်လိုင်စင်လိုအပ်သည်။ (စာမျက်နှာ -) ပို့ကုန်လုပ်ငန်းများသည် ကုမ္ပဏီအဖြစ်မှတ်ပုံတင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းနောက် စီးပွားရေးနှင့်ကုံးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ကားသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စားသုံးသူရေးရာ ဦးစီးဌာနတွင် ပို့ကုန်လိုင်စင်လျောက်ထားရမည်ဖြစ်သည် (ယေား။ ၃၂၅)။ အချို့သောထုတ်ကုန်များအတွက် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန သုံးမဟုတ် UMFCCI အောက်ရှိ အသင်းအဖွဲ့များမှ ထောက်ခံချက်များရရှိရန် လိုသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် UMFCCI အောက်ရှိ အသင်းအဖွဲ့များသည် ငှုံးထုတ်ကုန်များ၏

ပိုကုန်ဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်ကို
တာဝန်ရှိသူများကဖော်ပြသည်။

Table 3.5 Export procedure

Process	Department
Company registration	Directorate of Investment and Company Administration
Registration of importer and exporter	Directorate of Trade
Recommendation for export licence	Relevant ministries or associations under the UMFCCI
Export licence	Department of Commerce and Consumer Affairs
Insurance and customs clearance	Relevant departments under the Ministry of Finance
Banking	Central Bank of Myanmar
Port clearance	Myanmar Port Authority

Source: Information provided by the authorities.

ပိုကုန်တင်ပို့သူများသည် ကုန်စည်များတင်ပို့ရောင်းချခြင်းမပြုမဲ့ ပိုကုန်ပြောလွှာ (export declaration form) အား ပိုကုန်လိုင်စင်၊ ကုန်ပို့လွှာ (invoice)၊ ထုပ်ပိုးကုန်စာရင်း (packing list)၊ အရောင်းအဝယ်စာချုပ်၊ ငွေထုတ်ခွင့်ပေးစာ (letter of credit) သို့မဟုတ် အထွေထွေငွေပေးပို့မှုကင်းလွှတ်ခွင့် လက်မှတ် (general remittance exemption certification)၊ သစ်တောတွက်ပစ္စည်းများသဘောတင် ရောင်းချရန်အတွက် သစ်တော ဌာနခွင့်ပြုချက်လက်မှတ်၊ သက်ရှိတိရှိစွာနှုန်းများတင်ပို့ရောင်းချခြင်းအတွက် ကျော်မာရေးလက်မှတ်၊ တောရှင်းတိရှိစွာနှုန်းများတင်ပို့ရောင်းချခွင့်နှင့် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရွှေ့နှုန်းမှ လိုအပ်သည့်အတိုင်း အခြားလက်မှတ်များ၊ ခွင့်ပြုချက်များနှင့်တက္က အကောက်ခွန်းစီးဌာနသို့တင်ပြရမည်။

သွင်းကုန်များစစ်ဆေးခြင်းကို အကောက်ခွန်းစီးဌာနကဆောင်ရွက်သည်။ ထိုအရာများသည် ထူးခြားသည့် အကိုရပ်များ (specifications) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပိုကုန်သွင်းကုန်လုပ်ငန်းရှင်များအကြား အငြင်းပွားမှု မပေါ်ပေါက်လာစေရန်ရည်ရွယ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြသည်။

လက်ရှိအချိန်မြှုပ်နည်း ရန်ကုန်တွင်လာရောက် အခြေစိုက်လျက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂလိကကုန်စည်စစ်ဆေးရေးကုမ္ပဏီများ (ဥပမာ-SGS (Myanmar) Ltd. နှင့် OMIC (Myanmar) Ltd.) တို့သည် အချို့ပို့ကုန်များကို သဘောမတင်မီ စစ်ဆေးပေးကြသည်။ ကုန်စည်စစ်ဆေးရေးကုမ္ပဏီများကို မြန်မာကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေအရ တည်ထောင်သည်။ (ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများ) ကလည်း ဖောက်သည်များက ပန်ကြားလာပါက စစ်ဆေးမှုများဆောင်ရွက်ပေးကြသည်။

ပိုကုန်သွင်းကုန်ညီနှင့်ရေးကော်မတီ (Export Import Coordinating Committee -EICC) က ပိုကုန်သွင်းကုန်ဆိုင်ရာ ကိစ္စအားလုံးကို စောင့်ကြည့်ပေးသည် (စာမျက်နှာ -)။ ကော်မတီသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဆင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်၏ ထိရောက်မှုကိုအဆင်ပြုချောမွေ့စေရန် ပိုကုန်သွင်းကုန်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်အားလုံးကို စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့်အခွင့်အကြောင်းရှိသည်။

ပိုကုန်ခွန်များ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ငြင်း၏ပိုကုန်ခွန်စနစ်ကို ၂၀၁၁ ခန့်စွဲတွင် ပြပြင်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ယင်းမတိုင်မီက ပိုကုန်တင်ပို့ သူများအနေဖြင့် ကုန်စည်များတင်ပို့ခြင်းမပြုမဲ့ ကုန်သယ်လုပ်ငန်းခွန် ၈ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၀၅၇၆၉၇၂၂ ၂ ရာခိုင်နှုန်းပေး ဆောင်ကြရသည်။ လက်ရှိအချိန်မြှုပ်နည်း ကုန်သယ်လုပ်ငန်းခွန်အား ကုန်စည်းလီးမျိုးအပေါ်သာ စည်းကြပ်ကောက်ခံသည်။ (လေသား။ ၃၂၆) ငြင်းမှာ သဘာဝရင်းမြစ်များကိုထိန်းသိမ်းခြင်းဖြစ်ကြောင်း

သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များကဖော်ပြသည်။ ထိုအပြင် ရောင်းခွန် (cess) အား ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးမှာနာဂတ်စား အကောက်ခွန်မှာနက စည်းကြပ်ကောက်ခံပေးသည်။

Table 3.6 Export tax and cess

Commercial tax	Rate (%)	Cess	Rate
Gems	30	Rubber	K 11.3732 /MT
Gas	8	Cotton	K 291.2 /MT
Crude oil	5	Lac	K 105.2 /MT
Teak and conversions	50	Cutch	K 49.728 /MT
Timber and conversions	50		

Source: Information provided by the authorities.

ပို့ကုန်တားမြစ်ချက်များနှင့်လိုင်စင်လျောက်ထားခြင်း

အောက်ပါကုန်စည်များတင်ပို့ခြင်းအား တားမြစ်သည်။ လက်နက်ခဲယမ်းမား၊ ညစ်ညမ်းရပ်ရှင်စာပေ၊ ရျေးဟောင်းတန်ဖိုးရှိသောပစ္စည်းများ၊ မူးယစ်ဆေးပါးမျိုးစုံနှင့် စိတ်ကြွေးသွပ်ဆေးများ^{၁၁}၊ ရော့စိမ်း (၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစတင်)နှင့် သစ်လုံးများ (၂၀၁၄ ခုနှစ် ဖြော်လ ၁ နေ့မှစတင်တားမြစ်) ဖြစ်သည်။^{၁၂}

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပို့ကုန်အရေအတွက်ကန့်သတ်ခြင်း (ကိုတာ) အား ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိဟု သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများက ပြောကြားသည်။

အစိုးရသည် ပို့ကုန်လိုင်စင်ထုတ်ပေးသည့်စနစ်ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်လျက်ရှိကြောင်း ယူဆရသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစ၍ ကုန်စည် ၁၅၂ မျိုးအတွက် ပို့ကုန်လိုင်စင်မလိုအပ်တော့ဟု သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြုး နောက်ထပ်သတ်းအချက်အလက်များထပ်မံမရှိပေ။ အခြားကုန်စည်များတင်ပို့ရောင်းချမည့်သူများအနေဖြင့် ပို့ကုန်လိုင်စင်လိုအပ်နေဆဲဖြစ်သည်။ ပို့ကုန်လိုင်စင်လျောက်ထားရန် ပို့ကုန်တင်ပို့မည့်သူများအနေဖြင့် အရောင်းအဝယ်စာချုပ်၊ ကုန်ပို့လွှာ (invoice) တို့နှင့်တကွ လျောက်လွှာတင်သွင်းရမည်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနက ၂၄ နာရီအတွင်း ပို့ကုန်လိုင်စင်ထုတ်ပေးသည်။ လင်စင်များသည် သုံးလတာအတွက်အကျိုးဝင်ပြီး အသစ်ပြန်လည်လျောက်ထားနိုင်သော်လည်း လွှဲပြောင်း ပေးအပ်ခြင်းမပြုနိုင်ပေ။

အချို့ကုန်စည်များအတွက် ပို့ကုန်လိုင်စင်ရရှိရန် သက်ဆိုင်ရာဦးစီးဌာန/ဝန်ကြီးဌာန၏ ထောက်ခံစာလိုအပ်သည်။ (ဇယား။ ၃၁)

ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန်လိုအပ်သောအချိန်မှာ ကုန်စည်အမျိုးအစားပေါ်မှုတည်သည်။ ဥပမာ- အစားအစားနှင့်ဆေးဝါဒများအတွက် FDA မှ ထောက်ခံချက်ရရှိရန် ၆ လမှ ၁၈ လတိကြာမြင့်ပြီး SPS လက်မှတ်ရရှိရန် သီတင်းပတ်တစ်ပတ်မှ ၁၀ ရက်သာကြာမြင့်သည်။

Table 3.7 Export permit

Commodity	Ministry / Department
Agricultural seeds	Ministry of Agriculture and Irrigation
Teak scantlings and forest products	Ministry of Environmental Conservation and Forestry
Shrimp bran (prawn shell dust), fish bran	Livestock Breeding and Veterinary Department
Metal	Ministry of Mines
Religious commodities	Religious Affairs Department
Movies, video tapes	Motion Picture Enterprise
Animals, animal products and animals feed	Livestock Breeding and Veterinary Department
Materials related to food and drugs	Food and Drug Administration
Seeds and vegetable roots	Ministry of Agriculture and Irrigation
Pearl products made of pearl and mother of pearl	Myanmar Pearl Enterprise

Source: Information provided by the authorities.

ပိ.ကုန်မြှင့်တင်ခြင်း

အကောက်ခွန်နှင့်အခွန်လိုက်လျော့မှု၊ ထောက်ပံ့ကြေးများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၅-၂၀၀၄ ခုနှစ်အတွင်း လယ်ယာရိုက်ပျီးရေးထုတ်ကုန်များအပေါ် မည်သည့်ပိ.ကုန် ထောက်ပံ့ကြေးများခဲ့ခြင်းမရှိကြဘ်။ အသိပေးအကြောင်းကြားခဲ့သည်။^{၂၁၁}

ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ပိ.ကုန်ခွန်က်းလွတ်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများသည် ပိ.ကုန်မှရရှိသောအမြတ်အပေါ် ဝင်ငွေခွန်က်းလွတ်ခွင့် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းရရှိပြီး၊ အကယ်၍ကုန်စည်အား ချွင်းချက်အနည်းငယ်နှင့်တင်ပို့မည်ဆိုလျှင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်က်းလွတ်ခွင့်ရရှိသည်။ (စာမျက်နှာ -) ပြည်တွင်း အကြောင်းအရာလိုအပ်ချက်များနှင့် ဆက်စပ်သောအကောက်ခွန်နှင့် အခွန်လိုက်လျော့မှုများ မရှိကြဘ်။ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများကဖော်ပြုသည်။

အထူးစီးပွားရေးခံများ

ပြည်လည်ပြင်ဆင်လျက်ရှိသည့် မြန်မာအထူးစီးပွားရေးအုပ်ပဒေ (၂၀၁၁ ဇန်နဝါရီလ) အရ အထူးစီးပွားရေးခံဗွဲ့တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အောက်ဖော်ပြပါအခွင့်အရေးများကိုခံစားခွင့်ရှိသည်။

- ပထမဝါးနှစ်အတွင်းပိ.ကုန်မှရသောအမြတ်ငွေအတွက် ဝင်ငွေခွန်က်းလွတ်ခွင့်ရှိသည်။
- ဒုတိယဝါးနှစ်အတွင်း ပိ.ကုန်မှရသောအမြတ်ငွေအတွက် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းဝင်ငွေခွန်က်းလွတ်ခွင့်ရှိသည်။
- ယင်းလုပ်ငန်းမြှုပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ပိ.ကုန်မှရသည့်အမြတ်ငွေအတွက် ဝင်ငွေခွန် ၅၀% သက်သာခွင့်။
- အထူးစီးပွားရေးခံဗွဲ့တွင်တည်ထောင်ထားသည့် ပိ.ကုန်ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော ကုန်ကြမ်း၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာ၊ စက်ယန်ရားကြီးများနှင့် လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများကို ပြည်ပမှတင်သွင်းရာတွင် အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့်
- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများအတွက်လိုအပ်သော စက်ပစ္စည်းကိရိယာနှင့် မော်တော်ယာဉ်များ ပြည်ပမှတင်သွင်းရာတွင် ၃၇၈ ရာစွဲအတွင်း အကောက်ခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်က်းလွတ်ခွင့်။

တစ်ဆက်တည်း နောက်ထပ်ငါးနှစ်အထိ အကောက်ခွန့်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ရှုံးမည်ဖြစ်သည်။

အစိုးရသည် ထားဝယ်၊ ကျောက်ဖြူနှင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးမှု သုံးခုတည်ထောင်ရန် ရည်ရွယ်သတ်မှတ် ထားသည်။ ထားဝယ်အထူးစီးပွားရေးတွင် လိုအပ်သောအခြေခံအဆောက်အအုံများတည်ဆောက်လျက်ရှိသည်။ သီလဝါတွင်ပြုလုပ်မည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းအား ပြင်ဆင်ရေးဆွဲလျက်ရှိပြီး ကျောက်ဖြူတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုရှုံးမရှိ လေ့လာဆန်းစစ်များပြုလုပ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ပို့ကုန်ဘဏ္ဍာရေး၊ အာမခံနှင့် တာဝန်ယူမှုများ

အစိုးရ၏ ပို့ကုန်ဈေးငွေ၊ အာမခံ သို့မဟုတ် တာဝန်ယူမှုကိုပုံပိုးမည့်အစီအစဉ်များမရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများကဖော်ပြုသည်။

ပို့ကုန်မြှုပ်နှံတင်ခြင်းနှင့် ဈေးကွက်ရှာဖွေမှုအကူအညီ

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ပို့ကုန်မြှုပ်နှံတင်ရန်၊ ပြည်ပဈေးကွက်များရှာဖွေရန်နှင့် ပို့ကုန်အရည်အသွင်းမြှုပ်နှံတင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ပို့ကုန်သွင်းကုန်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အဆင့်နည်းနိုင်သမျှနည်းအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပို့ကုန်လိုင်စင်များကို အမြန်ဆုံးထုတ်ပေးနိုင်ရန်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကုန်သွယ်ရေးအတားဆီးများကိုလျှော့ချက်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ ပို့ကုန်လိုင်စင်ရရှိရန်လိုအပ်သောစွာကျင်စွာအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အပ်ချုပ်မှုစရိတ်သက်သာစေရန် ရန်ကုန်ရှိစီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ရုံးခွဲတစ်ခုတည်ထောင်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြုသည်။

စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံမြို့ဌာနသွယ်ရေးတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍပါဝင်လာစေရန် သင်တန်း၊ နိုးနောဖလှယ်ပွဲ၊ အလုပ်ရုံခွေးဒေးပွဲနှင့် ကန်စည်ပြုပွဲများကျင်းပပြုလုပ်ပေးလျက်ရှိသည်။ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များကို တရားဝင်ဝက်ဘုရားဆိုင်ရာများ¹¹၊ အပတ်စဉ်ထုတ်ဝေသည့် စီးပွားရေးသတင်းဂျာနယ်၊ လစဉ်ထုတ်ဝေသော ကုန်သွယ်မှုသတင်းလွှာမှုတစ်ဆင့်ရရှိနိုင်သည်။ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်နည်း ပညာဝန်ကြီးဌာန၏ပူးပေါင်းကူညီမှုဖြင့် တောင်သူလယ်သမား၊ ကုန်သည်ပွဲစားများနှင့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအား လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များ၏ ပြည်တွင်းဈေးကွက်ပေါက်ပေါက်ဈေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များပုံပိုးပေးမည့် အလိုအလောက်ဈေးနှုန်း၊ သတင်းထုတ်ပြန်မှုစနစ် (Automated Price Information System)¹² ကို ထူထောင်ထားရှိသည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပို့ကုန်ဦးစားပေးမှုများ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံပိုင်ကုန်သွယ်ခြင်း

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ကျွန်းသစ်၊ ရေနှင့်နှင့် ရေနှင့်ထွက်ကုန်များ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေး၊ ဆားနှင့် အန္တာဝါဓာတ်ပစ္စည်းများ၊ ပုလဲနှင့် ပုလဲထုတ်ကုန်များ၊ တွင်းထွက်နှင့်သွေ့ထုတ်ကုန်များအား တစ်ဦးတည်း တင်ပို့ရောင်းချခွင့်ရှိသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများတွင်အောက်ပါတို့ ပါဝင်သည်ဟုယူဆနိုင်သည် -

- (က) မြန်မာ့သစလုပ်ငန်း (MTE) - နိုင်ငံတော်ကသစလုံးများတင်ပို့ရောင်းချခြင်း
- (ခ) မြန်မာ့ရေနံထွက်ပစ္စည်းလုပ်ငန်း (MPPE) - နိုင်ငံတော်ကရေနံထွက်ကုန်များတင်ပို့ရောင်းချခြင်း
- (ဂ) မြန်မာ့ရေနံဓာတုလုပ်ငန်း (MPE) - နိုင်ငံတော်က ရေနံစီမံနှင့်ရေနံထွက်ပစ္စည်းများတင်ပို့ရောင်းချခြင်း
- (ဃ) မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေလုပ်ငန်း (MOGE) နိုင်ငံတော်ကသဘာဝဓာတ်ငွေတင်ပို့ရောင်းချခြင်း
- (င) မြန်မာ့ဆားနှင့်အားဖြူဝါယဉ်လုပ်ငန်း (Myanmar Salt and Marine Chemical Enterprise) နိုင်ငံတော်က ဆားနှင့်အားဖြူဝါယဉ်လုပ်ငံးများတင်ပို့ရောင်းချခြင်း
- (စ) မြန်မာ့ပုလဲလပ်ငန်း - နိုင်ငံတော်က ပုလဲနှင့်ပုလဲထွက်ကုန်များတင်ပို့ရောင်းချခြင်းနှင့်
- (ဆ) အမှတ် (၂) သဘ္ဗားဖော်ရေးလုပ်ငန်း - သန်စင်ပြီးသံဖြူ၊ ဂူဗရန်သဘ္ဗားရွှေနှင့်ရှိသည်။ သံဖြူတန်စတင်သဘ္ဗားရွှေနှင့်တို့ တစ်ညီးတည်းရောင်းချခွင့်ရှိသည်။^{၁၅}
- နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများမှ ခွင့်ပြုချက်ရရှိပါက အဆိုပါထွက်ကုန်ပစ္စည်းများကို တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ နိုင်ငံတော်ကုန်သွယ်ရေးအစီအစဉ်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (state-trading arrangements) ကို ထွက်ဖော်ပြောကြားခြင်းမရှိပေ။ (စာမျက်နှာ -)

ထွက်လုပ်မှုနှင့် ကုန်သွယ်ရေးကို အကျိုးသက်ရောက်သောလုပ်ဆောင်ချက်များ

အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် မက်လုံးပေးမှုများ

အခွန်ကောက်ခံခြင်း

ခြုံရုံးသပ်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိကခေါင်းစဉ်ကြီးများအောက်ရှိ အခွန်အနှင့် အကောက်ခွန်စုစုပေါင်း ၁၄ မျိုးရှိသည်- ပြည်တွင်းထွက်လုပ်မှုနှင့်စားသုံးမှုအပေါ်စည်းကြပ်ခွန် (ယစ်မျိုးခွန်၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ တံဆိပ်ခေါင်းခွန်၊ အောင်ဘာလေသိန်းဆုခွန်၊ သွင်းကုန်လိုင်စင်ကြေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးခွန်)၊ ဝင်ငွေနှင့်ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ်စည်းကြပ်ခွန် (ဝင်ငွေခွန်)၊ အကောက်ခွန်၊ မြေ၊ ရေနှင့် တာတမ်းစသည့် အများအပြည်သူသုံး ကုန်စည်များ အပေါ်စည်းကြပ်ခွန်နှင့် သစ်တော်ထွက်ထွက်ကုန်များ၊ ဓာတ်သွေး၊ ရာဘာနှင့် ရေထွက်ပစ္စည်းများ တူးဖော်ထွက်လုပ်ခြင်းတို့အပေါ် စည်းကြပ်ခွန်တို့ဖြစ်သည်။

အခွန်ရင်သည် အစိုးရ၏စုစုပေါင်းရင်း၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပြီး နှစ်အနောက် အတွင်း အခွန်ရင်တိုးတက်လာခဲ့သည်။ အခွန်ရင်၏အကြီးမားဆုံးဖော်မှု ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဖြစ်ပြီး၊ ယင်းနောက်တွင် ဝင်ငွေခွန်ရှိသည်။ (ပေါ်မှု ၃၂) ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍၍ အမြတ်ခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံခြင်းမရှိတော့ဖော်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မတိုင်မိက အမြတ်ခွန်ကိုလိုက်နာဆောင်ရွက်ရသည့်အရာများသည် ယခုအခါ တစ်ဦးချင်းတစ်ယောက်ချင်းဝင်ငွေခွန်အား လိုက်နာဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

Table 3.8 Selected taxes and their revenues, 2005-12

(K billion)

Tax	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12
Commercial tax	226.1	319.2	384.6	429.2	466.5	601.8	768.7
Income tax	145	260.1	334.1	422.6	415.6	436	711.1
Profit tax	63.2	78.5	94.2	103.8	114.6	135.4	a
Stamp duty tax	5.1	6.1	11.5	15.1	20.8	29.5	37.4
State lottery tax	8.8	12.8	13.9	17.3	19.8	20.3	21.5
Tariff	17.9	29.5	35.6	82.4	45.3	59.6	135.6

a Profit tax was discontinued in 2011.

Source: Information provided by the authorities.

ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့်ယစ်မျိုးခွန်

၂၀၁၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ပြင်ဆင်ခဲ့သော ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်အရ ပေါ်မှု ၇ ခုတွင်ဖော်ပြထားသည့် ပြည်တွင်းမြှုထတ်လုပ်သောကုန်စည်းများ၊ ပြည်တွင်းမြှုဆောင်ရွက်သောဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် သွင်းကုန်များ အပေါ် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံသည်။ (ပေါ်မှု ၃၂)

Table 3.9 Commercial tax and excise tax in Myanmar

Schedules	Items	Domestically produced	Imported
Schedule 1	70 items	Exempted	5%
Schedule 2	65 items	5%	5%
Schedule 3	132 items	5%	5%
Schedule 4	90 items	5%	5%
Schedule 5	52 items	5%	5%
Schedule 6 (Excise tax)	Cigarettes Tobacco Virginia tobacco, cured Cheroots Cigars, pipes, all sorts Pipe tobacco Betel chewing preparations Liquor Beer Wine Teak and teak conversions Hardwood logs and hardwood conversions Jade and other precious stones Light vans, saloons, sedan cars, estate wagons, and coupes Gasoline Diesel oil Jet fuel Natural gas	100% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 30% 25%	100% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 50% 30% 25%
Schedule 7	Services		Tax rate
	Railways, waterways, airways, and road transport business		5%
	Entertainment business		5%
	Trading business consisting of purchase and sale of goods		5%
	Hotels, rest houses		5%
	Sale of foods and drinks		5%
	Tourism business (including tour guide services)		5%
	Vehicles cleaning and oiling, repair and decoration		5%
	Insurance except life insurance		5%
	Beautifying and body fitness business including hair dressing		5%
	Printing, computer typing, and computer graphic design (except photocopying)		5%
	Brokerage services		5%
	Drawing designs, decoration, and repairing of land, building, and construction		5%
	Advertising business, taking and developing photos, editing and distribution business of motion pictures and video tapes		5%
	Agents, lawyers, certified accountants, auditors		5%

Source: Commercial Tax Law.

ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဥပဒေ ရေား ၁ ပါ ကုန်စည်အမျိုးအစား ၇၀ သည် အကယ်၍ ပြည်တွင်း၌ ထုတ်လုပ်ထားပါက ငင်းတို့အား အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုပြီး ပြည်ပသွင်းကုန်များအပေါ် အခွန် ၅% စည်းကြပ် ကောက်ခံမည်ဟုဖော်ပြထားသည့်အတွက် ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်နှင့် ပြည်ပသွင်းကုန်များအပေါ် မတူညီသည့် ဆက်ဆံမှု (treatment) ရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ယင်းကုန်စည်များသည် မြန်မာပြည်သူလူထု၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့်အတွက် ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်သူများကိုကာကွယ်ရန် မတူညီသောအခွန်ဆက်ဆံမှု ထားရခြင်းဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများကဖော်ပြသည်။

ထို့အပြင် စက်မှုမှုများရှိ ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှထုတ်လုပ်သော သွင်းကုန်အစားထိုးကုန်စည်များ အတွက် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ၂ ရာခိုင်နှုန်းသို့လျှော့ချပေးခဲ့သည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ပြည်တွင်း အသေးစားနှင့်အလတ်စားလုပ်ငန်းများကို ကာကွယ်ဖြောင့်တင်ပေးရန်ဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိ သူများက ပြောကြားသည်။ ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများအား အခွန်ချေးငွေ (tax credits) ခွင့်ပြုပေးပြီး၊ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ သို့မဟုတ် တစ်ဝက်တစ်ပျက်ကုန်ချောများ (semi-finished goods) များအတွက် အခွန်ပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းစွန်းပေဒေ ပယား ၆ ပါ ယတ်မျိုးခွန်များသည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထိရောက်စွာ ကောက်ခံသောလိုင်စင်ကြေးများဖြစ်သည်ဟု ယူဆရပြီး၊ ငင်းတို့အား ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်စည်များနှင့် ပြည်ပသွင်းကုန်များအပေါ် ညီမျှဖွေ့စည်းကြပ်ကောက်ခံသည်။

၁၀၇

အမြတ်ဝေစုံများအား အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုသည်။ အရင်းတန်ဖိုးတိုးခွန်သည် နိုင်ငံသားနှင့် အမြတ်မီးနေထိုင်သူ နိုင်ငံခြားသားများအတွက် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး အမြတ်မီးနေထိုင်သူမဟုတ်သည့် နိုင်ငံခြားသားများအတွက် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍမှ အရင်းတန်ဖိုးတိုးဝင်ငွေအား တိုးလာသည့်ဝင်ငွေ အပေါ်မှုတည်၍ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းထိစည်းကြပ်ကောက်ခံသည်။ (ယေား၊ ၃၁၀)

Table 3.10 Capital gains tax for the oil and gas sector

Companies in the oil and gas sector	Capital gains tax rate
Up to US\$100 million	40%
US\$100 million - US\$150 million	45%
Over US\$150 million	50%

Source: Information provided by the authorities.

မက်လုံးပေးဆဲဆောင်မှန်င့်ပုံပိုးမ

အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် သက်သာခွင့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ တာဝန်ရှိသည်— ဥပမာ-

- (က) အထူးစီးပွားရေးနှင့်အတွင်းတည်ရှိသည့် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများမှ ထုတ်လုပ်သောသွင်းကုန်အစားထိုးကုန်စည်များအတွက် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၃ ရာခိုင်နှုန်းသို့လျှော့ချေပေးခဲ့သည်။

(ခ) ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများ၏ပို့ကုန်မှရရှိသောအမြတ်အပေါ် ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းသတ်မှတ်ထားသည်။

(ဂ) ကုန်စည်များကိုပြည်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချွေပွင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ရသည်။

(ဃ) MIC ၏ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အသစ်တည်ထောင်သောလုပ်ငန်းများအတွက် အရင်းအနှံးပစ္စည်းများပြည်ပမှတင်သွင်းလျှင် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ရှိပြီး NGO များ၊ ဘာသာရေး၊ ကျိုးမာရေး သို့မဟုတ်ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်တင့်လှုံးလျှင် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ရှိသည်။

(င) MIC မှ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူမားကို မက်လုံးပေးခဲ့ဆောင်မှုများကမ်းလမ်းသည်။ (စာမျက်နှာ-)

(၈) အထူးစီးပွားရေးခုများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုရန် အမြား မက်လုံးပေးဆွဲဆောင်မှုများ ခွင့်ပြုထားသည်။
 (လုပ်ငန်းစတင်လည်ပတ်သည့်အချိန်တွင်)

ကောက်ခံရရှိခြင်းမရှိသောအခွန်ဝင်ငွေများနှင့်စပ်လျဉ်း၍အချက်အလက်များမရနိုင်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများကဖော်ပြသည်။

ပြက္ခိန်နှစ်များဖြစ်သည့် ၁၉၉၅-၂၀၀၀၊ ၂၀၀၂နှင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်ကာလများအတွင်း စိတ်ပျိုးရေးကဏ္ဍသို့ မည်သည့်
ပြည်တွင်ပုံပိုးကူညီမမျှ အသုံးမပြုခဲ့ဟု အစိုးရကအသိပေးအကြောင်းကြားထားပါသည်။¹⁷

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ဥပဒေများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေဝါလီခံခြင်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိပေ။

စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် စီးပွားရေးပွင့်လင်းလာမှုနှင့်အတူ အစိုးရသည် စီးပွားရေးဝန်းကျင်အခြေအနေ တိုးတက်ကောင်းမွန်စေမည့် လုပ်ဆောင်ချက်များ ဈဗ္ဗာတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကုမ္ပဏီများမှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ရှင်းလင်းလွယ်ကူအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး တရားဝင်ကာလကို သုံးနှစ်မှ ငါးနှစ်သို့တိုးမြှင့်ပေးခဲ့သည်။ မှတ်ပုံတင်ထားပြီး ကုမ္ပဏီများအား ကုန်သွယ်ရေး (နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများကိုခွင့်မပြု)၊ ဝန်ဆောင်မှု၊ စက်မှုနှင့်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်း၊ ဟောတယ်၊ ခရီးသွားလာရေး၊ လက်ဝတ်ရတနာ၊ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းဟူ၍ အမျိုးစားရှစ်မျိုးအုပ်စုခွဲလေ့ရှိသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် အုပ်စုအမျိုးအစားတစ်ခုတည်း၏ အမြှေရည်ကြောဆောင်ရွက်နေရန်မလိုအပ်ပဲ မိမိတို့ဆောင်ရွက်မည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုပါးစီးဌာနသို့ ထုတ်ဖော်ကြညာပြီး မှတ်ပုံတင်ရမည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (နိုင်ငံပိုင်ကုန်သွယ်ရေးကမ္မဏီများမှထဲ၌) နှင့်
ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဥပဒေ အမှတ် ၉/၈၉ အရ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ သတ်မှတ်ထားပြီး ငြင်းစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအရ အချို့လုပ်ဆောင်ချက်များကို နိုင်ငံတော်အတွက် ချုန်လုပ်ထား သည်။

- ကျွန်းသစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့်ရောင်းချွဲခြင်း
 - သစ်တောသစ်ပင်စိက်ပျိုးခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း (ကျေးရွာသားများ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးသုံးစွဲရန် စိက်ပုံထားသည့် ကျေးရွာပိုင်ထင်းသုံးရန်သစ်ပင်များမှအပ)
 - ရေနှံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ရှာဖွေခြင်း၊ တူးဖော်ခြင်းနှင့်တင်ပို့ရောင်းချွဲခြင်း
 - ပုလဲ၊ ကျောက်စိမ်းနှင့် အဖိုးတန်ကျောက်မှုက်ရိုင်းများ ရှာဖွေ၊ တူးဖော်ခြင်းနှင့် တင်ပို့ရောင်းချွဲခြင်း

- နိုင်ငံတော်အစိုးရက သုတေသနအတွက် ချန်လုပ်ထားသည့် ရေလုပ်ငန်းများတွင် ငါးပွန်ဓမ္မဗြိုင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း;
- စာတိက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ;
- လေကြောင်းပို့ဆောင်လုပ်ငန်း၊ မီးရထားပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း;
- ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် အာမခံလုပ်ငန်း;
- အသံလွှင့်လုပ်ငန်းနှင့် ရပ်မြင်သံကြားလုပ်ငန်း;
- သူ့ရှာဖွေခြင်း၊ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပို့ကုန်တင်ပို့ခြင်း;
- လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်း (တရားဥပဒေအရ သမဝါယမလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးလုပ်ငန်းများမှအပ) နှင့်
- နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ အခါအားလျှော်စွာ အမိန့်ကြေညာစာထုတ်ပြန်ထားသည် လုံခြုံရေး၊ ကာကွယ်ရေးတို့နှင့်ဆက်စပ်သော ထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်ခြင်း။

Table 3.11 Legislation on business

Legislation	Main responsibilities
Myanmar Companies Act 1914	Administers private and public companies
Myanmar Companies Rules 1940	Provides the rules and regulations for the liquidation of private and public companies
Special Company Act 1950	Specially promulgated for the incorporation of private and public companies in which the State has equity
Myanmar Partnership Act 1932	Administers the partnership enterprises and registration of partnerships
State-Owned Economic Enterprise Law 1989	Identifies areas of economic activities to be undertaken solely by the state sector
Private Industrial Enterprise Law 1990	Consolidates and promotes large, medium, and small scale private industries
Myanmar Citizens Investment Law 1994	Promotes domestic investment so as to promote production and exportation by the private sector

Source: Information provided by the authorities, and ASEAN online information. Viewed at: http://www.aseankorea.org/files/upload/eng/ENG_Resources/Myanmar-GuideBook.pdf [16/04/13].

မြန်မာနိုင်ငံသားများအကျိုးငှာ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အဆိုပါချန်လုပ်ထားသောလုပ်ဆောင်ချက်များ၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန် အစိုးရနှင့် အခြားလူပုဂ္ဂိုလ်များ သို့မဟုတ် စီးပွားရေးအဖွဲ့ အစည်းများအကြား အကျိုးတူဖက်စပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ချန်လုပ်ထားသောလုပ်ဆောင်ချက်များ၏ နိုင်ငံခြားအစု ရှုယ်ယာပိုင်ဆိုင်မှု ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းထက်မပို့စေရပေ။ ချန်လုပ်ထားသောလုပ်ဆောင်ချက်များကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် မည်သည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကမဆို ဆင်းသက်လာသော သို့မဟုတ် ထုတ်လုပ်ထားသော သို့မဟုတ် အသုံးပြုသော ထုတ်ကုန်များကို ဝယ်ယူခြင်း၊ ရောင်းချွခြင်း သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းပေးခြင်းများကို နိုင်ငံတော်အစိုးရက တားမြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ကန်းသတ်ခြင်းတို့ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

SEE များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်အား အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဝန်ကြီးဌာနက လေ့လာ စိစစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗဟိုစီမံကိန်းချုပ်းများရေးစနစ်မှ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ကူးပြောင်းခဲ့စဉ်ကတည်းက SEE အများစုံ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြခဲ့ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက ဖော်ပြသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် SEE ၄၁ ခုကျိုးရှိပြီး အားလုံးသည် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၏ ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင်ရှိကြသည်။(ယေား။ ၃၀၂၂)

SEE အားလုံးနှီးပါးမှာ အရှုံးပြလျက်ရှိတဲ့ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာမှဖော်ပြရာတွင် SEE များသည် အစိုးရ၏ ရသုံးမှန်းခြေထွေစာရင်းပါ စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်၏ ၇၂ ရာခိုင်နှုန်းကို သုံးစွဲပြီး ငွေးတို့၏နှစ်စဉ်အရှုံးမှာ GDP ၏၅၁ ရာခိုင်နှုန်းမျှရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းကြောင်း သိရသည်။ SEE များ၏ထပ်မံ့ဖြူးတိုးတက်နိုင်မှုအတွက် တားဆီးနေသောအချက်များမှာ ခိုင်မာသောဘဏ္ဍာရေးစနစ်တစ်ရပ်မရှိခြင်း၊ နည်းပညာနိုင်ကျခြင်းနှင့် ဈေးကွက်ရရှိမှုနှင့် ကျမ်းကျင်လုပ်သားနည်းပါးခြင်းတို့ဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှုသူတို့ကယူဆသည်။

အစိုးရ၏ SEE များပြပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် လက်ရှိမှုဝါဒရည်မှန်းချက်များမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးမှု ကို အားပေးရန်၊ အများပြည်သူဝါဒဆောင်မှုပေးနေသော SEE များကို အကန်အသတ်ထားရန်၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရာတွင် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကအကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းအပါအဝင် နိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ လမ်းညွှန်မှုအောက်ရှိ အများပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားရှိုင်ရာ SEE များအား ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသို့အပြီးအပြတ် ထဲပြောင်းခြင်းမရှိသည့်နည်းလမ်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းရန်တို့ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးတည်းလုပ်ကိုင်ခွင့် (monopoly) သို့မဟုတ် အခြားအထောက်အခြားများအတွက်တွင်ရှိ အများပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားရှိုင်ရာ SEE များသည် ကျန်းမာရေး၊ ရထား ပို့ဆောင်ရေးနှင့်ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနများလက်အောက်တွင်ရှိတဲ့ကြပြီး ယင်း SEE များသည် အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားရှိုင်ရာတွက်ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ကြသဖြင့် အစိုးရ၏ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်သွားမည့်ဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှုသူများက ပြောကြားပါသည်။

တာဝန်ရှုသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ မြန်မာစီးပွားရေးဦးပိုင်လိမ့်တက်နှင့် မြန်မာစီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတို့ကို တပ်မတော်ကပိုင်ဆိုင်ကာ ငွေးတို့သည် ယခုအခါပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများဖြစ်နေကြပြီး ရှယ်ယာများကို ယခင်တပ်မတော်သားဟောင်းများက ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။

ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း

သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှုသူများ၏ ပြောကြားချက်များအရ ရှိဒီပီတွင်ပါဝင်သည့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ရှိပြီး နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍကြီးမားစွာကျန်းရှိသေးသည်မှာ ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ၊ လူမှုရေးနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာစီမံခန့်ခွဲမှုများ၊ စွမ်းအင်၊ သစ်တော်၊ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍများသာ ဖြစ်ပါတော့သည် (ယေား။။ ၃၁၃၃)။

Table 3.13 The share of public/private sectors in GDP (end-March 2012)

Sector	Public sector's share in GDP Percentage in sectoral GDP (%)	Private sector's share in GDP	
		Year	%
Agriculture	0.1	2006-07	89.6
Livestock and fishery	0.1	2007-08	90.6
Forestry	72.8	2008-09	91.4
Energy	75.3	2009-10	91.1
Metallic and non-metallic minerals	1.1	2010-11	90.9
Processing and manufacturing	3.9	2011-12	91.0
Power	39.7		
Construction	43.0		
Transportation	0.8		
Communications	100.0		
Financial	44.5		
Social and public administrations	91.2		
Rental and other services	3.5		
Trade	3.1		

Source: Information provided by the authorities.

ပထမဆုံးပုဂ္ဂလိကပိုလ်ရေးကော်မရှင်ကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ကော်မရှင်အနေဖြင့် ၁၉၉၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အတွင်း အဖွဲ့အစည်းပေါင်း ၇၇၂ ဖွဲ့စည်းအား ပုဂ္ဂလိကပိုလ်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ကျပ်ငွေ ၆၆၀.၂ ဘီလုံး ရရှိခဲ့ကြောင်း တာဝန်ရှိသူများကပြောကြားကြသည်။

ပုဂ္ဂလိကပိုလ်ခြင်းဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကျဆင်းနေသည့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် ပြန်လည်တိုးတက်လာစေရန်၊ ယင်းတို့၏အရှုံးပေါ်နေ့များလျော့ချုပ်ရန်နှင့် ထိုမှုတစ်ဆင့် အစိုးရ၏ဘတ်ဂျက် လိုငွေပြုမှားလျော့နည်းသွားစေရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့်ဆန္ဒရှိကြောင်း တာဝန်ရှိသူများက ပြောကြားကြသည်။

ကျင့်သုံးခဲ့သော ပုဂ္ဂလိကပိုလ်သည့်နည်းလမ်းများတွင် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကမိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ရှယ်ယာစနစ်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပြခြင်း၊ ကော်စပ်လုပ်ငန်းနှင့် လုပ်ငန်းအားရောင်းချခြင်းတို့ပါဝင်ကြသည်။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြလ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မတိုင်ခင်အထိ နိုင်ငံခြားပါဝင်မှုအားခွင့်မပြခဲ့ပေ။ လက်ရှိအစိုးရ လက်ထက်တွင် ခုတိယသမ္မတတစ်ဦး ဦးဆောင်သောပုဂ္ဂလိကပိုလ်ရေးကော်မရှင်အသစ်အား ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ကော်မရှင်သည် အိတ်ဖွင့်တင်ဒါစနစ်ကိုအသုံးပြုသည့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြလ်ခြင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအသစ်အပြင် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကမိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအား ပိုမိုလုပ်ကိုင်သားရန်နှင့် အရှုံးပေါ်နေသည့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအပေါ်ပိုမိုအာရုံစိုက်သွားရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SMEs) နှင့် အကူအညီပေးအပ်မှု

အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှု၊ အရင်းအမြစ်အသုံးချမှု၊ ဝင်ငွေရှိဖော်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမြှိုင်တင်ခြင်းတို့တွင် SME လုပ်ငန်းများကအထောက်အကူပေးနေသဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ငြင်းလုပ်ငန်းများ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ကူညီပုံပိုးပေးနိုင်ရေးအတူးအာရုံစိုက်လျက်ရှိပြီး ထိုမှုတစ်ဆင့် အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်း SME များပိုမိုကြီးထွားလာကာ နိုင်ငံတကာချေးကွက်အတွင်း ပိုမိုယဉ်ပြင်နိုင်စွမ်းနှင့် တိတွင်ဆန်းသစ်နိုင်စွမ်းရှိလာ စေမည်ဟု သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများကပြောကြားကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှတ်ပုံတင်ထားသည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပေါင်း ၄၃၂၇၇ ခု၏ ၉၈၅၉၉၂ ရာခိုင်နှုန်းခန့်မှာ SME လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။ မှတ်ပုံတင်ထားသော SME လုပ်ငန်းအများစု (၆၃ ရာခိုင်နှုန်း) မှာလည်း အစားအသောက်နှင့်အဖျော်ရည်ယမကာလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွင်းရှိနေကြပါသည် (ဧယား။ ၂၀၁၄)။ ထိုအတူ မှတ်ပုံတင်ထားခြင်းမရှိသည်။ ဖွဲ့စည်းလုပ်ကိုင်မှုပုံမှန်သော့မဆောင်သော SME လုပ်ငန်းအများအပြား ရှိနေသေးရာ ဥပမာ ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများမှ SME များမှာမှတ်ပုံတင်ထားလေ့မရှိပေ။ တာဝန်ရှိသူများ၏ခန့်မှန်းချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံရှိစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံး၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်မှာ ဖွဲ့စည်းလုပ်ကိုင်မှုပုံမှန်သော့မရှိတတ်ရာ အများစုမှာမိသားစုပိုင်ဖြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ကြသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း၊ နည်းပညာတို့တွင်ဆန်းသစ်မှု ထွန်းကားတိုးတက်စေခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုရှိရေးအကူအညီပေးခြင်း၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများတိုးတက် ကောင်းမွန်စေခြင်းနှင့်၊ အခွန်အဆုင်အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းစည်းမျဉ်းဥပဒေများ ပြန်လည်စစ်ဆေးသုံးသပ်ခြင်း စသည့်ရည်မှန်းချက်များဖြင့် SME လုပ်ငန်းဥပဒေ (SME Law) ကိုပြစ်ရေးဆွဲနေပါသည်။

Table 3.14 Sectoral distribution of SMEs in Myanmar, July 2012

Industry	Large	Medium	Small	Total	(%)
Food and beverages	2,369	4,110	20,976	27,455	63.5
Clothing and wearing apparel	341	380	1,001	1,722	3.9
Construction materials	510	650	2,117	3,277	7.6
Personal goods	375	410	330	1,115	2.6
Consumer produce	144	79	97	320	0.7
Literature and art	60	117	183	360	0.8
Raw goods production	169	240	282	691	1.6
Metal and mineral production	315	381	1,204	1,900	4.4
Agricultural machinery	9	25	37	71	0.2
Industrial tools and equipment production	15	49	66	130	0.3
Automobile production	194	40	33	267	0.6
Electrical equipment	43	15	12	70	0.2
General	264	791	4,799	5,854	13.5

Source: Information provided by the authorities.

ဝန်ကြီးဌာနအသီးသီးအောက်ရှိ သက်ဆိုင်ရာဌာနဆိုင်ရာများမှာ SME လုပ်ငန်းများ၏မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ယင်းတို့အားအကူအညီပေးရန်အတွက် တာဝန်ရှိကြပါသည်။ သမဝါယမဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် စက်မှု သမဝါယမအသင်းအဖွဲ့များ၊ အသေးစားလုပ်ငန်းများနှင့်လက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် မှတ်ပုံတင်ပေးရန်တာဝန်ရှိသည်အပြင် နည်းပညာအကူအညီပေးရေးနှင့် ညီနှင့်ဆောင်ရွက်ပေးရေးသာမက သုင်းကုန်ပိုကုန်လုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ပေးရေးအတွက်လည်းတာဝန်ရှိပါသည်။ စက်မှုဝန်ကြီးဌာနသည် SME လုပ်ငန်းများအား မှတ်ပုံတင်ပေးခြင်းအပြင် ငြင်းတို့၏ဖွံ့ဖြိုးမှုကိုမြှင့်တင်ပေးရန်အတွက်လည်းတာဝန်ရှိပါသည်။ အကူအညီပေးသည့်ပုံစံ များတွင် ဥပမာအားဖြင့် သင်တန်းများဖွင့်လှစ်ပိုချေပေးခြင်း၊ ဈေးကွက်သတင်းအချက်အလက်များပံ့ပိုးခြင်း၊ ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြားချိတ်ဆက်အားပေးခြင်းအပြင် UMFCCI အပါအဝင် အမျိုးမျိုးသောအသင်းအဖွဲ့များနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အဆင်ပြေချောမွှေစေခြင်းစသည်တို့ ပါဝင်ကြသည်။

ယဉ်ပြိုင်မှုမှုဝါဒနှင့်ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းရေးကိစ္စရပ်များ

ယဉ်ပြိုင်မှုမှုဝါဒ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ယဉ်ပြိုင်မှုမှုဝါဒ်အားပေးဆွဲလျှောက်ရှိရာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မတိုင်ခင် ထုတ်ပြန်နိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေမှုကြမ်းအရ ယဉ်ပြိုင်မှုကော်မရှင်ပေါ်ပေါက်လာမည့်အပြင် အဆိုပါကော်မရှင်သည် ယဉ်ပြိုင်မှုများအားထိန်းကျောင်းရန်နှင့် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးသုံးသပ်ပေးမည့် စည်းကမ်းလိုက်နာရေးကြပ်မတ်မည့်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အဖြစ် ရပ်တည်ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းယဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေသည် စီးပွားရောက္ခာအားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်အကျိုးဝင်ဖွယ်ရာရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် စာသုံးသူအကာအကွယ်ပေးရေးဥပဒေကိုလည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ်မတိုင်ခင်အပြီးသတ်ရေးဆွဲနိုင်ရန် ကြီးပမ်းလျှောက်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်ဝါးကြီးအပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာမည်သည်သဘောတူညီချက်များအတွင်း၌ ပပါဝင်သေးပေါ်သောယဉ်ပြိုင်မှုများဖြစ်ပေါ်လာစေရန် မိမိတို့ကြီးပမ်းဆောင်ရွက်နေသည်ဟု သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများကပြောကြားကြသည်။^{၁၁} ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါအချို့သောအပိုဒ်များသည် ယဉ်ပြိုင်မှု

အတွက်ပြဋ္ဌာန်းပေးထားရာ ပုဒ်မ ၃၆ (ခ) တွင် “ စားများရေးလုပ်ငန်းများတွင် တရားသဖြင့် ယဉ်ပြုင်ခြင်းကို ပျက်ပြားစေရန်တစ်ညှီးတစ်ယောက်ကဖြစ်စေ၊ အစုအစုံကဖြစ်စေ လက်ဝါးကြီးအပ်ဆောင်ရွက်မှု သို့မဟုတ် ရွေးကစားမပြုခြင်းဖြင့် အများပြည်သူတို့၏အကျိုးစီးများကိုထိခိုက်နစ်နာစေခြင်းမှ တားဆီးကာကွယ် မည်” ဟူ၍ ပါရှိလေသည်။

ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ်မှုများ

ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ်မှုများကို ကျောက်မီးသွေး၊ ရေနှုန်းရေနှုန်းထွက်ပစ္စည်းများ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေနှုန်းလျှပ်စစ်ဓာတ်အား တို့အပေါ်ဆက်လက်ထားရှိကြောင်းတွေရှိရသည် (စာမျက်နှာ -)။ တာဝန်ရှိသူများက နိုင်ငံပိုင်စီးများရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ထုတ်ကုန် သို့မဟုတ် ကုန်ပစ္စည်းများကို ဈေးနှုန်းအသေသတ်မှတ်ကာ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရောင်းချခြင်းမရှိကြဟု ပြောကြားပါသည်။

အသိညွှန်ပစ္စည်းဆိုင်ရာမှုပိုင်ခွင့်များ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ငြင်း၏အသိညွှန်ပစ္စည်းဆိုင်ရာမှုပိုင်ခွင့်များ (IPR) ဥပဒေကို လွှတ်တော်၏အတည်ပြုချက ရယရန်ပေးပို့ခြုံပြီးဖြစ်သည်။ ယင်းဥပဒေမှာကြမ်းအား TRIPS သဘောတူညီချကများ^{၁၀} နှင့်ကိုက်ညီစေရန် ပြုစုရေးခွဲ ထားကြောင်း သက်ဆိုင်ရာ၏ပြောကြားချက်အရသိရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၀၁ ခုနှစ် ကတည်းက ကမ္ဘာအသိညွှန်ပစ္စည်းဆိုင်ရာအဖွဲ့ချုပ် (WIPO) ၏အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်^{၁၁}။

မှုပိုင်ခွင့်နှင့် ဆက်စပ်အခွင့်အရေးများ

၁၉၁၄ ခုနှစ်ကတည်းက ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် မှုပိုင်ခွင့်အက်ဥပဒေသည် ထိရောက်သည့်မှုပိုင်ခွင့်အကာအကွယ် ပေးခြင်းကိုမပေးစွမ်းနိုင်ကြောင်းတွေရသည်။ လက်ရှိတွင် ၁၉၉၆ ခုနှစ် တယ်လီပေးရှင်းနှင့်ဖီဖို့ဥပဒေ နှင့် ၁၉၉၆ ခုနှစ် ရပ်ရှင်ဥပဒေတို့မှာ မှုပိုင်ခွင့်အကာအကွယ်ပေးခြင်းအား ပြဋ္ဌာန်းထိန်းချုပ်ပေးနေကြသည်။ မရှင်းလင်းသည့်အချက်မှာ မှုပိုင်ခွင့်အကာအကွယ်ရရှိစေရန် မှတ်ပုံတင်ရန်လိမလိ သို့မဟုတ် လက်ရှိဥပဒေ စည်းလျဉ်းများအရ မှုပိုင်ခွင့်အားမည်မှာကြာအောင်အကာအကွယ်ပေးထားသည့်ဟူသောအချက်ဖြစ်သည်^{၁၂}။ အင်တာန်က်နှင့်ပတ်သက်၍ မှုပိုင်ခွင့်အကာအကွယ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာတိကျသည့်မူဝါဒမရှိသေးပါ။

တိထွင်မှုမှုပိုင်ခွင့်များ

မြန်မာနိုင်ငံတိထွင်မှုမှုပိုင်ခွင့်များနှင့်ဖိုင်းများ (အရေးပေါ်ပြဋ္ဌာန်းချက) အက်ဥပဒေ (၁၉၄၆) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ တိထွင်မှုမှုပိုင်ခွင့်များနှင့်ဖိုင်းများ (အရေးပေါ်ပြဋ္ဌာန်းချက) အက်ဥပဒေ (၁၉၄၇) တို့မှာ စေတိမှုမရှိတော့ပေ။ လတ်တလောအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိထွင်မှုမှုပိုင်ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်သည့် မည်သည့်ဥပဒေမျှမရှိသေးသည့် အပြင် တိထွင်မှုမှုပိုင်ခွင့်လျောက်ထားခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် မယူမဖြစ်ယူရမည့်လိုင်စင်များလည်းမရှိပေ။

ကန်အမှတ်တံဆိပ်များ

ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိကျသည့်ဥပဒေ သို့မဟုတ် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များအားမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိကျသည့်ပြဋ္ဌာန်းချကများ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မရှိသေးကြောင်း သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များက

ကုန်စည်အားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိကြေးတိုင်နှင့်မြေစာရင်းဦးစီးဌာနက S18 (f) of the Registration Act အရ မှတ်ပုံတင်ပေးကာ အကောအကွယ်ပေးထားနိုင်ပါသည်။ မှတ်ပုံတင်ခြင်းမှာ ၁ ရက်ကနေ ၁ လအထိကြာမြင့်တတ်ပါသည်။ မှတ်ပုံတင်ပြီးနောက် နေ့စုံထဲတ်သတင်းစာထဲတွင် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်နှင့်ပတ်သက်၍ မမှန်မကန်လုပ်ရပ်တစ်ခု၏ သို့မဟုတ် အခွင့်အာဏာမရှိဘဲသုံးစွဲမှတ်ချခာတွက် ဥပဒေနှင့်အညီအရေးယူခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြည်းခြင်း ခံရမည်ဖြစ်သည်။ မရှင်းလင်းသည့်အချက်မှာ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များအား အခွင့်အာဏာမရှိဘဲသုံးစွဲမှုအတွက် မည်သို့အရေးယူခံရမည်ဆုံးပင်ဖြစ်သည်။

୧୦୮ ଅଳ୍ପାତ୍ମକ

အချို့သောအသိဉာဏ်ပစ္စည်းဆိုင်ရာအငြင်းမှားမှုများကို တရားရုံးများတွင်ဖြေရှင်းကြရပါသည်။ အနုပညာမူပိုင်ခွင့်နှင့်သက်ဆိုင်သည့်ပြဿနာအများစုကိုမှ တရားဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှတစ်ဆင့် ဖြေရှင်းခြင်းထက်စာလျင် သက်ဆိုင်သူများအကြားစွဲစပ်ညီနှင့်ကာဆွေးနွေးခြင်းမှတစ်ဆင်ဖြေရှင်းတတ်သည်ဟု သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များက ပြောကြားကြပါသည်။ နိုင်ငံဖြတ်ကျော် IPR ချိုးဖောက်ခြင်းကိုမှ ပင်လယ်ပြင်အကောက်ခွန်ဥပဒေ၊ လယ်ယာမြေအကောက်ခွန်ဥပဒေနှင့် အခြားသောသက်ဆိုင်ရာဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအရ ဖြေရှင်းကြရသည်။

အကောက်ခွန်ဌာနသည် IPR နှင့်ဇြစ်နှင့်သောကုန်စည်များအပြင် အခြားသောကုန်စည်များအားတရားမဝင်တင်သွင်းခြင်းကိစစ်ဆေးရန်အတွက်တာဝန်ရှိပြီး ရတပ်ဖွဲ့၊ ဒေသနှစ်ရအာဏာပိုင်များနှင့် ဥပဒေအာဏာပိုင်များကဲသို့ နိုင်ငံတော်တရားဥပဒေလိုက်နာရေးကြပ်မတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရပါသည်။ နိုင်ငံတကာအဆင့်တွင်မှ အကောက်ခွန်ဌာနသည် WCO၊ WIPO၊ Regional Intelligence Liaison Office နှင့် International Criminal Police Organization စသောအဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေပါသည်။

ပင်လယ်ပြင်အကောက်ခွန်ဥပဒေအညီ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်အတူအပပြုလုပ်ခြင်း (Penal Code အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းအတွင်း) သို့မဟုတ် များယွင်းသောကုန်သွယ်မှုဖော်ပြချက် (ကုန်စည်အမှတ်အသားများအက်ဥပဒေအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းအတွင်း) နှင့်ပြစ်နှင့်နေသည့် မည်သည့်ကုန်စည်တင်သွင်းခြင်း သို့မဟုတ် တင်ပိုခြင်းမဆိုထိန်းသိမ်းထားရှိခဲ့ရန် သို့မဟုတ် သိမ်ဆည်းခံရရန်ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိသည်။ ထိုကဲသို့ ကိစ္စရပ်တစ်ရပ်ရပ်အတွင်းပါဝင်နေသောပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဥပဒေကြောင်းအရ ဒဏ်ပေါ်ပေးဆောင်ရန်တာဝန်ရှိသည်။ ပင်လယ်ပြင်အကောက်ခွန်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇၀၊ ၁၇၁ အရနှင့် လယ်ယာမြေအကောက်ခွန်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၉ တို့အရ အကောက်ခွန်အရာရှိများနှင့်ရဲအရာရှိများသည် ကြောင်းကျိုးသင့်သည့်သယဖြစ်ပေါ်မှုများအတွက် ကိုယ်ပိုင်သဘောများနှင့်ကိုယ်ပိုင်သဘောများအား ကုန်ပစ္စည်းများရပ်တန်းရှာဖွေရန် အခွင့်အာဏာရှိကြပါသည်။ တာဝန်ရှိသူများ၏ပြောကြားချက်အရ အသိဉာဏ်ပစ္စည်းမှုပိုင်ခွင့်များအကောအကွယ်ပေးရေးအတွက်မြန်မာနိုင်ငံ၏ဥပဒေကြပ်မတခြင်းနှင့်ဆိုင်သည့်အချက်အလက်များအား မရရှိကြောင်းသိရသည်။

Endnotes

- ၁။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် မြတ်လတွင် သွင်းကုန်ပစ္စည်း ၁၆၆ မျိုးအတွက် သွင်းကုန်လိုင်စင်လိုအပ်ချက်များအား ပယ်ဖျက်ပေးလိုက်ပြီး အကောက်ခွန်လိုင်း ၁၉၀၀ ကျော်နှင့်အလားတူပါသည်။
- ၂။ အမှန်တကယ်တန်ဖိုးအား လက်ကားငွေသားရေးနှင့်မှ ကုန်သွယ်မှုလျော့ငွေအားနှင့်ယူခြင်းဟုဖြင့်ဆိုထားသဖြင့် ထိုအတွက် ကုန်စည်တင်သွင်းသည့် သို့မဟုတ် တင်ပိုသည့်အချိန်နှင့်နေရာမြို့ နှစ်သက်ရာကုန်စည်အမျိုးအစားနှင့်အရည်အသွေးကို ရောင်းချွဲပြီးခြင်း၊ သို့မဟုတ် ရောင်းချွဲပိုင်စေရာတွင် မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အကြောင်းအားလျော့စွာ ခြော်ချက်အားဖြင့် (ကုန်စည်တင်သွင်းခြင်းဆိုပါက) ကုန်စည်တင်သွင်းခြင်းအတွက် ယင်းနှင့်သက်ဆိုင်သမျှ ပေးဆောင်စရာအကောက်ခွန်နှင့်ပမာဏ (ရောင်းခွန်နှင့်ယင်းပမာဏ) လျော့နည်းခြင်း သို့မဟုတ် နှင့်ယူမှုမရှိခြင်း သို့မဟုတ် အဆိုပါရေးနှင့်သည် လေ့လာစိစစ်၍ မရခြင်း၊ ခြော်ချက်အားဖြင့် အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မည်သည့်လျော့နည်းခြင်း သို့မဟုတ် နှင့်ယူမှုမရှိသည့် ကုန်ကျေစရိတ်ဖြင့် နှစ်သက်ရာကုန်စည်အမျိုးအစားနှင့်အရည်အသွေးကို အထက်ပါနေရာများပင်ရရှိစေနိုင်ခြင်းဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထား ကြောင်းတာဝန်ရှိသူများကပြောကြားကြသည်။
- ၃။ ဤ ၄၈ လိုင်းမှာ အဖွဲ့အစည်းအတွက် စာရင်းအင်းအချက်အလက်အလိုင်းအသုံးပြုခြင်းသာဖြစ်သည်။
- ၄။ HS ခေါင်းစဉ် ၈၇.၀၃ အောက်မှ မော်တော်ယာဉ်များအတွက်အကောက်ခွန်သည်လည်း ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် ၃၀ နှင့် ၄၀ ရာခိုင်နှင့်အကြားရှိနေရာမှ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ၁ ရာခိုင်နှင့်အထိ လျော့ချုပ်ခဲ့ရသည်။
- ၅။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ မတိုင်ခင်ကဆိုလှုင် ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒကောင်စီ (TPC) တွင် သွင်းကုန်နှင့်ပို့ကုန်လိုင်စင်များ အတည်ပြုပေးရန်အတွက် သီးသန်အထူးအတော်ရှိခဲ့သည်။ TPC အား ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လမှစတင်ကာ ဖျက်သိမ်းခဲ့ပါသည်။
- ၆။ ကောက်ခံသည့်အခကြားငွေများ၏ c.i.f တန်ဖိုးအပေါ်မှုတည်နေပြီး အမြင့်ဆုံး ကျပ် ၅၀၀၀၀ အထိရှိပါသည်။
- ၇။ ကျိုးမားရေးဝန်ကြီးဌာနကအရေအတွက်သတ်မှတ်ပေးပြီး တင်သွင်းသူထံတွင် ဆေးဝါးအဆဲ့သံးစားပြုမှထိန်းချုပ်ရေးဗဟို ကော်မတီထံမှထောက်ခံချက်လက်မှတ်ရှိပါက အချို့သောများယစ်ထံ့ထိုင်းစေသောဆေးဝါးများ၊ စီတိကိုပြောင်းလဲစေတတ်သော အရာများ နှင့် chemical precursors များတင်သွင်းမှုကို ခွင့်ပြုပေးပါသည်။
- ၈။ တာဝန်ရှိသူများထံမှရရှိသောသတ်းအချက်အလက်များဖြစ်သည်။
- ၉။ ASEAN online information. Viewed at: <http://www.asean.org/communities/asean-economiccommunity/item/myanmar-3>.
- ၁၀။ မတ်လနှင့်စက်တင်ဘာလအတွင်း ပျေားလိုမျှော်၊ စက်တင်ဘာလနှင့်မြှုပ်လအတွင်း ဒူးရင်းသီး၊ နောက်နာရီရှိလနှင့် နောက်နာရီရှိလအတွင်း ဒုဂါးမောက်သီးနှင့်ရောက်ချို့သီး၊ နောက်နာရီရှိလမှတ်လအထိနှင့် အောက်ပါရှိဘာလမှုဒီဇင်ဘာလအထိ မင်းဂွဲသီးနှင့် နောက်နာရီရှိလအော်ပါရှိဘာလမှုဒီဇင်ဘာလအထိနှင့်သီးသည်တို့ကိုတင်သွင်းခွင့်ပြုပါသည်။
- ၁၁။ မြန်မာနိုင်ငံပါဝင်နေသည့် FTA ဘဝ်ချင်းခီအတွက် Rules of origin ကို သဘောတူညီချက်စာချုပ်၏ နောက်ဆက်တဲ့များထဲတွင်သည့်သွင်းသီးသည်။ AANZFTA: <http://www.commerce.gov.mm/images/stories/EIPR/eip/aanzfta%20roo%20%20ocp.pdf>;
- ACFTA: <http://www.commerce.gov.mm/images/stories/EIPR/eip/acfta%20roo%20%20ocp.pdf>;
- AJFTA: <http://www.commerce.gov.mm/images/stories/EIPR/eip/ajcep%20roo%20%20ocp.pdf>;
- AKFTA: <http://www.commerce.gov.mm/images/stories/EIPR/eip/akfta%20roo%20%20ocp.pdf>;
- AIFTA: <http://www.commerce.gov.mm/images/stories/EIPR/eip/ai%20rooocp.doc>; and
- ATIGA: <http://www.commerce.gov.mm/images/stories/EIPR/eip/asean%20cept%20roo%20%20ocp.pdf>.
- ၁၂။ တင်ဒေါရးချုပ်မှုကော်မတီအား ဒုတိယဝန်ကြီးကြီးဆောင်ကာ ဌာနဆိုင်ရာများ၏ အကြီးအကဲများမှာအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည်။

၁၃။ တာဝန်ရှိသူများထံမှရရှိသောသတင်းအချက်အလက်များဖြစ်သည်။

၁၄။ WTO document G/TBT/ENQ/38/Rev.1, 8 July 2011.

၁၅။ WTO document G/TBT/33, 27 February 2013.

၁၆။ WTO document G/SPS/ENQ/26, 11 March 2011.

၁၇။ ဆေးဝါးနှင့်ဆိုင်သောသွင်းကုန်များအတွက် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနကထုတ်ပေးသည့် ဆေးဝါးမှတ်ပုံတင်လက်မှတ်နှင့် ဆေးဝါးတင်သွင်းမှုခွင့်ပြုချက်လက်မှတ်နှစ်မျိုးစလုံးကိုလည်း လိုအပ်ပါသည်။

၁၈။ Customs online information. Viewed at: <http://www.myanmarcustoms.gov.mm/exportprocedure.aspx> [21/05/13].

၁၉။ Customs online information. Viewed at: [http://www.myanmarcustoms.gov.mm/ exportprohibitionsrestrictions.aspx](http://www.myanmarcustoms.gov.mm/exportprohibitionsrestrictions.aspx) [21.05.13].

၂၀။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန အမိန့်ကြော်ဌာစာအမှတ် ၂၆/၂၀၁၃ ။ အပြန်အလုန်အားဖြင့် တန်ဖိုးမြှင့်သစ်တောထွက်ကုန်များ ပြည်ပတင်ပို့မှုကိုအားပေးသည်။

၂၁။ WTO documents G/AG/N/MYN/2, 20 December 2001; G/AG/N/MYN/3, 26 June 2003; G/AG/N/MYN/4, 15 November 2004; and G/AG/N/MYN/6, 7 October 2005.

၂၂။ Viewed at: www.commerce.gov.mm and www.myanmartradenet.com.mm.

၂၃။ စနစ်အား အစားအစာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဥရေပက်မရင် (EC-FAO) ကကူညီထောက်နှုန်းခဲ့ပါသည်။

၂၄။ Ministry of Mines online information. Viewed at: <http://www.mining.gov.mm/ME-2/1.ME-2/details.asp?submenuID=13&sid=123> [28/06/2013].

၂၅။ လူတစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန်ကို လစာဝင်ငွေအပေါ်တွင် ၁ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် ကျမ်းကျင်သူ ပညာရှင်ဝင်ငွေအပေါ်တွင် ၂ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိကောက်ခံပါသည်။

၂၆။ DCIA online information: <http://www.dica.gov.mm/includes/Investment%20Guide%20Book/MIG%20chapter%205.pdf> [18/10/13].

၂၇။ WTO documents G/AG/N/MYN/1, 20 December 2001, and G/AG/N/MYN/5, 7 October 2005.

၂၈။ ASEAN Secretariat online information. Viewed at: <http://www.aseansec.org/wpcontent/uploads/2013/07/ASEANRegionalGuidelinesonCompetitionPolicy.pdf> [09.09.2013].

၂၉။ national treatment နှင့် MFN treatment တို့နှင့်သက်ဆိုင်သောပြဋ္ဌာန်းချက်များမှလွှဲ၍ TRIPS သဘာတူညီချက်ပါ အချက်များအားအပြည့်အဝအကောင်အထည်ဖော်လိုက်နာရေး အချိန်ကန်သတ်ထားမှုကို အဖွဲ့ဝင် LDC နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ရုပိုင်လအထိ တို့မြှော်သတ်မှတ်ပေးထားသည်။ WTO online information. Viewed at:http://www.wto.org/english/news_e/news13_e/trip_11jun13_e.htm [28/08/2013]. TRIPS ကောင်စီ၏ဆုံးဖြတ်ချက်အောက်တွင် LDC နိုင်ငံ များသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်အထိတို့ငွေအောင် ဆေးဝါးနှင့်ပတ်သက်နေသည့် မှတ်ပုံတင်မူပိုင်ခွင့်များနှင့် ဖွင့်ဟခြင်းမရှိသော သတင်းအချက်အလက်များကိုကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ် အသက်ဝင်လိုက်နာစေရန်မလိုအပ်ပေ (WTO document WT/L/478, 12 July 2002).။

၂၀။ အသိညားပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်များဥပဒေမြှော်မြှော်မြှော်ပါဝင်သောအကြောင်းအရာများကို WIPO ကလည်း ပြန်လည်စစ်ဆေးသုံးသပ်ထားပါသည်။

၃၁။ အနည်းငယ်မျှသောအနုပညာမူပိုင်ခွင့်အလုပ်မဆိုသောကာသာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှတ်ပုံတင်ထားကြပါသည်။

ကဏ္ဍအလိုက်ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒများ

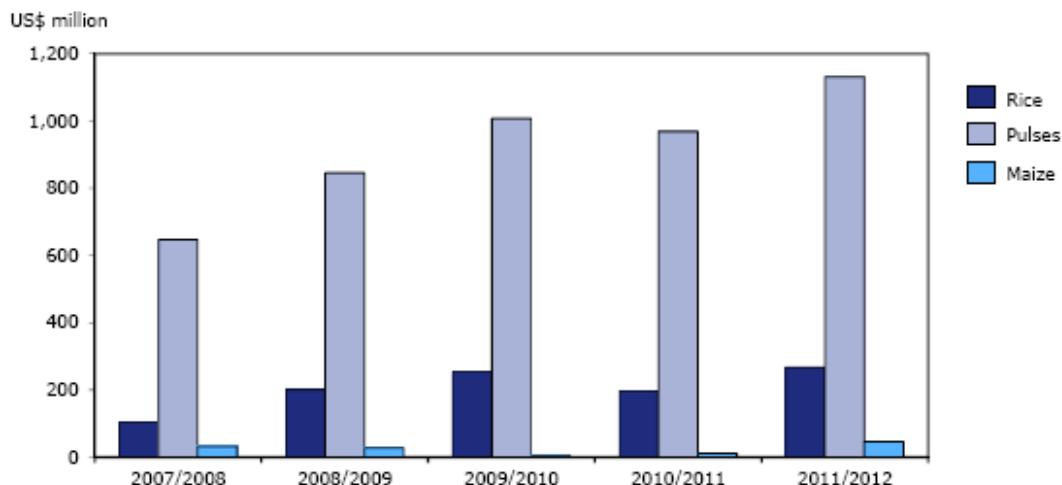
စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ

သွေ့ပြင်လက္ခဏာများ

စိုက်ပျိုးရေးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကစီးပွားရေးကဏ္ဍများအနက်မှတစ်ခုဖြစ်ပြီး တာဝန်ရှိသူများထံမှရရှိသော ကိန်းကဏ္ဍအချက်အလက်များအရ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ဂျီဒီပီ၏ ၃၀.၅ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါး ရှိနေပါသည်။ ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အလုပ်အကိုင်စုစုပေါင်း၏ ၆၁.၂ ရာခိုင်နှုန်းကို ထိုကဏ္ဍကပင် ပုံပိုးလျက်ရှိပါသည် (မကြာသေးမိကနှစ်အများစုအတွက် ဤကိန်းကဏ္ဍများရရှိနိုင်ပါသည်)။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြား ကဏ္ဍများ၏ လုပ်သားထုတ်လုပ်နိုင်မှုမှုစွမ်းအားထက်စာလျှင် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍရှိ လုပ်သားထုတ်လုပ်နိုင်မှု စွမ်းအားမှာ သုံးပုံတစ်ပုံခန့်သည်ဟုယူဆရဖို့ရာ အထူးသဖြင့် လုပ်ကွက်သေးငယ်မှာ၊ စက်ကိရိယာနည်းပါးမှာ နှင့်အတူ ကဏ္ဍ၏အလုပ်သမားများများ၊ အရင်းနည်းနည်း ဖွဲ့စည်းမှုပုံသဏ္ဌာန်ကြောင့်ဟု ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။ အစိကစိုက်ပျိုးသောသီးနှံများမှာ ဆန်စပါး၊ ပြောင်း၊ ပဲအပျိုးမျိုး၊ ပြံ့နှင့် ဝါဂုမ်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ မွေးမြှေးရေးကဏ္ဍသည်လည်းတိုးတက်လျက်ရှိရာ အထူးသဖြင့် ကြက်၊ ဘ မွေးမြှေးရေးဖြစ်သည်။ ပျော်မျှလယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်နိုင်မှုမှာ ၂၀၄ ဟက်တာဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းအသားတင်စိုက်ပျိုးမြေအရှိယာ၏ ၅၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့် (ဟက်တာ ၁၃.၈ သန်း) မှာ အသေးစားလယ်ယာမြေများ (ငါ ဟက်တာအောက်သေးငယ်လျှင်) ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အစားအစားတင်သွင်းမှုထက် အစားအစာပို့မို့တင်ပို့နိုင်သောနိုင်ငံဖြစ်သည်။ အစိက ပို့ကုန်များတွင် ပဲမျိုးစုံ၊ ဆန်နှင့်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းများ၊ ပြောင်းများ ပါဝင်နေသည် (ပုံ။ ၄.၁)။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏စုစုပေါင်းပို့ကုန်ဝင်ငွေ ၁၆၇.၄ ရာခိုင်နှုန်းမှာ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှုရရှိခြင်းဖြစ်သည်။

Chart 4.1 Myanmar's main agricultural exports, 2007-12

Source: WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities.

မူဝါဒရည်မှန်းချက်များနှင့်ဥပဒေမူဘာဝ

မြန်မာစိုက်ပိုးရေးမူဝါဒ၏ အခိုကရည်မှန်းချက်မှာ သီးနှံစိုက်ပိုးထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်လာစေရေးဖြစ်သည်။ ထိုရည်မှန်းချက်အား ပြည့်မီရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရည်ထားသည်မှာ စိုက်ပိုးရေးကဏ္ဍ၏ နှစ်စဉ် တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်တိုးတက်မှုနှင့်အားထိန်းထားရန်၊ စပါးတစ်ကေပျမ်းမျှအတွက်နှင့်အား လက်ရှိ ၇၄.၄ တင်းမှ ၈၃.၂ တင်းအထိတိုးတက်လာစေရန် (တစ်တင်းလျှင် ၄၆ ပေါင်ရှိသည်) နှင့် လက်ရှိ ဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှု စုစုပေါင်းအား တင်းပေါင်း ၁၃၉၀ သန်းမှ ၁၆၀၂ သန်းအထိ တိုးတက်လာစေရန်တို့ဖြစ်သည်။

လယ်ယာစိုက်ပိုးရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနအပြင် မွေးမြှုပူရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့်ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပတ်ဝန်ကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တော်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပိုးရေး ကဏ္ဍမူဝါဒများချမှတ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့တွင် အမိုက်ဆောင်လုပ်ကိုင်ကြသော ဝန်ကြီးဌာနများဖြစ်ကြသည်။

စိုက်ပိုးရေးကဏ္ဍအား မြောက်မြားစွာသော ဥပဒေ၊ ညွှန်ကြားချက်၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထိန်းချုပ် ထားရာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြော်ပဒေ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မြေလွှတ်မြေလုပ်နှင့်မြေရှိင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှုပေးပိုးရေး၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မြေလွှတ်မြော်ပဒေ၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မျိုးထွေးရေးရေး၊ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ပိုးသတ်ဆေးရေး၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ် အပင်ရောဂါ ပိုးမွားထိန်းချုပ်ရေးရေး၊ ၁၉၉၀ ခုနှစ် မြန်မာစိုက်ပိုးရေးနှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဘဏ်ဥပဒေ၊ ၁၉၈၂ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၈၇ ခုနှစ် ရေခွန်နှင့်တမ်းခွန်ဥပဒေ၊ ၁၉၈၄ ခုနှစ် စိုက်ပိုးရေး ထွက်ကုန်ဈေးကွက်များဥပဒေနှင့် ၁၉၉၅ ခုနှစ် သီးနှံများနှင့်စိုက်ပိုးရေးထွက်ကုန်များဝယ်ယူရေး ဥပဒေစသည်တို့ပါဝင်ကြသည်။ မီးလုံခြုံမှုပေးပေါ်ကိုမှ လတ်တလောအားဖြင့် မူကြမ်းပြုစလျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လယ်ယာမြေအားလုံးကို နိုင်ငံတော်ကပိုင်ဆိုင်သဖြင့် လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်မှာ အငြားချထားသည့်စနစ်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် သွေးတော်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် စတင်အာဏာတည်လာခဲ့သော လယ်ယာမြော်ပေးပိုးရေးရာဝန်ကြီးဌာနအတွက် ထွန်ယက်စိုက်ပိုးလုပ်ကိုင်ရန်အတွက် မြေားရမ်းရရှိနိုင်မည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။^၁ အဆိုပါဥပဒေသည် မြေအသုံးပြုမှုနှင့်ပတ်သက်၍ တောင်သူလယ်သမားများ၏အခွင့်အရေးကို ဥပဒေနှင့်အညီအတည်ပြုပေးရန် ရည်ရွယ်ထားခဲ့ရာ ငါးရမ်းချထားမှုအရ လယ်ယာစိုက်ပိုးလုပ်ကိုင်သော တောင်သူလယ်သမားအိမ်ထောင်စုအနေဖြင့် လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်၊ ထွက်ပေါ်လာသည့်အကျိုးအမြတ်များအား ရရှိခဲ့စားပိုင်ခွင့်၊ ငါးရမ်းခွင့်အရ ပေးအပ်ထားသောအခွင့်အရေးနှင့်အညီ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်ခွင့်များရှိကြသည်။^၂ အသုံးပြုခွင့်အတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းကမ်းချက်များအားဖောက်ဖျက်ပါက ငါးရမ်းထားမှုအားပြန်လည်ပယ်ဖျက်နိုင် သော်လည်း ငါးရမ်းခွင့်ပြထားသောကာလနှင့်ပတ်သက်သည်။^၃ မည်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ဥပဒေအတွင်း မပါရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။^၄ နိုင်ငံခြားသားများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပါဝင်နေသည့် အနွဲအစည်းများသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်များလွှဲပြောင်းပေးရန်အတွက်မူ ခွင့်ပြချက်လိုအပ်ပါသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် မြေလွှတ်မြေလုပ်နှင့်မြေရှိင်းများစီမံခန့်ခွဲမှုပေးပိုးရေးရေး အသင်းအဖွဲ့များသည် စပါး၊ ပဲမျိုးစုံ၊ ဆီထွက်သီးနှံများ၊ စက်မှုကုန်ကြမ်းသီးနှံများ၊ ဆီအုန်းနှင့် အမြားသီးနှံများကို စီးပွားဖြစ်စိုက်ပိုးထုတ်လုပ်ခြင်းအတွက် မြေရှိင်းများနှင့်မြေလုပ်များအား ဖော်ထွက်စိုက်ပိုးခွင့်ကို ရရှိနိုင်ကြပါသည်။^၅ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် စီးပွားဖြစ်စိုက်ပိုးထုတ်လုပ်ခြင်း အတွက် ဟက်တာ ၁.၃၈ သန်းအား

ပုဂ္ဂလိကကမ္မဏီပေါင်း ၂၆၇ ခန့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်း ၁၂၃ ဖွဲ့တိ ထံသို့ခင့်ပြုပေးအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ အဆိုပါ ဥပဒေအာဏာတည်ခြင်းမတိုင်ခင် စိုက်ပျိုးမြောက် ဟက်တာ ၀.၉၈ သန်းနှင့်နှင့်ယူဉ်ကြည့်နိုင်ပါသည်။

၂၀၂၂ ခန့် နိုင်ငံမြို့တော်းရုံးမြို့ပြန်မှုဥပဒေအာက်တွင် စိုက်ပျိုးရေးသီးနှံများ သို့မဟုတ် ပျိုးစွဲများထုတ်လုပ်ခြင်း နှင့်ဖြန့်ဖြူးခြင်းတို့အတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြို့ပြန်မှုများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြို့ပြန်မှုကော်မရှင်၏ အကြိုခွင့်ပြုချက်ရယူရန်လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြို့ပြန်မှုများ စွဲ့ပြုထားခြင်းမရှိသည့် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များမှာ တိုင်းရင်းသယဆေးပင်များစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သတ်မှတ်များမြှုပူရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် ကမ်းဝေးပင်လယ်ငါးပုံစံဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ရော်ပိုင်နက်အတွင်းရှိ အခြားရောနေသတ္တဝါများအား ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ရေကန်ရော်ခိုင်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားကမ်းနီးပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုအား ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိခွင့်ပြုထားသည့်များမှာ မြေယာအသုံးချသည့်လုပ်ငန်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံစက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ အပေါ်စားစိုက်ပျိုးရေးစက်ပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် အသေးစား လယ်ယာသုံးကိရိယာများတပ်ဆင် ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေးသွင်းအားစုများနှင့်ဆက်စပ် အထောက်အကူပြုထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများအပြင် စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များ၊ အထောက်အပံ့သွင်းအားစုများနှင့်စက်ပစ္စည်းကိရိယာအစိတ်အပိုင်းများရောင်းဝယ်သည့်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြသည်။^၃ ယင်းဥပဒေသည် စိုက်ပျိုးရေးအပါအဝင်ကဏ္ဍအမျိုးမျိုးတို့၏ နိုင်ငံခြား တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြို့ပြန်မှုများအတွက် မက်လုံးများပေးအပ်ထားသည်။ (စာမျက်နှာ -)

စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်သည့် သွင်းကုန်ခွန်များ၏ ယေဘုယျဖွဲ့စည်းထားမှုမှာ ၂၀၀၅-၂၀၀၆ ခန့်ကတည်းက ကြီးကြီးမားမားပြောင်းလဲမှုမရှိခဲ့ပေ။ စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များ (HS01-24) အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ရှိရှင်းသော applied MFN အကောက်ခွန်နှုန်းထားမှာ ၂၀၁၃ ခန့်တွင် ၉ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ကောက်ခံနိုင်သည့်ပျမ်းမျှ MFN အကောက်ခွန်နှုန်းထားနှင့် သတ်မှတ် ကောက်ခံနိုင်သည့် ပျမ်းမျှနှုန်း (၁၁၀ ရာခိုင်နှုန်းမြိုင့်) တို့အကြား၌ ကြီးမားသည့်ကွာဟာချက်ရှိနေပါသည်။ ကောက်ခံသည့်အကောက်ခွန်နှုန်းထားပုံးနှံးမှုသည်လည်း ၂၀၀၈ ခန့်မှ ၂၀၁၃ ခန့်အတွင်း ၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းအတွင်း ရှိနေခဲ့လေသည်။ အစဉ်အလာအရ စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များ ဖြစ်သော အဖျော်ရည်နှင့်ယမကာများအတွက် (၄၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း)၊ ဆေးလိပ်နှင့်ဆေးရွက်ကြီး ထုတ်ကုန်များအတွက် (၃၀ ရာခိုင်နှုန်း)၊ မျှန်လုပ်သကြားအချို့များအတွက် (၂၀ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ချောကလက်၊ ကိုကိုအပါအဝင် စားသောက်ကုန်သုံးအခြေခံပစ္စည်းများအတွက် (၂၀ ရာခိုင်နှုန်း) စသည်ဖြင့်ကောက်ခံခဲ့ရာ အကာအကွယ်ပေးကောက်ယသည့် ပျမ်းမျှနှုန်းထက် ပိုမိုမြှင့်မားစွာကောက်ယူထားခြင်းမှ အကျိုးခံစားခဲ့ရသည်။ စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များတင်သွင်းမှုအတွက်လည်း ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန် (VAT) ပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်ရာ နှုန်းထားအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်အမျိုးအစားများအပေါ်မှုတည်ကာ ၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၀၀ ရာခိုင်နှုန်း (ဆေးလိပ်နှင့်ဆေးရွက်ကြီးထုတ်ကုန်များအတွက်) အကြားရှိပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကိုတာစနစ် အကောက်ခွန်နှုန်းထားအား ကျင့်သုံးခြင်းမရှိပေ။

ခြင်းချက်အားဖြင့် လိမ္မာ်သီး၊ စပုစ်သီး၊ ပန်းသီးနှင့်ဂျာလွှဲ၍ စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များနှင့်ပတ်သက်၍ ၂၀၀၈ ခန့် ပို့ကုန်/သွင်းကုန်စည်းမျဉ်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ သွင်းကုန်ပို့ကုန်လိုင်စင်လိုအပ်များကို လိုက်နာရမည့်အပြင် အပင်ပိုးမွားကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးဥပဒေနှင့်ပိုးသတ်ဆေးဥပဒေများနှင့်အညီ ကန်သတ်ပိတ်ပင်ထားမှုများအတိုင်း၊ ၂၀၂၂ ခန့်တွင်စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် အမျိုးမျိုးသောဖြေလျှော့ပေးမှုများအတိုင်း လိုက်နာပေးရမည်ဖြစ်သည်။ (စာမျက်နှာ -)

မြန်မာနိုင်ငံသည် စိက်ပျိုးရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး WTO သို့ မိမိ၏နိုင်ငံပိုင်ကုန်သွယ်ရေးလိုက်နာဖွယ်ရာများကို အသိပေးတင်ပြရခြင်းမရှိသေးပေ။

WTO သို့ပေးပို့ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်၏အသိပေးအကြောင်းကြားချက်အရ စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြည်တွင်းအထောက်အပံ့ပေးမှုများ သို့မဟုတ် ပို့ကုန်အထောက်အပံ့ပေးမှုများ ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်းမရှိပေ (စာမျက်နှာ -) ။ သက်ဆိုင်ရာအကောင်များ၏ပြောကြားချက်အရ မြန်မာနိုင်းအနေဖြင့် ငွေကြေားပုံးမှု၊ အထူးအခွင့်အရေးပေးအခွန်ကောက်ခံမှု၊ သို့မဟုတ် အနည်းဆုံးထား ဝယ်ယူပေးသည့်ဈေးနှုန်းမှတိဒက္ခာသို့ ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ်မှုများ၊ သွင်းအားစုထောက်ပုံကြေားများ (မြောက်၊ ဆည်မြောင်းနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား)၊ သို့မဟုတ် အစားအသောက်ထောက်ပုံကြေားများစသည့် မည်သည့်ပုံးမှုကိုမျှ မပေးအပ်ထားချေ။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍအပေါ် ကောက်ခံသည့် အစိကအခွန်များမှာ လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွန်၊ ရေအသုံးပြုခွန်၊ သစ်တောသယံ့ဓာတ်ရုံးမြစ်ခွန်၊ ရာဘာခွန်၊ ရေလုပ်ငန်းခွန်နှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် (ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးခွန်) တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ငါးရမ်းရယူထားသောလယ်ယာမြေများအတွက် သီးနှံ အမျိုးအစားများနှင့်မွေးမြှေးအမျိုးအစား အပေါ်မှတည်ကာ လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွန်အား နှစ်နှစ်ကနေ ရှစ်နှစ်အထိ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးထားပါသည်။ ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များကိုလည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖော်ထုတ် ထားသည့်မြေပေါ်တွင် စီးပွားဖြစ်စကင်လုပ်ကိုင်နိုင်သည့်နှစ်မှစ၍ သုံးနှစ်အထိ သို့မဟုတ် ယင်းထက်ပို၍ ခံစားခွင့်ပေးနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များအား ပြည်တွင်ဖြန့်ဖြူးခြင်း သို့မဟုတ် ဈေးကွက်ထိုးဖောက်တင်ပို့ခြင်း တို့အတွက် ကန်သတ်ပိတ်ပင်ထားမှုများမရှိကြောင်း သက်ဆိုင်ရာအကာပိုင်များက ပြောကြားကြသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၇ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ဆန်များအားဝယ်ယူရန်အတွက် (တင်ဒေသနှင့်အပေါ်အခြေခံကာ) အမျိုးသားအရန်ဆန်စပါးသိလျောင်မှုကြီးကြပ်ရေးကော်မတီအားဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ကော်မတီအနေဖြင့် လိုအပ်သည်ဟုထင်မြင်ယူဆသည့်အခါတိုင်း သဘာဝတေးအွန်ရာယ်ကျရောက်ထိခိုက်ခံရသောဒေသများသို့ ဆန် လူဗြာဒါန်းခြင်းနှင့်ပြည်တွင်းစားသုံးသူများထံသို့ရောင်းချေပေးခြင်း သို့မဟုတ် ပိုလျံသည်များကိုပြည်ပသုံးတင်ပို့ရောင်းချေ ခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံဆန်စပါးအသင်းချုပ်ကို ယင်းလုပ်ငန်းအတွင်းပါဝင်နေသောပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး အသင်းချုပ်၏ရည်ရွယ်ချက်များမှာ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအားထိန်းသိမ်းရန်၊ ပြည်တွင်းဆန်စပါးအသင်းအဖွဲ့များနှင့်တောင်သူလယ်သမားများအား အကြံပြုလမ်းညွှန်ချက်များပေးအပ်ရန်တို့ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံစက်မှုလုပ်ငန်းများအတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုဖြင့်တင်ရန်အတွက် အသင်းချုပ်၏အောက်တွင် Myanmar Agribusiness Public Corporation (MAPCO) ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏မူဝါဒမှာ
စိက်ပျိုးရေး ကဏ္ဍအတွက်
အာရုံစိက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ပိုမိုကောင်းမွန်သည့်သူတေသနနှင့်တိုးချဲပညာပေးဝန်ဆောင်မှုများမှတစ်ဆင့်
နည်းပညာပုံပိုးများတိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရေးအပေါ် အလေးထား
လယ်ယာစိက်ပျိုးရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင်
ပိုက်ပျိုးရေး
သူတေသနပိုးစီးဌာနသည် သူတေသနပြာန ၇ ခ နှင့်အဓိကကျသည့်ရိုက္ခာသီးနှံများအားလုံးကိုစိက်ပျိုးထားသည့်
သူတေသနစိက်ခင်း ၁၇ ခ ဖွင့်လှစ်လှပ်ဆောင် လျက်ရှိပြီး စက်မှုကုန်ကြမ်းသီးနှံဖြူးရေးဦးစီဌာနကလည်း ဝါဂံမ်း၊
ရော်ဘာနှင့် ဂုဏ်လျှော်ကဲ့သို့ စက်မှုသီးနှံများနှင့် ပတ်သက်၍ သူတေသနများလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင်
ယင်းဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ရေဆင်းစိက်ပျိုးရေးတက်သီးလှုပ်တွင် သီးနှံသီးပဲဘာသာရပ်များ သင်ကြားပို့ချလျက်ရှိသလို

မွေးမြှေရေးရေလုပ်ငန်းနှင့်ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ
မွေးမြှေရေးဆိုင်ရာဆေးဘဏ္ဍာသိလိုလည်း တိရစ္ဆာန်ဆေးပညာဘာသာရပ်များနှင့် ငါးလုပ်ငန်းဘာသာရပ်များကို
သင်ကြားပေးနေပါသည်။

ဝန်ကြီးဌာနအဖော်ဖြင့် စိက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာနမှတစ်ဆင့် အများအားဖြင့် ဆန်စပါးစိက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအပေါ် ဦးစားပေးတတ်သည့် တိုးချွဲပညာပေးဝန်ဆောင်မှုများကိုလည်း ပြရလုပ်ပုံစံနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တောင်သူလယ်သမားများသည် အမိကအားဖြင့် မိမိတို့ထံသို့ရောက်ရှိပုံးစီးခြင်းခဲ့ရနိုင်သော အမျိုးသား ငွေကြေးစာဆောင်းမှုများမရှိခြင်းကြောင့် ငွေကြေးစိတ်ကုတ်ပုံးပေးမှုကိုမဆုံးစားရကြောင်း သက်ဆိုင်ရာအကာပိုင် များက ထင်မြင်ယူဆကြပါသည်။ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်ဖြစ်သည့် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ် (MADB) သည် တောင်သူလယ်သမားများနှင့်စိုက်ပျိုးရေးဘဏ် ပါဝင်လုပ်ကိုင်လျက် ရှိသော်းများရေးလုပ်ငန်းရှင်များအား ဈေးငွေထောက်ပုံးပေးနေသော အမိကအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါသည်။^၁ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ရွှေလိုင်လတွင်စတင်အသက်ဝင် လာခဲ့သော MADB ဥပဒေအရ ယင်းဘဏ်သည် ကာလတိနှင့်ကာလလတ်ဈေးငွေများအပါအဝင် ဘဏ်ဝန်ဆောင်မှု များကို တောင်သူလယ်သမားများအတွက် ပေးအပ်လျက်ရှိပါသည်။^၂ MADB က လက်ခံကျင့်သုံးပေးနေသည့် စည်းကမ်းအခြေအနေများအတိုင်း တူညီသည့်အခြေအနေများအောက်ဘုံးတွင် တောင်သူလယ်သမားများအား ဈေးငွေ ထုတ်ဈေးပေးနေသည့် ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမျှမရှိကြောင်း အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက ပြောကြားကြသည်။ MADB က ထုတ်ဈေးပေးနေသောဈေးငွေများဘုံးတွင် သီးနှံစိုက်ပျိုးရန်အတွက်အမိကရည်ရွယ်ထုတ်ဈေးသည့် နှစ်စဉ်ဈေးငွေများ (၁၂ လအထိ)၊ ကာလတိဈေးငွေများ (၂ နှစ်မှ ၄ နှစ်အထိ) နှင့် ကာလရှည်ဈေးငွေများ (၅ နှစ်နှင့်အထက်) ပါဝင်ပါသည်။ ကာလရှည်ဈေးငွေများကို အမိကအားဖြင့် လယ်ယာသုံးစက်ပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် ကွဲ့နွားများဝယ်ယူခြင်း၊ ကော်ဖိုး၊ ရော်ဘာ၊ ဆီအုန်းစိုက်ခင်းများနှင့်သက်ဆိုင်သော ပေါင်းစည်းလယ်ယာစိုက်ပျိုး ဓမ္မာရေးစီမံကိန်းများအတွက် ထုတ်ဈေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နှစ်စဉ်ဈေးငွေများကို သီးနှံအမျိုးအစား (၇) မျိုး (စပါး၊ မြေပဲ၊ နှစ်း၊ ပဲ၊ ချည်မျှင်ရှည်း၊ ပြောငးနှင့် ဆီမုံညင်း) အတွက်ထုတ်ဈေးပေးလေသည်။ ထုတ်ဈေးထားသော စုစုပေါင်းနှစ်စဉ်ဈေးငွေများ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်ဘုံးတွင် ကျွန်ုင်ငွေ ၅၅၇.၈ ဘီလျှော့ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းတောင်သူလယ်သမားဦးရေ ၁၀၅၉ သန်းသို့ ထုတ်ဈေးပေးထားနိုင်လေသည်။^၃

နယ်စပ်ဒေသများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်သောဆေးဝါးများပညောက်ရေး စီမံချက်များအရ MADB သည် နိုင်ငံတော်အစိုးရကွဲပေါ်သောတုမှတ်ပေးသည့်အထူးရန်ပုံငွေများဖြင့် နယ်စပ်ဒေသများရှိအချို့သောစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အထူးသက်သာသောအတိုးနှင့်ဖြင့် ဈေးငွေများထုတ်ဈေးခဲ့ရာ ဥပမာအားဖြင့် ချင်းပြည်နယ်ရှိသစ်သီးခြေလုပ်ငန်းများနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုနေရာအစားထိုးသော ရှေ့ဘာနှင့်ကြံ့စိုက်ခင်းများစသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ကျေးလက်ဒေသရှိငွေစုံသူများအား စိုက်ပျိုးမွေးမြှုပေးခြံ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဈေးငွေများကို ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းအတိုးဖြင့် ငှုံးတို့စွဲငွေစာရင်း၏လေးဆမှုင်းဆအထိကို ထုတ်ယူခွင့်ပေးထားပါသည်။

သစ်တောက္လာ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္မာပေါ်တွင် သဘာဝကျွန်းသစ်အဓိကတင်ပို့ရောင်းချသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏စုစုပေါင်းစရိယာအကျယ်အဝန်းမှာ ၆၇၆၅၇၇ စတုရန်းကီလိမ့်တာရှိပြီး တစ်ဝက်ခန့်ကို သစ်တောများ

ဖုံးလွမ်းနေပါသည်။ သစ်နှင့် ယင်းနှင့်သက်ဆိုင်သမျှထုတ်ကုန်များသည် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းပို့ကုန် ၆.၇ ရာခိုင်နှစ်းအထိရှိပါသည်။

သစ်အပေါ်ကောက်ခံနိုင်သော MFN အကောက်ခွန်နှစ်းထားမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၁၅ ရာခိုင်နှစ်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းဖြစ်သော မြန်မာသစ်လုပ်ငန်း (ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသီမ်းရေးနှင့်သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော) သည် သစ်လုံးအကြမ်းထည်များအား မြန်မာနိုင်ငံမှတင်ပို့ခွင့်ကို တစ်ဦးတည်း မူပိုင်ရရှိထားပါသည်။ မြန်မာသစ်လုပ်ငန်းသည် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း (ခုပ်လဲခြင်း)၊ ဖြတ်တောက်ခွဲစိတ် အချောကိုင်ခြင်းတို့အပြင် သစ်နှင့်ယင်း၏ထုတ်ကုန်များအား ကိုယ်တိုင် သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကကန်ထရှိကြတာ များမှတစ်ဆင့် ဈေးကွက်တင်ပို့ရောင်းချွင်းတို့ကိုလည်း တစ်ဦးတည်းလုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိထားလေသည်။^{၁၂}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောကလွှာအပေါ်စီမံထိန်းကျောင်းပေးနေသော အဓိကဥပဒေများတွင် သစ်တောဥပဒေ (၁၉၉၂)၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသီမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂)၊ သဘာဝတောရိုင်းတိရှိသွားနှင့်တောရိုင်းသစ်ပင်များကာကွယ်ရေးနှင့်သဘာဝနယ်မြေများထိန်းသီမ်းစောင့်ရောက်မှုဥပဒေ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ စသည်တို့ပါဝင်ကြသည်။

သစ်တောဥပဒေအရ သစ်တော့စိုက်ခင်းထူးထောင်ရန်နှင့်ထိန်းသီမ်းစောင့်ရောက်ရန်တို့အတွက် ပုဂ္ဂလိကကလွှာအနေဖြင့် ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ သစ်တော့ထွက်ကုန်များအပေါ် ပို့ကုန်တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်းနှင့် လိုင်စင်လျှောက်ထားရန်လိုအပ်မှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည် (စာမျက်နှာ -)။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် သစ်အခြားထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်သည် ပြည်တွင်းအသေးစားနှင့်အလတ်စားလုပ်ငန်းများကို အားပေးမြှင့်တင်နိုင်ရန် အမြင်ဖြင့် သစ်များအလုံးလိုက်တင်ပို့ခြင်းကိုပိတ်ပင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသီမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနက ကြညားခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် လူတို့၏အခြားလိုအပ်ချက်များဖြစ်သော လောင်စာ၊ အဆောက်အအုံ၊ အစားအစာနှင့် အနားယူအပန်းဖြေခြင်းတို့ကို လုပ်ခြို့တို့ရေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သစ်တောသယံဇာတများ၏ စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်အလားအလာအပေါ်တိန်းချုပ်စီမံနိုင်ရန် ဗုမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝစေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း သစ်တောသယံဇာတအရင်းအမြစ်များ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတို့တက်ရေးကို ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ပေးနေပါသည်။ ထို့ပြင် စုစုပေါင်းနိုင်ငံ့စုစုပေါ်ယာအကျယ်အဝန်း၏ ၂၂ ရာခိုင်နှစ်းအား အမြှေတမ်းသစ်တောနယ်မြေများ (PFEs) အောက်နှင့် ၁၀ ရာခိုင်နှစ်းအား အကာအကွယ်ပေးစရိယာစနစ် (PAS) အောက်တွင်ထားရှိထိန်းသီမ်းသွားရန် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ရည်မှန်းထားပါသည်။^{၁၃}

သဘာဝသစ်တောများအား စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့်ပြုပြင်ထိန်းသီမ်းခြင်းတို့တွင် နိုင်ငံခြားတို့ကိုရှင်းရန်းမြှုပ်နှံမှုအား စွင်ပြုမထားပေ။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်း၏ ပြင်ဆင်အမိန့်ကြော်ပြောစာအမှတ် ၁/၂၀၁၃ အရ နိုင်ငံခြားတို့ကိုရှင်းရန်းမြှုပ်နှံမှုအား အောက်ပါနယ်ပယ်များတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသီမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနခွဲ့ဌာန၏ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြထားရာ အမျိုးသားသယ်ယူရေးများ၊ သစ်အခြားစက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ နှင့်ဆက်စပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝအခြားခရီးသွားလာရေး၊ ကာဗွန်ထုတ်လွှာတွေလျှော့ချေရေးရည်မှန်းသည့်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ၊ နှစ်ရည်အငှားစာချုပ်ဖြင့် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း (ကြိုးစိုင်း၊ ကြိုးပြင်တောများ)၊ မျိုးဦးပြုပြင်ထားသောအိုဝ်များနှင့် ပြုပြင်ထားသည့် ရှင်သနဆဲသက်ရှိများအား တင်သွင်းဖွန့်ဖြူးကာ မွေးမြှေထားရှိခြင်း၊ အရည်အသေးကောင်း၊ ကျွန်းသစ်ထုတ်လုပ် ထိန်းသီမ်းစောင့်ရောက်ခြင်းကဲ့သို့

သစ်တောဘက်ဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့်နည်းပညာသုတေသနများ၊ သစ်တော စိုက်ခင်းထူထောင်ခြင်းများ (ဥပမာ - ကျွန်းသစ်၊ သစ်မာ၊ ရော်ဘာ၊ ဝါးနှင့် ကြီမဲ)၊ သစ်တောဘက်ဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့်နည်းပညာ၊ သုတေသနနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး၊ အနိုးရွှေနှင့်လွတ် ရောင်းချထားသည့် သစ်တောမြေနှင့်သစ်တေားလွမ်းလျက်ရှိသောမြေတို့မှ သဘာဝသယံဇာတများထုတ်ယူခြင်း၊ အပင်နှင့်တိရိစ္ဆာ့မျိုးစိတ်များ တင်သွင်းခြင်း၊ တင်ပိုခြင်း၊ မွေးမြှေခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ခြင်းများစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။

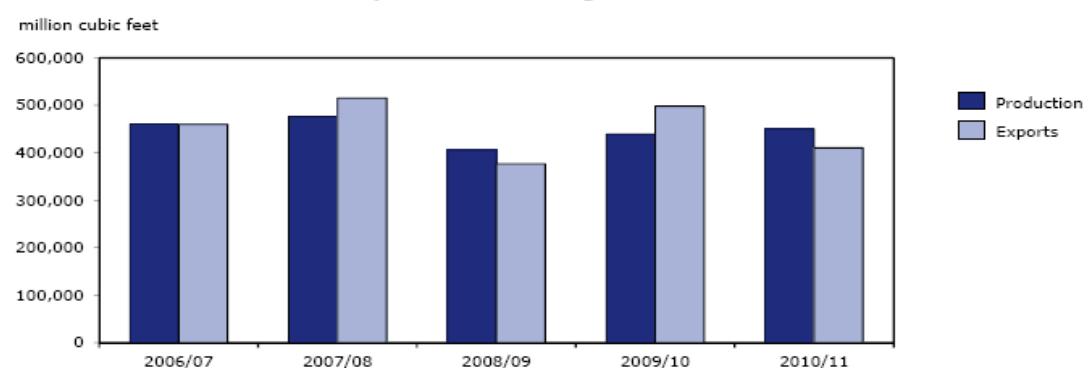
သတ္တုတွင်း၊ စွမ်းအင်နှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍများ

သွင်းပြင်လက္ခဏာများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်းက သဘာဝဓာတ်ငွေ မီလီယံစံကုပါပေ (MMSCF) ၄၀၀ ဘီလျှှုံး ခန့် ထုတ်လုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထုတ်လုပ်ခဲ့သောသဘာဝဓာတ်ငွေအများစုကို ပိုက်လုပ်းမှတစ်ဆင့် တရာတ်နိုင်ငံသ တင်ပိုနေဖွယ်ရှိပါသည် (ပုံ။ ၄၂၂)။ အခြားတစ်ဖက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရော့ သို့မဟုတ် ရော့ထွက် ပစ္စည်းများအား တင်ပိုခြင်းမရှိပေ။ ပြည်တွင်းဦးပြန်လည်သန်စင်ချက်လုပ်ရန်အက်အခဲများရှိခြင်းကြောင့် မကြာသေးမီနှစ်များ အတွင်းက ရော့စိမားတင်သွင်းခဲ့မှုမရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည်အမျိုးမျိုးသော ရော့ထွက်ကုန်များ (ဥပမာ ဒီဇယ်၊ ဓာတ်ဆီ၊ လေယဉ်အင်ဂျင်ဆ) အားတင်သွင်းခဲ့ရပါသည် (ပုံ။ ၄၃၃)။

မြန်မာကျောက်မီးသွေးထုတ်လုပ်မှုမှာလည်းတိုးတက်လျက်ရှိပေသည်။ ယင်းတို့ကို အမိကအားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဘီလပ်မြေထုတ်လုပ်ခြင်းတို့အတွက်အသုံးပြုနေရာ တာဝန်ရှိသူများထံမှ ရရှိသောအချက်အလက်များအရ ကျောက်မီးသွေးတင်ပိုမှုမှာ ထုတ်လုပ်မှု၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအောက်သာရှိပြီး တင်သွင်းမှုမှာမဆိုသလောက်သာရှိလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတိုးတက်လာမှုနှင့်အညီ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်သုံးစွဲမှုမှာလည်း တိုးတက်လျက်ရှိပြီး မကြာသေးမီနှစ်များကဆိုလျှင် ထုတ်လုပ်မှုထက် သုံးစွဲမှုနှင့် တိုးတက်ခြင်းက ပိုမိုမြန်ဆန်ခဲ့ပါသည် (ပုံ။ ၄၄၄)။

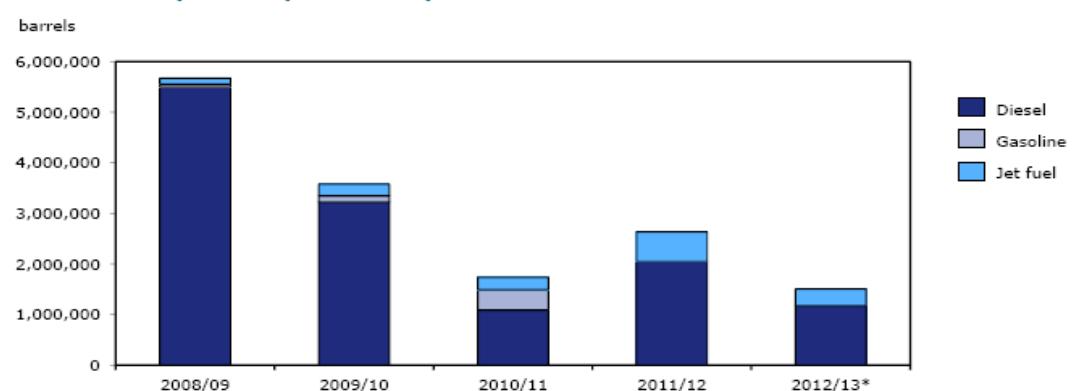
Chart 4.2 Production and exports of natural gas, 2006-11

Note: Over 98% of natural gas production is supplied by pipeline.

Source: Central Statistical Organization (2012), Statistical Yearbook 2011, Nay Pyi Taw.

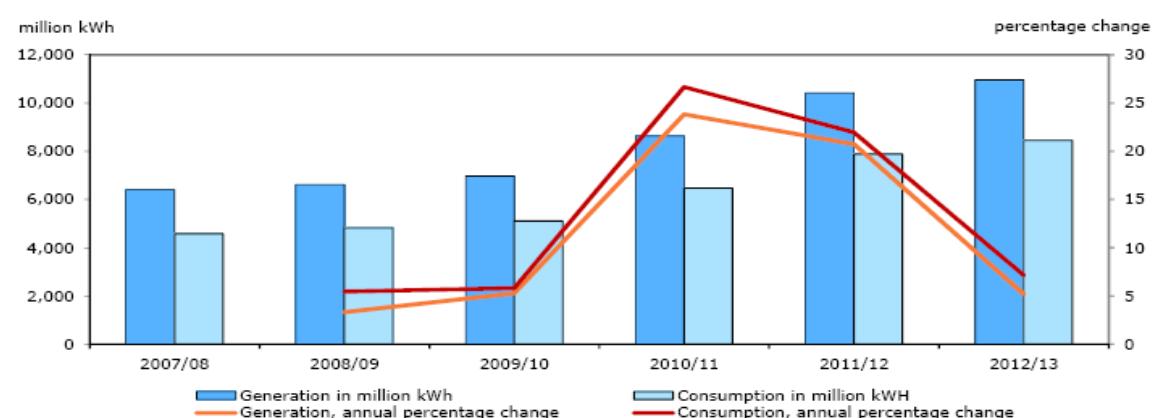
Chart 4.3 Imports of petroleum products, 2008-13

* Estimates.

Source: Data provided by the authorities of Myanmar.

Chart 4.4 Generation and consumption of electricity in Myanmar, 2007-13

Source: Data provided by the authorities of Myanmar.

အမိန့်ကတ္တန္တင်ယူး

သတ္တာ၊ အမိန့်တန်ကျောက်မျက်ရတနာနှင့် ကျောက်မီးသွေး

သဲတဲ။ အဖိုးတန်ကျောက်မျက်ရတနာနှင့် ကျောက်မီးသေးက လူဌာနယ်များအတွက် မူဝါဒရေးရာရည်မှန်းချက်များကို သတ္တုတွင်းများဥပဒေနှင့် တွင်းထွက်သယံဘတ်ပစ္စည်းများဆိုင်ရာမူဝါဒ^{၁၁} အတွင်းဖော်ပြထားရာ ပြည်တွင်းလိုအပ်ချက်များအားဖြည့်ဆည်းနှင့်ပြည်ပတင်ပို့မှုများတိုးမြှင့်ရေး၊ တွင်းထွက်သယံဘတ်ပစ္စည်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် ပြည်တွင်း ပြည်ပနိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအားမြှင့်တင်ရေးစသည်တို့ပါဝင်ကြသည်။ ကျောက်မျက်ဥပဒေ၏ ရည်မှန်းချက်များ၌ ကျောက်မျက်ထွက်လုပ်မှုနှင့်တင်ပို့ရောင်းချမှုများအတွင်းကုမ္ပဏီများနှင့်သမဝါယမအဖွဲ့အစည်း များကို လွတ်လပ်စွာပါဝင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြရေး၊ နိုင်ငံအတွင်းတရားမဝင်ကျောက်မျက်တူးဖော်ထွက်လုပ်မှုများကို ပပောက်စေရေးနှင့် ကျောက်မျက်များအားပြည်ပသို့တရားမဝင်ယူဆောင်ရောင်းချခြင်းမှတားသီးနှံးနှင့်နှင့်ရေးများ ပါရှိပါသည်။^{၁၂} သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနသည် ကျောက်မျက်လုပ်ဂွက်များအား ရှားရမ်းတူးဖော်ခွင့်ပါမစ်အတွက် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ပေးရသလို့ ရှားရမ်းတူးဖော်ခွင့်ပုံးဖြတ်ထားသည့် လုပ်ဂွက်တစ်ချင်းစီအတွက်လည်း ကြမ်းခင်းချေးများကိုသတ်မှတ်ပေးရပါသည်။ ထို့ပြင် ကြမ်းခင်းချေးသတ်မှတ်ပြီးဖြစ်သော ကျောက်မျက် လုပ်ဂွက်များအတွက်တင်ဒါခေါ်ယူစွမ်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ ချေးပြုပြင်တင်ဒါများအား ဖိတ်ခေါ်ရပါသည်။^{၁၃} လက်ရှိကျောက်မီးသွေးမှဝါဒအတွက် ရည်မှန်းချက်တစ်ခုမှာ ကျောက်မီးသွေးထွက်လုပ်မှုအားမြှင့်တင်နိုင်ရေး ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် သတ္တုတွင်းထွက်၊ အဖိုးတန်ကျောက်နှင့်ကျောက်မီးသွေးက လူဌာနယ်များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒရေးရာများအတွက် တာဝန်ရပေသည်။ ဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနသည် သတ္တုရှာဖွေတူးဖော်ထွက်လုပ်ခွင့်လျှောက်ထားခြင်းအပေါ် စွဲငါးသုံးသပ်ခြင်း၊ သတ္တုတွင်းများဥပဒေနှင့်အညီခွင့်ပြုချက် ပါမစ်ထွက်ပေးခြင်း၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းနှင့်ဆက်စပ်လုပ်ငန်းများကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်လုပ်ည်းမှုအား ကာကယ်ရန်အတွက် လိုအပ်သည်များဆောင်ရွက်ခြင်း (ဥပမာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာနှင့် ကျိုးမာရေးဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှုလေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းများ) စသည်တို့အတွက်တာဝန်ရှိပါသည်။

သတ္တုတွင်းက လူဌာနအပေါ်စီမံထိန်းကျောင်းပေးနေသော အဓိကဥပဒေများတွင် ၁၉၉၄ ခုနှစ် သတ္တုတွင်းမားဥပဒေ၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ် သတ္တုတွင်းဆိုင်ရာနည်းဥပဒေများ၊ ၁၉၉၅ ခုနှစ် ကျောက်မျက်ဥပဒေနှင့် ကျောက်မျက်ဆိုင်ရာနည်းဥပဒေများပါဝင်ကြသည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးများရေးလုပ်ငန်းများဥပဒေနှင့်အညီ ပုလဲ၊ ကျောက်စိမ်းနှင့်အဖိုးတန်ကျောက်မျက်များအား ရှာဖွေတူးဖော်ထွက်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြည်ပသုံးတင်ပို့ရောင်းချမှုများအတွက် အဖိုးရတွင်းသာ တစ်ဦးတည်းလုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိထားပါသည်။^{၁၄} မည်သုံးပင်ဆိုစေ သတ္တုတွင်းက လူဌာနအတွက်တွင် ၁၉၉၅ ခုနှစ် ကျောက်မျက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးပြီးသည့်နောက်ပိုင်း အထက်ပါ ပုလဲ၊ ကျောက်စိမ်းနှင့်အဖိုးတန်ကျောက်မျက်များအား ရှာဖွေတူးဖော်ထွက်လုပ်ခြင်းနှင့်ပြည်ပသုံးတင်ပို့ရောင်းချမှုများကို မြှင့်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေ သုံးမဟုတ် ၁၉၉၀ ခုနှစ် အထူးကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေအရရာည်ထောင်ထားသော ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများနှင့် သမဝါယမအသင်းအဖွဲ့ဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်ထားသော သမဝါယမအသင်းအဖွဲ့များသုံးလည်း လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် အချို့သောလူပုဂ္ဂိုလ်များသုံးမဟုတ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပါဝင်သော အချို့အဖွဲ့အစည်းများအား သန်စင်ပြီးဖြစ်သောကျောက်မျက်များနှင့်လက်ဝတ်ရတနာများထွက်လုပ်ရန်နှင့်/ သုံးမဟုတ် ကျောက်မျက်အရိုင်းများ၊ သန်စင်ပြီးကျောက်မျက်များနှင့်လက်ဝတ်ရတနာများရောင်းချရန်အတွက်လည်း ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေအောင် သတ္တုမဟုတ်သောတွင်းထွက်သယံဘဏ်များ အကြီးစားရှာဖွေ တူးဖော်ခြင်းနှင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းတို့တွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ကန်သတ်ပိတ်ပင်ထားပါသည်။ ကျောက်မျက်များ သို့မဟုတ် သတ္တုတွင်းထွက်များရှာဖွေတူးဖော်ခြင်း၊ အသေးစားနှင့်အလတ်စားဓာတ်သတ္တု ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် တစ်ဝက်တစ်ပျက်အချေသတ်ပြီးသောထုတ်ကုန်များနှင့်သံသတ္တုရှိုင်းများ လက်ကားရောင်းချုပ်ခြင်း တို့အတွက်လည်း နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုတားမြစ်ထားပါသည်။

တာဝန်ရှိသများ၏အဆိုအရ ကျောက်မျက်ရှိုင်းထုတ်လုပ်မှု၊ ယင်း၏အသန့်ထည်၊ သို့မဟုတ် သန့်စင်ပြီးသတ္တု ထုတ်လုပ်မှု သို့မဟုတ် ကျောက်မျက်များအသုံးပြုအချေသတ်ထားသည့်ထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်မှုတို့တွင် နိုင်ငံတော်၏ပိုင်ဆိုင်မှုမရှိကြောင်းသိရသည်။ နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီဖြစ်သော မြန်မာကျောက်မျက်လုပ်ငန်းတွင် ပြည်တွင်း ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများနှင့်အသင်းအနွဲများအား ကျောက်မျက်ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်နိုင်စေရန် ခွင့်ပြပါမစ်များ ထုတ်ပေးခြင်း၊ ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများအားကြီးကြပ်ပေးခြင်း၊ လုပ်ကွက်ငါးရမ်းခငွေမားကောက်ခံခြင်း၊ ကျောက်မျက်အချေသတ်ထုတ်ကုန်များနှင့်လက်ဝတ်ရတနာများ ရောင်းချုပ်စေရန် လိုင်စင်များ၊ ချထားပေးခြင်းနှင့် ကျောက်မျက်ရတနာပြုခွဲများကျင်းပပြုလုပ်ခြင်းကဲ့သို့ ထိန်းသိမ်းကြီးကြပ်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန် ဝိဇ္ဇာရားများရှိပါသည်။

ကျောက်မျက်ရှိုင်းများ ပြည်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချုပ်ခြင်းများကို ကျောက်မျက်ရတနာပြုခွဲများမှတစ်ဆင့်သာ ခွင့်ပြုပေးထားပြီး ယင်းပြုခွဲများကို တစ်နှစ်လျှင်နှစ်ကြိမ်ကျင်းပပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ထုတ်လုပ်ထားသည့်သတ္တုရှိုင်းများကို ပြည်ပတင်ပို့ရောင်းချုပ်များခွင့်မပြုထားသော်လည်း သန့်စင်ပြီးသတ္တုရှိုင်းအဖြစ် သတ္တုတင်ပို့ခြင်းကိုမှ ခွင့်ပြုပေးထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကျောက်မီးသွေးအဓိကထတ်လုပ်နေသူများတွင် ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်ခွဲခေါ်စားစားရေးစားချုပ်များအား အခြေခံတည်ထောင်ထားသည့် အမှတ် (၃) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း (ME-3) က ကြီးကြပ်မှုပေးနေသော ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများပါဝင်ကြပါသည်။ ထုတ်လုပ်သူများအနေဖြင့် ရောင်းချုပ်မှု၏ ၃ ရာခိုင်နှုန်းကို သတ္တုတွင်းနားရမ်းလုပ်ကိုင်ခြင်းအဖြစ် သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနနှင့် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ME-3 သို့ပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

ကျောက်မီးသွေးအတွက်ရေးနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်းများကို ME-3 မှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနနှင့် ကန်ထရိုက်တာများပါဝင်သော ပူးတဲ့စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ (JMC) က သတ်မှတ်ပေးပြီး ရေးနှုန်းများကို သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနက အတည်ပြုပေးရမည်ဖြစ်သည်။ JMC ၏နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးတွင် ရေးနှုန်းများအား ပြန်လည်ပြောင်းလဲသတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။

ရေးနှုန်းသာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍ

ရေးနှုန်းသာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍအတွက် အဓိကရည်မှန်းချက်များတွင် ပြည်တွင်းစွမ်းအင်လိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်း နိုင်ရေး၊ စွမ်းအင်၏ထိရောက်အကျိုးရှိမှုနှင့်ထိန်းသိမ်းမှုအားမြှင့်တင်ရေး၊ ပြည်တွင်းထုတ်

ရော်စိမ်းနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ

များအား

ထိတိရောက်ရောက်အသုံးချမှုအကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့်

စွမ်းအင်ကဏ္ဍအတွင်း ပုဂ္ဂလိကပိုင်းမှပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုအားမြှင့်တင်ရေးတို့ ပါဝင်ကြသည်။

ရော်နှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေကဏ္ဍအတွက် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းပြဋ္ဌာန်းသူမှာ စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနဖြစ်သည်။
ကဏ္ဍအတွင်းရှိလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအား သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအရ
ထိန်းချုပ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အပြင် မြန်မာ့ရော်နှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေလုပ်ငန်း (MOGE) (စာမျက်နှာ -)နှင့်
ပြည်တွင်းပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအကြားချုပ်ဆိုထားသည့် ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်ခွဲဝေးစားရေး စာချုပ်များ
အရလည်း ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာအကာဘိုင်များအနေဖြင့် စဉ်းစားသုံးသပ်နေသည်မှာ
ကဏ္ဍအတွင်းပိုမိုဖြိုးတိုးတက်လာမှု များအားထိန်းသိမ်းရန်နှင့် ပုဂ္ဂလိကရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့်
ယဉ်ပြိုင်မှုများကိုအားပေးရန်အလိုင်း ဟိုက်ဒရိကာဗုံးလုပ်ငန်းများနှင့်သက်ဆိုင်သည့်စရိယာများအားလုံးကို
လွမ်းခြားသည့် ဥပဒေမှုသောင်တစ်ရပ်လီအပ်ကြောင်းနှင့် ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေသူများ၏အခန်းကဏ္ဍများ၊
အခွင့်အရေးများနှင့် လိုက်နာလုပ်ဆောင်ဖွယ်ရာများကိုသတ်မှတ်ပေးရန်တို့ဖြစ်သည်။

ရော်နှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေကဏ္ဍအပေါ်စီမံထိန်းကျောင်းပေးနေသော အဓိကဥပဒေများနှင့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များတွင်
၁၉၃၄ ခုနှစ် ရော်အက်ဥပဒေ၊ ၁၉၃၇ ခုနှစ် ရော်ဆိုင်ရာနည်းဥပဒေများ၊ ၁၉၁၈ ခုနှစ် ရော်မြေများ အက်ဥပဒေ၊
၁၉၃၆ ခုနှစ် ရော်မြေများဆိုငရာနည်းဥပဒေများ၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ် မရှိမဖြစ်ထောက်ပံ့မှုများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ၁၉၅၁
ခုနှစ် ရော်မြေများ (အလုပ်သမားနှင့်သက်သာချောင်ချိရေး) အက်ဥပဒေ၊ ၁၉၅၇ ခုနှစ် ရော်အရင်းအမြစ်များ
(ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနည်းဥပဒေ) အက်ဥပဒေ၊ ၁၉၆၉ခုနှစ် ရော်အရင်းအမြစ်များ (ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနည်းဥပဒေ)
အက်ဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေနှင့် ၁၉၆၂ ခုနှစ် မြန်မာ့ရော်လုပ်ပိုင်ခွင့် နည်းဥပဒေများ ပါဝင်ကြသည်။ နိုင်ငံပိုင်
စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဥပဒေနှင့်အညီ ရော်နှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေများအား ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရောင်းချုပ်းအတွက်
နိုင်ငံတော်ကသာ တစ်ဦးတည်းလုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိထိုးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှာဖွေတွေရှိရသောရော်နှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေများအားလုံးကို နိုင်ငံတော်ကသာပိုင်ဆိုင်ပါသည်။
ကုန်းတွင်းသဘာဝဓာတ်ငွေများရှာဖွေခြင်းနှင့်တူးဖော်သည့်လုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံပိုင် မြန်မာ့ရော်နှင့်
သဘာဝဓာတ်ငွေလုပ်ငန်း (MOGE) ကသာဆောင်ရက်ခွင့်ရှိဖြီး ကမ်းလွန်ရှာဖွေခြင်းကိုမှ နိုင်ငံခြား
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် လမ်းဖွင့်ပေးထားပါသည်။ ရော်ထွက်ပစ္စည်းများသန့်စင်ချက်လုပ်ခြင်းနှင့်
လက်လီလက်ကားလုပ်ကိုင်မှုများတွင် MOGE နှင့်သဘောတူညီမှုများ သို့မဟုတ် စာချုပ်များ (ဥပမာ
ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်ခွဲဝေးစားစားရေးစာချုပ်များ) လက်မှတ်ရေးထိုးထားပါက ပုဂ္ဂလိကပိုင်း၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ
အတွက်ခွင့်ပြုပေးပြီး သက်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံထိန်းများကို အစိုးရကအတည်ပြုပေးပါသည်။ သို့သော်
အဆိုပါလုပ်ငန်းများကို MOGE ကသာ ကြီးမားစွာ ချုပ်ကိုင်ထားပါသည်။ သဘာဝဓာတ်ငွေတင်ပို့မှုများကို
အဓိကအားဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံ (ပိုင်းလိုင်းမှုတစ်ဆင့်) နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့တင်ပို့ပေးနေပါသည်။

အစိုးရကသတ်မှတ်ပေးလိုက်သည့် သဘာဝဓာတ်ငွေဈေးနှုန်းကို ရတနာနှင့်ရဲတံ့ခွန် သဘာဝဓာတ်ငွေရောင်းချုပ်ရေး
စာချုပ်များအရတွက်ချက်ခြင်းဖြစ်ကာ ဈေးနှုန်းများမှာ သုံးလတစ်ခါပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။ ရော်နှင့်ရော်ထွက်ကုန်
ပစ္စည်းများ၏ဈေးနှုန်းမှာ စင်ကာပူအခြေခံကို Platts ရော်ဈေးနှုန်းအကဲဖြတ်မှု၊ C.i.f တန်ဖိုး၊ အမှန်အသုံးစရိတ်
(သန့်စင်စက်ရဲတစ်ခု၏အလေးပေးပျမ်းမျှကုန်ကျစရိတ်) နှင့် အထွေထွေကုန်ကျစရိတ်များ (ကုန်တင်ပို့ခား၊
အာမခံကြား၊ ဘဏ်စရိတ်၊ ဆိပ်ကမ်းခွန်) အစရှိသည့်အခြေခံသတ်မှတ်ချက်များအရ ပြောင်းလဲတတ်ပါသည်။
ကမ္ဘာရော်ဈေးနှုန်းမြှင့်တက်မတည်ပြုမဖြစ်စေမှုများနှင့်လျော်ညီစွာ အစိုးရသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် နှေ့နံပါရီလတွင်

ဓာတ်ဆီချေးနှစ်းအား ၂၀ ရာခိုင်နှစ်းတိုးမြှင့်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်တွင် နိုင်ငံပင်စွမ်းအင်လုပ်ငန်းဖြစ်သော မြန်မာရေနံထွက်ကုန်ပစ္စည်းလုပ်ငန်း (MPE) သည် ပုဂ္ဂလိကလောင်စာဆီအရောင်းဆိုင် များသို့လက်ကားချေး တစ်ဂါလံလျှင် ကျပ် ၃၃၀၀ ဖြင့် ဓာတ်ဆီများဖြန့်ဖြူးပေးခဲ့ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိက လောင်စာဆီအရောင်းဆိုင်များကလည်း ဓာတ်ဆီလာရောက်ဝယ်ယူသူများထံသို့ လက်လီချေးဖြင့် တစ်ဖန်ပြန်လည်ရောင်းချကြပါသည်။ ထို့ပြင့် ဒီဇယ်ချေးနှစ်းများကို တစ်ဂါလံလျှင် ၃၅၀၀ ကျပ်နှင့်လေယာဉ်ဆီအားတစ်ဂါလံလျှင် ၃၈၆၄ ကျပ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရေနံ၊ ရေနံထွက်ပစ္စည်းများနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့များအတွက် အချို့သောအထောက်အပံ့ပေးမှုပုံစံများပေးအပ်ထားဖွယ်ရာရှိကြောင်း ရှုမြင်ရသည်။

နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေးအပ်သောစွမ်း ၁၉၁၄ ခုနှစ် ကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေတို့နှင့်အညီ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားခွင့်ပြုပေးထားသော်လည်း ပေါက်ထောင်အနက်အထိ ရေနံစီမံထုတ်ယူခြင်းကိုမှုခွင့်ပြုမထားချေး။

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စုစုပေါင်းလျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှု၏ ၇၇ ရာခိုင်နှစ်းခန်းမှာ ရေအားလျှပ်စစ်မှရရှိခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းနောက်တွင် ၂၀ ရာခိုင်နှစ်းဖြင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့က ရည်တည်နေပါသည်။

လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးမှုကို ကြီးကြပ်ကဲနေပြီး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးရောင်းချေပေးနေသူလည်းဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးဌာန၏လုပ်ငန်းတာဝန်များတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ပို့လွှတ်ခြင်းနှင့်ဖြန့်ဖြူးခြင်းအပါအဝင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားချေးကွက်ကို ဥပဒေအရကွပ်ကဲခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ရောင်းဝယ်မှုအစီအမံများပြုလပ်ခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ချေးကွက်၏လုပ်ငန်းများကိုထိန်းသိမ်းကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအခွန်အခများနှင့်ယင်းတို့အတွက် ပြင်ဆင်ခိုန်ညိုမှုများအားသတ်မှတ်ပေးခြင်းစသည်တို့ ပါဝင်ကြသည်။ လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် မိမိ၏ကိုယ်ပိုင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြင့်သာမက တည်ဆောက်-လည်ပတ်-လွှဲပြောင်းပေးသည် ပုံမဟုတ် ပုံမဟုတ် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းရှင်များ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်း (JV) ဖုံမဟုတ် ပုံမဟုတ် ပြည်တွင်းနိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့မှတစ်ဆင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ တိုးတက်လာစေရန် ရည်မှန်းထားသည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍအပေါ်စီမံထိန်းကျောင်းပေးနေသာ အမိုက်ဥပဒေများနှင့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် ၁၉၈၄ ခုနှစ် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဥပဒေ (လတ်တလောတွင်ပြင်ဆင်ပြီးဖြစ်) နှင့် ဆက်စပ်နည်းဥပဒေစည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုတင် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ကတည်းကပင် JV နှင့် BOT စနစ်များအားအခြေခံ၍ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများအားပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုခဲ့ရာ အထူးသဖြင့် ရေအားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေး စက်ရုံစီမံကိန်းများတွင်ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ပါဝင်မှုအား ထုတ်လုပ်မှုတွင်သာမက ဖြန့်ဖြူးရေးတွင်လည်း ပါဝင်ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။^{၁၉} လက်ရှိဆောင်ရွက်ဆ ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများဖြစ်ကြသည့် ဘီလူးရောင်း-၃ (၅၂ မဂ္ဂါဝပ်) နှင့် အထက်ဘီလူးရောင်း (၂၉ မဂ္ဂါဝပ်) စီမံကိန်းတို့မှာ JV သို့မဟုတ် BOT စနစ်များဖြင့် ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများကဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်နိုင်မှုပမာဏ၏ ၂၇ ရာခိုင်နှစ်းခန်းကို ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍကပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေအောင်နှင့်အညီ နိုင်ငံခြားတိုက်ရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှာအား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်မှုတွင် (အထူးသဖြင့် လွှတ်လပ်သည့်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်သူအစီအစဉ် IPP ဖြင့်) စွင့်ပြုပေးထားပါသည်။ နိုင်ငံခြား တိုက်ရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပုံစံမှာ JV သို့မဟုတ် BOT စနစ်များ ဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပိုင်ဆိုင်မှုအများစုံကို မြန်မာနိုင်ငံက ရယူထားရန်မလိုအပ်ပေ။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားစနစ်များ စီမံခန့်ခွဲမှု သို့မဟုတ် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရောင်းဝယ်မှုမားအတွင်း နိုင်ငံခြားတိုက်ရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှာအား ပိတ်ပင်ထားရာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပို့လွှတ်မှုများအတွက် မည်သည့်နိုင်ငံခြားတိုက်ရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုမှု စွင့်မပြုထားချေ။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ဦးအနေဖြင့် ဖြစ်နိုင်စွမ်းအကြိုလေ့လာမှုနားလည်မှုစာချွန်လွှာနှင့် သဘောတူညီမှုစာချွန်လွှာ အပြင် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းသဘောတူညီချက်များကို လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနနှင့် လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးစီးရမည် ဖြစ်သလို မြန်မာနိုင်ငံရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၊ ရွှေ့နေချုပ်ရုံး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးဌာန၊ အမျိုးသားစီမံခန့်နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြေးဌာနနှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့တိုးတိုးတုတဲ့မှုလည်းသဘောတူခွင့်ပြုချက်များ ရယူရမည် ဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနထုတဲ့မှုလည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး ဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှုလေ့လာဆန်းစစ်ချက်များအတွက် အတည်ပြုခွင့်ပြုချက်များလိုအပ်ပါသည်။

ဂျင့်နရေတာများ၏တည်နေရာ၊ တပ်ဆင်အသုံးပြုမည့်ဂျင့်နရေတာများ၏အမျိုးအစားနှင့် ကောက်ခံနိုင်သည့် ဈေးနှုန်းများအပါအဝင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရ အဖွဲ့ကဆုံးဖြတ်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေအောင်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ သဘောတူခွင့်ပြုချက်လိုအပ်ပြီး နိုင်ငံခြားတိုက်ရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် မူဝါဒရေးရာများနှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန၏ ထောက်ခံချက်နှင့်သဘောထားမှတ်ချက်များလည်း လိုအပ်ပါသည်။ ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်အပြင် ရွှေ့လီရေအားလျှပ်စစ်ကုမ္ပဏီနှင့်ပြည်တွင်း IPP များထုတ်မှုဓာတ်အားဝယ်ယူသည့်ဈေးနှုန်းအပေါ်မှတည်၍ ဝန်ကြီးဌာနသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးစွဲသူများသာမက ခွင့်ပြုပေးထားသည့်စရိယာများအတွင်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးစွဲသူများထံသို့ထပ်ဆင့်ရောင်းချသော ဖြန့်ဖြူးရေး ကုမ္ပဏီများထံသို့လည်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အားများရောင်းချပေးပါသည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားခွန်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့က အတည်ပြုပေးရမည်ဖြစ်သည်။ လက်လီရောင်းချသည့် အဆင့်တွင် သုံးစွဲသူအမျိုးအစားအလိုက် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပြောင်းလဲနိုင်ရာ သာမန်သုံးစွဲများအတွက် တစ်ကိုလိုဝပ်နာရီ ၃၂ ကျပ်နှုန်းဖြစ်ပြီး စက်မှုလုပ်ငန်းသုံးအတွက် တစ်ကိုလိုဝပ်နာရီ ၇၂ ကျပ် နှုန်းဖြစ်ပါသည်။ အာဏာပိုင်များ၏ပြောကြားချက်အရ မျှမ်းမျှထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မှာ တစ်ကိုလိုဝပ်နာရီလျှင် ၆၉ ကျပ်မှ ၇၁ ကျပ်အထိရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့်ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတော်ပိုင်းက အထောက်အပံ့ပေးထားသဖွယ် ထင်ရပါသည်။

ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍ

သွင်ပြင်လက္ခဏာရုံ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍသည် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ဂျီဒီပါ၏ ၁၉။၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး တိုးတက်နေသော်လည်း နိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများနှင့်နှိုင်းစာပါက အတော်အသင့်နည်းပါးနေပါသေးသည်။

ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍအောက်ရှိ အဓိကကျသည့်ကဏ္ဍငယ်များတွင် အစားအစာနှင့်အဖျော်ယမကာထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အထည်အလိပ်နှင့်အဝတ်အထည်များပါဝင်နေသည်။ တာဝန်ရှိသူများထံမှရရှိသောအချက်အလက်များအရ အသေးစားနှင့် အလတ်စားထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ၏ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်မှာ အစားအစာနှင့်အဖျော်ယမကာ ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများအတွင်းရှိနေကြသည်။ အရေအတွက်နှင့်ထုတ်ကုန်ပမာဏအရ ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းအများစုံမှာ အသေးစားနှင့်အလတ်စားလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြဖွယ်ရှိသည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍထုတ်ကုန်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံပို့ကုန်စုစုပေါင်း၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် သွင်းကုန်စုစုပေါင်း၏ ၆၇။၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်^{၁၁၁}

ကဏ္ဍအတွက်မှုဝါဒရေးရာရည်မှန်းချက်များ

ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍအတွက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏မှုဝါဒရေးများမှာ အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုဖြင့်တင်ရန်နှင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားဖိတ်ခေါ်ရန်ဖြစ်ရာ အထူးသဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များမှတစ်ဆင့်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏စက်မှုမှုဝါဒနည်းလမ်းများတွင် အဓိကအားဖြင့် အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် သင်တန်းများပုံပိုးပေးခြင်းပါဝင်နေပါသည်။

စက်မှုဝန်ကြီးဌာနသည် ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍနှင့်ဆက်စပ်နေသည့် မှုဝါဒရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းအတွက် အဓိကတာဝန်ရှိ အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါသည်^{၁၁၂}

ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍအပေါ်စီမံထိန်းကျောင်းပေးနေသော ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဥပဒေ၊ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ပုဂ္ဂလိကစက်မှုလုပ်ငန်းဥပဒေ၊ ကုန်သယ်လုပ်ငန်းခွန်ဥပဒေ၊ အိမ်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းမြှုပ်နှံတင်ရေးဥပဒေနှင့် ၁၉၉၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံသားများရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတို့ ပါဝင်ကြပါသည်။

ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍအပေါ်ကောက်ခံနိုင်သော ရှိုးရှင်းသည့် ဖွံ့ဖြိုးမျှ MFN အကောက်ခွန်နှုန်းထားမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၅၁၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး ၂၀၀၈ ခုနှစ်က ၆၁၁ ရာခိုင်နှုန်းထံက လျော့ကျသွားခြင်းဖြစ်သည်^{၁၁၃} ပြောင်းလဲသွားရခြင်းမှာ အကောက်ခွန်အပျိုးအစားသတ်မှတ်မှုများအတွင်းရှိုအပြောင်းအလဲနှင့် အတော်လေးသံကို လိုင်စင်လိုအပ်ချက်ကဲသို့သော အကောကွန်မဟုတ်သည့် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားမှုများကို သွင်းမှုနှင့် အားကန့်သတ်ချုပ်ချယ်နိုင်ရန် အချို့သောဖြစ်စဉ်များတွင် အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ (စာမျက်နှာ -)

၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအတွက် အစားအသောက်ထုတ်ကုန်အများစုံ မည်သည့်အရက်နှင့် ဘီယာအမျိုးအစားမဆို၊ သောက်သုံးရော ပလတ်စတစ်၊ ရာဘာ၊ သားရော၊ စဲ့။ အချို့သောဓာတုပစ္စည်းများ၊ ဆေးနှင့်ဆေးဝါးများအတွက်ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများစသည်တို့အတွက်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဈေးကွက်တင်ပို့ရောင်းချုပ်ခြင်းတို့တွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို တားမြစ်ကန့်သတ်ထားပါသည်။ အချို့ရည်များ၊ သတ္တာတော်ဆားရည်နှင့်ဘီယာထုတ်လုပ်ခြင်းဖြန့်ဖြူးခြင်းတို့တွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ဖက်စပ်လုပ်ငန်းပုံစံဖြင့်သာလျှင် ခွင့်ပြုထားသော

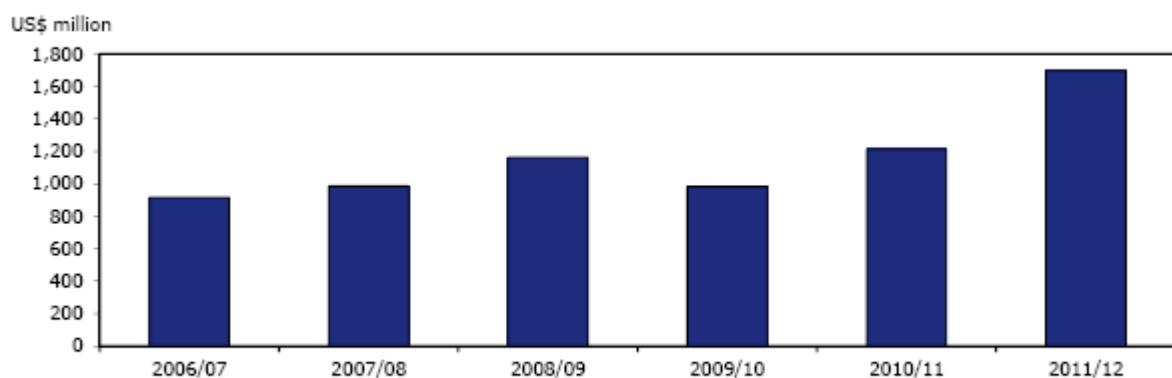
လုပ်ငန်းများမှာ အချို့သောအစားအအစာများ (ဘီစကစ်၊ ခေါက်ဆွဲ၊ ချောကလက်) ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးခြင်းနှင့် စက္က။ ဆေးဝါး၊ ပလတ်စတော်နှင့်ကုန်ထုပ်ပိုးပစ္စည်းထုတ်လုပ်ခြင်းများဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ရိုးရာအစားအစာ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာပစ္စည်းကိရိယာနှင့်အသုံးအဆောင်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် သက်ဆိုင်သော ပစ္စည်း ကိရိယာနှင့်အသုံးအဆောင်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ လက်မှုပညာအခြေထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် တိုင်းရင်းဆေးဝါးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ များတွင် နိုင်ငံခြားတို့ကိရိရင်းနှီးမြှင့်နှုံးမှုအား ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခွင့် မပေးထားရေး။

အထည်အလိပ်နှင့်အဝတ်အထည်

အထည်အလိပ်နှင့်အဝတ်အထည်လုပ်ငန်းမှာ အဓိကအားဖြင့် CMP (ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ ချုပ်လုပ်ခြင်း၊ ထုပ်ပိုးခြင်း) စီးပွားရေးပုံစံဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့ရာ ယင်းတွင် ထုတ်လုပ်သူများအနေဖြင့် CMP လုပ်ငန်းနှင့် ကုန်ချောများကို ပြည်ပသို့တင်ပို့ပေးခြင်းအတွက် နိုင်ငံခြားကန်ထရက်တာများထံမှ အခကြေးငွေများ ရရှိကြသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဝိကုန်များ၏ ၄၀၄ ရာခိုင်နှုန်းမှာအဝတ်အထည်များဖြစ်ကြပြီး သွင်းကုန်းများ၏ ၇၀၁ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အထည်အလိပ်များဖြစ်ပါသည်။¹²

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထည်အလိပ်နှင့်အဝတ်အထည်ကဏ္ဍတွင် ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍအတွင်းရှိ စုစုပေါင်းလုပ်သား အင်အား၏ ၃၇ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှုပါသည်။ များစွာသော အထည်အလိပ်နှင့်အဝတ်အထည်စက်ရုံများကို အစိုးရ သို့မဟုတ် တပ်မတော်ကုပိုင်ဆိုင်ထားပြီး နိုင်ငံပိုင်အထည်အလိပ်စက်ရုံများတွင် အလုပ်သမား ၁၅၀၀၀ ခန့်၊ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများတွင် ၅၄၀၀ ခန့်နှင့်တပ်မတော်ပိုင်စက်ရုံများတွင် အလုပ်သမား ၅၃၀၀ ခန့်ရှုကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဝတ်အထည်ပြည်ပတင်ပို့မှုများမှာ မကြားသေးမီနှစ်များအတွင်း တိုးတက်လာလျက်ရှုပါသည်။ (ပုံ။ ၄၀၅)။

Chart 4.5 Myanmar's exports of clothing, 2006-12

Source: WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities.

ကောက်ခံနိုင်သော ရိုးရာင်းသည်ပျမ်းမှု MFN အကောက်ခွန်နှုန်းထားမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် အထည်အလိပ် အတွက် ၈၉၉ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး အဝတ်အထည်အတွက် ၁၆၇ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ပပို့ကုန်များ ထုတ်လုပ်ခြင်းအတက် ကုန်ကြမ်းများတင်သွင်းမှုအပေါ်မှတ်ပုံတင်ထားသည့် CMP စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးအပ်ထားပါသည်။ CMP အဝတ်အထည်များ တင်ပို့မှုအတွက် လိုင်စင်

လိုအပ်ချက်မရှိဟု တာဝန်ရှိသူများက ဆိုပါသည်။ CMP ထုတ်ကုန်များ တင်သွင်းရန်အတွက်မူ သွင်းကုန် လိုင်စင်များအပြင် UMFCCI အောက်ရှိ CMP အသင်း၏ထောက်ခံချက်များလည်း လိုအပ်ပါသည်။

အသေးစားနှင့်အလတ်စားမဟုတ်သည့် အထည်အလိပ်နှင့်အဝတ်အထည်လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန အောက်ရှိ စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာနထံတွင် မှတ်ပုံတင်ထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေဒေနှင့်အညီ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မူ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ခွင့်ပြုထား ပါသည်။ ယနေ့အချိန်ထိ အဝတ်အထည်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍအတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုရာနှုန်းပြည့် ပါဝင်သော ကုမ္ပဏီလေးချို့ပြီး မြော်ဗုံးမှုသဘောတူညီမှုများနှင့်စာချုပ်များကို စက်မှုဝန်ကြီးဌာနက အဆိုပါကုမ္ပဏီများနှင့်လက်မှတ်ရေးထိုးချုပ်ဆိုထားပါသည်။

အထည်အလိပ်နှင့်အဝတ်အထည်များပြည့်ပတင်ပုံမှုများအတွက် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်ရှိပါသည်။ စက်မှုဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် နည်းပညာအကူအညီ၊ သင်တန်းဆိုင်ရာထွေကြေးပုံးမှုအပြင် SME ဘဏ်နှင့် မြန်မာ စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ် (MADB) ဘဏ်တို့မှတစ်ဆင့် SME လုပ်ငန်းများအတွက် ဦးစားပေး ချေးငွေများထုတ်ချေးလျက်ရှိသည်။

ဖက်စပ်လုပ်ငန်းပုံးမှုများဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့်ပုံးမှုများ (PPPs) ဖြင့်သော် လည်းကောင်း နိုင်ငံပိုင်အထည်အလိပ်စက်ရုံများအတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ပြည့်စွဲငွေးပြည်ပ စီးပွားဖက်များရှာဖွေရေးမှာ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏မူဝါဒဖြစ်သည်။ အဝတ်အထည်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍအတွင်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုရာနှုန်းပြည့် ပါဝင်သောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုခွင့်ပြုပေးထားရာ လက်ရှိတွင် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီလေးခု လုပ်ငန်းလည်ပတ်လျက် ရှိပါသည်။

မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် နည်းပညာသစ်နှင့်စက်မှုဆိုင်ရာအဆင့်မြှော်တွင်မှတို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းကိုအားပေးရန် သတင်းအချက်အလက်ပုံးမှုးသည့်ဝန်ဆောင်မှုများဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပို့ကုန် လုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ကုန်စည်ပြွဲ၊ ပြခန်းများမှတစ်ဆင့် လမ်းညွှန်မှုပေးလျက်ရှိပါသည်။

ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ

သွင်းပြင်လက္ခဏာရပ်

၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိဒီပီ၏ ၃၇.၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍမှုလာခြင်းဖြစ်သည်။ ငွေးသွေးရေးနှစ်အတွင်းမှုပင် အဓိကကျသည့်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများမှာ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေး/ ဆက်သွယ်ရေးတို့ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အသားတင်ဝန်ဆောင်မှုများတင်သွင်းရသောနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဝန်ဆောင်မှုများကုန်သွယ်မှု လိုင်ပြခြင်းမှာ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အနီးစပ်ဆုံးအားဖြင့် ရှိဒီပီ၏ ၄.၁ ရာခိုင်နှုန်းအထိ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ် ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာအရေးပါသည့်သွင်းကုန်ပို့ကုန်များတွင် ခရီးသွားလာရေး၊ သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးနှင့်အာမခံလုပ်ငန်းများ (ဧယား။ ၁၂၃) ပါဝင်ကြပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍသည် နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီများမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတော်ကပါဝင်နေခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့်နိုင်ငံခြားပါဝင်နိုင်မှုများအပေါ်ကန့်သတ်ထားခြင်းများဖြင့် ထူးခြားသည့်သွင်ပြင်လက္ခဏာဆောင် နေပါသည်။ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးတို့အတွက် နိုင်ငံခြားပိုဆိုင်မှ ကန့်သတ်ထားခြင်းများ သို့မဟုတ် ပိတ်ပင်တားမြစ်ထားခြင်းများရှိပါသည်။ အပြန်အလုန်အားဖြင့် အချို့သောဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ အထူးသဖြင့် ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ဖြန့်ချိရေးလုပ်ငန်းနှင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်သည့်လုပ်ငန်းအရွယ်အစား သေးငယ်မှုကြောင်တိုင်းတာရခက်ခဲနေသော်လည်း အတော်အတန်ကြီးမားသော ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ပါဝင်မှ ရှိနေမည်ဟု ယူဆရပါသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုညပဒေအရ ပုဂ္ဂလိကဆေးရုံများ၊ အထူးကု သို့မဟုတ် တိုင်းရင်းဆေးအသုံးပြု ဆေးရုံများ၏ပိုင်ဆိုင်မှုတွင် နိုင်ငံခြားတိုက်ရှိက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ဖက်စပ်လုပ်ငန်းပုံစံဖြင့်သာခွင့်ပြုပေးထားသည်။ ရုပါမားကတ်များ/အကြီးစားလက်လီလုပ်ငန်းနှင့် ဖြန့်ချိရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွင်း နိုင်ငံခြားတိုက်ရှိက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် ကန်ဦးသဘောတူခွင့်ပြုချက် လိုအပ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကတိုင်းရင်းဆေးရုံများ၊ တိုင်းရင်းဘယေးကုန်ကြမ်းများရောင်းဝယ်ခြင်း၊ တိုင်းရင်းဆေးဝါးများအတွက် သုတေသနနှင့်ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ခန်းများ၊ လူနာတင်ယာဉ်ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှု၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများအတွက် ကျော်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစင်တာများ တည်ထောင်ခြင်း၊ စားသောက်ဆိုင်ကန်ထရိုက်များ၊ လေယာဉ်/သဘော်ဖြင့်ကုန်ပစ္စည်းတင်ပို့သည့်ကန်ထရိုက်များ၊ ရထားများ၏သန်ရှင်းရေးနှင့်ထိန်းသိမ်းပေးမှုကန်ထရိုက်များ၊ ကိုယ်စားလှယ်လုပ်ငန်းများ၊ ၁၀ မဂ္ဂါဝပ် အောက် သေးငယ်သည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်း၊ မြန်မာဘာသာစကားအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားများ၏ဘာသာစကားဖြင့် အပတ်စဉ်/လစဉ်သတင်းစာမဂ္ဂစ်း/ဂျာနယ်စသည်ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိခြင်းစသည်တို့အတွက် နိုင်ငံခြားတိုက်ရှိက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ခွင့်မပြုထားပါ။

ဝန်ဆောင်မှုများကုန်သွယ်ခြင်းဆိုင်ရာအထွေထွေသဘောတူညီချက် GATS တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် GATS အမျိုးအစားခွဲခြားသတ်မှတ်မှုစာရင်းထဲတွင်ပါရှိသော အရေးပါသည့်ကဏ္ဍ ၁၂ ရပ်အနက် ကဏ္ဍ J ရပ်အတွက် တိကျသည့်ကတိကဝက်များပြုလုပ်ပေးခဲ့ရာ ကဏ္ဍတစ်ရပ်မှာ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ခရီးသွားလာခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ (ပုဂ္ဂတယ်များ၊ ခရီးသွားကိုယ်စားလှယ်လုပ်ငန်းများနှင့် ခရီးသွားအညွှန်လမ်းညွှန်ဝန်ဆောင်မှုများ) ဖြစ်ပြီး အခြားကဏ္ဍတစ်ရပ်မှာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ (သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနည်းလမ်းများအားလုံး အတွက်အရန်ဝန်ဆောင်မှုများ) ဖြစ်သည်။^{၁၅} မြန်မာနိုင်ငံသည် တစ်ပြီးညီကတိကဝက်ပြုလုပ်မှုများ သို့မဟုတ် စာရင်းပြုထားသည့် Article II (MFN) ကင်းလွတ်ခွင့်တစ်ခုခုအတွက် ကတိကဝက်ပြုလုပ်ခြင်းများ မရှိခဲ့သေးပေ။

ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ငွေကြေးနှင့် အာမခံလုပ်ငန်းကဏ္ဍ

ဘဏ်လုပ်ငန်းမှာ ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍအတွင်း ဈေးငွေရရှိနိုင်မှုအတွက် အရေးအကြီးဆုံးသောရင်းမြစ်ဖြစ်နေခဲ့ပင်ဖြစ်သည်။ အာမခံဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီတစ်ခုက လွမ်းမိုးနေခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စတော့အိတ်ချိန်း သို့မဟုတ် ကုန်စည်းလဲလှယ်ရေးဒိုင်များမရှိသေးသဖြင့် စတော့ရှုယ်ယာနှင့်ငွေဈေးသက်သေးလက်မှတ်များရောင်းဝယ်သည့်ဈေးကွက်များ ဖွံ့ဖြိုးရန်လိုအပ်နေပါသေးသည်။ ငွေကြေးကဏ္ဍ၏ ထူးခြားသိသာသည့်နောက်ထပ် လက္ခဏာရပ်တစ်ခုမှာ အစိုးရ၏ပိုင်ဆိုင်မှုအလွန်မြင့်မားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်းရှိဘဏ် J၆ ဘဏ်အနက် ၄ ဘဏ်နှင့် အာမခံကိုယ်စားလှယ်လုပ်ငန်းတစ်ခု (အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည်) တို့ကို အစိုးရက အပြည့်အဝ သို့မဟုတ် အများစုံပိုင်ဆိုင်ထားလေသည်။ နိုင်ငံခြားပိုင် ငွေကြေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ကိုင်သူများမှာ အလွန်ပင်နည်းပါးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိဘဏ်များအနေဖြင့် အတိုးမရသော၊ ပြန်လည်ရရှိရန်မသေချာသော non-performing loans (NPLs) များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆိုးစွာအကာအကွယ်မဲ့ မရင်ဆိုင်ခဲ့ရသေးကြောင်း သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများက စဉ်းစားခဲ့ကြပါသည်။ ပြည်တွင်းဘဏ်များအားလုံးအနေဖြင့် ဗဟိုဘဏ်၏ ငွေကြေး အဖွဲ့အစည်းများကြီးကြပ်ရေး ငွားနှင့် မိမိတို့တွင်ရှိသော NPLs များ၏အနေအထားကို သုံးလတစ်ကြိမ် ပေးပို့ရပါသည်။

ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍ

၂၀၁၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဘဏ်လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်း ၂၆ ခုရှိသည့်အနက် နိုင်ငံပိုင်ဘဏ် ၄ ခုနှင့် ပုဂ္ဂလိကဘဏ် ၂၂ ခုရှိပါသည်။ ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် နိုင်ငံခြားတိုကရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ပိတ်ပင် မထားသော်လည်း ကိုယ်စားလှယ်ရုံးများဖွံ့ဖြိုးလှစ်သေးသည်မှာပ ယင်းကဏ္ဍအတွင်းတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ (လက်အောက်ခံလုပ်ငန်းခွဲများ၊ ကော်စပ်လုပ်ငန်းများ၊ သို့မဟုတ် ပြည်ပအခြေစိုက်ဘဏ်များ၏ တိုက်ရိုက်ဘဏ်ခွဲများ) မရှိသေးပေ။^{၂၀}

၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လအကုန်တွင် ငြင်းတို့၏ အသားတင်အရပ်ရပ်ပိုင်ဆိုင်မှုများအာရ အကြီးဆုံးဘဏ်ဆယ်ခုသည် ဘဏ်လုပ်ငန်းစနစ်ကြီးတစ်ခုလုံး၏ စုစုပေါင်းရရန်ပိုင်ခွင့်များ၏ ၉၀.၄ ရာခိုင်နှုန်းကို ဆုပ်ကိုင်ထားပါသည်။ ငြင်းတို့သည် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အပ်ငွေစုစုပေါင်း၏ ၉၂.၀ ရာခိုင်နှုန်းအားထိန်းချုပ်ထားကြသလို ဘဏ်လုပ်ငန်းစနစ်ကြီးတစ်ခုလုံး၏ စုစုပေါင်းပေးရန်တာဝန်များ၏ ၉၁.၃ ရာခိုင်နှုန်းကိုလည်း ထိန်းချုပ် ထားသည်။ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များသည် အစဉ်အလာအရ စုစုပေါင်းပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ အပ်ငွေများနှင့်ပေးရန် တာဝန်ရှိသည်များတွင် ပမာဏကြီးမားတတ်သော နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များထက် လျင်မြန်စွာကြီးထွားတိုးတက် နေကြောင်း တွေ့မြင်နေရပါသည် (ဒေသား။ ၄.၁)။

Table 4.1 Performance of the banking sector, 2010-13

(K billion and %)

	2010	2011	2012	2013*
Total assets				
State-owned banks	1,935.1	2,491.8	3,183.0	14,701.1
Private commercial banks	1,888.5	3,579.1	5,129.1	7,630.8
Non-performing loans (% of total loans)				
State-owned banks (Myanmar Economic Bank)	13.6	7.9	5.3	..
Private commercial banks	2.9	1.5	1.6	1.6
Capital adequacy ratios				
State-owned banks
Private commercial banks	38.5	31.5	27.9	26.6

.. Not available.

a As of October.

Source: Data provided by the authorities of Myanmar.

မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် ပြည်တွင်းဘဏ်များအား ဘဏ်ဖောက်သည်များအတွက် အငှားဝယ်ယူမှု ဝန်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများအား ၂၀၁၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၁ ရက်မှစတင်ကာ လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ ၂၉ ရက်မှစတင်ကာ ပုဂ္ဂလိကကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်များတွင် နိုင်ငံခြားငွေ လလှယ်ရေးကောင်တာများအား စတင်ဖွင့်လှစ်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ အသေးငွေရေးကြေးရေးလုပ်ငန်းဥပဒေကို ၂၀၁၁

ခန့်စဉ် နိုဝင်ဘာ ၃၀ ရက်နှင့် နိုင်ငံခြားသံ့ငွေစီမံခန့်ခွဲမှုပေးအားလုံး ၂၀၁၂ ခန့်စဉ် သွေးစွဲပါသည်။

နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်လေးချို့ရာ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်၊ မြန်မာ့နိုင်ငံခြားကုန်သံ့ယူမှုဘဏ်၊ မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ် နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ်တို့ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သည့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်၏အခန်းကဏ္ဍမှာ ပြည်တွင်းပြည်ပဘဏ်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့နိုင်ငံခြားကုန်သံ့ယူမှုဘဏ်မှာ နိုင်ငံတကာဘဏ်လုပ်ငန်းအတွက် အထူးပြုလပ်ဆောင်ပေးပါသည်။ မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်သည် ပြည်တွင်းပြည်ပ ဘဏ်လုပ်ငန်းများအားဆောင်ရွက်ပေးရုံးမက နိုင်ငံခြားဖက်စပ်လုပ်ငန်းများအပါအဝင် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများအထိ ဘဏ်ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ်မှာမူ တောင်သူ လယ်သမားများထံသို့ ဈေးငွေမားထုတ်ဈေးပေးပါသည် (စာမျက်နှာ -)။ အာဏာပိုင်များ၏ပြောကြားချက်အရ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးစနစ်သည် နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များနှင့် ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များအတွက် အတူတူပင်ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေ ပုဂ္ဂမ ၆၂ နှင့်အညီ ဗဟိုဘဏ်သည် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများအားလုံးကို ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများအားလုံးအပေါ် ခွဲခြားခြင်းမပြုဘဲ တစ်ပြီးညီဖြစ်စေရမည်ဖြစ်သည်။

သမဝါယမငွေဈေးအသင်းအဖွဲ့များစွာတို့သည်လည်း
လုပ်ငန်းများ လည်ပတ်လုပ်ကိုင်နောက်ပါသည်။

သမဝါယမဝန်ကြီးဌာန၏သဘောတူစွဲမြှင့်ပြုချက်ဖြင့်

မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် ကြပ်မတကွပ်ကဲသည့်၊ ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကိုတာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ပေးရန် အခွင့်အာဏာအပ်နှင်းထားရသည်။ ဗဟိုဘဏ်၏ မှတ်ဒေးရာ ရည်မှန်းချက်များတွင် ပြည်တွင်းဈေးနှုန်းတည်ပြုမှုရေး၊ ငွေရေးကြေးရေးစနစ်တည်ပြုမှုရေး၊ ထိရောက်သောငွေပေးဈေးနှင့် စနစ်များပါဝင်ပါသည်။ ဗဟိုဘဏ်သည် ဘဏ်သစ်များအားအတည်ပြုပေးခြင်းနှင့် ဘဏ်သစ်နှင့် ရှိရင်းစွဲဘဏ်များ အပေါ်ကြီးကြပ်ခြင်းတိုးအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၃ ရက်တွင် ယင်းနေ့ပိုင်စတင်အာဏာတည်လာခဲ့သော အသစ်ပြောန်းလိုက်သည့် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ် ဥပဒေနှင့်အညီ ပိုမိုကိုယ်ပိုင်အခွင့်အာဏာရှိပြီး လွှာတ်လပ်သည့် ဗဟိုဘဏ်ဖြစ်လာစေရေးအတွက် ဗဟိုဘဏ်အား ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်မှ ခွဲထုတ်ခဲ့ပါသည်။

ကဏ္ဍအပေါ်ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းနေသည့် အဓိကဥပဒေများတွင် ၂၀၁၃ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေ၊ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများဥပဒေ၊ ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများနည်းဥပဒေနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် သွေးစွဲပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများဥပဒေသစ်ကိုလည်း မူကြမ်းပြုစုလွှှာရှိနေပါသည်။ ငါးတို့က ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေသစ်သည် ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး၏လုပ်ဆောင်ချက်အားလုံးအပေါ် ညီတူညီမှုအာဏာသက်ရောက်ရှိရှိကြောင်းနှင့် နိုင်ငံပိုင်ဖြစ်စေ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဖြစ်စေ မြန်မာနိုင်ငံရှိဘဏ်များ အားလုံးသည် ကော်ပိုဂိုတ်ဝင်ငွေခွန်နှင့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်အပါအဝင် တူညီသောအခွန်နှုန်းထားများအား ပေးဆောင်ရမည်ဟု ဆိုပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိဘဏ်များသည် သမဝါယမကျောက်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထဲတွင်သာ အဓိကပါဝင်လုပ်ကိုင်နောက်သည်။ ရုံးချုပ်များ၊ တရားဝင်ပေါင်းစည်းထားသည့်လက်အောက်ခံအခွဲများ၊ ရုံးခွဲများ၊

ကိုယ်စားလှယ်ရုံးများနှင့် အခြား ဖွင့်လှစ်ထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများအကြေား ဥပဒေကြောင်းအရ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များအရ ခြားနားမှုများမရှိကြပေ။ ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းသူများအပြင် မြန်မာနိုင်ငံရှိဘဏ်များ၏လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံဘဏ်များအသင်း (MBA) သည် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးဌာနတို့အား အကူအညီနှင့်အကြံ့ညားများ ပေးအပ်ရမည့်အခွင့်အာကာများအရ ငွေရေးကြေးရေးတည်ဖြစ်မှုရှိစေရေးနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍ ခေတ်မိတိုးတက် စေရေးတို့တွင်ဘာဝန်ရှိပါသည်။

ပြည်တွင်းငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများအတွက်လိုင်စင်လျှောက်ထားရာတ် ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်လက်မှတ်၊ လွန်ခဲ့သောသုံးနှစ်စာအတွက်ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ချပ်ရှင်းတမ်းများ၊ ထိပ်တန်းစီမံခန့်ခွဲရေးပုဂ္ဂိုလ်များစာရင်းနှင့်ငွေးတို့၏ ကိုယ်ရေးအားကျင်အလက်များ (ထိပ်တန်းစီမံခန့်ခွဲရေးပုဂ္ဂိုလ်အနည်းဆုံးတစ်ဦးသည်၏ဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်ဖြစ်ရမည်)၊ ထိပ်တန်းစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့ကိုဆီလျှပ်သင့်တော်စွာစစ်ဆေးထားမှု၊ ဖြစ်နိုင်စွမ်းအကြိုလေ့လာဆန်းစစ်မှုတစ်ရပ်နှင့် ငွေကြေးအရင်းအနှီးများ၏ရင်းမြစ်အသေးစိတ်စသည်တို့ လိုအပ်ပါသည်။ လိုင်စင်ကိုင်ဆောင်ထားသူများသည် ဘဏ်လုပ်ငန်းလိုင်စင်များအား ဗဟိုဘဏ်ကထုတ်ပေးသည့်အခါ မိမိတို့၏လုပ်ငန်းများရှိသက်ဆင်ရာ အခန်းကဏ္ဍများ၊ အတွက် မှတ်ပုံတင်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားဘဏ်များ၊ (လက်အောက်လုပ်ငန်းခွဲ၊ ကောက်စပ်လုပ်ငန်း၊ သို့မဟုတ် တိုက်ရှိက်ဘဏ်ခွဲများ) အား ဘဏ်လုပ်ငန်းလိုင်စင်များထုတ်ပေးခြင်းမပြုသေးရေး။

မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍအား အဆင့်သုံးဆင့်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် ရည်ရွယ်ထားရာ (၁) ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိကဘဏ်များအား နိုင်ငံခြားဘဏ်များနှင့်ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြခြင်း၊ (၂) နိုင်ငံခြားဘဏ်များအား ရာနှုန်းပြည့်ပိုင်ဆိုင်မှုရှိသည့် လက်အောက် ခံ ပြည်တွင်းစုပေါင်း လုပ်ငန်းခွဲများတည်ထောင်ခွင့်ပြခြင်းနှင့် (၃) နိုင်ငံခြားဘဏ်များအား မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုက်ရိုက်ဘဏ်ခွဲများ ဖွင့်လှစ်ခွင့်ပြခြင်းစသည်တို့ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင် ၄ ဘဏ်၊ ပုဂ္ဂလိကဘဏ် ၂၂ ဘဏ်နှင့် ဘဏ်မဟုတ်သော ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်း ၄ ခု (ဥပမာ အငါးခ ထားပေးသည့်ကုမ္ပဏီများ) တို့အား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲလျက် ရှိပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးဌာနက အသေးစားငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများအား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲ နေပါသည်။ ဘဏ်လုပ်ငန်းကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေသစ်အောက်တွင် အကျိုးဝင်နေပြီး အကယ်၍ လက်ခံကျင့်သံးခဲ့ပါက ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများဥပဒေနှင့်လည်း အကျိုးဝင်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဗဟိုဘဏ်အောက်ရှိ ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများကြီးကြပ်ရေးဦးစီးဌာနအောက်လုပ်ငန်းတာဝန်နှစ်ခုမှာ အမိန့်မြတ်ဆုံး နေရာအရောက်ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် အဝေးမှကြီးကြပ်ထိန်းကျကျင်းမှုပြုခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

မြန်မာအမခလုပ်ငန်းသည် အစိုးရကြားဝင်စိက်ထုတ်ပေးမည့်အမခအစဉ် deposit insurance scheme အား နိုင်ငံတော်အစိုးရကိုယ်စားဆောင်ရွက်ပေးနေပါသည်။ အဆိုပါအစိအစဉ်အား ၂၀၁၁ ခုနှစ်အောက်တိဘာလ ၁ ရက်တွင်စတင်ခဲ့ပြီး အာမခကြားတင်ထားသည့် ပေးသွင်းငွေပမာဏ၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းအား ဘဏ်ဒေဝါလီ ခံရသည့် ဖြစ်ပေါ်မျိုးမြှင့်ပင်လျင် ပြန်ထုတ်ပေးသွားမည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ အထက်ပါအစိအစဉ်အတွက် Deposit Insurance Corporation ကိုလည်း သီးခြား အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် ထူထောင်လုပ်ကိုင်သွားရန်စိစဉ်နေပါသည်။

မကြာသေးမီက ပြပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် ၂၀၁၁ ခန့်အောက်တိဘာလ ၁ ရက်၌ deposit insurance scheme အား စတင်ခြင်း၊ ၂၀၁၁ ခန့်တွင် ပဂ္ဂလိကဘဏ်များနှင့် ၂၀၁၂ ခန့်တွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းသို့ နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ရေးလုပ်ငန်းလိုင်စင်များချထားပေးခြင်း၊ ၂၀၁၂ ခန့်တွင် ပဂ္ဂလိကဘဏ်များအား နိုင်ငံတကာဘဏ်လုပ်ငန်းစီးပွားရေးကိုလည်ကိုင်ခွင့်ပြခြင်းနှင့် ၂၀၁၃ ခန့်တွင် ရန်ကုန်ဘဏ်များအကြားနိုင်ငံခြားငွေကြေးရောင်းဝယ်မှုရွေးကွက် တည်ထောင်ပေးခြင်းစသည်တို့ပါဝင်ကြသည် (စာမျက်နှာ -) ။

အာမခံလုပ်ငန်းကဏ္ဍ

၂၀၁၂ ခန့်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းအာမခံပရီမီယံကြေးဝင်ငွေမှာ ကျပ်ငွေ ၃၅၈၈ ဘီလျှော့ဖြစ်ပြီး ယခင်နှစ် (၂၄၀၁ ဘီလျှော့၊ ကျိုဒီပီ၏ ၀.၀၅ ရာခိုင်နှုန်းခန်း) ထက် ၄၈၅၇ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် အသက်အာမခံကုမ္ပဏီ၊ အသက်အာမခံမဟုတ်သော သို့မဟုတ် ပေါင်းစပ် (အသက်အာမခံနှင့်အသက်အာမခံမဟုတ်သော အာမခံများအားလုပ်ကိုင်ပေး) အာမခံကုမ္ပဏီတည်ထောင်ခြင်းအတွက် အာမခံလုပ်ငန်းကြီးကြပ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ထံသို့ လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ သိုပ်မကြာသေးခင်ကာလအထိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အာမခံရွေးကွက်ကို ပေါင်းစပ်အာမခံကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်သော နိုင်ငံပိုင်မြန်မာ့အာမခံလုပ်ငန်းက လွမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ထား ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၃ ခန့် မေလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ပထမဆုံးပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိက အာမခံကုမ္ပဏီတို့ခုသို့ လိုင်စင်များထုတ်ပေးခဲ့ပါသည်။^{၁၇}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အာမခံရွေးကွက်ကို ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ အာမခံလုပ်ငန်းကြီးကြပ်ရေး ဘုတ်အဖွဲ့ (IBSB) က ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းပေးနေပါသည်။ IBSB အား ၁၉၉၆ ခန့်တွင် စတင် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၁ ခန့်တွင် အရေးပါသည့်ပြပြင်ပြောင်းလဲခြင်းကိုခဲ့ရသည်။

၁၉၉၃ ခန့် အာမခံညာအနှင့် ၁၉၉၆ ခန့် အာမခံလုပ်ငန်းညာအားသည် လုပ်ငန်းကဏ္ဍအားအမိုက်ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းပေးနေသည့် ညာအားဖြစ်ကြသည်။

အာမခံကဏ္ဍအတွက် နိုင်ငံခြားတိုက်ရှိရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားပိတ်ပင်ထားခြင်းမရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ နိုင်ငံခြားအာမခံဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများမရှိသေးပေါ်။^{၁၈} လက်ရှိတွင် IBSB အနေဖြင့် ပြည်တွင်းရှိ ကုမ္ပဏီများထံမှ အာမခံလိုင်စင်လျှောက်ထားမှုများကိုသာ လက်ခံသေးသည်။ အာဆီယံနိုင်ငံများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို AEC Blueprint နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အာမခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လည်ပတ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများကမျှော်မှန်းထားရာ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၄ ခန့်အတွင်း ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် အာမခံရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုထားရှိခွင့်ပြခြင်း (insurance intermediation)၊ ၂၀၁၆ ခန့်အတွင်း ထပ်ဆင့်အာမခံထားရှိခွင့်ပြခြင်း (reinsurance) နှင့် ထပ်ဆင့်အာမခံဆုံးရှုံးနိုင်ရွေ့အား ထပ်မံလွှဲပြောင်းထားရှုံးခွင့်ပြခြင်း (retrocession)၊ ၂၀၁၈ ခန့်အတွင်း တိုက်ရှိရှင်းအသက်အာမခံထားရှုံးခွင့်ပြခြင်းနှင့် ၂၀၂၀ ခန့်အတွင်း တိုက်ရှိရှင်းပေါင်းစပ်အာမခံထားရှုံးခွင့်ပြခြင်းဟူ၍ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အာမခံဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ရန်အတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလိုင်စင်လိုအပ်ပါသည်။ အာမခံလုပ်ငန်းညာအား အာမခံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်လိုသူတစ်ဦးသည် ပေးရန်အကန့်အသတ်ရှိကုမ္ပဏီတစ်ခုအဖြစ် သို့မဟုတ် ရာနှုန်းပြည်နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီတစ်ခုအဖြစ် မိမိကိုယ်တိုင်တည်ထောင်လုပ်ကိုင်နိုင်ပါသည်။ IBSB သည်

အာမခံလုပ်ငန်းအသစ်များအား မှတ်ပုံတင်ပေးခြင်းအပြင် ဝန်ဆောင်မှုအသစ်များနှင့်လုပ်ငန်းအသစ်များအား
မှတ်ပတ်ပေးရန်အတွက်လည်း တာဝန်ရှိသည်။ အာမခံလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အသက်အာမခံ၊ မီးအာမခံ၊
အလုံးစုံမော်တော်ကားအာမခံ၊ မီးခံသော်လွှာင့်သားအာမခံ၊ စာရိတ္ထဖောက်ပြားမှုအာမခံအပြင် ဘဏ္ဍာရေးနှင့်
အခွန်ဝန်ကြီးဌာနကခွင့်ပြထားသည့် အခြားသောအာမခံအမျိုးအစားများကိုလည်း လုပ်ကိုင်နိုင်ကြပါသည်။ လက်ရှိ
အချိန်တွင် အသက်အာမခံကုမ္ပဏီသုံးခုအား အသက်အာမခံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန်နှင့် ပေါင်းစပ်
အာမခံကုမ္ပဏီကိုးခုအား အသက်အာမခံနှင့်အသက်အာမခံမဟုတ်သောအာမခံနှစ်မျိုးစလုံးအား လုပ်ကိုင်ခွင့်
ပေးထားပါသည်။

လိုင်စင်ရှိရန်အတွက် ပေးသွင်းရန်လိုအပ်သည့်အနည်းဆုံးရင်းနှီးငွေပမာဏမှာ အသက်အာမခံလုပ်ငန်းအတွက် ကျပ်သန်းခြောက်ထောင်၊ အသက်အာမခံမဟုတ်သောအာမခံလုပ်ငန်းအတွက် ကျပ်သန်းလေးသောင်းနှင့် ပါဝါးစပ် အာမခံလုပ်ငန်းအတွက် ကျပ်သန်းပေါင်းလေးသောင်းခြောက်ထောင်ဖြစ်ပါသည်။^{၂၅} လိုင်စင်လျောက်ထားသူ များသည် မိမိတို့အပ်ချုပ်သူအကြီးအကဲ၏ကိုယ်ရေးအဓက်အလက်၊ ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီအပ်စုအကြောင်းအကျဉ်းချုပ်၊ ကုမ္ပဏီဖွံ့စည်းပုံ၊ ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းအစီအစဉ်၊ ရုံးတည်နေရာနှင့် ရုံးအဆောက်အအုံဖွံ့စည်းပုံ တို့ကို တင်ပြရမည့်ဖြစ်သည်။

IBSB သည် နေရာအရောက်ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် အဝေးမှုကြီးကြပ်စစ်ဆေးနှစ်မျိုးစလုံးအား လုပ်ဆောင်ပေးပြီး ၁၉၉၆ ခုနှစ် အာမခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းဥပဒေ၊ ၁၉၉၇ ခုနှစ် အာမခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းနည်းဥပဒေများအပြင် **IBSB** က ထုတ်ပြန်ထားသည့် သက်ဆိုင်ရာအမိန့်ညွှန်ကြားချက်များကို ပုဂ္ဂလိက အာမခံကုမ္ပဏီများ လေးစားလိုက်နာမျှရှိမရှိ ကြီးကြပ်ပေးပါသည်။

ଶର୍ମିଷ୍ଠାନ ପରିଚୟ

Table 4.2 The telecommunications sector, 2007-12

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Fixed telephone lines (million)	0.47	0.46	0.55	0.61	0.59	0.60
Fixed telephone lines per 100 inhabitants	0.84	0.83	0.97	1.03	0.99	0.99
Mobile service subscribers (million)	0.28	0.51	0.70	1.47	1.98	5.44
Mobile service subscribers per 100 inhabitants	0.50	0.91	1.23	2.49	3.31	8.92
Internet users (million)	0.037	0.040	0.038	0.150	0.500	0.899
Internet users per 10,000 inhabitants	6.71	7.19	6.83	25.48	82.81	148.93

Note: Data on penetration are based on population numbers as at year-end.

Source: Information provided by the authorities of Myanmar.

လက်ရှိအချိန်တွင် အခြေခံဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုများအတွက် တစ်ဦးတည်းသောပုံပိုးပေးနေသူမှာ နိုင်ငံပိုင်မြန်မာ ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း (MPT) ဖြစ်သည်။ အင်တာန်က်ဝန်ဆောင်မှုအဓိကပေးနေသူမှာ MPT နှင့် ပြည့်တွင်း ပူးလိုက်ကဗျာထိများအကြား ဖက်စပ်လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည့် ရာနာပုံတယ်လိုပုံ (YTP) ဖြစ်ပါသည်။

MPT နှင့် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ထားခြင်းမှတစ်ဆင့် တန်ဖိုးမြှင့်ဝန်ဆောင်မှုများပံ့ပိုးရေး အတွက်မူစတင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိသေးဘဲ တစ်ခုတည်းသောတန်ဖိုးမြှင့်ဝန်ဆောင်မှုမှာ သက်ဆိုင်ရာအကောင်များ၏ပြောကြားချက်အရ YTP က လက်ခံဆောင်ရွက်ပေးနေသော သတင်းအချက်အလက် စုစုမံးရေး call centre ဝန်ဆောင်မှုဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် နိုင်ငံတစ်ဗိမ်းလုံးဆောင်ရွက်ပေးရမည့်ဆက်သွယ်ရေးလိုင်စစ်သစ်နှစ်ခုကို တရားဝင်ချထားပေးနိုင်ရေး လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ လိုင်စစ်ရရှိမည့်သူများအားရွေးချယ်ခြင်းကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲနိုင်ရန်ဆက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများပါဝင်သည် “ဆက်သွယ်ရေးအော်ပရေတာတင်ဒါစိစစ် အကဲဖြတ်ရေးနှင့် ရွေးချယ်ရေးကော်မတီ” အား ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ထားပါသည်။ ရွေးချယ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ပါဝင်စားသည့်ပြည်တွင်းပြည်ပအဖွဲ့အစည်းများအားလုံးကိုအသိပေးရန် အတွက် ၂၀၁၃ ခုနှစ် နောက်ဝါရီလတွင် စိတ်ဝင်စားမှုဖော်ပြလွှာ (EOI) များအားဖိတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စတင်ခဲ့ပါသည်။

တင်ဒါစိစစ်အကဲဖြတ်ရေးနှင့်ရွေးချယ်ရေးကော်မတီသည် အကြိုအရည်အချင်းစစ်ဆေးခြင်းလျောက်ထားမှုများအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ရာယင်းစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် လိုင်စစ်များအတွက်တင်ဒါတင်သွေးမှုတွင်ပါဝင်ရန် လိုအပ်ချက်များအားသတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည်။ နောက်ဆုံးအဆင့်တင်ဒါတင်ရွေးချယ်ခြင်းအဆင့်အတွက် ကော်မတီသည် လျောက်ထားသူ၏၂၂ ဦးတို့အား ဆန်ခါတင်ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၃ ခန့်စွန်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် တင်ဒါအောင်မြင်သူ နှစ်ဦးအားရွေးချယ်လိုက်ကြောင်း ကော်မတီကဲကြညာခဲ့ပါသည်။

လတ်တလောကာလတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းဝန်ဆောင်မှုများအတွက် MPT ကိုသာလျှင် အခွင့်အကောာပေးအပ်ထားပါသည်။ လက်ရှိဆောင်ရွက်လဲရွေးချယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်သည် နောက်ထပ်နိုင်ငံတကာအော်ပရေတာနှစ်ဦးနှင့်ပည်တွင်း အော်ပရေတာတို့တို့အား မိုဘိုင်းဖုန်းဝန်ဆောင်မှုများပေးအပ်နိုင်ရန် ရွေးချယ်ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟုအကောင်များက မျှော်ဖုန်းထားပါသည်။

၃၁၆၉၀၈။ မျဉ်းစည်းကမ်းဖွဲ့စည်းပုံနှင့်လုပ်ဆောင်ချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘက်စုရွင်းလင်းတိကျသည့်ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေမရှိသေးဘဲ အကောင်များအနေဖြင့်ဆက်သွယ်ရေး ဥပဒေသစ်အတွက် ဥပဒေမကြမ်းရေးခွဲပြုစုသည့်အဆင့်တွင်သာရှိပါသေးသည်။

ဆက်သွယ်ရေးနှင့်သတင်းအချက်အလက်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာနသည် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍအပေါ်ကြီးကြပ်ထိန်းသိမ်း နေပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ဆက်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနမှာကြီးကြပ်ထိန်းသိမ်းသိမ်းပေးသွေးသွေးဖြစ်ပါသည်။ မူဝါဒရေးရာနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆက်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနသည် ဝန်ကြီးဌာနအားအကြံပေးရသည်။ ယင်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများလည်ပတ်ခြင်းအပေါ်ကြီးကြပ်ကဲသလို ရေဒီယိုကြမ်းနှင့် လိုင်းနှုန်းစဉ်ကိုလည်းစီမံခန့်ခွဲပြီး ဆက်သွယ်ရေးမူဝါဒများအားအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပေးရပါသည်။

ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အမိကဥပဒေများမှာ မြန်မာနိုင်ငံကြေနှုန်းအက်ဥပဒေ (၁၈၈၅)၊ မြန်မာနိုင်ငံစာတိုက်အက်ဥပဒေ (၁၈၉၈)၊ မြန်မာနိုင်ငံကြီးမဲ့ကြေးနှုန်းအက်ဥပဒေ (၁၉၃၄) နှင့် ယင်းအားပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၁၉၉၃)၊ နိုင်ငံပို့ပွားရေးလုပ်ငန်းများဥပဒေ (၁၉၈၄)၊ ကွန်ပျော်ဘွဲ့ဤိုးတိုးတက်ရေးဥပဒေ (၁၉၉၆) နှင့် အီလက်ထရောနှစ်အခြေခံအပေးအယူလုပ်ကိုင်ခြင်းဥပဒေ (၂၀၀၄) တို့ဖြစ်ကြပါသည်။ အမိကစည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊

နည်းဥပဒေများတွင် မြန်မာနိုင်ငံကြီးမဲ့ကြေးနှစ်း နည်းဥပဒေများ (၁၉၃၇)၊ မြန်မာနိုင်ငံကြီးမဲ့ဖမ်းယူမှုလိုင်စင် နည်းဥပဒေများ (၁၉၄၀)၊ မြန်မာနိုင်ငံကြီးမဲ့ (ပင်လယ်ရေပိုင်နက်) နည်းဥပဒေများ (၁၉၃၃)၊ မြန်မာနိုင်ငံကြီးမဲ့ (နိုင်ငံခြားလေယာဉ်) နည်းဥပဒေများ (၁၉၃၇) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံကြီးမဲ့ကြေးနှစ်းလိုင်စင် ပြောင်းလဲမှုနည်းဥပဒေများ (၁၉၆၀) တို့ပါဝါဝကြသည်။

ဆက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၏ ပြောကြားချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆက်သွယ်ရေးအခွန်များအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမသတ်မှတ်ရသေးဘဲ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေမှုကြမ်းတွင်မူ အခွန်စည်းမျဉ်းစည်းများနှင့်ပတ်သက်ပြီး အပိုဒ်ကယ်အချို့ထည့်သွင်းထားရာ ယင်းထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တို့သည် စာတိုက်နှင့်ဆက်သွယ်ရေးဦးစီးဌာန နှင့် အမြားကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းသူများကစီမံခန့်ခွဲနေသည့် အချို့သောအခွန်စံနှစ်းများအပေါ် အခြေခံထားပါသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအရ ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှု ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ စွင့်ပြထားပါသည်။ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းတစ်ခုအတွက်ဆိုလျှင် မှတ်ပုံတင်ထားပြီးဖြစ်သည့် အနည်းဆုံးအရင်းအနှီးနှံအပ်ချက်များလည်းမရှိပေ။ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း သို့မဟုတ် မီဒီယာထုတ်လွှင့်ခြင်းများတွင် တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားပါသည်။ ကမ္ဘာအနဲ့ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် လိုအပ်ချက် မရှိသေးဘဲ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေကြမ်းသစ်တွင် ကမ္ဘာအနဲ့ဝန်ဆောင်မှုများဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက် ပါဝင်နိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။

ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ

လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများအတွက်တောင်းဆိုချက်မှာ မကြာသေးမီနှစ်များက အများအပြားတိုးတက်လာရာ နိုင်ငံ၏ယေဘုယျဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း အရပ်ဘက်လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ၏ပမာဏမှာ နှစ်စဉ်ပျမ်းများ ၂၂ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ကြီးထွားတိုးတက်ခဲ့ပါသည်။ လျှင်မြန်စာတိုးတက်မှုမှာ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နော်းမည်ဟုမျှော်လင့်ရပြီး တိုးတက်လာသည့်တောင်းဆိုချက်များကိုဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေး စွမ်းရည်တိုးချွဲရှိလိုအပ်နေမှုအပါအဝင် စိန်ခေါ်မှုများနှင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရင်ဆိုင်နေရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် အရပ်ဘက်လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ရှစ်ခုရှိပါသည်။ တစ်ခုမှာ နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီဖြစ်ပြီး တစ်ခုကို နိုင်ငံတော်နှင့်ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီတစ်ခုတို့ကူးတွဲပိုင်ဆိုင်ကာ ငါးခုအား ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများကပိုင်ဆိုင်၍ နောက်ဆုံးတစ်ခုမှာ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်ပါဝင်မှု ၆၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။

ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးဌာနကြားမှုဦးစီးဌာန (DCA) သည် အရပ်ဘက် လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍအား ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းခြင်းအတွက် အမိကတာဝန်ရှိ အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပါသည်။

ကဏ္ဍအားကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းပေးနေသည့် အမိကဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် ၁၉၃၄ ခုနှစ် လေယာဉ် အက်ဥပဒေ (XXII of 1934)၊ ၁၉၃၇ ခုနှစ် လေယာဉ်နည်းဥပဒေများ၊ ၁၉၂၀ ခုနှစ် လေယာဉ် နည်းဥပဒေများ

(part IX) | လေကြောင်းဖြင့်ကုန်စည်ပို့ဆောင်ရေးအက်ဥပဒေ (XX of 1934) နှင့်လေယဉ်
(ပြည်သူ့ကျွန်းမာရေး) နည်းဥပဒေများပါဝင်ပါသည်။

လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများအတွင်းပါဝင်ရန်အတွက် လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်လိုသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြပ်နှံမှုကော်မရှင်၏သဘောတူခွင့်ပြချက်လိုအပ်ပြီး လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးညွှန်ကြားမှုံးစီးဌာနထဲမှ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းကြောင်းလက်မှတ်များနှင့် ပျုသန်းသွားလာမှုခွင့်ပြမိန်လက်မှတ်များ ရရှိရမည်ဖြစ်သည်။

မည်သည့်လေကြောင်းလိုင်းကိုမျှ ပြည်တွင်းနှင့်နိုင်ငံတကာဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အထူးသီးသန်းအခွင့်အရေးများ အပ်နှင်းမထားချေ။ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၏ပြောကြားချက်အရ ပြည်တွင်းလေကြောင်းလိုင်းများအား မည်သည့် အခွင့်အရေးများ အထူးသီးသန်းမပေးထားကြောင်းလိုင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြပ်နှံမှုဥပဒေအရ လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးအတွက် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြပ်နှံမှုအား ခွင့်ပြုပေးထားပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြပ်နှံမှုဥပဒေသစ်ပါ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ မကြာသေးမီ ကာလအတွင်း နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်ပါဝင်မှုအချို့အား ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအောက်လျှော့ချေသွားရန် အာဏာပိုင်များက ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြပ်နှံမှုဥပဒေသစ်အရ မှတ်ပုံတင်ထားပြီးဖြစ်သည့် အနည်းဆုံး အရင်းအနှီးပမာဏသတ်မှတ်ချက်လည်းမရှိပေး။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပျုသန်းနေသည့် နိုင်ငံခြားလေကြောင်းလိုင်း များ၏ ပြည်တွင်းကိုယ်စားလှယ်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှပြည်တွင်းကိုယ်စားလှယ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံသားများ ဖြစ်ရန်မလိုအပ်ပေ။

၂၀၁၃ နေ့နံပါရီလတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်သွယ်ဖက် ၄၆ နိုင်ငံနှင့် လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီချက်များကိုလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့်အပြင် ဒေသဆိုင်ရာနှင့်နိုင်ငံစုံလေကြောင်း ဝန်ဆောင်မှုသဘော တူညီချက်ငါးရပ်တွင်လည်း ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ခရီးသည်နှင့်ကုန်စည်ပို့ဆောင်မှု နှစ်မျိုးစလုံးနှင့်အကျိုးဝင်သည့် အဆိုပါ သဘောတူညီချက်များသည် လုပ်ငန်းလက်ခံဆောင်ရွက်ပေး နိုင်မှုနှင့်အကြိမ်အရေအတွက်တို့အရ အပြန်အလှန်ဆောင်ရွက်ပေးမှုစနစ် (reciprocal basis) အပေါ် အခြေခံချုပ်ဆိုထားပြီး အချို့သောသဘောတူညီချက်များမှာ လုပ်ငန်းလက်ခံဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှုနှင့် အကြိမ်အရေအတွက်တို့အပေါ် ကန်သတ်ထားမှုမရှိပေး။ မိမိချုပ်ဆိုထားသည့် နှစ်ဦးသဘော တူညီချက်များအပေါ်အခြေခံကာ မြန်မာနိုင်ငံသည် လေကြောင်းလိုင်း၏လုပ်ဆောင်နိုင်မှု၊ ပျုသန်း သွားလာခွင့်များနှင့် လုပ်ငန်းအချင်ချင်းအကြားပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများအတွက် အချို့သော ပို့ဆောင်ရေး သီးသန်းသဘောတူညီမှုများပြုလုပ်ပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုံးအတွက် ခွင့်ပြုပေးထားသည့် လေကြောင်းလိုင်းများအား ပေါ်ယူဆောင်ရွက်နိုင်ရာတွင်မှုများအပေါ်မှုတည်ပြီး ဝန်ဆောင်မှုများ၏ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ငါးတို့နှင့်သက်ဆိုင်သောအာဏာပိုင်များထံသို့ လျှောက်ထားခွင့် ပြုထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ခရီးသည်ဝန်ဆောင်မှုမားအတွက် နှစ်ဖက်သဘောမတူမှု (dual disapproval) နည်းလမ်းအား လက်ခံကျင့်သုံးနေပါသည်။

ဒေသဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် နိုင်ငံစုံလေကြောင်းဝန်ဆောင်မှုသဘောတူညီချက်များအောက်တွင် လေကြောင်းလိုင်း များသည် သက်ဆိုင်ရာစည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ စွေးနှုန်းများအားသတ်မှတ်နိုင်ကြသည်။ အဆိုပါ

သဘောတူသီချက်များအရ ဈေးနှစ်းများကို ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းပေးထားပါသည်။ အခြေခံသဘောအရ လေကြောင်းလိုင်းများသည် ပြည်တွင်း ခရီးစဉ်များအတွက် ငွေးတို့၏ ဈေးနှစ်းများအား ကန့်သတ်မှုမရှိဘဲ သတ်မှတ်နိုင်ကြဖြီး စာရင်းအချက်အလက် အလို့ငှာနှင့်မမျှတစ္ဆာယျဉ်ပြုင်ခြင်းမှကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ဈေးနှစ်းများကိုသတ်မှတ်ပြီးသည့်နောက် လေကြောင်း ပို့ဆောင်ရေးညွှန်ကြားမှုပြီးစီးဌာနထံသို့ အသိပေး အကြောင်းကြားရမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားမှလေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကျင့်ဝတ်စည်ကမ်း မျှဝေမှုအစီအစဉ်များကိုခွင့်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မည်သည့်နိုင်ငံခြားလေကြောင်းလိုင်းမှု ပြည်တွင်းရှိတစ်နေရာမှအခြားတစ်နေရာသို့ ပုံသန်း ပြေးဆွဲခွင့်မရှိပေ။

လေဆိပ်အများစုံကို လေကြောင်းဆက်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမှုပြီးစီးဌာနက တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ပေးနေပြီး အချို့ကို နိုင်ငံတော်အစီးရနှင့်ကန်ထရှိကြသဘောတူညီမှုများအောက်တွင် တစ်သီးပုဂ္ဂလက္မဗုံကိုများကတာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ပေးနေပါသည်။^{၃၁} ပုဂ္ဂလိကကန္တနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေထဲတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း (၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိဂိုင်ဆိုင်မှုဖြင့်) ကိုယ်ပိုင်လေဆိပ်များအား ပိုင်ဆိုင်နိုင်ပြီး လေဆိပ် ဝန်ဆောင်မှုများကိုဆောင်ရွက်နိုင်ကြသည်။ နိုင်ငံတော်အစီးရအနေဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့်ဝန်ဆောင်မှုများပေးအပ်နိုင်ရန်၊ လုပ်ခြိစိတ်ချရမှုရှိစေရန်နှင့် လေဆိပ်များရှိအစီးရ၏ လုပ်ငန်းပမာဏများအားလျော့ချုပ်ရန်တို့အတွက် မြန်မာလေဆိပ်များဦးပိုင်ကုမ္ပဏီလီမိတက်တစ်ခုအား တည်ထောင်သွားနိုင်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

တာဝန်ရှိသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယနေ့တိုင်အောင် လေယာဉ်ဆိုက်ရောက်ထွက်ခွာခွင့်ဆိုင်ရာ တိကျသည့် slot allocation system မရှိသေးကြောင်းသိရသည်။ ပြည်တွင်းပြည်ပလေယာဉ်များအတွက် ဆိုက်ရောက်ထွက်ခွာခွင့် သတ်မှတ်ခွဲဝေပေးမှုများသည် လေကြောင်းသွားလာရေးထိန်းချုပ်မှုလုပ်ငန်း စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာရပါသည်။ အချို့သောလေဆိပ်များတွင် ဆိုက်ရောက်ထွက်ခွာခွင့်ပြုနိုင်မှ အရေအတွက်သည် လိုအပ်သည်ထက်ပိုမိုနေကြောင်း သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက စဉ်းစားမိကြပါသည်။ လေယာဉ် တက်ဆင်းမှုအကျပ်တည်းဆုံးနှင့် ကျပ်တည်းမှုမရှိသောကာလများအတွက် ဆိုက်ရောက်ထွက်ခွာခွင့် သတ်မှတ်ခွဲဝေမှုအတွင်း ခြားနားမှုမရှိပေ။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အရန်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားမှု မပြုလုပ်ရသေးကြောင်း အာဏာပိုင်များကဲည့်နှုန်းဆိုနေကြပါသည်။ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် လေကြောင်းလိုင်းသုံးလိုင်း (မြန်မာလေကြောင်း၊ မြန်မာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေကြောင်းနှင့် အဲပုဂံ လေကြောင်းလိုင်း) တို့အား ရန်ကုန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်၌ မေပြင်ကိုင်တွယ်ရှင်းလင်းရေး ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ဈေးချယ်တာဝန် ပေးအပ်ထားပါသည်။ လေယာဉ်ဆိုအား လတ်တလောတွင် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ မြန်မာရေနံထွက်ပစ္စည်းများရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းက ရောင်းချုပ်ပါသည်။ အရန်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းမားကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံသားများကသာ ထိန်းချုပ်လုပ်ကိုင်သွားရန်မဟုတ်ပေ။

ပင်လယ်ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ

၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်ပစ္စည်းတင်ဆောင်မှု ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်များ သဘောဖြင့် သယ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အကုန်တွင် နိုင်ငံတကာသဘောဖြင့်ကုန်စည်သယ်ဆောင်ခြင်း၌ နိုင်ငံတော် အလံလွင့်ထူထားသည့် သဘော ၂၁ စီးပါဝင်ခဲ့ပြီး ကုန်မပါယာဉ်သက်သက်အလေးချိန်တန်ချိန်ပေါင်း (deadweight tonnes - DWT) ၀.၂ သန်းခန့် ရှိခဲ့ပါသည်။ အာဏာပိုင်များ၏ ပြောကြားချက်အရ အကျိုးအမြတ်အားဖြင့် မြန်မာအော်ပရေတာများကပိုင်ဆိုင်ပြီး ပြည်ပနှုန်းမှတ်ပုံတင်ထားသည့်သဘောဖြင့်ရရှိကြောင်း သိရသည်။

ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးညွှန်ကြားမှုပိုးစီးဌာနသည် သဘောများခုတ်မောင်း သွားလာမှုနှင့် ဆိပ်ကမ်းဆိုင်ရာမှုဝါဒများချမှတ်ခြင်းတို့ကို ကြီးကြပ်ပေးသည်။ ဦးစီးဌာန၏ မူဝါဒရည်မှန်းချက် များတွင် နိုင်ငံတော်အလံလွင့်ထူထားသောသဘောများရှိ သဘောသာများ၏ လုံခြုံမှုအဆင့်အတန်း၊ လုံခြုံမှု အလေ့အကျင့်များနှင့် ငြင်းတို့လိုအပ်သောကျမ်းကျင်မှုအဆင့်အတန်းများကိုကိုက်ညီရရှိထားစေခြင်းအပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်မှတ်ပုံတင်ထားသောသဘောများ၏ လုံခြုံမှုအဆင့်အတန်းမြင့်မားရေးစသည်တို့ပါဝင်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပင်လယ်ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးအား ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းပေးသူအနေဖြင့် ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေး ညွှန်ကြားမှုပိုးစီးဌာနသည် (၁) ရေကြောင်းသက်ဆိုင်ရာဥပဒေ၊ သဘောတူညီချက်၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား တော်နှင့်လိုက်လျော့ညီထွေကျင့်သုံးနိုင်ရေးအတွက် အထက်အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းများထံရေးဆွဲပြုစုကာ အကြံပေးတင်ပြခြင်း၊ (၂) ပြည်တွင်းသွားစက်တပ်ရေယာဉ်များ အပိုးအစားအားလုံးကို တိုင်းတာစစ်ဆေး၍ မှတ်ပုံတင်ပေးခြင်း၊ (၃) သဘော စက်လေ၊ ရေယာဉ်များ အသစ်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော စစ်ဆေးမှုများဆောင်ရွက်ကာ မှတ်ပုံတင်ပေးခြင်း၊ (၄) နိုင်ငံခြားသွားကုန်းပတ်နှင့်စက်ဘက်ဆိုင်ရာအင်ဂျင်နှိပ်ယာ အရာရုံးအဆင့်စာမေးပွဲများနှင့် ကျမ်းကျင်မှု ဆိုင်ရာအရည်အချင်းစစ်စာမေးပွဲများကျင်းပြုလုပ်၍ ကျမ်းကျင်မှု လက်မှတ်များထုတ်ပေးရေး၊ (၅) ကမ်းရှိုးတန်းသွား ရေယာဉ်များ၊ မာလိန်များနှင့်ပဲနှင့်စာမေးပွဲများ၊ ပြည်တွင်းရေကြောင်း ရေယာဉ်အုပ်နှင့် စက်ခန်းအုပ်စာမေးပွဲများကျင်းပြုလုပ်၍ ကျမ်းကျင်မှုလက်မှတ်များထုတ်ပေးခြင်း၊ (၆) ပြည်တွင်းသွားသဘော စက်လေ၊ စက်တပ်ရေယာဉ်များအားစစ်ဆေးကာ စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးပြစ်အက်များကျခံစေခြင်းနှင့် ၁၉၁၇ ခုနှစ် ပြည်တွင်းသွားရေနှေးဇူးဇူးသဘောများအက်ဥပဒေတွေ့ပြန်သုံးထားသည့်အတိုင်း သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းချိုးဖောက်သည့် သဘောများအားဒဏ်ဇူးရို့ကိုခြင်း၊ (၇) ရေလမ်းခရီးအတွင်း သဘောတိုက်မိမိကာ ထိခိုက်ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းများကဲ့သို့မတော်တဆုံးမှုများအတွက် စုစုမံးစစ်ဆေးခြင်း၊ (၈) သဘောသားအသစ်များအား စုဆောင်းဖြည့်တင်းခြင်းနှင့်လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်း၊ ကျမ်းကျင်မှုအဆင့် သတ်မှတ်ပေးခြင်း၊ ကင်းရှင်းချက် ကိစ္စရပ်များဆောင်ရွက်ပေးခြင်းနှင့်မှတ်ပုံတင်ပေးခြင်း၊ (၉) သဘောသားများ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် သက်သာချောင်ချိရေး ကိစ္စများအားဆောင်ရွက်ပေးခြင်းနှင့် (၁၀) လူပေါ်သဘောစင်းလုံးငါးစနစ် (bareboat charter basis) ဖြင့် နိုင်ငံခြားသဘောများအား မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယာယိမှတ်ပုံတင်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးရပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ မြန်မာရေပိုင်နက်အတွင်းရှိနေစဉ်၌ အရေးပါသည့်ဝန်ထမ်းများ သို့မဟုတ် သဘောအမှုထမ်းများအပေါ် (ဥပမာ လူမျိုးအရ) မောင်ပိုင်စီးခြင်းများ၊ တားမြစ်ကန်းသတ်ခြင်းများ

မရှိပြောင်း၊ နိုင်ငံတော်ပိုင်ဆိုင်မှာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်နေထိုင်ခွင့်လိုအပ်ချက်များကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်အလံလွှင့်ထူထားသည့်အခြေအနေမျိုးမရှိပြောင်း၊ နိုင်ငံတော်အလံလွှင့်ထူခြင်းအတွက် အထူးသီးသန့်အဆင့်အရေးများ သို့မဟုတ်ထောက်ပံ့မှုများကဲ့သို့မက်လုံးပေးမှုများမရှိပြောင်း သိရပါသည်။ ၁၈၄၁၊ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံသဘောများမှတ်ပုံတင်ခြင်းအက်ဥပဒေအရ မြန်မာသဘောများအဖြစ် သဘောများကိုမှတ်ပုံတင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံသားများကိုသာ ခွင့်ပြုထားပါသည်။ သို့သော်လည်း လူမပါသဘောစစ်းလုံးငါးစနစ်ဖြင့် နိုင်ငံခြားသဘောများအား မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယာယိမှတ်ပုံတင်ပေးခြင်းအား ခွင့်ပြုထားသည်။ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အာဆီယံတစ်ပြီးညီလုပ်ဆောင်မှ ကတိကဝက်များထဲတွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းမှုလွှဲ၍ ညီတူညီများကိုဆံမှုအား ရရှိမည်ဖြစ်လေသည်။

၁၉၂၃ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံကုန်သွယ်ရေပြောင်းအက်ဥပဒေသည် ရေပြောင်းပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေ ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းမှုမှုသောင်အား ပုံပိုးပေးသည်။ ကဏ္ဍအားသိနှင့်သော အခြားအရေးကြီးသည့် ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် ၁၈၄၁ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံသဘောများမှတ်ပုံတင်ခြင်းအက်ဥပဒေ၊ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ပြည်တွင်းသွား ရေနေးငွေသဘောများအက်ဥပဒေ၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ် သဘောများအချင်းချင်းထိမိတိက်မိခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေနည်းလမ်းများ၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ် သဘောသွားလာမှုအပ်ချပ်ရေးအက်ဥပဒေ၊ ၁၉၅၆ ခုနှစ် သဘောကုန်တင်စာရွက်စာတမ်းများ အက်ဥပဒေ၊ ၁၈၆၅ ခုနှစ် သဘောကုန်တင်ပုံည်းသယ်ယူမှုအက်ဥပဒေစသည်တို့ ပါဝင်ကြသည်။ လက်ရှိ အချိန်တွင် ပင်လယ်ရေပြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဥပဒေအား မူကြမ်းပြုဖြီးဖြစ်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ သဘောများမှတ်ပုံတင်ခြင်းအက်ဥပဒေကိုလည်း ပြင်ဆင်မှုမ်းမြို့ဗြို့ဖြစ်သည်။

သဘောသွားလာမှုအေဂျင်စီဌာနသည် မြန်မာဆိပ်ကမ်းများ၏ဆိုက်ကပ်လိုသော နိုင်ငံတကာာမှသဘောများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘောသွားလာမှုဆိုင်ရာအေဂျင်စီဌာနဖြစ်သည်။ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များသည် ဈေးကွက်တင်ပို့ခြင်း၊ စာရွက်စာတမ်းပြုလုပ်ခြင်း၊ ငွေအပေးအယူဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများစသည့်လိုအပ်သောကိစ္စများအား ဆောင်ရွက်ပေးရန်အတွက် ကိုယ်ပိုင်ကိုယ်စားလှယ်များခန်းအပ်ခြင်းကို သဘောလိုင်းအများစုအားခွင့်ပြုပေးပါသည်။ နိုင်ငံတကာာပုံမှန်သဘောခရီးစဉ်ဝန်ဆောင်မှုမှတ်တင်မီ သဘောတူခွင့်ပြချက်ရရှိရန်အတွက် အနည်းဆုံးတစ်လ ကြိုတင်အသိပေးအကြောင်းကြားမှုလိုအပ်ပါသည်။

နိုင်ငံတကာာပုံမှန်သဘောခရီးစဉ်ဝန်ဆောင်ရွက်လိုသော နိုင်ငံတကာသဘောလိုင်းအော်ပရေတာတစ်ဦးအတွက် ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏စစ်ဆေးခြင်းနှင့်အတည်ပြုပေးခြင်းကို လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ပင်လယ်ရေပြောင်းသွားသဘောများ၏ကျင့်ဝတ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ကုလသမဂ္ဂ၏ “United Nations Convention on a Code of Conduct for Liner Conferences” အားလက်မှတ်မရေးထိုးရသေးပေ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိမည်သည့်သဘောလိုင်းကုမ္ပဏီကမျှ liner conferences အဖွဲ့ဝင်မဖြစ်ကြသေးချေ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ပင်လယ်ရေပြောင်းပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်ရွက်လိုသော နိုင်ငံခြားတို့ကိုရင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မရှိသေးပေ။ သို့သော် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့်အညီ နိုင်ငံခြားပါဝင်နိုင်မှုအား ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ခွင့်ပြုပေးထားပါသည်။ နိုင်ငံအတွက်တစ်နေရာမှတ်စုံရာသို့ သဘောပြီးဆွဲခွက်မောင်းခြင်း (cabotage)

အား ၁၉၅၄ ခုနှစ် သော် သွားလာမှုအပ်ချုပ်ရေးအက်ဥပဒေထဲတွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပြည်တွင်းမှ ပြေးဆဲသူများအတွက်သာ လမ်းဖွင့်ပေးထားပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား နည်းလမ်းပေါင်းစုံသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် တိုးချဲ လုပ်ကိုင်ရန်အားပေးလျက်ရှိရာ ရေနက်ကုန်သေတ္တာ ဆိပ်ကမ်းတည်ဆောက်ရေးတွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံစေခြင်းအပြင် ကားလမ်း၊ ရထားလမ်း၊ ကမ်းရှိုးတန်းသွားနှင့် မြစ်ချောင်းသွားသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစနစ်များအား^{၃၇} တိုးတက်ကောင်းမွန်စေခြင်း၊ နိုင်ငံတကာ ယူဉ်ပြုင်နိုင်စွမ်းရှိသောကုန်သေတ္တာသော်စုံအားတည်ထောင်စေခြင်း၊ အီလက်ထရောနစ်အချက်အလက် အပြန်အလှန်လဲလှယ်မှ (EDI) နှင့် အခြားအီလက်ထရောနစ်စီးပွားရေးစနစ်များအပါအဝင် ကုန်သေတ္တာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးသတင်းအချက်အလက်နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းနှင့် နည်းလမ်းပေါင်းစုံ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် တရားဥပဒ္ဒစည်းပုံတိုးတက်ကောင်းမွန်စေခြင်းစသည့်နည်းလမ်းများ ပါဝင်နေပါသည်။ နိုင်ငံတကာကုန်သေတ္တာနည်းလမ်းပေါင်းစုံသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှ (၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်ခြားပါဝင်ပိုင်ဆိုင်မှုအထိ) ကိုလည်းအားပေးနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်တွင် ဆိပ်ကမ်းကိုးချို့ပြီး ငြင်းတိုးအားလုံးကို နိုင်ငံတကာကုန်သယ်ယူမှုအားဆောင်ရွက်ရန်အတွက် စွင့်ပြုပေး ထားသည်။ အဆိုပါဆိပ်ကမ်းများ၏ နိုင်ငံတကာကုန်သယ်ယူမှုအားဆောင်ကြော်းပေးနိုင်သောပမာဏမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် ၂၀.၇ သန်းဖြစ်ပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်ထက် ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းတော်တက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်း၏ နိုင်ငံတကာကုန်သေတ္တာကိုင်တွယ်ဆောင်ကြော်းပေးနိုင်မှုပမာဏမှာလည်း ၁၈ ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်ကာ ပေနှစ်ဆယ် အရှည်ကုန်သေတ္တာအတိုင်းအတာယူနစ်ဖြစ်သည့် TEUs ၀.၄ သန်းခန်းအထိ မှတ်တမ်းတင်ကိုင်တွယ်နှုန်းပေါ်ပါသည်။ မြန်မာဆိပ်ကမ်းများ၏ ကုန်စည်လက်ခံကိုင်တွယ်ပေးနိုင်သည့်ပမာဏမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် ၂၅ သန်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်သည် ကုန်တင်သော်များအား break bulk cargo ကုန်တင်သော်များနှင့် ကုန်သေတ္တာတင်ကုန်တင်သော်များဟူ၍အပ်စုံစွဲပြီး ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ အာဏာပိုင် များ၏ ပြောကြားချက်အရ break bulk cargo ကုန်တင်သော်များအတွက် လုပ်ငန်းကြာမြော်ချိန်မှာ တန်ချိန် အရေအတွက်၊ ကုန်အမျိုးအစား၊ ကုန်ချိတ်အရေအတွက်များနှင့် ရာသီဥတုအခြေအနေတို့အပေါ်မှတည်တတ်ရာ ဥပမာအားဖြင့် DWT တန်ချိန်တစ်သောင်းရှိသော break bulk cargo ကုန်တင်သော်တစ်စီးအတွက် အကယ်၍ရာသီဥတုကောင်းမွန်ပါက ၅ ရက်ကနေ ၇ ရက်အတွင်းပြီးစီးပြီး ပြန်လည်ထွက်ခွာစေနိုင်ပါသည်။ ကုန်သေတ္တာတင်ကုန်တင်သော်များအတွက်မှ လုပ်ငန်းကြာမြော်ချိန်မှာ ပေနှစ်ဆယ်ကုန်သေတ္တာ ၃၀၀ မှ ၅၀၀ အကြားတင်ဆောင်တတ်သော feeder သော်တစ်စီးအတွက် ၂ ရက် ကနေ ၃ ရက်အထာ ကြာမြော်ပါသည်။

မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်အနေဖြင့် ဆိပ်ကမ်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းပါသည်။ အမိုက ဥပဒေများမှာ ၁၉၀၅ ခုနှစ် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းအက်ဥပဒေ၊ ၁၉၀၈ ခုနှစ် ဆိပ်ကမ်းများအက်ဥပဒေ၊ ၁၉၁၄ ခုနှစ် ဆိပ်ကမ်းကိုပေါင်းစပ်နှင့် ၁၉၃၇ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံမီးပြတိကိုအက်ဥပဒေတို့ဖြစ်ပါသည်^{၃၈}။ ဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်အဖွဲ့အနေဖြင့် ယခုအခါ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းအက်ဥပဒေ၊ ဆိပ်ကမ်းများအက်ဥပဒေနှင့် ဆိပ်ကမ်းကိုပေးလော်လျက်ရှိသလို မြန်မာနိုင်ငံမီးပြတိကိုအက်ဥပဒေကိုလည်း ပြန်လည်ပြင်ဆင်သွားရန် စဉ်းစားလျက်ရှိပါသည်။ ဆိပ်ကမ်းဝန်ဆောင်နှုန်းအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့်သက်ဆိုင်သည်ဥပဒေများတွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုညပေး

မြန်မာနိုင်ငံသားများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေဒေ၊ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဦးလုပ်ငန်း ထားဝယ်အထူးစီးပွားရေးဦးလုပ်ငန်းပါဝင်ကြပါသည်။

မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်၏ ဆိပ်ကမ်းမှတ်ဒုရည်မှန်းချက်မှာ အမျိုးသားမှတ်ဒုနှင့်အညီ ဆိပ်ကမ်းကဏ္ဍအား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊ နိုင်ငံတကားနှင့်ကိုက်ညီစေရန်ဖြစ်ပါသည်။ ငှါး၏ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာရည်မှန်းချက်များမှ ဆိပ်ကမ်းဝန်ဆောင်မှုများ၏ လိုအပ်ချက်များအတိုင်း ဆိပ်ကမ်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအားစီမံခန့်ခွဲရန်၊ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်အညီ သွင်းကုန်ပို့ကုန်ပစ္စည်းများကိုင်တွယ်ရှင်းလင်းသည့်စနစ်အတွက် စိစဉ် ဆောင်ရွက်သွားရန်၊ ဆိပ်ကမ်းဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများအတွင်း ပြည်တွင်းပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအားမြှင့်တင်ရန်၊ ဆိပ်ကမ်းများ၏စွမ်းဆောင်ရည်နှင့်ပတ်သက်၍ အာဆီယံနှင့်နိုင်ငံတကားနှင့်များအားကိုက်ညီစေရန်၊ အစိုးရ၏ ဆိပ်ကမ်းမှတ်ဒု ဥပဒေ၊ စည်းချဉ်းစည်းကမ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီဖြစ်စေရေး ပုဂ္ဂလိကဆိပ်ကမ်း ဆိပ်ခံများအား၊ ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းရေးတို့ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို မြှင့်တင်သွားရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ ထိုပြင် အသုံးစရိတ်များလျှော့ချကာ ဝင်ငွေရလမ်းများရှာဖွေခြင်း၊ ဆိပ်ကမ်းများတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပြပြင်မွမ်းမံခြင်းတို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းတို့ဖြင့် နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်အပေါ်မြှုပ်နည်းတို့အားလျှော့ချွေးရန်လည်း မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်က ရည်မှန်းထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်း ဆိပ်ကမ်းဝန်ဆောင်မှုပေးနေသူများမှာ မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့ဖြစ်ပြီး သဘော် ဆိုက်ကပ်ရပ်နားရာနေရာ၏အလျားအရ ငှါးတို့သည် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးရှုကြသည်။

ကုမ္ပဏီများသည် ဆိပ်ကမ်းလုပ်ငန်းများဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်လိုပါက အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ ကုမ္ပဏီများမှတ်ပုံတင်းစီးဌာနသို့လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်ကာ မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်ထံမှ လိုင်စင်မလိုအပ်ပေါ်။ မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်အနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် နိုင်ငံပိုင်ဆိပ်ကမ်းအဖွဲ့အစည်း၏စွမ်းဆောင်မှုအားတိုးတက်ကောင်းမွန်စေသည့် တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းအဖြစ်ရှုမြင်ရသဖြင့် ဆိပ်ကမ်းဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍပါဝင်မှုအားပါမှုကသိမြင်သောပါက်ကြောင်းပြောဆိုရေးသားခဲ့သည်။ ယင်းအာဏာပိုင်အဖွဲ့သည် ယခုအခါ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ကအတည်ပြုထားသော ဆိပ်ကမ်းပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမဟာဗျာဗျာကို အကောင်အထည်ဖော်လျှက်ရှိသည်။ အဆိုပါဗျာဗျာအရ မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်အနေဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးအရပို၍ကိုယ်ပိုင်အခွင့်အာဏာရှိလာမည့်အပြင် ပြည်တွင်းမှုစီးပွားရေးမိတ်ဖက်များနှင့်အတူ/ သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းပြည်ပမှုစီးပွားရေးမြတ်ဖက်များနှင့်အတူ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများကိုလည်း တည်ထောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဆိပ်ကမ်းဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံခြားကအပြည့်အဝရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှစ်ခုရှိနေဖြစ်ပြီး ယင်းတို့မှာ မြန်မာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသီလိုက်ဆိပ်ကမ်း (MITT) နှင့် မြန်မာပေါင်းစည်းဆိပ်ကမ်းလီမိတ် (MIPL) တို့ဖြစ်သည်။

စံသတ်မှတ်ထားသည့်ဆိပ်ကမ်းကြေးများကို မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်ကသတ်မှတ်ပေးရာ ဆိပ်ကမ်းကြေးများသတ်မှတ်ခြင်းအတွက်စံနှုန်းတစ်ခုမှာ ကုန်ကျစရိတ်ထောမိစေရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဂ္ဂလိကဆိပ်ကမ်းများအနေဖြင့် ဆိပ်ကမ်းကြေးများကို ငှါးတို့၏စီးပွားရေးဖောက်သည်များနှင့်ညီးနှင့်ဆွေးနွေးနိုင်သည့်အပြင်

ဆိပ်ကမ်းလည်ပတ်လုပ်ကိုင်နေသူများသည်

အချို့သောအခကြေးငွေများကို

ယင်းတို့အနေဖြင့်

စသတ်မှတ်ထားသည့်ဆိပ်ကမ်းကြေးများအတွင်းမပါဝင်သည့်အခါမျိုးတွင် သတ်မှတ်ကောက်ခံနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာပင်လယ်ရေကြောင်းအဖွဲ့အစည်း (IMO) ၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ယောက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နှစ်နိုင်ငံရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးသဘောတူညီချက်တစ်ရပ်အား ဘင်္ဂလားဒေ့ရှုနိုင်ငံနှင့် လက်မှတ် ရေးထိုးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်တွင်မူ သဘောတင်ကုန်ပစ္စည်း (cargo) ခွဲဝေရေး မည်သည့်နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီချက်မျှမရှိသေးပေ။

ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတကာကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားမည်သည် ၀.၇၉ သန်းခန့် လက်ခံရရှိခဲ့သလို ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင်လည်း ၀.၈၂ သန်းခန့်ရရှိခဲ့ပါသည်။

ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်းဝန်ကြီးဌာနသည် ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့်ဆက်စပ်နေသောဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း အသင်းအဖွဲ့ ၁၁ ဖွဲ့ပါဝင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံခရီးသွားလုပ်ငန်းအသင်းချုပ်နှင့်ပူးပေါင်းညီးနှင့်ဆောင်ရွက်ကာ ခရီးသွားလုပ်ငန်းမူဝါဒများကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲလျက်ရှိသည်။^{၃၆} ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍအပေါ် ကြီးကြပ်ထိန်းကျော်ရေးနှင့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများတွင် မြန်မာနိုင်ငံဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလာရေးဥပဒေ (၁၉၉၃) နှင့် အစိုးရအမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၄/၉၃ (၁၉၉၃) တို့ ပါဝင်ကြသည်။

ဟိုတယ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း သို့မဟုတ် တည်းခိုရိပ်သာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းလည်ပတ်လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာနထံမှ ကန်းခွင့်ပြုချက်လိုအပ်ပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်အား ရရှိပြီးနောက် ဟိုတယ်တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းပြီးစီးသွားသည့်အခါ လုပ်ကိုင်လိုသောလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းသည် လိုင်စင်လျောက်ထားရပါမည်။ လိုင်စင်များကို သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများ၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ယွဲပြောင်း မပေးနိုင်ပါ။ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ နိုင်ငံဗြားပိုင်ဆိုင်ပါဝင်မှုနှင့်အတူ နိုင်ငံဗြားတိုက်ရှိက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား ဟိုတယ်များနှင့် ယင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွင့်ပေးထားပါသည်။ နိုင်ငံဗြားတိုက်ရှိက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့်အညီ မက်လုံးပေးဆွဲဆောင်မှုများကိုလည်း ခွင့်ပြုပေးထားပါသည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်လိုသူနှင့်/သို့မဟုတ် ခရီးသွားအောက်စီလုပ်ငန်းများအတွက် လိုင်စင်လိုအပ်ပါသည်။ လျောက်ထားသူသည် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများဥပဒေနှင့်အညီ မှတ်ပုံတင်ရမည်၊ အကယ်၍ လီမိတက်ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းဖြစ်ပါက လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန်ရုံးခန်းရှိရမည်၊ လုပ်ငန်းစတင်တည်ထောင်ရန်အတွက် လုံလောက်သည့်ငွေကြေးအရင်းအမြစ်များရှိရမည့်အပြင် ကျမ်းကျင်သည့်ဝန်ထမ်းများလည်းလုံလောက်စွာရှိရမည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံပါယ်စရိယာအတွက် ပိုင်ရှင် သို့မဟုတ် မန်နေဂျာ သို့မဟုတ် ရုံးတည်နေရာစသည် တစ်ခုခြားလဲမှုများကို စာဖြင့်ရေးသားအသိပေးအကြောင်းကြားရမည်။ မြန်မာနိုင်ငံပါယ်စရိယာပြင်ပသို့ချွဲပြောင်းခြင်း အတွက်မူ ခွင့်ပြုချက်အသစ်လိုအပ်ပါသည်။ ခရီးလှည့်လည်ရေးအစီအစဉ်များ၊ လုပ်ငန်းကဆောင်ရွက်ပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှု များနှင့်အတူ အခွန်များကိုထုတ်ပြန်ကြညာရမည်။ ခရီးလှည့်လည်ရေးလုပ်ငန်း

လုပ်ကိုင်လိုသူနှင့်/သို့မဟုတ် ခရီးသွားအေဂျင်စီလုပ်ငန်းများကို မြန်မာနိုင်ငံသားများနှင့်ဖက်စပ်လုပ်ငန်း
ပုံစံများဖြင့်သာစွင့်ပြုပေးထားပြီး နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်ပါဝင်မှုအား ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ စွင့်ပြုထားပါသည်။

ခရီးသွားအညွှေ့လမ်းညွှန်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန်အတွက် ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်းဝန်ကြီးဌာနထံမှ လိုင်စင် ရရှိရမည်ဖြစ်သည်။ လျှောက်ထားသူများသည် လိုင်စင်အတွက်အရည်အချင်းပြည့်စုစွဲရန် မြန်မာ့ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလာရေးဝန်ဆောင်မှုကဖွင့်လှစ်သည့် ခရီးသွားအညွှေ့လမ်းညွှန်သင်တန်းအား တက်ရောက်အောင်မြင်ရမည်၊ သင်တန်းအားတက်ရောက်နိုင်ရန် မြန်မာ့ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ဆောင်မှု၏အရည်အချင်းစစ်ဆေးခြင်းကို ခံရမည်။ သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးဌာနအသိအမှတ်ပြု အလာတူသင်တန်းအားတက်ရောက်အောင်မြင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ခရီးသွားအညွှေ့လမ်းညွှန်လုပ်ငန်းများတွင်ပါဝင်လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံသားများကိုသာ စွင့်ပြုပေးထားပါသည်။

Endnotes

၁။ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများထံမှရရှိသောအချက်အလက်ဖြစ်သည်။

၂။ ပြည်တွင်းဖူလုံမှုအတွက် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခန့်တွင် ဆန်တင်းပေါင်း ၉၄၄ သန်းလိုအပ်မည်ဟုသက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက စဉ်းစားတွေ့သည်။

၃။ လယ်ယာမြောပေးအခန်း၂။

၄။ ဤအခြေအနေများတွင် နိုင်မာသည့်အကြောင်းပြချက်မရှိဘဲ မြေပလပ်ထားခြင်းပါဝင်သည်။

၅။ စီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းတွင် တစ်နိုင်တစ်ပိုင်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရာတွင်အသုံးပြုသောမြေစရိယာထက် ပိုမိုကြီးမားသည့် မြေစရိယာအသုံးပြုခြင်းပါဝင်သည်။

၆။ Ministry of Agriculture and Irrigation online information. Viewed at: <http://www.moai.gov.mm/index.php/business-opportunities.html>[02.04.2013].

Ministry of Agriculture and Irrigation online information. Viewed at: <http://www.moai.gov.mm/index.php/business-opportunities.html>[02.04.2013].

ପ୍ରକାଶିତ (୨୦୧୨)

၉။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် MADB သည် ၁၉၇၃ ခုနှစ်ကတည်ထောင်ခဲ့သော နိုင်ငံတော်စိက်ပျီးရေးဘဏ် (SAB) ၏ အခန်းကဏ္ဍများနှင့်လုပ်ငန်းတာဝန်များကို လွှာပြောင်းရယူခဲ့သည်။ Ministry of Agriculture and Irrigation online information. Viewed at: <http://myanmargeneva.org/e-com/Agri/expind/agriindex/myanmar.com/Ministry/agriculture/Organi/madb.htm> [00.04.2013]. ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် MADB ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ်ခဲ့၍ ၁၅ ခန့် မြိုင်မာနိုင်ငံတစ်ရွမ်းဘဏ်ခဲ့ပေါင်း ၂၀၆ ခု ရှိသည်။

၁၀။ **MADB** သည် နိုင်ငံပိုင်စိက်ပျီးရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု (မြန်မာစစ်ကူမှုသီးနှံများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာန)၊ မွေးမြှုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ သမဝါယမအသင်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ တောင်သူလယ်သမားများနှင့် လယ်ယာလုပ်သားများကို ရွှေ့အောက်ရှေ့လျက်ရှုပါသည်။

၁၁။ အတိုးနှစ်မှာ ချေးငွေအပေါ်တစ်နှစ်လျင် ၈.၅ ရာခိုင်နှစ်နှင့် အပ်ငွေအပေါ်တစ်နှစ်လျင် ၈ ရာခိုင်နှစ်ဖြစ်သည်။ ဘဏ်အနေဖြင့် မြန်မာစီးပွားရေးဘဏ်မှ တစ်နှစ်လျင် အတိုး ၄ ရာခိုင်နှစ်ဖြင့်ယူထားသည့် ငြင်း၏ ချေးငွေရန်ပုံငွေအတွက် ပုံထုတ်ထားသောချေးငွေ (overdraft loans) ကိုအသုံးချက်အဆင့်ကောင်းရာားသည်။

၁၂။ ၁၉၈၉ ခုနှစ် နိုင်ငံပိုင်းများရေးလုပ်ငန်းဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည်သာ ကွဲန်းသစ်ထုတ်ယူခွင့်၊ ရောင်းချခွင့်နှင့် ပြည်ပသို့ တင်ပိုင်များအားတစ်ဦးတရားရရှိထားသည်။

၁၃။ လက်ရှိအချိန်တွင် အမြတမ်းသစ်တောမြေ '၁၆၆၂၂၉၉၄' ဟက်တာ (မြန်မာနိုင်ငံစုစုပေါင်းမြေဇူးယာ၏ ၂၄၁၅၇ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် အကာအကွယ်ပေးထားသောသစ်တောမြေဇူးယာ '၃၇၈၉၄၁' ဟက်တာ (မြန်မာနိုင်ငံစုစုပေါင်းမြေဇူးယာ၏ ၅၀၆ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။

၁၄။ တွင်းထွက်သယံဘဏ္ဍာတပ္တုည်းများဆိုင်ရာမှတ်သယဉ် ပြည်တွင်းလိုအပ်ချက်ကိုဖြည့်ဆည်းရန်နှင့်ပြည်ပသို့တိုးမြှင့်တင်ပို့ရန်၊ ဓာတ်သယူထွက်လုပ်မှုတိုးတက်စေရန်၊ တွင်းထွက်သယံဘဏ္ဍာအတွက် ပြည်တွင်းပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမြှင့်တင်ရန်၊ ဓာတ်သယူရှုဖွေတူးဖော်ရေးနှင့်ထုတ်လုပ်ရန်ဆုံးဖြတ်သွေးသွေးမှုများ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများကတင်ပြသည့်လျှောက်လွှာများ အပေါ် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲစွဲးဟေးကာအတည်ပြုပေးရန်၊ တွင်းထွက်သယံဘဏ္ဍာနှင့်ပတ်သက်၍ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရောက်ခြင်း၊ ထုတ်ယူအသုံးချခြင်းနှင့်သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား သုတေသနဗျားလုပ်ခြင်းများ၏ မည်သည်အကြော်သောက်ရောက် မှုမျိုးမှမဆုံးကာကွယ်ပေးခြင်းတို့အတွက် ရည်မှန်းထားပါသည်။

၁၅။ ကျောက်မှုက်သပဒေ အခန်း။ ၂။

၁၆။ ကျောက်မျက်များစီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်နိုင်သည့်ပထဝီမြေရှိယာတစ်ခုအတွက်ရှိသည့်အခါ ဥပဒေနှင့်အညီ ယင်းစရိယာကို ကျောက်မှုက်လုပ်ကွက်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးနိုင်သည်။

၁၇။ ၁၉၉၅ ခုနှစ် ကျောက်မျက်ဆိုင်ရာနည်းပါတေသနဗျား၏ အစွမ်း ၁၃ (က) အကယဉ် ဖြည့်တွင်းကျောက်မျက် ကုမ္ပဏီများ သို့မဟုတ် သမဝါယမအသင်းအနွဲများသည် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းခွင့်ပြမိန်အားလျောက်ထားပါက လုပ်ကွက်သစ် ကစ်ခုအတွက်ကြမ်းခေါ်းများ အနည်းဆုံး ကျင်ငါးသိန်းသတ်မှတ်ထားပြီး ခွင့်ပြမိန်ကုန်ဆုံးသွားသောလုပ်ကွက်များအတွက် အသစ်ထပ်တိုးခိုင်းအား ကျပ်တစ်သိန်း သတ်မှတ်ထားသည်။

၁၈။ နိုင်ငံပိုမ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှားညပဒေ အခန်း၏ (၁၃) နှင့် (၄) ။

၁၉။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သယ်တန်းခြင်းနှင့်ဖြန့်ဖြူးခြင်းတိုကို ကြီးမားစွာတပေါင်းတည်းစွမည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအမိန့်ကတ်လုပ်ပေးသူများမှာ လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနအပြင် Yunnan United Power Development

Company Limited (China) နှင့် ဝန်ကြီးဌာန၏ရင်းနှီးမြုပ်နှံမြှဖို့တည်ထောင်ထားသော ဖက်စပ်လုပ်ငန်းကုမ္ပဏီကိုင်ဆိုင်သည့် ဈေးလီရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုတိလည်းဖြစ်သည်။ သယ်တန်းခြင်းနှင့်ဖြန့်ဖြူးခြင်း တို့ကိုမှ ဝန်ကြီးဌာနနှင့်ယင်းလက်အောက်ခံဌာနခွဲများက ထိန်းချုပ်လွမ်းမိုးထားကြသည်။ အမျိုးသားမဟာဗာတ်အားလိုင်းနှင့်ဝေးကွာသောအချို့သောနေရာများတွင် အဆုယ်အစားသေးငယ်သည့် ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းအချို့နှင့်ပုဂ္ဂလီကုမ္ပဏီများက အသေးစားရေအားလျှပ်စစ်၊ ဒီဇယ်နှင့် ဒီဝါအခြေခံ Biomass ဂျင်နရေတာများအသုံးပြုကာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုကိုလုပ်ကိုင်နေကြပါသည်။ လျှပ်စစ်စွမ်းအားတို့ကြီးဌာနသည် အဆိုပါလုပ်ငန်းများအတွက် စွင့်ပြုချက်များထုတ်ပေးကာ နည်းပညာအကူအညီများပုံးပို့လျက်ရှိပါသည်။

J0။ UNSD, Comtrade database (SITC Rev.3).

J1။ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အမှတ် (၁) စက်မှုဝန်ကြီးဌာနနှင့် အမှတ် (၂) စက်မှုဝန်ကြီးဌာနတို့အားပူးပေါင်းကာ စက်မှုဝန်ကြီးဌာနဟူ၍ပြောင်းလွှာစည်းခဲ့သည်။

J2။ ထုတ်လုပ်မှုကန္တနှင့်ပတ်သက်ပြီး ISIC ထဲတွင်သတ်မှတ်ခွဲခြားထားသည့်အတိုင်းဖြစ်သည်။

J3။ UNSD, Comtrade database (SITC Rev.3).

J4။ GATS document GATS/SC/59, 15 April 1994.

J5။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် နိုင်ငံခြားဘဏ်ကိုယ်စားလှယ်ရုံးခွဲ ၃၃ ခုအား မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဖွင့်လှစ်ခွင့်ပြုခဲ့ရာ ငြင်းတို့အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများထံသို့ စီးပွားရေးသတ်းအချက်အလက်များအား ဖြန့်ဝေပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

J6။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်အောက်ရှိအဓိကဌာနများတွင် ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ငွေရေးခါးခါးခါးရေးနှင့်အီးဌာနနှင့်၊ ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများတို့ကြပ်ကြပ်ကဲရေးဦးစီးဌာနတို့ပါဝင်ကြသည်။ ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများတို့ကြပ်ရေးဦးစီးဌာနသည် နေရာအရောက်ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့်အဝေးမှုကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်းမှုပြုခြင်းတို့ဖြင့် ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ကြီးကြပ်ပေးနေပါသည်။

J7။ အဆိုပါကုမ္ပဏီများမှာ IKBZ Insurance Public Co.Ltd ၊ Grand Guardian Insurance Public Co.Ltd ၊ အောင်သွားဦးအာမခံကုမ္ပဏီ၊ အောင်မြင့်မို့အာမခံကုမ္ပဏီနှင့် National Finance Insurance (Public) Co.Ltd တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

J8။ အာမခံလုပ်ငန်းဥပဒေ၏ အခန်း ၂၉ နှင့် အာမခံလုပ်ငန်းနည်းဥပဒေများ၏ အခန်း ၁၄ (၁) တို့သည် နိုင်ငံခြားအာမခံကြားခံကုမ္ပဏီများ၊ ရောင်းချေပေးသည့်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အာမခံပွဲစားကုမ္ပဏီ၏ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်မှုကို စွင့်ပြုထားသည်။ အာမခံပွဲစားကုမ္ပဏီများတည်ထောင်ခြင်းကို ဥပဒေအရမှတ်ပုံပေးသော်လည်း ငြင်းတို့၏တည်ထောင်မှု အပေါ်ခွင့်ပြုချက်ပေးရန် IBSB အနေဖြင့်မဆုံးဖြော်ရသေးပေါ် သို့သော် မဝေးသောကာလတွင် အဆိုပါကုမ္ပဏီများအား စွင့်ပြုချက်ပေးရန် ငြင်းတို့၏စိတ်ပါဝါစားမှုအား အာဏာပိုင်များကပြုသုံးသည်။

J9။ အာမခံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်လိုသူတစ်ဦးသည် ပေးသွင်းရန်လိုအပ်သည့်အနည်းဆုံးရင်းနှီးငွေပမာဏ (အသက်အာမခံလုပ်ငန်း အတွက် ကျပ်သန်းခြောက်ထောင်နှင့် အသက်အာမခံမဟုတ်သောအာမခံလုပ်ငန်းအတွက် ကျပ်သန်းလေးသောင်း) ၇၈ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ညီးပွဲသောအပ်နှင့်ငွေရှုရမည်ဖြစ်ပြီး အနည်းဆုံးရင်းနှီးငွေပမာဏ၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းတန်ဖိုးရှိသည်။ အစိုးရငွေတိုက်စာရွှေပုံမှုများဝယ်ယူထားရမည်ဖြစ်သည်။

J10။ MCIT online information. Viewed at: http://www.mcit.gov.mm/sites/default/files/press_release_licensee_selection_process_results_update_3.pdf [04.09.2013].

J11။ လိုင်စင်ရရှိရန်အတွက်ကိုက်ညီးရမည့်အခြေအနေများတွင် စီးပွားရေးတောင့်တင်းမှု၊ ပျံသန်းမည့်လမ်းကြောင်းများ၊ အမျိုးသားဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းလုံးခြုံရေးလိုအပ်ချက်များနှင့်ကိုက်သီသောလေယာဉ်အသုံးပြုမှု၊ တရားဝင်လိုင်စင်ရရှိထားသော

ဝန်ထမ်းများ၊ ပုံသန်းရေးလမ်းညွှန်များလက်ဝယ်ရှိနေမှာ ကြံခိုင်မှတ်နှုန်းသိမ်းရေးနှင့်အလုံးစုစုဝါယောက်မှုပြင်မြင်း၊ ခရီးစဉ်များ၊ လက်မှတ်နှုန်းထားများနှင့်ကုန်တင်ခများပြင်ဆင်ထားရှိမှာ၊ နိုင်ငံတော်ဒေါ်ဒုံးရကာသတ်မှတ်ပေးထားသည့် အနည်းဆုံးပမာဏထက်မနည်းသည့် မှတ်ပုံတင်ထားပြီးမာတည်ငွေနှင့် ဥပဒေများလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအပ်ချုပ်ရေးစည်းကမ်းများနှင့်အညီ သတ်မှတ်ထားသည့်အခြားအမြေအနေများ ပါဝင်ကြသည်။

၃၂။ အဆိုပါနှစ်နိုင်ငံသောတူညီချက်များအရအကျိုးဝင်သည်မှာ ပုံသန်းပြေးမှုအရေအတွက်၊ အကောက်ခွန်နှင့်အခကြားသော ကိုယ်စားလုပ်ရုံးခွဲများဖွံ့ဖြိုးခြင်း၊ ဝန်ထမ်းခန့်ထားခြင်း၊ လေဆိပ်နှင့်ပုံသန်းရေးအထောက်အကူပြုမှုများ၊ နယ်နိမိတ်များ ဖြတ်ကျော်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကျင့်သုံးခြင်း၊ လေကြောင်းလိုင်း၏စွမ်းဆောင်ရည်ခိုင်ရာ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ၊ ဝင်ငွေလွှဲပြောင်းပေးခြင်းနှင့်လဲလှုပ်ခြင်း၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းလုပ်ခြို့မှုနှင့်သက်ဆိုင်သော ထိန်းချုပ်မှုများ၊ ပုံသန်းရေးလမ်းကြောင်းများ၊ အငြင်းပွဲမှုဖြေရှင်းရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းယဉ်ရား၊ နှစ်နိုင်ငံစလုံးဘက်မှ ကုမ္ပဏီများအတွက် မျှတည်ညွှတ်သောအခွင့်အရေးများကဲသို့အမြေခံမှုများနှင့် စမ်းဆောင်ရည်နှင့်အကြိမ်ရေရှိ နှစ်နိုင်ငံစလုံး ဘက်ရှိလေကြောင်းအာဏာပိုင်များနှင့်ညီးခြင်းစသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

၃၃။ ရန်ကုန်အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာလေဆိပ်ရှိ ဆိုက်ရောက်အဆောက်အဦးတည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို DCA နှင့်ကုမ္ပဏီအကြား ကန်ထရိုက်သောတူညီချက်အရ ပြည့်တွင်းကုမ္ပဏီတစ်ခုကတည်ဆောက်ပေးနေပါသည်။ နေပြည်တော်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေဆိပ်အား DCA နှင့်ကုမ္ပဏီအကြားကန်ထရိုက်သောတူညီချက်အရ BOT စနစ်ဖြင့် ပြည့်တွင်းကုမ္ပဏီတစ်ခုက လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ပေးနေပါသည်။

၃၄။ အာဏာပိုင်များထံမှရရှိသောအချက်အလက်များအရ ကုန်သေတ္တာဆိပ်ကမ်းများ၏ပျော်မျှကိုင်တယ်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မှုပမာဏမှာ နှစ်စဉ် ၂၂ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိတိုးတက်လျက်ရှိပြီး သက်ဆိုင်ရာနေရာအရောက်ပို့ဆောင်ပေးသည့် door-to-door ပို့ဆောင်မှုအချို့မှာလည်း လျင်မြန်စွာတိုးတက်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏နည်းလမ်းပေါင်းစုံပို့ဆောင်ရေးမှုဝါဒ၌ ပါဝင်သည်မှာ အာဆီယံနိုင်ငံများအကြားသာမက အာဆီယံတစ်နိုင်ငံနှင့်အခြားတတိယနိုင်ငံများအကြား နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ရေးတိုးချွဲမှုကိုအဆင်ပြုချောမွေ့စေခြင်း၊ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးတိုးအပ်ချက်များအတွက်အဆင်ပြု ချောမွေ့သော ကုန်ကျွေစရိတ်သက်သာသော လျင်မြန်သွေ့ဆက်သောနည်းလမ်းပေါင်းစုံပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ တိုးတက်လာရန်လုံးဆောင်ပေးခြင်းနှင့် နည်းလမ်းပေါင်းစုံပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများ၏ ပေးရန်ရှိသည့်မှုများနှင့် ပတ်သက်သည့်ပြော်နှုန်းချက်များအပါအဝင် နိုင်ငံတကာနည်းလမ်းပေါင်းစုံပို့ဆောင်ရေးစာချုပ်များအရ ကုန်စည်းလို့ဆောင်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား လက်ခံကျင့်သုံးစေခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

၃၅။ ဤအက်ဥပဒေများနှင့်အညီ မြန်မာဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်သည် မိမိ၏ဥပဒေစည်းမျဉ်းများဖြစ်သည့် 'Work Guidance on Traffic Department' နှင့် 'Jetty Service Regulations' တို့ပေါင်းစုံပါသည်။

၃၆။ Myanmar Tourism Federation online information. Viewed at :<http://www.myanmar.travel/index.php/about-us/36-mtf/myanmar-tourism-federation> [02.09.2013].

REFERENCES

ADB (2012a), Overview Greater Mekong Subregion - Economic Co-operation Program, March, Manila. Viewed at: <http://www.adb.org/sites/default/files/gms-overview.pdf> [11/04/13].

ADB (2012b), The Greater Mekong Subregion at 20 - Progress and Prospects", Manila. Viewed at: <http://www.adb.org/sites/default/files/pub/2012/gms-20-yrs-progress-prospects.pdf> [11/04/2013].

Cho, Khin Mar (2013), Background Paper No.5, Current Situation and Future Opportunities in Agricultural Education, Research and Extension in Myanmar, Michigan State University and Myanmar Development Resource Institute. Viewed at: http://fsg.afre.msu.edu/Myanmar/myanmar_background_paper_5_agricultural_institutions.pdf

[November 2013].

IMF (2013), Myanmar - 2013 Article IV Consultation and First Review under the Staff-Monitored Programme, IMF Country Report No. 13/250. Viewed at:
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13250.pdf> [25/11/2013].

Transparency International (2012), *Corruption Perception Index 2012*, December, Berlin. Viewed at: http://www.transparency.org/whatwedo/pub/corruption_perceptions_index_2012 [20/03/13].

Table A2. 1 Major trade-related legislation

Subject	Legislation
Foreign trade	Export and Import Law 2012 Foreign Exchange and Management Law 2012 Contract Act 1872
Customs clearance	Essential Supplies and Services Law 2012 Sea Customs Act 1878 (amendment in progress) Land Customs Act 1924 Tariff Law 1992
Standards and technical requirements	Science and Technology Development Law 1994
Sanitary and phytosanitary requirements	Pesticide Law 1990 National Food law 1997 National Drug Law 1992 Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Law 1993 Plant Pest Quarantine Law 1993 Animal Health and Development Law 1993 Regulation for Importation and Exportation of Animals and Animal Products 2002 Protection of Wildlife, Wild Plants and Conservation of Natural Areas Law 1994 Traditional Drug Law 1996
Labelling requirements	National Food Law 1997 National Drug Law 1992
Taxation	Myanmar Excise Act 1917 Commercial Tax Law 1990 Income Tax Law 1974
State trading or State owned enterprises	Special Company Act 1950
Intellectual property rights protection	State-Owned Economic Enterprise Law 1989 Myanmar Merchandise Marks Act 1889 Registration Act 1908 Penal Code 1860 Television and Video Law 1996 Motion Picture Law 1996 Computer Science Development Law 1996
Sectoral Agriculture	Fertilizer Law 2002 Agricultural Produce Markets Act 1941 Seed Law 2011 Pesticide Law 1990 Plant Pest Quarantine Law 1993 Farmland Law 2012 The Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law 2012
Fishing	The Fishing Right Of Foreign Fishing Vessels Law 1989 Aquaculture Law 1989 Myanmar Marine Fisheries Law 1990 Fresh Water Fisheries Law 1991
Forest Mining	Forest Law 1992 Gemstones Law 1995 Myanmar Mines Law 1994
Energy	Myanmar Pearl Law 1995 Petroleum Act 1934 Petroleum Rules 1937 Oil Field Act 1918 Atomic Energy Law 1998 Oil Resources (Development Regulation) Act 1957 Electricity Law 1984
Banking	Central Bank of Myanmar Law 2013 Yangon Interbank Foreign Exchange Law 2013 Foreign Exchange Management Law 2012 Financial Institutions Law 1990
Insurance	Insurance Law 1993 Insurance Business Law 1996

Subject	Legislation
Telecommunications	Myanmar Telegraph Act 1885 Myanmar Post Office Act 1898 Myanmar Wireless Telegraphy Act 1934 (and its amendment 1993)
	Electronic Transaction Law 2004
Maritime transport	Myanmar Merchant Shipping Act 1923 Myanmar Registration of Ships Act 1841 Shipping Administration Act 1954 Bill of Lading Act 1856 Carriers Act 1865 Myanmar Carriage of Goods by Sea Act 1925 Sea Shipping Agreements Act 1952
Port services	Ports Act 1908
Air transportation	Aircraft Act 1934 Carriage by Air Act 1934 Aircraft (Public Health) Rules 1946
Tourism	Myanmar Tourism Law 1990 Hotel and Tourism Law 1993
Investment	Foreign Investment Law 2012 Myanmar Citizens Investment Law 1994 Control of Money Laundering Law 2002 Myanmar Companies Act 1914 Myanmar Partnership Act 1932 Arbitration Act 1944 Private Industrial Enterprise Law 1990 Myanmar Accountancy Council Law 1994
Road and bridges	Highways Law 2000

Source: Information provided by the authorities of Myanmar.

Table A2. 2 Main trade-related ministries and agencies

Department/Agency	Main responsibility
Ministry of Commerce	Policy coordination and implementation for all trade-related issues
Ministry of Finance	Budget, taxation, customs, revenue appeal
Central Bank of Myanmar^a	Central bank
Ministry of National Planning and Economic Development	Formulation of trade policy and national development plan
Central Statistical Organization	Statistics
Ministry of Foreign Affairs	Foreign affairs, regional trading agreements
Ministry of Cooperatives	Regulate and organize cooperatives, facilitate SMEs' development
Ministry of Agriculture and Irrigation	Agricultural policies and plans, trade and investment
Ministry of Livestock, Fisheries, and Rural Development	Livestock development, animal health care, disease control, fisheries
Ministry of Communications and Information Technology	Postal and telecommunications services
Ministry of Transport	Maritime transport, civil aviation
Ministry of Environmental Conservation and Forestry	Forest management, wood-based industry development
Ministry of Electric Power^b	Generation, transmission and distribution of electricity
Ministry of Energy	Petrol and petrochemical sectors
Ministry of Industry^c	Industrial development
Ministry of Health	Public health
Ministry of Mines	Mining, issuing licences to mineral explorations, conducting environmental impact assessment
Ministry of Construction	Infrastructure construction , urban and housing development
Ministry of Rail Transportation	Road and rail transport
Ministry of Hotels and Tourism	Tourism development

a The Central Bank has been separated from the Ministry of Finance since the promulgation of the Central Bank of Myanmar Law in July 2013.

b From September 2010, only the Ministry of Electric Power (MOEP) is responsible for the generation, transmission, and distribution of electricity. Between May 2006 and September 2010, two ministries were responsible for electric power: the MOEP1 and the MOEP2. MOEP1 was mainly responsible for the development of hydropower projects, and operation and maintenance of hydropower stations, and coal fired thermal power plants. MOEP2 was mainly responsible for the planning and implementation of transmission lines in compliance with the generation plan, operation and maintenance of thermal power plants and distribution facilities, and selling power to end users. Before 2006, there was only one ministry for electric power (MOEP).

c The Ministry of Industry was two ministries until 2 December 2011. On 4 April 2012, the Ministry of Industry was reorganized with three Directorates, six industrial enterprises, and two centres.

Source: Information provided by the authorities of Myanmar.

Table A3. 1 Tariff lines with MFN applied rates that exceed their bound rates, 2013

HS code	Description	MFN applied 2013	Bound rate 2013
2620110000	-- Hard zinc spelter	1.00	0
2620190000	-- Other	1.00	0
7904000000	Zinc bars, rods, profiles and wire.	3.00	0
8432802000	- - Lawn or sports-ground rollers	1.00	0
8432809000	- - Other	1.00	0
8432901000	- - Of machinery of subheading 8432.80.90	1.00	0
8433110000	-- Powered, with the cutting device rotating in a horizontal plane	1.00	0
8433191000	- - - Not powered	7.50	0
8433199000	- - - Other	1.00	0
8433902000	- - Other, of goods of subheading 8433.11 or 8433.19.90	1.00	0
8433903000	- - Other, of goods of subheading 8433.19.10	7.50	0
8435101000	- - Electrically operated	1.00	0
8435102000	- - Not electrically operated	1.00	0
8435901000	- - Of electrically operated machines	1.00	0
8435902000	- - Of non-electrically operated machines	1.00	0
8436801900	- - - Other	1.00	0
8436802900	- - - Other	1.00	0
8436991900	- - - - Other	1.00	0
8436992900	- - - - Other	1.00	0
8701909000	- - Other	1.00	0
8708991000	- - - For vehicles of heading 87.01	1.00	0
8708992100	- - - - Fuel tanks	5.00	0
8708992300	- - - - Parts	5.00	0
8708993000	- - - - Accelerator, brake or clutch pedals	5.00	0
8708994000	- - - - Battery carriers or trays and brackets therefor	5.00	0
8708995000	- - - - Radiator shrouds	5.00	0
8708996100	- - - - For vehicles of heading 87.02	5.00	0
8708996200	- - - - For vehicles of heading 87.03	5.00	0
8708996300	- - - - For vehicles of heading 87.04	5.00	0
8708997000	- - - - Other	5.00	0
8708999010	- - - - - Half-shafts and drive shafts and parts thereof	5.00	0
8708999090	- - - - - Other	5.00	0

Source: WTO Secretariat calculations, based on data provided by the authorities of Myanmar.

Table A3. 2 Domestically produced goods exempt from commercial tax

Commercial tax exemptions
Paddy
Wheat grain
Maize and other cereals
Pulses
Groundnuts
Sesame
Mustard seeds, sunflower seeds, tamarind seeds, cotton seeds
Oil palm
Raw cotton
Jute and similar fibres
Garlic, onions
Potatoes
Spices, raw (plants, parts of plants, nuts, seeds, barks, etc.)
Spices prepared
Fruits, fresh
Vegetables
Sugarcane
Mulberry leaves
Medicinal plants or herbs
Animal feed, fresh and dried (farm products only)
Thatch, reeds, dan and such agricultural products n.e.s.
Wood, bamboo
Live animals
Silk cocoons
Cane
Honey and bee's wax
Lac
Bran and pollard pulses
Cake, meal, and residue of groundnuts, sesame, cotton seeds, rice bran, etc.
Soap stocks (of oil residue)
Bleaching substances (of oil residue)
Cotton ginned
Coir yarn
Feathers
Umbrella cloth
Bandages, gauze, other surgical dressing materials, hospital and surgical outfit and sundries
X-ray film, plates and other x-ray surgical and medicinal pharmaceutical apparatus and equipment
Insecticides, pesticides, fungicides, etc.
Various kinds of gun powder, various kinds of dynamites and accessories thereof used by the civil departments
Stamps
Defence and military stores and equipment
Sealing wax and sticks
Textbooks, exercise and drawing books of various kinds and papers for the production of such books and all sorts of pencils
Slates, slate pencils and chalk
Shrimp paste
Shrimp and fish sauces
Groundnut oil, sesame oil, sunflower seed oil, rice bran edible oil, other edible oil and oil cakes
Flour (coarse and fine)
Pulses, split and powdered
Rice, broken rice and rice bran
Fresh fish, fresh prawn
Sterilized and other pasteurised milk
Milk powder
Milk for the use of infants and invalids
Chili
Saffron
Ginger
Fish paste
Ripe tamarind
National flag
Beads
Rulers, erasers, and sharpeners
Fuel sticks
Coconut oil
Eggs

Commercial tax exemptions
Water melon seeds
Religious clothes
Graphite to make pencils
Condoms
Oil dregs or earth oil

Source: Schedule 1, Commercial Tax Law.

နောက်ဆက်တဲ့ (၁) ကုန်သွယ်မှုအကူအညီနှင့် ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဆက်စပ်သော နည်းပညာဆိုင်ရာအကူအညီပေးအပ်မှု

ခြုံရုံးသပ်ချက်

နိုင်ငံတကာအသိကဲအဝန်းမှ ဆယ်စုနှစ်များစွာကင်းကွာလဲမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံအဖွဲ့ အသိပညာအတတ်ပညာများ၊ ကျမ်းကျင်မှုများ၊ နည်းပညာဆိုင်ရာများနှင့်ကွန်ရက်များအာမြို့မှန် ရရှိဝေမျှနိုင်သည့်၊ အသစ်ပြင်ဆင်မွမ်းမံနိုင်သည့် ပြင်ပမှာဏ္ဍာရေးအထောက်အပွဲနှင့်အကူအညီများအားရရှိနိုင်မှုတွင် အကန့်အသတ်ဖြစ်စေခဲ့သည်။ WTO အပါအဝင် မိတ်ဖက်အနည်းငယ်သာရှိနေခဲ့သော်လည်း ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍမှု ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဆက်စပ်သော နည်းပညာဆိုင်ရာ များအား ငြင်းတိုက ဒြို့ချက်မရှိဆက်လက်အကူအညီပေးခဲ့ကြသည်။ ခြုံကြည့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO က ကမ်းလှမ်းပေးအပ်သော နည်းပညာဆိုင်ရာအကူအညီများနှင့်သင်တန်းမားကို အတော်ကလေးလက်လှမ်းမိရယူနိုင်ခဲ့သော်ဖြား အဖွဲ့၏လုပ်ငန်းများအတွင်း နိုင်ငံအနေဖြင့် အရေးပါ အရာရောက်စွာပါဝင်နိုင်မှုမရှိကြောင်း ထင်ဟပ်နေသည့်အတိုင်း WTO ကိစ္စရပ်များအားကိုင်တွယ် လုပ်ဆောင်ရန် လုံလောက်သည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်းကို စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနအပြင် မတည်ထောင်နိုင်ခဲ့ပေ။ မကြာသေးမိကဖော်ဆောင်ခဲ့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ငြင်း၏ ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒလုပ်ဆောင်ချက်များကို နိုင်ငံတကာစံချိန်စံနှုန်းများနှင့် တန်းညီးပြင်ဆင်ရန်အတွက်သာမက ငြင်းရင်ဆိုင်နေရသော ဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမား ဆိုင်ရာ soft infrastructure နှင့် ရပ်ဝတ္ထုအခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆိုင်ရာ hard infrastructure စိန်ခေါ်မှုအဟန်အတားများကိုရင်ဆိုင်ပြောင်းရန်အတွက်လည်း ပြင်ပမှအကူအညီများအား ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပေါင်းစည်းဆက်သွယ်ခြင်းမူဘောင်မှတစ်ဆင့်အပါအဝင် လက်ခံရရှိနိုင်မည့်အခွင့်အလမ်းကြီးမားစွာရှိနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းမှုကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍ

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် နောက်နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်အတွက် ဦးစားပေးမှုအသစ်များနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အစီအစဉ်များအားချမှတ်လျက် အမျိုးသားဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း (NCDP) (၂၀၁၀-၂၀၁၂) (၂၀၂၀-၂၀၂၁) အား လတ်တလော့ပြုရေးဆွဲလျက်ရှိပါသည်။ ငါးနှစ်ကာလတို့စီမံကိန်းနှင့် ကဏ္ဍအလိုက် စီမံကိန်းများဖြင့် နောက်ဆက်တဲ့ပါဝင်ဆောင်ရွက်သွားမည့် ယင်း NCDP အား ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း အပြီးသတ်ရေးဆွဲကာ လွှတ်တော်ကအတည်ပြုပေးဖို့မျှော်မှန်းထားပါသည်။ စီမံကိန်းရေးဆွဲမှုအား ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ပါဝင်နေသည့် စီမံကိန်းကော်မရှင်၏အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်တာဝန်ယူထားသော အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေးဦးစီးဌာနက ဦးဆောင်ပါသည်။ ကျယ်ကျယ်ပြန်ပြန်၊ အခြေခံမှုရှိကာ အောက်ခြေမှုအထက်သို့ဆွဲးနွေးညီးနှုန်းစေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်ထွန်းလာစေရန်အတွက် စီမံကိန်းရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရေးကော်မတီများကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ဖြူးနယ်၊ ခရိုင်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်း ဒေသကြီးအဆင့်များ၏ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏အဆိုအရ စီမံကိန်းများရေးဆွဲပြင်ဆင် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အခြားဝန်ကြီးဌာနများ၏ပါဝင်ကူညီမှုများရရှိစေရန် အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာနကြေားခံညီးနှုန်းစေသည့် ဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာအချင်းချင်းညီးနှုန်းဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်လည်းရှိနေပါသည်။

နှစ် (၂၀) အမျိုးသားဘက်စုံဖြူးရေးစီမံကိန်း (NCDP) အားအပြီးသတ်ရေးဆွဲနေစဉ် စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာအခြေခံမှုဘောင် (FESR) ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းမြှုလက်ခံကျင့်သုံးခဲ့ရာ ယင်းမှုဘောင်တွင် ကြေားကာလဖြစ်သည့် ၂၀၁၂ ခန့်မှ ၂၀၁၅ ခန့်အတွင်း ဦးစားပေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရမည့် နယ်ပယ် ၁၀ ရပ်အား ချမှတ်ထည့်သွင်းထားသည်။ FESR မှုဘောင်တွင် ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ်ဖြေလျှော့ပေးခြင်း၏အရေးပါမှုအား အလေးပေးထားပါသည်။ မှုဘောင်ထဲတွင် ဖော်ပြထားသည့် ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒဆိုင်ရာအကဗျာ ရည်မှန်းချက်များမှာ (၁) ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ငွေကြေးထောက်ပုံခြင်း၊ ဈေးကွက်ရရှိခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်မှုလျင်မြန် ဈေးမွေးခြင်းတို့အတွက် ဝန်ဆောင်မှ အထောက်အပံ့များတို့တက်ကောင်းမန်လာစေရန်အလေးထားဆောင်ရွက်ခြင်းအပါအဝင် မူလအခြေခံပို့ကုန်များအား တန်ဖိုးမြှုင့်ပို့ကုန်များအဖြစ်တို့မြှုင့်ဆောင်ရွက်စဉ် ပို့ကုန်အမယ်မျိုးစုံ တို့ခဲ့တင်ပို့နိုင်ရေးအတွက် တွန်းအားပေးမြှုင့်တင်ခြင်း၊ (၂) ပို့ကုန်ရရှိပေးပြီး သွင်းကုန်လိုင်စင်အားလျှောက်ထားနေရသည့် ဆက်နှုယ်မှုကိုဖယ်ရှားပေးခြင်းဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်းများအားပေါင်းစည်းစေခြင်း၊ (၃) အာဆီယံ ပေါင်းစည်းဆက်သွယ်ရေး ၂၀၁၂ ရည်မှန်းချက်များဖြစ်သည့် အမျိုးသားပြတ်းတစ်ပေါက်စနစ် (National Single Window) ချမှတ်ခြင်း၊ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍဖြေလျှော့မှုများဆောင်ရွက်ပေးခြင်းနှင့် အကောက်ခွန် မဟုတ်သောအတားအဆီးများဖယ်ရှားပေးခြင်းစသည် ဖြေလျှော့မှုလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ (၄) ကုန်သွယ်ရေး အတားအဆီးများ ဖယ်ရှားရာတွင် ကမ္မားကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့နှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အချင်းချင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြုံးတင်ရာတွင် နိုင်ငံတကာကုန်သည်အသင်းအဖွဲ့များနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် (၅) ပို့ကုန်သွင်းကုန်လုပ်ငန်းများ၏ကုန်ပစ္စည်းအရည်အသေးစစ်ဆေးခြင်းနှင့် အာမခံဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ တို့တက်စေရန် ကြိုးကြပ်မှုစွမ်းရည်အားပို့မို့အားကောင်းစေခြင်းနှင့် စားသုံးသူအကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ အများပြည်သူအထောက်အကူပြုစနစ်သစ်တစ်ရပ်ထူးထောင်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် အဆိပါရည်မှန်းချက်များနှင့်အညီ ကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍစီမံကိန်းတစ်ရပ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအကူအညီအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံဖြူးဖြိုးတို့တက်ရေးမဟာဗျာဗျာအတွက် ငွေကြေးပုံပို့ခြင်း

နိုင်ငံတကာအသိကိုအဝန်းနှင့်ကင်းကွာနေစဉ်ကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ပြင်ပမှုငွေကြေးကူညီထောက်ပုံမှုများမှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိနေခဲ့သည်။ တရားဝင်ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များမရှိသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏ ပြောကြားချက်အရ တရှတ်နိုင်ငံသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံခြားအကူအညီ အပေးဆုံးနှင့်အကြီးဆုံးနိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူဖြစ်လေသည်။ OECD/DAC database မှ ရရှိသော နောက်ဆုံး အချက်အလက်စာရင်းပေါ်များအားဖြစ် တရှတ်နိုင်ငံ၏ကူညီထောက်ပုံမှုများမပါဝင်သော်လည်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တရားဝင်ဖြူးရေးအကူအညီ (ODA) အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၇၆.၁၁ သန်း ရရှိခဲ့ပြီး ယင်းအနက် ၇၄ သန်းမှာ နှစ်ဦးသော်တူ Bilateral ODA မှတစ်ဆင့်ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည် (ယေား။ ၆.၁)။ သို့သော် ဤပမာဏမှာ ၂၀၀၂ ခုနှစ်ရှိရှိခဲ့သည့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၈၁.၉၄ သန်းထက် တို့တက်နေသော်၏ ဒေသတွင်းရှိအခြားဖြူးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယူဉ်မည်ဆိုပါက လူတစ်ဦးက စုစုပေါင်းအသားတင် ODA ခဲ့ဝေရရှိမှုများ (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇.၇၈ ဒေါ်လာနှုန်းဖြင့်) နည်းပါး နေသေးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ODA အထောက်အပံ့အများဆုံးရရှိသောနှစ်မှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖြစ်ပြီး နာဂတ်မှန်းနှင့်ဆက်စပ်ကာ လူသားချင်းကူညီ

ထောက်ပံ့မှုပေးခြင်းနှင့်ကျန်းမာရေးဆောင့်ရောကမှုများအတွက် အများဆုံးရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ အထူးအခွင့်အရေးပေးငွေကြားထောက်ပံ့ခြင်းကိုမှ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်မရရှိခဲ့ပေ။

Table 6.1 Total net ODA disbursement, 2002-11

(US\$ million)

Year	Multilateral	Bilateral	Total Net ODA
2002	129.71	52.23	181.94
2003	125.92	48.02	173.94
2004	112.66	48.61	161.27
2005	110.80	71.83	182.63
2006	130.45	48.27	178.72
2007	157.22	68.29	225.51
2008	470.26	101.09	571.35
2009	274.08	118.16	392.24
2010	242.70	141.76	384.46
2011	274.38	101.73	376.11

Source: OECD/DAC Database.

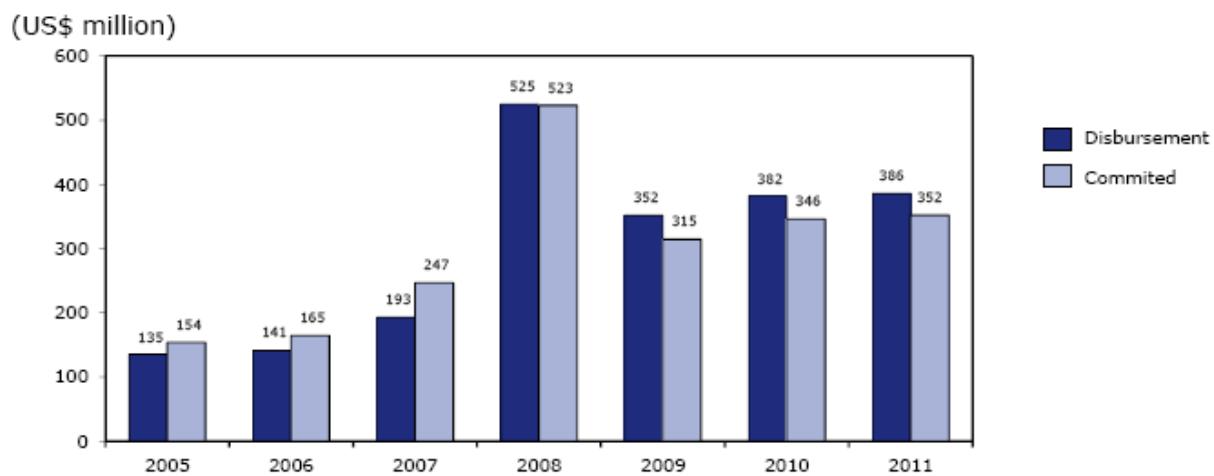
မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မကြာသေးမိကပြပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ အကူအညီရရှိရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ အသိက်အဝန်းနှင့်ဆက်ဆံမှုများမှာ တဖြည်းဖြည်းချင်းပုံးမြန်ဖြစ်လာလျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် နောက်တွင် မြန်မာအစိုးရသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များနှင့်အကူအညီပေးမှုများဆိုင်ရာညီးနှင့်ဆောင်ရွက်ရေး အခြေခံ ပလက်ဖောင်းဖြစ်သည့် ပထမအကြိမ်မြန်မူဖွံ့ဖြိုးရေးဌးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖို့မဲ့ (MDCF) ကိုကျင်းပခဲ့ပြီး ယင်းဖို့မဲ့တွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာထိရောက်စွာဗုံးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေး နေပြည်တော် သဘောတူညီချက် (Nay Pyi Taw Accord) ကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ တာဝန်ရှိသူများ၏ပြောကြားချက်အရ ပရစ်ကြေညာချက် (Paris Declaration) နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာထိရောက်စွာဗုံးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ပူဆ်မိတ်ဖွဲ့ဆောင်ရွက်မှု (Busan Partnership) တို့နှင့်အညီ အကူအညီပေးမှုများပိုမိုထိရောက်မှုရှိစေရန်အတွက် အဆိုပါနေပြည်တော် သဘောတူညီချက်တွင် အခြေခံစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်တာဝန်ခံကတိပြုမှုများအား စီစဉ်ထည့်သွင်းထားကြောင်းသိရသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်များအတွက် ODA ဆိုင်ရာ တရားဝင်စာရင်းအတိအကျ မရှိသေးသော်လည်း အနည်းဆုံး အမေရိကန် ဒေါ်လာသန်း ၄၀၀ မှ ၅၀၀ အထိနှစ်စဉ်တိုးတက်ရရှိမည်ဟု ခန်းမှန်းရပါသည်။^{၁၁} ထို့ပြင် နှစ်နိုင်ငံသာမက နိုင်ငံပေါင်းစုံနှင့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံအလှုပြုရှင်များကလည်း သက်သာသည့်အထူးအတိုးနှစ်းဖြင့် ဈေးငွေမှုပြန်လည် ထုတ်ဈေးလာပြီဖြစ်သည်။^{၁၂} တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အာရုံဖွံ့ဖြိုးရေးသာက်နှင့်ကမ္ဘာဘက်တို့က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျန်းရှိနေသော ပေါင်းစပ်ကြွေးပြီလက်ကျန်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၉၆၀ သန်းကိုလျှော့ပေးရန်သဘောတူညီခဲ့ကြပြီး အာရုံဖွံ့ဖြိုးရေးဘက်က အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၁၂ သန်းနှင့် ကမ္ဘာဘက်က အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၄၀ သန်း အသီးသီးထုတ်ဈေးပေးရန်လည်း ကြညားခဲ့ပါသည်။^{၁၃} ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပရစ်ကလပ်မှုမှုလအချုပ်အခြား အကောင်းပိုင်ပြုရှင်များနှင့်လည်းကော်မြေးဖို့ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုရရှိခဲ့ပြီး ၄၄၈းတို့က မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံပြင်ပကြွေးပြီ ၅၀ ရာခိုင်နှစ်းအား လျှော့ပေးခဲ့ရာ ယင်းပမာဏမှာ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အကုန်ပိုင်းတွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၇၁.၃ ဘီလျှော့ခန့်ရှိပြီး ကျန်းငွေမှုများကို အပိုဆောင်းခွင့်ပြကာလ ၇ နှစ်အပါအဝင် ၁၅၅ နှစ်ဖြင့် ပြန်လည်ပေးဆပ်ရမည်ဖြစ်သည်။^{၁၄}

ပြည်ပအကူအညီအထောက်အပံ့စီမံခန့်ခွဲရေးဗဟိုကော်မတီကို နိုင်ငံတော်အဆင့်အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် နိုင်ငံတော် သမ္မတက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ကာ ကူညီထောက်ပံ့မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ညီးနှင့်ဆောင်ရွက်မှုများပြနိုင်ရေး

အတွက် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ပြည်ပအကူအညီအထောက်အပံ့စီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းကော်မတီသည်
အမျိုးသားစီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအကြံပေးကောင်စီ၏ပုံးကူညီမှုဖြင့် ပြည်ပမှာအကူအညီများ (ထောက်ပုံငွေများ၊
အကူအညီများ၊ နည်းပညာ အထောက်အကူပေးမှုများ) နှင့်သက်ဆိုင်သည် အဆိုပြုချက်များအားစိစစ်အကဲဖြတ်ကာ
ဗဟိုကော်မတီသို့အစီရင်ခံတင်ပြ ပါသည်။ ဗဟိုကော်မတီနှင့်လုပ်ငန်းကော်မတီတို့၏ အတွင်းရေးများအဖြစ်
အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ နိုင်ငံဌားစီးပွားဆက်သွယ်ရေး ဦးစီးဌာနက
တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ဖွဲ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များနှင့်မူဝါဒရေးရာခွေးစွေးနွေးမှုများ၊ ညီးနှင့်
တိုင်ပင်မှုများပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ကဏ္ဍအလိုက် လုပ်ငန်းအစုအစွဲ ၁၅ ခု ဖွဲ့စည်းထားရှိပြီး တစ်ဖွဲ့ချင်းနှင့် အတွက်
အစိုးရာဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်နှစ်ခု နှစ်နိုင်ငံသောတူညီချက်ယူထားသည့်တစ်ဖွဲ့၊
နိုင်ငံစုံသောတူညီချက်ယူထားသည့်တစ်ဖွဲ့) စီတို့ကည်းနှင့်ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။ အထူးသက်သာသည့်
အတိုးနှင့် အတွက်ခွင့်ပြုချကပေးရေးမှာ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးဌာန၏ တာဝန်ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်သွယ်ရေးနယ်ပယ်တွင် အထူးသဖြင့် ကုန်သွယ်ရေးနှင့်စီးပွားရေးပိတ်ဆိုမှုများမှကင်းလွတ်ပြီးနောက် ကမ္မာလုံး ဆိုင်ရာစီးပွားရေးသို့ပြန်လည်ပေါင်းစည်းပါဝင်နိုင်ရေး မြန်မာနိုင်ငံ၏ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများအပေါ် နိုင်ငံစုရော၊ နှစ်နိုင်ငံဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများကပ်ပိုးကူညီသွားရန် ကတိပြထားကြပါသည်။ OECD အချက်အလက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပေးအပ်မည့် ကုန်သွယ်ရေဆိုင်ရာအကူအညီမှာ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၃၈၆ သန်းပေးအပ်ရန် ကတိကဝဝတ်ပြထားသော်လည်း ၃၅၂ သန်းသာရရှုပြီး (ပုံ။ ၆.၁) ထိုကိန်းကဏ္ဍာန်းများအနေဖြင့် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်များတွင် သိသိသာသာတိုးလာလိမ့်မည်ဟု မျှော်မှန်းရသည်။ ထို့ပြင် ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများစွာတို့က ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ယင်းနှင့်ပတ်သက်သော အကူအညီအထောက်အပါများကို ပေးအပ်လျက်ရှိသည် (ဓာတ်။ ၆.၂)။ သို့သော် အဆိုပါအကူအညီပေးရေး စီမံကိန်းအတော်များများမှာ စတင် အကောင်အထည်ဖော်နေသည့်အဆင့် သို့မဟုတ် စီမံကိန်းရေးဆွဲဆဲ အဆင့်တွင်သာရှိပါသေးသည်။ မြန်မာအစိုးရ၏ ပြပြင်ပြောင်းလဲရေးအစီအစဉ်ကိုထောက်ခံရမည်ဖြစ်ရာ ယင်းအစီအစဉ်တွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍ၊ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ ပြပြင်ပြောင်းလဲမှာ၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ရေလုပ်ငန်းစသည်ဖြင့် နယ်ပယ်များစွာပါဝင်လျက်ရှိသည်။ အကူအညီပေးသည့်ပုံစံများတွင် မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာအထောက်အကူပြုအကြံ့ဗောက်ပေးမှုများ၊ ဝန်ထမ်းများအတွက် သင်တန်းများနှင့် ကာလတို့၊ ကာလရှည်စီမံကိန်းများပါဝင်ပါသည်။ ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အလှော်ရှင်များ၏ညီးနှင့်ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် ကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်း ကော်မတီတစ်ရပ်ထူးထောင်ရန် အစိုးရအနေဖြင့်ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ယင်းသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပေါင်းစည်းဆက်သွယ်မှုအစီအစဉ် (EIF) ဆိုင်ရာတိုးတက်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် ပိုမိုကျစ်လစ်နိုင်မှုလာမည်ဖြစ်သည်။

Chart 6.1 Total aid-for-trade commitments and disbursements, 2005-11

Source: OECD QWIDS Database.

Table 6.2 Overview of aid-for-trade programmes of main donors

Donor	Programme/ Strategy	Focus Areas	Link
Asian Development Bank (ADB)	Interim Country Partnership Strategy for FY 2012-14	- Building human resources and capacities (capacity building in ministries in core areas of ADB involvement, and education) - Promoting an enabling economic environment (macroeconomic and fiscal management; and trade, investment, financial sector reform); - Creating access and connectivity (rural livelihoods and infrastructure development, especially energy and transport)	http://www.adb.org/sites/default/files/icps-mya-2012-2014.pdf
International Trade Centre (ITC)	Development of a National Export Strategy of Myanmar	Will include an overarching national policy for export development, as well as individual sector and functional strategies, developed on the basis of a series of diagnostics and strategic planning exercises to identify various policies, institutional, and the enterprise level issues affecting sectors	Information provided by ITC
OECD	Investment Policy Review	Will help the Government to assess its economic and investment policies and identify priorities for further reform	http://www.oecd.org/countries/Myanmar/investmentpolicyreforminmyanmar.htm
	Multidimensional country review of Myanmar	- Joint OECD/ESCAP report addressing key issues facing Myanmar, such as supply-side capacity building, industrialization, SME development, legal and regulatory reforms, and administrative reforms	http://www.oecd.org/countries/myanmar/myanmar.htm
UN Agencies	UN Inter-Agency Cluster of Trade and Productive Capacity	Coordinated by UNCTAD; provides an integrated vision encompassing macroeconomic and sectoral levels, as well as regional and global trade dimensions. First mission was in February 2013	Information provided by UNCTAD

Donor	Programme/ Strategy	Focus Areas	Link
UN Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP)	Trade and Investment Capacity Building Programme 2013-14	- Strengthening the Trade Training Institute - SME law and Industrial Development Plan - OECD Multidimensional Review	Information provided by ESCAP
UNIDO	Various projects	- Strengthening the National Quality Infrastructure for Trade - Strengthening the legal and industrial metrology institutions for consumer protection and market access - Initiating a country-wide laboratory accreditation programme for food safety and reduction in technical barriers to trade - Strengthening the food safety framework and law - Strengthening private standards-certification capacity	UN Cluster Joint Matrix
World Bank	Interim Strategy Note for FY 2013/14	- Public financial management to transparently link budgets to development priorities - Regulatory reform to provide access to finance for microfinance borrowers and SMEs - Private sector development to promote broad-based economic growth and job creation - Myanmar Reengagement and Reform Support Credit (US\$440 million) supports critical reforms in macroeconomic stability, financial management and investment climate	http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2012/10/12/000386194_20121012024925/Rendered/PDF/724580ISN01DA00Official0Use0Only090.pdf
DFID	Various projects	Include the Business Innovation Facility project and the Investment Climate Assessment	http://projects.dfid.gov.uk/Default.aspx?countrySelect=BU-Burma
European Union	Various projects	Includes a €10 million TRTA project, covering SPS, customs, etc.	
GIZ	Various projects	Includes private sector development, financial sector development, and strengthening the technical vocational education and training system	http://www.giz.de/themen/en/37983.htm
JICA	Various projects	Includes infrastructure (Yangon Port and Main Inland Water Transport), ICT, agriculture and rural development and fisheries	http://www.jica.go.jp/myanmar/english/activities/index.html
KOICA	Various projects	Includes infrastructure (road network) and ICT	
USAID	Various projects	Includes a Food Security/Agriculture Diagnostic to expand the knowledge-base of food-security-related issues to better equip the country over the long term	www.usaid.gov/burma

Source: Various sources.

မြန်မာနိုင်ငံသည် EIF အစီအစဉ်ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖြော်လတွင်စတင်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ မိတ်ဆက်အလုပ်ရုံးနေ့များများကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖူလိုင်လ၊ ဧပြီလများတွင်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး စူးစမ်းဖော်ထုတ်မှုရှိသည့်ကုန်သွယ်မှုပေါင်းစည်းခြင်းဆိုင်ရာလေ့လာမှု (DTIS) အတွက်ပြင်ဆင်ခြင်းကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင်စတင်ရန် စီစဉ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ DTIS နှင့် ယင်း၏ပူးတွဲပါလုပ်ငန်းစဉ်ပေါ်လေားသည် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အကူအညီများပိုမိုပေးအပ်နိုင်ရန်ရည်ရွယ်လျက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ဆက်စပ်နေသည်

ကျယ်ပြန်လသောစိန်ခေါ်မှုများနှင့်အဟန်အတား များအားဖော်ထဲတ်ပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ EIF အစီအစဉ်ကို လက်ရှိကုန်သွယ်ရေးနှင့်ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ကန်ဥုံးလုပ်ဆောင်မှုများအတွက် အလှူရှင်များနှင့် ညီးနှင့် ဆောင်ရွက်ရာတွင် လွယ်ကူချောမွေးစေရန်မြော်လင့်ထားပြီး UNCTAD ကည်းနှီးဆောင်ရွက်ပေးသည့် UN Inter-Agency Cluster on Trade and Productive Capacity အောက်ရှိ ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းများ၏လက်တွဲဆောင်ရွက်နိုင်မှုများအပေါ်တွင် အခြေခံတည်ဆောက်ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် EIF အစီအစဉ်အောက်တွင် Tier 1 (နိုင်ငံအဆင့်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများကိုပုံစံးခြင်း) နှင့် Tier 2 (DTIS က ဖော်ထဲတ်သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း ဦးစားပေးနယ်ပယ်များအတွင်း ကုန်သွယ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သောစွမ်းရည်၊ ထဲတ်လုပ်ရောင်းချေရေးဘက်ဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်များအတွက် အသေးစား ငွေကြားဆောက်ပုံသည့်စီမံကိန်းများဆောင်ရွက်ခြင်း) တို့ကို ဆက်သွယ်ဝင်ရောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

ကမာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့(WTO) ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဆက်စပ်သောနည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီများ

လတ်တလောကာလအထိ

WTO

၏နည်းပညာဆိုင်ရာအကူအညီပေးအပ်မှုများအပေါ်အကဲဖြတ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO က ပေးအပ်သည့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာနည်းပညာအကူအညီများ၊ သင်တန်းများသို့ အမြဲလိုလိုဖိတ်ကြားကမ်းလှမ်းခံရပြီး ပါဝင်တက်ရောက်လေ့ရှိသည် (ယေား။ ၆.၃)။ ITTC စာရင်းအင်း အချက်အလက်များအရ ၁၉၉၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အထိ ရှိနိုးလိုင်လအထိ ဂျီနီးဗြာမြို့နှင့်အေသာအတွင်းပြုလုပ်ခဲ့သော သင်တန်းအစီအစဉ်စုစုပေါင်း ၁၂၂ ခုသို့ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် သင်တန်းသား ၁၇၂ ဦးအား စေလွှတ်တက်ရောက်စေခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၀၅ ခုနှစ်ကတည်းကဖွင့်လှစ်ခဲ့သည့် အင်တာန်ကုန်မှုသင်တန်း တက်ရောက်ဖြေဆိုရသော e-learning module အမျိုးမျိုးတို့မှတဆင့် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်း ၂၇၀ ဦးတို့ကို တက်ရောက် လေ့ကျင့်စေခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ယင်းအရေအတွက်မှာ အဖွဲ့ဝင် LDC နိုင်ငံများထဲ့ အီလက်ထရောနစ်အခြေခံသင်ကြားမှုများအားတက်ရောက်ခြင်း/ပြီးဆုံးခြင်းအမြင့်ဆုံးနှုန်းထားဖြစ်ပြီး WTO ဆိုင်ရာကိစ္စရုပ်များကိုလိုက်ပါဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဝန်ထမ်းများအားအောင်ဆပြတ်လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရေး မဟာဗုဒ္ဓဘာအားအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အခြေခံကောင်းများရရှိဖော်သည်။ အခြားအရာထမ်းနှစ်ဦးမှာလည်း ဂျီနီးဗြာမြို့နှင့် အလုပ်သင်တာဝန်ထမ်းဆောင်မှုအစဉ်ကိုပြီးဆုံးခဲ့ကြပါသည်။

Table 6.3 WTO technical assistance activities, 1995–2013 (end-July)

Activity Type	Number of activities	Number of participants
Introduction Course	10	12 (2)
Regular/Regional Trade Policy Course	18	18(1)
Advanced Trade Policy Course	3	3 (0)
Regional seminar/workshop/training	68	107 (29)
Thematic/Specialized Course	9	9 (3)
Global Seminar/Workshop	24	24 (7)
Distance Learning	73	279 (87)
Internships	2	2
TOTAL	207	454 (129)

Note: The number in parenthesis indicates the number of non-Commerce officials.

Source: Institute of Training and Technical Co-operation Database.
(<http://wtotrtt/Reports/ReportCountryPeriod.aspx>).

မန်မာနိုင်ငံသည် ယေဘုဒ္ဒားဖြင့် WTO က ပေးအပ်သောသင်တန်းအခွင့်အလမ်း တက်ရောက်ရယူနိုင်သည့် နှစ်ဦးထားမြင့်မားသောနိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း စီးပွားရေးနှင့်ကုံးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနမဟုတ်သော အခြား ဝန်ကြီးဌာနဝန်ထမ်းများ၏တက်ရောက်မှုမှာအလွန်နည်းပါးနေပါသည် (ယင်းမှာ ကမ္မာလုံးဆိုင်ရာနှင့်အသုတေသနများအတွက်တွေ့သင်ကြားပေးသည့်သင်တန်းများနှင့် နည်းပညာအကူအညီပေးသောအစီအစဉ်များ၏၁၃ ရာခိုင်နှစ်ဦးကိုသာတက်ရောက်ထားခြင်းအားဆိုလိုသည်)။ သို့သော အဆိုပါသင်တန်းများထက်စာလျင် e-learning သင်တန်းများသို့မူ အခြားဝန်ကြီးဌာနများမှသင်တန်းသားများပိုမိုများပြားစွာတက်ရောက်ခဲ့ရာ သင်တန်းသားများ၏၃၀ ရာခိုင်နှစ်ဦးကျော်အထိရှိနေပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့တက်ရောက်သူများမှာ အထူးသဖြင့် အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဝန်ကြီးဌာန၊ သို့စွာနှင့်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာန၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနတို့မှဖြစ်ကြပြီး တက်ရောက်ခဲ့သူများ၏တစ်ဝက်ကျော်မှာ TRIPS၊ TBT နှင့် SPS ဘာသာရပ်များအတွက်ဖြစ်သည် (ယေား။ ၆.၄)။ မြန်မာနိုင်ငံသည် သင်တန်းသားအများအပြားလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးနိုင်သည့် နိုင်ငံအဆင့်လုပ်ငန်းအစီအစဉ်သင်တန်းများ လက်ခံကျင်းပပေးရသောအခွင့်အလမ်းကို အပြည့်အဝ ရယူနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ၁၉၉၅ ခုနှစ်ကတည်းက နိုင်ငံတော်အဆင့်အလုပ်ရုံးနေ့ဗြီးဖွံ့ဖြိုးစွာပေါင်း (၁၀) ကြိမ်သာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ရာ the WTO and the MTS ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ DDA Negotiations ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၆ ခုနှစ်၊ WTO Notifications ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ Trade in Services ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၁၉၉၈ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ TRIPS ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ Textiles and Clothing ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ Trade Facilitation ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ Rules of Origin ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၂၀၀၇ ခုနှစ်တို့ဖြစ်ကြပြီး WTO Reference Center တည်ထောင်ခြင်း၊ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းအမျိုးအစား (၄) မျိုး တို့ကိုလည်း ၁၉၉၈၊ ၂၀၀၃၊ ၂၀၀၇ နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်များတွင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။^၃

Table 6.4 Selected WTO activities by topic (including via E-learning), 1995–2013 (end-July)

Topic/Theme	Number of activities	Number of participants (E-Learning)
TOTAL	208	457 (279)
Agriculture	1	1
Customs valuation	-	-
Dispute settlement	3	3
Government procurement	4	8
NAMA	12	36 (19)
Negotiation issues	5	6
Regional trade agreements	4	4
Rules	9	18 (16)
Sanitary and phytosanitary measures	9	21 (14)
Technical barriers to trade	17	40 (27)
Trade and development	7	13 (8)
Trade and environment	9	24 (15)
Trade and investment	-	-
Trade facilitation	10	12
Trade in services	10	27 (23)
Trade negotiation techniques	5	8
Trade-related intellectual property rights	18	67 (54)
Competition policy	2	2
IT/WTO reference centre	2	2

Source: Institute of Training and Technical Cooperation Database.

ခြုံသုံးသပ်ရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO နှင့်သက်ဆိုင်သောကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်များတည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် ရရှိလာသောသင်တန်းအခွင့်အလမ်းများကို စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနအပြင် ထိရောက်စွာအကျိုးရှိရှိအသုံးပြုနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။⁷ ယင်းဝန်ကြီးဌာနအတွင်းဦးပိုင်လျှင် WTO ၏လုပ်ငန်းသဘောတရားများနှင့်ပတ်သက်သည့် အသိပညာ ကျမ်းကျင်မှုများအကန်းအသတ်ဖြင့်သာရှိနေသေးရာ ၁၉၄၈ ခုနှစ်ကတည်းက GATT သဘောတူစာချုပ်အား လက်မတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် WTO ၏ ကာလရှည်မှုလအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်နေသော်လည်း ယင်းအဖွဲ့၏ကိစ္စရပ်များအတွင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ရာတွင်မှ အလွန်ပိုင်နည်းပါးနေသေးကြောင်း ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်နေပါသည်။ WTO သို့ အသိပေးအကြောင်းကြားချက်များမှာလည်း အလွန်ပိုင်နည်းပါးနေသလို ယင်းတို့အတော်များများမှာလည်း အချိန်အားဖြင့် ကြောမြှင့်နေခဲ့ပြီးဖြစ်သည် (အခန်း ၂၅၁၁ ကို ကြည့်ပါ)။ WTO တွင်မြန်မာနိုင်ငံ၏ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုအတွက် နောက်ထပ်ဟန့်တားနေသည့်အချက်မှာ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် လက်ရှိကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်နေသည်အချိန်အထိအောင် ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ညီညွှေးဆောင်ရွက်ပေးမည့် နိုင်ငံအဆင့်ယန်ရားတစ်ရပ် မရှိခြင်းဖြစ်သလို ဝန်ကြီးဌာနနှစ်ခုဖြင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာညီညွှေးအကောင်အထည်ဖော်သည် အာဏာဂိုင်များ ကွဲပြားနေခြင်းကြောင့်လည်းဖြစ်သည် (ဆိုလိုသည်မှာ WTO အတွက် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ASEAN အတွက် အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဝန်ကြီးဌာနဟူ၍ ဖြစ်နေခြင်းဖြစ်သည်)။ ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒဆိုင်ရာအခြေခံမှုဆောင်နှင့်ယင်း၏ရည်ရွယ်ချက်များအား ကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍအတွက်မြတ်နိုင်းသစ်အတွင်းသို့ရေးဆွဲထည့်သွင်းပြီးပါက ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍပါဝင်စေခြင်းအပြင် မိမိနိုင်ငံနှင့် သက်ဆိုင်သောကုန်သွယ်ရေးအစီအစဉ်များကြောင့်ရရှိလာမည့် အကျိုးကျေးဇူးများအပါအဝင် ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်ရာသည် သဘောသဘာဝများပါရှိစေမည့် ဘက်စုံလွှေကျင့်သင်တန်းပို့ချရေးမဟာ့သူ့ဟာတ်ရပ်ဖော်ထုတ်ရန်လည်းအရေးကြီးပါသည်။

နည်းပညာဆိုင်ရာအကူအညီပေးအပ်မှုများနှင့်

စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်းလိုအပ်ချက်များ အပေါ်အကဲဖြတ်ခြင်း

ဆယ်စုနှစ်များစွာ မြန်မာနိုင်ငံ၏အထိုးကျိုးဆန်ဆန်နေထိုင်ခဲ့မှုသည် ဒေသဆိုင်ရာမိတ်ဖက်နိုင်ငံအနည်းငယ်နှင့် WTO က ပေးအပ်သည့် ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဆက်စပ်သောနည်းပညာအကူအညီများ၊ အခြားသောအကူအညီ အချို့မှုလွှဲ၍ နိုင်ငံတကာအသုက်အဝန်းအတွင်းရှိ အခြားသော LDC နိုင်ငံများရရှိဖြစ်သော ယင်းကဲ့သို့ အကူအညီများကို အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိစေခဲ့သည်။ နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကို ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အဖြစ်သို့ ဖွင့်ပေးခဲ့သော်လည်း ကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးစနစ်အတွင်းသို့ဆက်သွယ်ဝင်ရောက်နိုင်ရေး မိမိ၏ ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်မိဖို့အတွက်မှ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအကူအညီနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်အများအပြားရှိနေပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် အမျိုးမျိုးသောစိန်ခေါ်မှုများနှင့် အဟန့်အတားများအားရင်ဆိုင်နေရသည့် အပြင် WTO နှင့်မသက်ဆိုင်သောနယ်နိမိတ်ပြင်ပမှ နည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီလိုအပ်ချက်များစွာတို့လည်းကျွန်ရှိနေသေးကြောင်း တာဝန်ရှိသွေးကပြာကြားကြသည် (ယေား။ ၆၅)။ မြန်မာနိုင်ငံရင်ဆိုင်နေရသော အခိုကျေသည့်အဟန့်အတားစိန်ခေါ်မှုများမှာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်နေရာ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် (၁) ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ (၂) မှဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာအခြေခံမှုဆောင်များ၊ (၃) အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာများ၊ ၁ (၄) လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်များနှင့် (၅) အခြေခံအဆောက်အအုပ်းထိုပ်ဖြစ်ကြသည်။ စီးပွားရေးစနစ်အား ယနေ့ခေတ်နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများ၊ လုပ်ကိုင်မှုများနှင့်လိုက်လျော့ညီထွေဖြစ်စေရန်အတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာကြောအောင် မတို့မထိဘဲထားခဲ့သည့် (အချို့သော ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဆိုလျင် နှစ်ပေါင်းရာနှင့်ချို့ကြာမြင့်နေပြီဖြစ်) လက်ရှိစနစ်အများစုကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးရန် သို့မဟုတ် အသစ်ပြင်ဆင်ပေးရန်လိုအပ်နေပါသည်။

Table 6.5 Main challenges/constraints and technical assistance needs of various ministries

Ministry	Main challenges/constraints	Trade-related technical assistance and capacity building needs
Ministry of Agriculture and Irrigation (Department of Agricultural Planning and Department of Agriculture)	<ul style="list-style-type: none"> - Limited knowledge and understanding of WTO Agreements on Agriculture and SPS, including implementation - Lack of technical staff - Lack of capacity for quality control 	<ul style="list-style-type: none"> - Seminar on WTO Agreements - Training on identification of plant pests and diseases, plant inspection, diagnostic methodology, and quarantine techniques - Capacity building on Good Agriculture Practice (GAP) - Upgrading of plant quarantine laboratory facilities, including in border area entry points
Ministry of Commerce	<ul style="list-style-type: none"> - Weak Institutional structure and insufficient technical staff to deal with all aspects of WTO issues as a focal ministry 	<ul style="list-style-type: none"> - General capacity building on WTO related issues - Preparation of a comprehensive trade policy consistent with WTO obligations - Awareness seminar on competition and consumer protection issues
Ministry of Environmental Conservation and Forestry (Myanmar Timber Enterprise)	<ul style="list-style-type: none"> - Insufficient knowledge of standardization of timber-related products 	<ul style="list-style-type: none"> - Workshop on international trade on timber-related products, including standardization, legality, dispute settlement - Market information on timber trade
Ministry of Finance (Customs Department)	<ul style="list-style-type: none"> - Difficulties checking technical specification of exporting and importing goods 	<ul style="list-style-type: none"> - Understanding of the WTO Agreements and DDA negotiations - Laboratory technical course - International auditing practices - International commercial and practice and supply chains management
Ministry of Health (Food and Drug Administration)	<ul style="list-style-type: none"> - Inadequate infrastructure for quality-control and testing 	<ul style="list-style-type: none"> - Development of on-line application and certification system
Ministry of Industry (Department of Textile Industries)	<ul style="list-style-type: none"> - Lack of capital and technology in cotton plantation and textile production - Lack of market information - Lack of export marketing strategies - Poor knowledge of trade facilitation 	<ul style="list-style-type: none"> - Seminar on WTO notifications - Awareness seminar on textile trading - Capacity-building for export marketing strategies - Establishment of a Market Information Centre
Ministry of Livestock, Fisheries and Rural Development	<ul style="list-style-type: none"> - Lack of adequate infrastructure for SPS certification - Lack of competence of inspectors and laboratory personnel - Lack of laboratory testing equipment - Lack of appropriate technical regulations for fish exports 	<ul style="list-style-type: none"> - Capacity-building to implement quality management systems such as GAP/GMP/HACCP in supply chain of fishing vessels, landing sites, ice plants, processing establishments, feed plants - Upgrading of disease diagnosis laboratory for monitoring aquaculture farms

Ministry	Main challenges/constraints	Trade-related technical assistance and capacity building needs
Ministry of National Planning and Economic Development (Project Appraisal and Progress Reporting Department)	- Lack of experience in privatization and private sector development	- Experience-sharing on regulation, framework and competition policy for privatization - Training in international practice and methods of valuation and appraisal of tangible and intangible assets - Training/upgrading on cost-benefit analysis and impact assessment of investment projects
Ministry of Science and Technology	- Formulation of new IP laws in line with TRIPS - Formulation of a National IP Policy and Strategy in line with national development policy - Lack of skilful human resource	- Institutional capacity building - Special training course on IP-related Agreements
Ministry of Transport (Department of Civil Aviation)	- Lack of knowledge of air transport regulations for policy-making - Lack of a comprehensive policy or strategy for air transportation sector	- Workshop on GATS scheduling of air transport services - Training and experience-sharing on air transport regulation

Source: Information provided by the authorities of Myanmar.

မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO နှင့် အခြားသောကုန်သွယ်ရေးအစီအစဉ်များ၏ မိမိပါဝင်နိုင်မှုအပေါ် လမ်းညွှန်မှုပေးနိုင်မည့် ဘက်စုံကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒအခြေခံမှုဘောင်တစ်ရပ် မရှိသေးဘဲဖြစ်နေသည်။ အမျိုးမျိုးသော ကုန်သွယ်ရေးသောတူစာခပ်များအားညီနှင့်ခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းစသည့်စီမံခန့်ခွဲများအပါအဝင် ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒရေးဆွဲခြင်းမှာ မတူညီသောဝန်ကြီးဌာနများအကြား အပိုင်းပိုင်းအစိတ်စိတ် ကွဲပြားနေသောကြား မှုဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာများတွင် မလိုအပ်ဘဲထပ်နေခြင်း သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဖြစ်နေခြင်းစသည့်ပြဿနာများရှိနေရာ အဆိပါဝန်ကြီးဌာနများ၏ ထက်မြေက်ထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုကို လျော့ကျေပေါ်ပေါ်သည်။ အဖွဲ့အစည်းများအဆင့်တွင်လည်း WTO ၏ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် ပုံမှန်ဖို့ရမ်းတစ်ခုအဖြစ်ဆွေးနွေးနိုင်ရန်အတွက် ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒဆန်းစစ်ခြင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားသော WTO ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်အဆင့်ဝန်ကြီးဌာနအချင်းချင်း ဆက်သွယ်ရေးကော်မတီကို တရားဝင်ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးရန် လိုအပ်နေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် EIF သို့မဟုတ် ASEAN အောက်တွင် နောက်ထပ်အလားတူကော်မတီတစ်ခုရှိနေပါက WTO ၏ မြန်မာနိုင်ငံပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအပေါ် အခွင့်အာဏာတစ်ရပ်အဖြစ်ထပ်တိုးပေးခြင်း သို့မဟုတ် ကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တွင်သည့်သွင်းခြား ပြုလုပ်နိုင်သည်။

WTO ၏နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအကျိုးဆိုင်ရာအညီပေးခြင်းနှင့်လေ့ကျင်သင်ကြားပေးခြင်းတို့တွင် အဓိကအလေးပေးခြင်း ခံရသည် ဝန်ထမ်းသင်တန်းများပေးရန်လိုအပ်ချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ WTO သော့ဘောတူစာချုပ်များနှင့် သက်ဆိုင်သောနယ်ပယ်အားလုံးတို့တွင် အထွေထွေနှင့်အထူးပြေားသာရပ်အလိုက် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများနှင့် နှီးနောဖလှယ်ပွဲများကို မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်ဆက်လက်လိုအပ်နေသေးသည်ဟု တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များက စဉ်းစားမြိုက်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် စိုက်ပျိုးရေး၊ SPS၊ TBT စသည့်တို့နှင့်တို့က်ရိုက်သက်ဆိုင်နေသော အစီကဝန်ကြီးဌာနများအနေဖြင့် အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအပါအဝင် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ သော့ဘောတူညီချက်များအပေါ် အလေးထားလိုက်နာအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေမှန်င့်အတူ ယင်းတို့ကို ပိုမိုလိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများနှင့်အဓိကသက်ဆိုင်သောဝန်ကြီးဌာနများဖြစ်ကြသည့် ဘဏ္ဍာရေး၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ ပို့ဆောင်ရေးနှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနတို့သည် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍများအလိုက် ကတိပြုတာဝန်ခံမှုများအပေါ်အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းအပြင် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော တရားဥပဒေပိုင်းပြုပြင်

ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အညီ WTO လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်စည်းကမ်းများအား ပိုမိုသိရှိနားလည်ကာ အသုံးချဖိုင်ရန်လိုအပ်နေသည်။ တို့တောင်းသောအချိန်ကာလအတွင်း နိုင်ငံဝန်ထမ်းများစွာတို့ကိုလေ့ကျင့်သင်တန်း ပေးရေးဟူသော မြန်မာနိုင်ငံ၏လိုအပ်ချက်အားပြည့်ဖိစေရာတွင် နိုင်ငံတော်အဆင့်အလုပ်ရုံးဆွေးနွေးပွဲများ သည်လည်း အနာဂတ်ကာလသင်တန်းပို့ချခြင်းများအတွက် သင့်လျော်သောပုံစံတစ်ရပ်ဖြစ်ဖွယ်ရာရှိသည်။

တစ်ကဗ္ဗာလုံးဆိုင်ရာနှင့်ဒေသဆိုင်ရာလက်တွေအနီးကပ်လေ့လာသင်ယူမှုများအတွက်ဆိုပါက စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနကိုယ်စားပြုဝန်ထမ်းများ၏တက်ရောက်မှု မြင့်မားပြီးဖြစ်သောကြောင့် ယင်းဝန်ကြီးဌာနမှုမဟုတ်သောဝန်ထမ်းများအား အမည်စာရင်းသွင်းတက်ရောက်ခွင့်ပြရန် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။ သို့သော် အနာဂတ်ကာလ WTO အလုပ်ရုံးဆွေးနွေးပွဲများနှင့်နှီးနှောဖလှယ်ပွဲများကျင်းပပြုလုပ်ရာတွင် WTO သဘောတူစာချပ်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံပါဝင်နေသည့် နှစ်နိုင်ငံဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု သဘောတူစာချပ်များအကြားရှိနာက်နှုန်းမှုများအပေါ် ပိုမိုအလေးပေးအာရုံစိုက်ရန်အရေးကြီးရာ အဆိုပါလုပ်ဆောင်မှုများအကြား အကျိုးရလဒ်ပိုမိုရိုင်မာစေရန်နှင့်ညီးညွှတ်ပြုပြစ်မှုရှိစေရန်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေခံအဆောက်အအုံလိုအပ်ချက်များအတွက်ဆိုပါက DTIS ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ပြီးစီးသည့်အခါ EIF အစီအစဉ်အကြောင်းအရာနှင့်တက္က ရှင်းလင်းတိကျသည့်ဘက်စုံအဖြေရှာဆန်းစစ်မှုတစ်ရပ် ပြီးစီးထွက်ပေါ်လာမည်ဟုမျှော်လင့်ရပါသည်။

Endnotes

- ၁။ ဤအပိုင်းအား ပထမအကြောင်းကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒဆန်းစစ်ခြင်း၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ကုန်သွယ်ရေးအကူအညီနှင့် ယင်းနှင့် ဆက်စပ်သည့်နည်းပညာအကူအညီပေးရေးဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏လိုအပ်ချက်များအပေါ်လေ့လာအကဲဖြတ်ပေးရန် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏တောင်းဆိုချက်အရ လေကျင်သင်ကြားရေးနှင့်နည်းပညားပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဌာန (ITTC) က ပြုစီးစဉ်ပေးပါသည်။
- ၂။ FESR 2012-15 ထဲတွင်သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည့် အဓိကြီးစားပေးနယ်ပယ်ဆယ်ခုမှာ (၁) ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အစွမ်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ (၂) ငွေရေးကြေားရေးဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ (၃) ကုန်သွယ်ရေးနှင့်ရှင်းနှုံးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဖြေလျှော့ပေးမှုများ (၄) ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (၅) ကျွန်းမာရေးနှင့်ပညာရေးကဏ္ဍ (၆) ကောင်းမွန်စိတ်ချုပ်သည့်လုံခြုံရေးနှင့်စိုက်ပိုးရေးကဏ္ဍ (၇) စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့်ပွင့်လင်းမြှင့်သာမှုရှိရေး (၈) မိဘိုင်းဖုန်းနှင့်အင်တာနှုန်းများ (၉) အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍနှင့် (၁၀) ထိရောက်ထက်မြောက်စွမ်းရည်တက်သည့်အစိုးရဖြစ်ရေးစသည်တို့ဖြစ်သည်။
- ၃။ EIU "Myanmar economy: Donors promise to ramp up aid and lending", 25 January 2013. Viewed at http://www.eiu.com/index.asp?layout=VWArticleVW3&article_id=1970081581®ion_id=1510000351&country_id=1080000308&refm=vwCtry&page_title=Latest+analysis.
- ၄။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် ကြေးမြှုပြန်ဆပ်ရန်ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။
- ၅။ ပဲရရစကာလပ်၏ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၂၈ ရက်သတင်းထုတ်ပြန်ချက်။ <http://www.clubdeparis.org/sections/actualites/myanmar-20130128/viewLanguage/en> ၌ကြည့်ပါ။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၁ ရက်နေ့တွင် ပဲရရစကာလပ်မြှုပြန်မှုများ သို့ပေးရန်ကြေးမြှုပြန်မှု ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၀၁၃ ဘီလျှော့ခန်းရှိပါသည်။ အစဉ်းအဝေးအတွင်း နော်ဝေးနိုင်ငံက ကြေးမြှုပြု အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၃၄ သန်းအား သက်ညာခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ဂျပန်နိုင်ငံကလည်း ကြေးမြှုပြု အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၁၇၄ ဘီလျှော့အားလျော်ပေးကြောင်း ၂၀၁၃ ခုနှစ်မေလတွင်ကြညာခဲ့သည်။

၆။ LDC နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် WTO Secretariat ထံမှ နှစ်စဉ် နိုင်ငံတော်အဆင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီသုံးခုတောင်းဆိုင်ခွင့်ရရှိထားသည်။

၇။ မြန်မာနိုင်ငံမှသင်တန်းသားများ၏ အက်လိပ်သာသာကျမှုလုံလောက်လောက်မျိုးခြင်းမှာ သင်တန်းပို့ချမှုများအတွင်းအနှစ်သာရဲ ပြည့်ဝစာလေ့လာသင်ယူမှုများအတွက် အဟန့်အတားတစ်ခုဖြစ်ဖော်ပါသည်။

အပိုင်း (၁)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစီရင်ခံစာ

ခြုံငံ သုံးသပ်ချက်

မကြာသေးမီအချိန် ၂၀၁၁ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံသည် အပယ်ခံနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ဖော်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကျင်းပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်းခြောင်သည့်အရပ်သားအစိုးရအဖွဲ့က ၂၀၁၁ ခုနှစ်မတ်လမှစတင်တာဝန်ယူချိန်ကစပြီး အဆိုပါအမြင်ပြောင်းလဲမှု၏ ပထမအဆင့်အား စတင်လုပ်ဆောင်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့်ပြပြင်ပြောင်းလဲမှု၏ အရေးပါပုံကို အမျိုးသားပြန်လည်ရင်ကြားစွဲ သင့်မြတ်ရေးနှင့်ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်မှု တည်ဆောက်ရေးတို့နှင့်ထပ်တူ အလေးထားကြောင်းပြောကြားသွားခဲ့သည်။ ဤကသို့ပြပြင်ပြောင်းလဲမှုများစတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး တစ်နှစ်အကြာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မေလတွင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်းက ဒုတိယအဆင့်ပြပြင် ပြောင်းလဲမှုများဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာပြပြင်ပြောင်းလဲမှုကိုကြညာခဲ့သည်။ ထိုပြင် ကဏ္ဍပေါင်းစုကျယ်ကျယ်ပြန်ပြန်ပါဝင်သည့် စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးပြပြင်ပြောင်းလဲမှုများဆိုင်ရာအခြေခံမှုဘောင် (FESR) ကိုလည်း ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလနှောင်းပိုင်းတွင် ထုတ်ပြန်ကြညာခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါမှုဘောင်ကို လက်ရှိပြပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် ဆက်လက်တွန်းအားပေးနိုင်ရန်နှင့် နိုင်ငံတကာအသိက်အဝန်းသို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြန်လည်ဆက်သွယ်ပေါင်းစဉ်းမှုအပေါ် အရှိန်အဟန်ဖြင့်တင်ပေးရန်ပြင်ဆင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါမှုဘောင်တွင် စိုက်ပျိုးရေးအခြေခံကုန်ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ နိုင်ငံ၏တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအကြား သယ်ယောရင်းမြစ်ခေါ်သုံးစွဲမှုတွက်ရေး၊ ပြည်တွင်းပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများတိုးမြှေ့ဖြစ်ရေး၊ ပြည်သူလှယုတ္တအခြေပြုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဆင်းရဲ့တော်မှူလျှော့ချေရေးတို့အပေါ်အလေးထားမှုများနှင့်တကွ နောင်လာမည့်သုံးနှစ်အတွင်း မြန်မာအစိုးရအတွက် ဦးစားပေးမှုဝါဒများအားဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာအစိုးရသည် ဤကဲ့သို့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအားဆောင်ရွက်ရာ၌ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေးကို ယင်း၏ လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းပုံဖော်နိုင်ရန်ပြင်ဆင်ထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးအကြိမ်ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒ ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် (TPR) ကိုလည်း ကြိုဆိုခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် လွန်ခဲ့သော

သုံးနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသင်ပြောင်းလဲမှုများဖြစ်သည့် ဗဟိုစီမံကိန်းချုပ်းများရေးစနစ်မှ ဈေးကွက်အခြေခံ စီးပွားရေးစနစ်နှင့် အာရာဒေသ၏လမ်းဆုံးလမ်းချုပ် ပိုမိုလွတ်လပ်ပွင့်လင်းသောစီးပွားရေးစနစ်သို့ ကူးပြောင်းလာမှုအပေါ် WTO အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ သိရှိစိတ်ဝင်စားလာကြော်ရန် အခွင့်အလမ်းဆောင်ကြေးပေးနိုင်မည်ဖြစ်သလို နှစ်ပေါင်း ၅၀ ခန့် သီးခြားရပ်တည်ခဲ့ပြီးနောက် စီးပွားရေးရပ်တန်ကျဆင်းနေရာမှုလည်းကော်မှုစီးပွားရေးအတွင်းသို့ မြန်မာနိုင်ငံအား ပြန်လည် ပါဝင်လာနိုင်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပြင် ကုန်သွယ်ရေးမှုဝါဒဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအဆင့်ဖြင့်တင်ရာ၌ မြန်မာနိုင်ငံရင်ဆိုင်ရေးနှင့် ကြိုးမားသည့်စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုများအားရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိသောမှုဝါဒဗုံး၏အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍများကိုလည်း မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ ကုန်သွယ်မှုနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဖြေသူ့ပေးခြင်းများမှာ စီးပွားရေးပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ၏ မပါမဖြစ်အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်နေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ပြင်ပဆက်သွယ်ရေးအပေါ်ပိုမိုအာရုံစိုက်လာပြီး နိုင်ငံပေါင်းစုံပါဝင်သော ကုန်သွယ်ရေးစနစ် (MTS) ကိုပိုမိုတွန်းအားပေးကုသိလျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနီးမြှုပ်နှံမှုများစီးဝင်ရေးနှင့် ပို့ကုန်ဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်းများအပါအဝင် ပိုမိုလွတ်လပ်ပွင့်လင်းသောကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးစနစ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတွက်အချက်ကျကော် ဆင်းရုံးတော်မှုကိုလည်းလျော့ကျစေမည်ဖြစ်သည်။

သုံးသော်လည်းတစ်ချိန်တည်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အရေးတောင်အာရုံနိုင်ငံများအဖွဲ့ (ASEAN) ၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ပြီး အခြားသောအဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် တရာတ်၊ ဂျပန်၊ ကိုရီးယား၊ အီနိုယ်၊ အော်ကြေးယျား၊ နယူးမိုးလန်စသောနိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေးဆက်စပ်မှုနှင့်နေမှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်လည်း အဆိုပါ ဒေသဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှုမိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့်စီးပွားရေးအရဆက်သွယ်ပေါင်းစည်းမှု ပိုမိုတိုးတက်လျက်ရှိသည်။

နိုင်ငံပေါင်းစုံကုန်သွယ်မှုစနစ်ကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပိုမိုလွတ်လပ်သောကုန်သွယ်မှုအခွင့်အလမ်းများနှင့် အဆိုပါ ဒေသဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှုသောကုသိလျော့ချက်များသည်လည်း ဈေးကွက်အဓိကဦးဆောင်မောင်းနှင့်သည့် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများအတွက်တွန်းအားဖြစ်ဖော်ပြီး ယင်းအချက်သည် သဘာဝသယံဇာတများပေါ်ကြယ်ဝသော်လည်း ယခုအချိန်ထိ ဖွံ့ဖြိုးမှုအားနည်းနေသောမြန်မာနိုင်ငံအား အဆိုပါအခွင့်အလမ်းများကိုအသုံးချ၍ နိုင်ငံအတွက် ရေရှည်ခိုင်မာပြီးအမျိုးစုံလင်သည့်စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုနေမည်ဖြစ်သည်။

ယခုအချိန်အထိ အရေးကြီးစုံးသောစီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်စီမော် အလွန်အကျိုးတန်ဖိုးသတ်မှတ်ထားသည့် တရားဝင်နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်မှုပုံးသောစနစ်အား စီမံထိန်းကျောင်းမှုရှိသည့်နှစ်နှစ်းစနစ်သို့ ၂၀၁၂ ခုနှစ် အပြီးလွှားငွေကြေးလဲခဲ့မှု (ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများတင်ပိုခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်းတိုးတက်နိုင်ငံခြားငွေကြေးဝယ်ယူရောင်းချရာ၌ရှိနေသော ကန်းသတ်မှုများအားဖယ်ရှားပေးလိုက်သည့် အရေးပါသော ခြေလှမ်းတစ်ရုံဖြစ်သည်) ဖြစ်သည်။ သစ်လွင်ပြီးပိုမိုပျော်ပြောင်းမှုရှိသော အခြားအရေးပါသည့် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအနေက တည်ပြုမြှုပ်နှံးမှန်းဆန်းသော နိုင်ငံခြားရင်းနီးမြှုပ်နှံမပတ်ဝန်းကျင်ကိုဖြစ်ပေါ်စေမည့် နိုင်ငံခြားရင်းနီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာဥပဒေတစ်ခုကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုပြင် အခြားသောပြောင်းလဲမှုများအနေက မြန်မာနိုင်ငံသည် ကန်းရွေးချယ်ပေးထားသည့် သာမဏ်ကုန်စည် ၁၉၂၈ ခုံးအတွက် ပို့ကုန်သွင်းကုန်လိုင်ရယ်ခြင်းဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များကိုပယ်ဖျက်ပေးခဲ့ပြီး မြေယာနှင့် အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ တိုးတက်မှုများရှိစေခဲ့သလို အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍများ (ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍများ) ကိုလည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခဲ့ပါသည်။ အခြားထပ်မံဆောင်ရွက်မည့်

ပြပိုင်ပြောင်းလဲမှုများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်အား ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၁ ရက်နောက်တော်ဗဟိုဘဏ်လာသော ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အဆွန်ဝန်ကြီးဌာနမှုခွဲထုတ်ကာ ငွေရေးကြေးရေးဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့်များပိုမိုပေးအပ်ခြင်းအပြင် အရင်းအနှီးသေးကွက် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ လည်ပတ်ရပ်တည်နိုင်စေရန် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဥပဒေသစ်တစ်ရပ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလမ်းစဉ်တွင်အရေးပါသည့် အတူးစီးများရေးဇာတ်များအားကြီးကြပ်ရန်အတွက် ပြင်ဆင်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရေရှည်တည်တဲ့ခိုင်မာပြီး အားလုံးအကျိုးဝင်မျှရှိသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စီးပွားရေး မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများစွာနှင့်ရင်ဆိုင်နေရရာ ယင်းတို့မှုတစ်ခုနှင့်တစ်ခုလည်းဆက်စပ်လျက်ရှိကြသည်။ အဆိုပါစိန်ခေါ်မှုများတွင် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းမားပိုမိုအရေးပါစွာရပ်တည်နိုင်သည့် သေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်တည်ဆောက်ရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖော်ပည်းပါဝင်ရေး၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် အခြားကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ကျွန်းရှိနေသောကန့်သတ်ပိတ်ပင်ထားမှုများကိုဖယ်ရှားနိုင်ရေး၊ စီးပွားရေးမူဝါဒများနှင့်လုပ်ဆောင်ချက်များ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး၊ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့်အခြေခံအဆောက်အအုံများ (ကျွန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့်လျပ်စစ်ကဏ္ဍာစသည်) အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုံအပ်ချက်များကိုဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သော ဘဏ္ဍာရေးအရတောင်းတင်းခိုင်မာသည့် အစိုးရ တစ်ရပ်ထူးထောင်ရေး၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအသီးအပွင့်များကိုမျှတွေ့ခွဲနိုင်စေရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပေါကြွယ်ဝလှသောသဘာဝသယ်ယူတော်များနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်များကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေးစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ သို့မှသာ လူမှုရေးဆိုင်ရာသဟတော်ညီညွတ်မျှရှိစေမည့်အပြင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည်းသာသာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်နစ်နာမှုများအား မဖြစ်ပေါ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ဖြေရှင်းပေးနိုင်သော မူဝါဒမီဒိုင်းများနှင့်အတူ အထက်ပါကဲ့သို့စိန်ခေါ်မှုများနှင့်အခြားသောစိန်ခေါ်မှုများကိုလည်း FESR မှုဘောင်ထဲ၌ ထည့်သွင်းချုပြုပေးထားသည်။

ဤမူဝါဒဆန်းစစ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်းအားနည်းချက်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ နည်းပညာအကူအညီလိုအပ်ချက်မာကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ စင်စစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကော်မူသည့် နည်းပညာ အကူအညီများကိုအသီအမှတ်ပြုတန်ဖိုးထားပြီး ယင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့်လုပ်ဆောင်မှုများကို ကမ္မာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကသ်မှတ်ပေးထားသော လိုက်နာတာဝန်ယူမှုများနှင့် ကိုက်ညီစေသေဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိသော၊ ကြိုတင်မှုနှင့်ဆနိုင်သော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမျှရှိသောကုန်သွယ်မှုစနစ်ကို ဤမူဝါဒဆန်းစစ်မှုကိစ္စရပ်အနေဖြင့်လည်း ပိုမိုအရေးပါစွာဖြင့် ဖန်တီးဖြစ်ပေါ်စေလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အဆိုပါတာဝန်ယူမှုများအား လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ဆက်လက်ပုံးပိုးကူညီမှုများအပေါ် မိုးခိုးအားထားရမည်ဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့သောကူညီမှုများနှင့်အခြားသောကူညီပုံးပိုးမှုများသည် ဆင်းရဲသည့်အာဆီယံနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအား ငြင်းရင်ဆိုင်နေရသည့်ကြီးမားသောစိန်ခေါ်မှုများကိုကျော်လွှားဖို့ရန်လိုအပ်သည့် ကျယ်ပြန်သောစီးပွားရေးနှင့်ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား ဆက်လက်ဖော်ဆောင်နိုင်ရေး

ယုကြည်မှုများရရှိစေမည်ဖြစ်ပြီး တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေတိုးတက်စေရေးနှင့်ဆင်းလဲစ်မီးပါးမှုလျော့ချရေးဆောင်ရွက်ရာတွင်
မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒေသတွင်းအခြားနိုင်ငံများ၏အောင်မြင်မှုများကိုလေ့လာကာ မိမိအတွက်
အလားအလာကောင်းများကိုလည်း သိရှိနားလည်းလည်းဖြစ်သည်။

နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မတိုင်ခင်က မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာစီးပွားရေးအတွင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းဖြင့်
စီးပွားရေးအရအကျိုးအမြတ်များခံစားနိုင်ခဲ့ပြီး ထိပ်တန်းဆန်တင်ပို့သောနိုင်ငံအဖြစ်လည်း ကမ္ဘာပေါ်တွင်
ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၂၉ ခုနှစ်၌ World Street စတော့သေးကွက်ပြီးလဲမှုမှာ သယံဇာတ
ထုတ်ကုန်များအပေါ်အခြေခံသည့် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအားထိခိုက်စေခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံခြားငွေအများဆုံးရရှိစေသည့်
ဆန်တင်ပို့ခြင်းမှာ သုံးနှစ်ဆက်တိုက် ထက်ဝက်ကျော်ကျေဆင်းခဲ့ပြီး ကျေးလက်နေမိသားစုသိန်းပေါင်းများစွာတို့ကို
လယ်မဲ့ယာမဲ့များဖြစ်အောင် တွန်းပို့ခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ် နွောက်သီတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်
ငလျင်လူပ်ခတ်မှုနှင့်ဆူနာမိသည် စီးပွားရေးကို ပြင်းထန်စွာထိခိုက်စေပြီး လူပေါင်း ခြားကိုထောင်အား
သေဆုံးစေကာ များစွာပျက်စီးဆုံးရှုံးစွာစေခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏
စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့်အခြေခံအဆောက်အအုံများစွာတို့ကို ဆုံးဖွားစွာ ထိခိုက်ပျက်စီးစေခြင်းဖြင့် ထပ်မံ
ထို့နှင်းတို့ကိုချို့ခဲ့ပါသည်။

ဗြိတ်သွေးအပ်ချုပ်မှုကိုအဆုံးသတ်စေခဲ့သည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးမဂရခ် ၁၉၄၇
ခုနှစ်တွင် အခြေခံဥပဒေကိုရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ (ယခင်အခေါ် ၂မာ) သည်
အကောက်ခွန်နှင့်ကုန်သွယ်ရေးဆင်ရာသောကျစားပျုပ် GATT ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် မူလ ၂၃
နိုင်ငံအနက်မှ တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ စစ်ပြီးစောင်းမြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသမိုင်းကို အပ်ချုပ်မှုကာလလေးရှင်ပြုပြင်ဖော်ပြနိုင်ရာ ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၂ ခုနှစ်ထိ ပါလီမန်
ဒီမိုကရေစိကာလ၊ ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်အထိ မြန်မာဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီကာလ၊ ၁၉၈၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၁
ခုနှစ်အထိ တပ်မတော်အစိုးရလက်ထက်စော့ကွက်ပြီးစားပေးစီးပွားရေးစနစ်ကာလနှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်
မတ်လမှစတင်ရွေးကောက်ခံရသောအစိုးရသစ်ကာလတို့ဖြစ်ကြသည်။

ပါလီမန်ဒီမိုကရေစိကာလ (၁၉၄၈-၁၉၆၂)

ဒီမိုကရောက်တစ်နိုင်ငံသစ်အနေဖြင့် လူထုတိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံတို့ဖော်ပြုပြင်ရင်ဆိုင်နေခဲ့ခြင်းများအပါအဝင်
အကြီးအကျယ်ပျက်စီးနေသောအခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့်စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ အင်အားဆုတ်ယုတ်နေသော
အမျိုးသားတပ်မတော်နှင့်အတူ အဓိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုထိန်းချုပ်လိုက်သည့်အမျိုးသားရေးစီတ်ပောက်များဖြင့်
ကြံတွေ့ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လက်ဝါးကြီးအပ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ဆန်စပါးကုန်သွယ်မှုနှင့်သစ်လုပ်ငန်း
တို့ကိုပြည့်သူပိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အချို့သောအရေးပါသည့်စက်မှုလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ
(SEEs) အဖြစ်ထူထောင်ရန် ကြိုတင်လျာထားခဲ့ပါသည်။ ဤကုံးသို့သော အားနည်းသည့်အမျိုးသားရေးဆိုင်ရာ
အဖွဲ့အစည်းများနှင့်နိုင်ငံရေးမတည်မပြုခဲ့ဖြစ်မှုနောက်ခံအခြေအနေတို့ကြောင့် တပ်မတော်က နိုင်ငံတော်အာဏာကို
၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင်ရယူခဲ့သည်။

မြန်မာဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီကာလ (၁၉၆၂-၁၉၈၈)

တပ်မတော်အစိုးရလက်ထက် စီးပားရေးမဟာဗျာ။ဟာသည် မြန်မာ့ဆိုရယ်လစ်လမ်းစဉ်ဖြစ်ပြီး ယင်းတွင် ဗဟို စီမံကိန်းချေဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးရေးတို့ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေသည်။ နိုင်ငံအနေဖြင့် တော်လှန်ရေး ကောင်စီကထုတ်ပြန်သော အမိန့်ဒီဂရိများဖြင့် လုံးလုံးလျားလျားအုပ်ချုပ်ခဲ့ရသည်။ အစိုးရသည် နိုင်ငံခြားသားပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် လက်လီလက်ကားကုန်သွယ်မှုနှင့် အဓိကစက်မှုလုပ်ငန်းများကို ပြည်သူ့ပိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် လျှင်လျင်မြန်မာ့နောက်အထည်ဖော်ခဲ့သလို စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင်လည်း ရွေးနှုန်းထိန်းချုပ်ခြင်းများကို ဆက်တိုက်ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ကုန်သွယ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကုန်ပစ္စည်းများ အတွက် နိုင်ငံတော်ကုလာယူသည့်ရွေးနှုန်းအား ယင်းတို့ကိုနိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကုလာယူသည့် နိုင်ငံတကာရွေးနှုန်းများအောက်ဆက်လက်ထားရှိခြင်းဖြင့် ပို့ကုန်တင်ပို့မှုအပေါ် သွယ်ပိုက်၍ အခွန်စည်းကြပ် ခဲ့သည်။ သွင်းကုန်များကို အစိုးရ၏ဦးစားပေးကဏ္ဍလိုအပ်ချက်များနှင့်နိုင်ငံခြားငွေရရှိမှုအပေါ်မှုတည်ပြီး ထိန်းချုပ်စီမံခဲ့သည်။ တပ်မတော်အစိုးရအနေဖြင့် ဆိုးရွားလာသောနိုင်ငံစီးပွားရေးအခြေအနေကြောင့် ၁၉၇၀ ခုနှစ်များအလယ်တွင် တရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီများအားခွင့်ပြုပေးခြင်း၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်လာစေရန်တွန်းအားပေးခြင်းစသော ပြန်လည်ပြပြင်ချိန်သီးမှုများပြုလုပ်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် အစိုးရသည့်ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံအဆင့်အား တောင်းဆိုခဲ့လေသည်။

တပ်မတော်အစိုးရလက်ထက်ရွေးကွက်ဦးစားပေးစီးပွားရေးစနစ်ကာလ (၁၉၈၈-၂၀၁၁)

မြန်မာ့ဆိုရယ်လစ်လမ်းစဉ်စနစ်သည် ၁၉၉၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ၌ တပ်မတော်က နိုင်ငံတော်အာဏာကို လွှဲပြောင်းရယူလိုက်သည့်အပါ ပြုလဲခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံတော်တရားဥပဒေပြန်လည်စီးပွားရေးကောင်စီအစိုးရသည် ပြည်တွင်းပြည်ပ ကုန်သွယ်မှုခြုံပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၏ပါဝင်ပတ်သက်မှုအပေါ် ကန်သတ်ချက်အချို့ဖော်ရှားပေးခဲ့ပြီး နိုင်ငံစီးပွားရေးအတွက် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုအားပေးရန် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၁၉၈၈) ကို ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့သည်။ ရွေးကွက်စီးပွားရေးဦးစားပေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို ပြန်လည်ရရှိစေခဲ့ပြီး ၁၉၉၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ၌ အာဆိုယံအဖွဲ့ဝင်ပြုစေလာရေး ကြီးပမ်းအားထုတ်သွားရန် အစိုးရ၏ဆုံးဖြတ်ချက်အား ကျောထောက်နောက်ခံပြုခဲ့ပါသည်။ သို့သော် တစ်ချိန်တည်းနီးပါးလောက်မှာပင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ကုန်သွယ်မှုများအပေါ် ပို့မိုတိန်းချုပ်သောနည်းလမ်းများဖြင့် စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်ချက်များအတွင်း အစိုးရ၏ဝင်ရောက်ပတ်သက်မှုအား ကျားကန်ပေးထားခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် မေလတွင် နာဂတ်ဆိုင်ကလုန်းမှန်တိုင်းသည် ၈၈၁၀တိတိုင်းမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသအားသီမံးကြံးတိုက်ခတ်ခဲ့ရာ မှန်တိုင်းပြီးဆုံးချိန်တွင် ပြည်သူလူထု ၁၄၀၀၀၀ ခန့်ကိုအသက်ဆုံးရှုံးစေခဲ့ပြီး သန်းပေါင်းများစွာတို့အား ဒုံးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်စေခြင်းနှင့်အတူ စီးပွားရေးအရ ခန့်မှန်းခြေ နိုင်ငံ ၁၂၇ ရာခိုင်နှုန်းအား ဆုံးရှုံးစေခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်အတွင်းမှာပင် ၆၄.၈၈% ပုံးစည်းပုံးအခြေခံဥပဒေသစ်အား ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူကာ အတည်ပြုခဲ့ပြီး ယင်းသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၌ အစိုးရသံဖွံ့စည်းနိုင်ရေးတွင် အခရာကျလာခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လမှစတင်ရွေးကောက်ခံရသောအစိုးရသစ်ကာလ

ရွေးကောက်ခံရသောအစိုးရသစ်သည် အပြုံးဖြစ်နေသောလုပ်ငန်းစဉ်သုံးရပ်အပေါ်အခြေခံကာ အရေးပါသော ပြပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား စတင်လုပ်ဆောင်ရန်ကြီးပမ်းခဲ့ရာ လွှတ်လပ်ရေးရြှိုးကတည်းက တိုင်ရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ဖြစ်ပွားနေသောပို့ပက္ခများအားအဆုံးသတ်ကာ အဓိန်ရည်တည်ကြောသော ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိစေရန်ကြီးပမ်းသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းစဉ်။ တပ်မတော်အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးမှုသည် ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဆုံးသို့ အသွေးကူးပြောင်းရေးလမ်းစဉ်နှင့် ဗဟိုကချုပ်ကိုင်သောစီးပွားရေးစနစ်အား

သေးကွက်အခြားပွဲများရေးစနစ်နှင့်အစားထိုးရေးလမ်းစဉ်ဟူ၍ဖြစ်ကြသည်။ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အဆိုပါရည်မှန်းချက်များကိုပြည့်မီအောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် စိန်ခေါ်မှုအမြောက်အမြားရှိနေပါသည်။ ဆယ့်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ အာဏာအခြားအုပ်ချုပ်သည့်စနစ်အား ကျင့်သုံးပြီးသည့်နောက် အဆိုပါစီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများကိုဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် စနစ်ကျသော ပြောင်းလဲမှုများအား လိုအပ်နေပါသည်။

ပွဲလင်းမြင်သာမှုနှင့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအခြားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ

မျိုးစုံသောကုန်သွယ်မှုစနစ်တွင်ပါဝင်ခြင်း

ကုန်သွယ်မှုနှင့် ယင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသည့်မှုပါဒ်များအားရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့၏အခြားစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဖြစ်သော စွဲခြားမှုမရှိခြင်း၊ ကြိုးတင်ခန်းမှန်းနိုင်ခြင်းနှင့် ပွဲလင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းစသည့်အချက်များနှင့်ကိုက်ညီစေရန် ကြိုးပမ်းထားပါသည်။ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ဆက်စပ်သည့်မှုပါဒ်များနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည့်ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် လက်ရှိတွင် WTO သဘောတူညီချက်များအတွက် မိမိ၏ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာမှုပါဒ်များကို အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသို့ ပြည့်စုံလျင်မြန်မာအသိပေးအကြောင်းကြားရေးဟူသော လိုက်နာရမည့်တာဝန်စွဲရားများအတွက် စွမ်းရည်ပိုင်းအားနည်းနေသော်လည်း ယင်းသို့လိုက်နာရန်ကြိုးပမ်းနိုင်မှုများသည် WTO နှင့်အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ အထူးသဖြင့် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်(ADB)၊ နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့(IMF) နှင့်ကမ္ဘာဘဏ်တို့ကထောက်ပုံသောနည်းပညာအကူအညီများကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်သွယ်ရေးမှုပါဒ်များအား ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံ၏ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ယင်းနှင့်ဆက်စပ်သော မှုပါဒ်အပေါ် ကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့၏ပထမဆုံးအကြမ်းလေ့လာဆန်းစစ်ပေးခြင်းကို ကြိုးဆိုလက်ခံပါသည်။

ကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ကိစ္စများတွင်နည်းပညာကျမ်းကျင်သူအားနည်းသည့်အတွက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ စိတ်ဝင်စားမှုကိစ္စဆွဲဆောင်ရန်အတွက်သာမက နည်းပညာအကူအညီလိုအပ်ချက်များအတွက်လည်း ပထမအကြိမ် ကုန်သွယ်ရေးမှုပါဒ်များအားနည်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏အလွန်အရေးပါမှုကို မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ နည်းပညာအကူအညီပေးအပ်သည့်အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်ကိုလည်းယင်း၏အကူအညီများမှာ ဤကုန်သွယ်ရေးမှုပါဒ်များအား ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များအားကြိုးတင်ပြင်ဆင်ရာတွင် များစွာအထောက်အကူပြုသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အလွန်ပင်ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် မိမိရင်ဆိုင်နေရသော ကြိုးမားများပြားလှသည့်စိန်ခေါ်မှုများအတွက် လိုအပ်သည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အထူးသဖြင့် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ယင်းနှင့် ဆက်စပ်နေသည့်မှုပါဒ်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန်ပြန်လပ်ဆောင်နိုင်ဖို့ဆိုလျင် အဆိုပါနည်းပညာအကူအညီနှင့် စွမ်းရည်တည်ဆောက်ခြင်းတို့မှာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်နေပါသည်။

ကုန်သွယ်မှုဖြေလျော့ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒိုဟာဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ် (DDA) နှင့်သက်ဆိုင်သော လက်ရှိစွဲစပ်ညိုနိုင်းမှုများအောင်မြင်စွာအဆုံးသတ်နိုင်ရေးအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ ယင်းကိစ္စရှိရင်နှင့်စပ်လျဉ်းချုပ်အရာများအနက် မြန်မာနိုင်ငံသည် မိမိ၏အကောက်ခွန်လိုင်းများအား ပိုမိုချိတ်ဆက်စည်းနောင်ပေးရန် စိတ်ဆန်ရှိနေပြီး အထက်ပါစွဲစပ်ညိုနိုင်းမှုများမှ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်ကျေနပ်စရာကောင်းသည့်ရလဒ်ထွက်ပေါ်မည် ဆိုပါက GATS သဘောတူညီချက်အရ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများဆိုင်ရာကမ်းလှမ်းထားသော မိမိ၏ကတိကဝက်များအပေါ် တိုးတက်မှုများရှိစေမည်ဖြစ်သည်။

မွန်လင်းမြင်သာမှုကိုတရားဝင်ဖော်ဆောင်ကျင့်သုံးခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မကြာသေးမီကပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အောင်မြင်စေရန် ပိုမိုမွန်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး အကျိုးဝင်သက်ဆိုင်မှုရှိသည့်နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်အားဖြင့် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ အဆိုပါ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ရှင်သနအောင်မြင်ရန်နှင့် မူဝါဒချမှတ်မှုပြုအသိပေးတိုင်ပင်ခြင်း အပါအဝင်ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်ရေးအားဖြင့် ခိုင်မာသည့် အခြေခံအုတ်ဖြစ်ကိုပေးစွမ်းနိုင်ကြောင်း မြန်မာအစိုးရ အနေဖြင့်အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် အပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရမည့်နယ်ပယ် အတိုင်းအတာအား သက်သာလျော့နည်းစေနိုင်သဖြင့် အဂတလိုက်စားမှုများကျဆင်းနိုင်ပြီး မူဝါဒရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်မှုများတွင်လည်း အများပြည်သူ့ဆိုင်ရာတာဝန်ခံယူတတ်မှုများလည်းရှိလာစေနိုင် သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပိုမိုမွန်လင်းမြင်သာမှုရှိသည့်အစိုးရဖြစ်ပေါ်လာရေးဟူသော အဆိုပါဦးတည်ချက်များ နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ယင်းနှင့်ဆက်စပ်သောမူဝါဒများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအားဖြင့် ပိုမိုမွန်လင်း မြင်သာလာစေရန်ရည်ရွယ်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများလုပ်ဆောင်လျက်ရှိရာ အများပြည်သူ့ဆိုင်ရာ တာဝန်ခံယူတတ်မှုများအား တိုးတက်စေပါသည်။

အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ အစီရင်ခံစာတွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း နင်ငံပိုင်ကဏ္ဍအတွင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရေးမှာ ၂၀၀၆ ခုနှစ်ကတည်းက စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ဦးစားပေးကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ကုန်သွယ်မှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များရယူနိုင်စေရန်အားဖြင့် www.commerce.gov.mm နှင့် www.myanmartradenet.com.mm ဟူသော ဝက်ဘ်ဆိုက်နှစ်ခုတည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် www.myanmartradenet.com.mm မှတစ်ဆင့် လိုင်စင်များကို လျောက်ထားရယူနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် အများပြည်သူ့နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသို့ ကန်သွယ်ရေးနှင့်ပတ်သက်သောသတင်းအချက်အလက်များဖြန့်ဝေပေးရန်အားဖြင့် အပတ်စဉ်ထုတ် “Commerce Journal” နှင့် လစဉ်ထုတ် “Trade News” စာစောင်များကို ထုတ်ဝေလျက်ရှိသည်။ တစ်ဖန်ဝန်ကြီးဌာနသည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းချုပ်အပြင် အခြားသောအသင်းအဖွဲ့များအား ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များနှင့်အသိပေးအကြောင်းကြားမှုများအား အချိန်နှင့်တစ်ပြီးညီသီရိလျောက် အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ နီးကပ်စွာပေါင်းလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။

ထို့ပြင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လွှတ်တော်၏ အမိုကအခန်းကဏ္ဍအပေါ် သိရှိအလေးထားသဖြင့် နိုင်ငံရေး စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဆောင်ရွက်ရာတွင် ယခုအခါ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် လွှတ်တော်နှင့် ပုံမှန်ဆွေးနွေးတိုင်ပင်လျက်ရှိရာ အစိုးရ၏လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ပိုမိုထိရောက်စွမ်းဆောင် လာနိုင်စေမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒချမှတ်ခြင်းနှင့်စပ်လျေား၍ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံးဥပဒေကြမ်းကို အမျိုးမျိုးသောအများပြည်သူ့အကြံ့ပေးတင်ပြချက်များအားထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် အစိုးရ၏လုပ်ငန်းတာဝန်များအားထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် ပွင့်မွန်လင်းလင်းထိထိရောက်ရောက် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ဥပဒေကြမ်းအတည်ပြုပြုချိန်းခြင်းမှာ ယခင်ထက်စာလျှင် ပိုမိုစနစ်တကျရှိလာခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူ့လူထု အနေဖြင့် လွှတ်တော်အတွင်းဘတ်ဂျက်ကိစ္စ ဆွေးနွေးပြောဆိုနေမှုများကို လက်လှမ်းမီသိရှိနိုင်ကြပြီဖြစ်သည်။ အခွန်ကောက်ခရာတွင်

ပိမ့်ဖွင့်လင်းမြင်သာမူရှိစေရေးအတွက် အခွန်ဝန်ဆောင်မှုယူနစ် (TSU) ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့ခြံဖွင့်လစ်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး အခွန်ထမ်းပြည်သူများအတွက် သတင်းအချက်အလက် ပုံးပိုးခြင်းအပြင် ငှုံးတို့၏မကျေနှင်းမှုတိုင်ကြားချက်များအပေါ်လည်း စုစုမျှဖြေရှင်းပေးလျက်ရှိသည်။ အခွန်ဝန်ဆောင်မှုယူနစ်များကို အခြားသောနေရာများ၌လည်း ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွင်း ထပ်မံဖွင့်လှစ်တည်ထောင် ခဲ့ပါသည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမူနှင့်ပတ်သက်၍ အမိကကျသည့်အခြားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနစ်ရပ်မှာ ဥပဒေမှုကြမ်းစာသားများနှင့် ဆွေးနွေးချက်များကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် ရုလိုင်လ ၉ ရက်နေ့ကတည်းက နိုင်ငံပိုင်မိမိယာများတွင်ဖော်ပြခဲ့ခြင်းနှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပုဂ္ဂလိကသတင်းစာထုတ်ဝေမှုများအပေါ် ပုံနှိပ်ရေးစိစစ်ဖြတ်တောက်မှုများ ထပ်မံဖယ်ရှား ပေးခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လက်ရှိကျင့်သုံးလျက်ရှိသောဥပဒေများစွာမှာ အလွန်ဟောင်းနှမ်းပြီး ဓာတ်နောက်ကျနေရာ အချို့ဆိုလျှင် ၁၉၄၈ ခုနှစ်မတိုင်ခင်ကတည်းကပင် ကျင့်သုံးနေခဲ့သည်။ ထိုသောဥပဒေများအပြင် နောက်ဆက်တဲ့ပြဋ္ဌာန်မှုများမှာလည်း ရေရာရှင်းလင်းမှာအားနည်းသဖြင့် တည်ဆဲဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ကျင့်သုံးရာတွင် အပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာလိုသလိုဆုံးဖြတ်မှုများစွာတို့ကို ဖြစ်ပေါ် စေခဲ့လေသည်။ အခြားဥပမာများအနေဖြင့် မူဝါဒများနှင့်လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် အခြေခကျသည့် ဥပဒေပြုပြဋ္ဌာန်းခြင်းများမရှိခဲ့ပေ။ သို့သော် မကြာသေးမိကဆောင်ရွက်ခဲ့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အခြေခံကျသည့် ဥပဒေများ၊ (ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုနည်းပါးသလို) ပိုမိုတိကျအသေးစိတ်သည့်အပြင် ပွင့်လင်းမြင်သာမူလည်းရှိနေပါသည်။

ပိမ့်ဖွင့်လင်းမြင်သာမူရှိလာခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝသယံဇာတ်နှင့်ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍများအတွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ပြုပိုင်ဆင်မှုအပေါ် ဘက်ညီမျှတစေပါသည်။ ဖော်ပြန်သည့်အချက်တစ်ချက်မှာ ကမ်းလုန်ရော်နှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေလုပ်ကွက် (၃၀) တို့အတွက် ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်ခွှုံးလေလံခေါ်ယူမှုဖြစ်ပြီး အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများအားလျောက်ထားရန်ဖိတ်ခေါ်ကာ အင်လိပ်ဘာသာဖြင့်တင်ဒါခေါ်ယူပေးခဲ့သည်။ အလားတူပင် မကြာသေးမိက နိုင်ငံ၏ဆက်သွယ်ရေးလိုင်စင်နှစ်ခုအတွက်တင်ဒါခေါ်ယူမှုတွင် ပြည့်ပမှတင်ဒါတင်သွင်သူများအား လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံ၏ပေါ်များကြုပ်ဝလှသောသဘာဝသယံဇာတ်မှုများအတွက်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာသော လျှော့ရှေ့ရေးစာရင်းယေားထားရှိရေးအပါအဝင် အဆိုပါလုပ်ငန်းကဏ္ဍများအတွင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမူရှိစေရန်အတွက် သဘာဝသယံဇာတ်တူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများပွင့်လင်းမြင်သာမူရှိရေး၊ (EITI) အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ရန်အတွက်လည်း ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ ဤလုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် အဆိုပါလုပ်ငန်းမှာမှ ဝင်ငွေမည့်မျှရှိကာ မည်သည့်နေရာသို့ရောက်ရှိသွားကြကြောင်း လူတိုင်းသိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ရာ လူနည်းစုအတွက်မျှသာမဟုတ်တော့ဘဲ လူအများစုအနေဖြင့်အကျိုးရှိလာစေမည်ဖြစ်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီများထိရောက်မှုရှိစေရန်အတွက် အစိုးရအနေဖြင့် ထိန်းသိမ်းဆောင်ကြည့်အကဲဖြတ်သည့် ယနှစ်ရားတစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းထူးထောင်ထားပြီးဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် စီမံကိန်းများ၊ လုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်သည့်သတင်းအချက်အလက်များကို ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များနှင့် ပုံမှန်ဝေမျှခြင်း၊ အားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီများပုံးမိတ်ရောက်မှုရှိလာစေရေးအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ကြိုးပမ်းသွားမည်ဖြစ်သည်။

တိကျပြီးအခါန်ကိုကြဖြစ်သော စာရင်းအင်းအချက်အလက်များမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမူရှိရေးနှင့် လက်တွေ
အနေအထားအခြေမှုဝါဒရေးဆွဲရေးတို့အတွက် ကြိုတင်လိုအပ်နေသောအရာဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ
စာရင်းအင်းအချက်အလက်များ၊ အရေးပါသည့်အညွှန်းကိန်းများမရှိပါက မူဝါဒများကို အမှာင်ထဲ၌ရမ်းသမ်း
ရေးဆွဲသလိုဖြစ်နေပါမည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အများပြည်သူရယူသိရှိနိုင်စေမည့်အမြင်နှင့်တကွ
စာရင်းယေားအချက်အလက်များ၏ တိကျမှန်နှင့်အခါန်ကိုကြဖြစ်မှုအရည်အသွေးတိုးတက်စေရန် အဓိက
ဦးစားပေးလျက်ရှိသည်။ အသုံးဝင်မည့် အချို့ အချက်အလက်များကို နှစ် (၃၀) အတွင်း ပြန်လည်
ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း နိုင်ငံတစ်စုမ်းလုံး ကောက်ယူသော လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းမှ
ရယူနိုင်ရန်မျှော်လင့်ထားသည်။ ယင်းသန်းခေါင်စာရင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်များမှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒများ
ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စောင့်တွေ့စွဲစစ်ဆေးခြင်းတို့တွင်လိုအပ်နေသည့် လူဦးရေနှင့်
လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာအခြေခံကျအချက်အလက်များ ရရှိစေရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် အာဆီယာ
ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် နိုင်ငံတကာငွေကြေးရုပ်ပွဲအဖွဲ့တို့အား အရေးပါသည့် စာရင်းအင်းအချက်အလက်များ
(ငွေကြေးဖော်ဗုမှန်နှင့်ကုန်သွယ်မှုအပါအဝင်) အတွက် နည်းပညာအကုအညီများ ပုံပိုးကူညီပေးသဖြင့်
ကျေးဇူးတင်ရှိပြီး နိုင်ငံတကာမှမိတ်ဆွေလက်တွဲဖော်များကိုလည်း အားသောအရေးပါသည့် စာရင်းအင်း
အချက်အလက်များနှင့်သန်းခေါင်စာရင်းတို့အတွက် မိမိတို့တတ်နိုင်သည့်နည်းလမ်းများဖြင့် ကူညီပေးပါရန်
မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။

အကတိလိုက်စားမှုဆိုသည်မှာ နားလည်ရန်ခက်ခဲသော်ပေါ်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၏ နောက်ဆက်တဲ့ဖြစ်နေပြီး
အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာအသံတိတ်ဖြစ်ပျက်နေမှုမျိုးဖြစ်သည်။ အကတိလိုက်စားမှုများအား အရေးယူဆောင်ရွက်ရာတွင်
၂၀၁၁ ခုနှစ် မြို့လန်နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအတွင်း လာဘ်ယူမှု သို့မဟုတ် လာဘ်တောင်းခံမှုများနှင့်
ကန်ထရှိက်ရရှိရန်အတွက် လာဘ်ထိုးခြင်းများအပါအဝင် အရေးယူခံရသော နိုင်ငံဝန်ထမ်း ၁၇၀၀၀ နီးပါးရှိပြီး
၅၀၀၀၀ နီးပါးခန့်အားအလုပ်မှုထုတ်ပယ်ကာ ၄၀၀ ခန့်အားထောင်ဒဏ်အပြစ်ပေးအရေးယူ၍ ၈၀ ဦးအား
ငွေကြေးများကို ပြန်လည်ပေးအပ်စေခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် ရုဝ်နှစ်ထမ်း ၇၀၀ ဦးကိုလည်း အကတိလိုက်စားမှုအတွက်
အပြစ်ပေးအရေးယူခဲ့ပါသည်။ နောက်ထပ်အရေးပါသည့်ခြေလမ်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်
ရှုလိုင်လ ၁၉ ရက်မှစတင်ကာ အကတိလိုက်စားမှုတို့က်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာကုလသမဂ္ဂသောတူညီချက် (UNCAC)
အား လိုက်နာအကောင်အထည်ဖော်ကျင့်သုံးနေပါသည်။ အဆိုပါသောတူညီချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံအတွက်
အကတိလိုက်စားမှုတို့က်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာဘက်ဖျက်ရေးလုပ်ရပ်ပေးခဲ့ရာ ကာကွယ်တားဆီးရေးလုပ်ငန်းများ၊
ဥပဒေသက်ဝင်အာဏာတည်စေမှုများ၊ အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာများပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများပြန်လည်ရယူ
သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာများစသည်တို့ပါဝင်ကြသည်။ သဘောတူညီချက်အားလိုက်နာကျင့်သုံးမှုမှာ နိုင်ငံအတွင်း
အကတိလိုက်စားမှုအပေါ်ဦးစားပေးတို့က်ဖျက်ရှုနှင့်ရွယ်သွေးသော နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ တတိယအဆင့်ပြုပြင်
ပြောင်းလဲရေးကြည်းချက်အားလုံးနှင့်တို့က်ဆိုင်နေပါသည်။ UNCAC နှင့်ဆက်စပ်ကာ အကတိလိုက်စားမှုတို့က်ဖျက်ရေး
ဥပဒေအား ၂၀၁၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးထံရောက်ထက်မြေက်စေရန်နှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတိုးတက်ကောင်းမွန်မှုရှိစေရန်သာမက
အကတိလိုက်စားမှုအား အမြစ်မကျန်ဖယ်ရှားနိုင်စေရန်အလို့ငှာ နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှု
လုပ်ငန်းများ စွမ်းဆောင်ရည်အကဲဖြတ်ရေးအဖွဲ့ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် မြန်လတွင်ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ပါသည်။ အစိုးရ
အဖွဲ့ဝန်ဝန်ကြီးများ၊ ပညာရှင်များနှင့်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားသူများအပါအဝင် အဖွဲ့ဝင် ၁၂ ဦးမှ ၁၅ ဦးအထိရှိသော
အဆိုပါအဖွဲ့ကို ယခင်စီးပွားရေးနှင့်ကုံးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ဝန်ကြီးဖြစ်သူကြီးဆောင်ကာ

နင်ငံတော်သမ္မတထံသို့ အစီရင်ခံစာတင်ပြရပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့အနေဖြင့် အချို့သောအစိုးရငွှာနဆိုင်ရာများအား ပြင်ဆင့်ဖွဲ့စည်းခြင်း သို့မဟုတ် ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ ဝန်ထမ်းအပြောင်းအလဲပြုလုပ်ခြင်း၊ ဝန်ဆောင်ခံဗုံး အနေအထားများပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များစသာည်တို့ပါဝင်သောအစီရင်ခံစာအား အကြံပြု တင်ပြချက်များနှင့်တကွ နှစ်လအတွင်း နိုင်ငံတော် သမ္မတထံသို့ပြန်လည်အစီရင်ခံတင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ အချို့သောအကြံပြုတင်ပြချက်များအတွက်မူ လွတ်တော်၏သဘောတူညီချက်ရယူရန်လိုအပ်ပါသည်။ သို့သော ပုံစံများအားဗျားများလုပ်ကိုင်စေခြင်းဖြင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအားသေးသွယ်လျော့ပါးစေရာတွင် ပြောင်းလဲမှုများ ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ပကတိသတင်းအချက်အလက်များရရှိစေရန်အတွက် အဖွဲ့ဝင်များသည် ရန်ကုန်မြို့ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ သမမန်စားသုံးသွားမြုပ်နည်းများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ ကိုယ်စားပြု အရေးပါသည့်ပုဂ္ဂိုလ် ၇၀ ခန့်တက်ရောက်လာရာ အကောက်ခွန်ကိစ္စရပ်များ၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး အခွန်အခများအပြင် သွင်းကုန်ပို့ကုန်လိုင်စင်များကဲ့သို့ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်ပတ်သက်၍ တစ်နေ့တာမှာကြားအာင် ပွင့်လင်းရင်းနှီးစွာဆွေးနွေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ဒေသတွင်းပေါင်းစည်းမှုနှင့်ပူပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့ဘက်နှင့်တောင်ဘက်တွင် အခြားအဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၊ အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် တရာတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ အနောက်ဘက်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဘင်္ဂလားဒေါ်ရှုံးနိုင်ငံများနှင့်နယ်နိမိတ်ချင်းထိစပ်လျက်ရှိရာ လူဦးရေအားဖြင့် သန်းပေါင်း နှစ်ဆောင်ကျော်ရှိပြီး ကမ္မာ့ပေါ်တွင် အလျင်မြန်ခံဗုံးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသောရွေးကွက်များနှင့်ထိစပ်နေခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအပြင် ယင်း၏ဆွေးနွေးဖက်နိုင်ငံများဖြစ်သော ဂျပန်၊ တောင်ကိုရှိုးယား၊ တရာတ်၊ အိန္ဒိယ၊ သုစတော်းလျှာ၊ နယ်းခီလန်နိုင်ငံများနှင့်လည်း ဒေသတွင်းပေါင်းစည်းပါဝင်ရေးနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့ကို ဦးစားပေးအဖြစ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံအလှည့်ကျ ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ယူရမည်ဖြစ်သည်။ အာဆီယံလွတ်လပ်သောကုန်သွယ်မှုဒေသ (AFTA) ၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဒေသတွင်းရှိထုတ်ကုန်အားလုံးအပေါ် သွင်းကုန်ဆိုင်ရာအတားအဆီးများကိုလျော့ချုပ်နိုင်ရေးဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်မူ သွင်းကုန်ခွန်နှင့်အခွန်မဟုတ်သောအခြားအတားအဆီးများကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်ကျမှုသာ ဖယ်ရှားပေးရမည့်လျော့ပေါ်ပေးချက်အားရရှိထားသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်အတွင်း အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၊ ယင်း၏မိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ကုန်သွယ်မှုမှာ စုစုပေါင်းကုန်သွယ်မှု၏၏၉၅% ရာခိုင်နှုန်းထိပင်ရှိခဲ့ပါသည်။ ၀န်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းရပ်များလွတ်လပ်စွာစီးဆင်းနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မိမိ၏၀န်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများအတွက် အာဆီယံနိုင်ငံချင်းကုန်သွယ်မှုပြောလျော့ပေးရေးကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ အာဆီယံနိုင်ငံအချင်းချင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတိုးတက်စေရန်နှင့် ဒေသအတွင်းသို့ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများစီးဝင်လာအောင်ဆွဲဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံဘက်စုံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသောကုန်ညီချက်(ACIA) အား လက်ရှိအာဆီယံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသောကုန်ညီချက်များ ထိရောက်စေရေးအလေးပေးမှုနှင့်အတူ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။

အိမ်နီးချင်နိုင်ငံများနှင့်ပေါင်းစည်းဆက်သွယ်ကာ ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်းအကျိုးကျေးဇူးအဖြစ် မြန်မာအစိုးရသည် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ၊ အရင်းအနှီးနှင့်ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ၊ ပိုမိုလွယ်ကူ ချောမွှေစွာစီးဆင်းနိုင်စေမည့်

အာဆီယံစီးပွားရေးအသိက်အဝန်း(AEC) ထူထောင်ရန်လိုအပ်သည့် အစဉ်းအဝေးများကို ကျင်းပပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် (၁၃) ကြိမ်မြောက် အာဆီယံထိပ်သီးအစဉ်းအဝေးကြီး၌ အာဆီယံခေါင်းဆောင်များလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် AEC Blueprint _____သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် တစ်ပေါင်းတစ်စဉ်းတည်းသော စီးပွားရေးဒေသပေါ်ထွန်းလာစေရေး အာဆီယံအဖွဲ့၏ရည်မန်းချက်အတွက် အခြေခံအုတ်ဖြစ်အားချပေးလိုက်လေသည်။ အာဆီယံစီးပွားရေး အသိက်အဝန်းတွင် အစိကအားဖြင့်မဏ္ဍိုင်ကြီးလေးရပ်ပါဝင်ရာ ငှုံးတို့မှာ တစ်ခုတည်းသောရွေးကွက်နှင့် ထုတ်လုပ်မှုအခြေခံရာအောင် ယူဉ်ပြီးမှုပြုမှုမြောက်မှုများအောင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများသော ဒေသနှင့် ကမ္ဘာလုံးခိုင်ရာစီးပွားရေးအတွင်းသာ အပြည့်အဝ ပေါင်းစပ်ပါဝင်နိုင်သောအောင်သွေးတို့ ဖြစ်ကဲသည်။ အဆိုပါမဏ္ဍိုင်ကြီးတစ်ရပ်ချင်းစီးတွင် အာဆီယံစီးပွားရေးအသိက်အဝန်း၏ ရည်မှန်းချက်များကိုရရှိစေနိုင်မည့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လဲ အမျိုးမျိုးသောလုပ်ငန်းကိစ္စရပ်များနှင့် ဆောင်ရွက်စရာများပါဝင်ကဲသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံအတွင်းအပြင်ဆိုင်ရာကတိကဝေါးပြုထားမှုများအား အချိန်နှင့်တစ်ပြီးညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရာတွင် အဟန့်အတားဖြစ်နေသည့် တရားဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်စဉ်းမှုများစဉ်းကမ်းပိုင်းဆိုင်ရာကန့်သတ်ပိုင်မှုများကို အလေးထားဖြေရှင်းသွားရန်စီစဉ်ထားပါသည်။ ထို့ပြင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးအဖွဲ့အစဉ်းများအကြား လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် ထိရောက်စွာ ညီနှင့် လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန်အတွက် AEC ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအဆင့်ညီနှင့်ရေးတာဝန်ယူထားသည့် အမျိုးသားစီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဝန်ကြီးဌာနအား စွမ်းရည်ခိုင်မာတောင့်တင်းစေရန်လည်း ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက် နေပါသည်။ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် မှုဝါဒပင်းနှင့်လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားရှိမှုများ၊ ထိရောက်မှုများအပေါ်သုံးသပ်နိုင်ရန်အတွက် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့်စွေပိုင်းညီနှင့်မှုများ၊ အကြောင်းကြားခြင်းများကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် ဖြန်မာအစိုးရသည် အာဆီယံစီးပွားရေးအသိက်အဝန်းရည်မှန်းချက်များ ရရှိစေရန်အတွက် ရလဒ်များကိုစောင့်ကြည့်ကာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုဆန်းစစ်ပေးပြီး စွမ်းဆောင်ရည် လိုအပ်ချက်များဖြည့်ဆည်းပေးမည့်၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအတွက်လည်းအကျိုးကျေးဇူးများယူဆောင်ပေးမည့် ကောင်းစွာလည်ပတ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ယန်ရားရှိသော ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းချုပ်ကြီး တည်ထောင်နိုင်ရန်အတွက်လည်း ညီနှင့်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။

အာဆီယံစီးပွားရေးအသိက်အဝန်းကိစ္စရပ်များအား အချိန်မီအကောင်အထည်ဖော်နိုင်စေရန်အတွက် အာဆီယံ အနေဖြင့် AEC Scorecard ဟုခေါ်သည့် စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်လုပ်ငန်းစဉ်ကလည်း တည်ထောင်ထားပါသည်။ လေးစားလိုက်နာဖွယ်ရာနည်းလမ်းကိုရိယာတစ်ရပ်အနေဖြင့် AEC Scorecard သည် အာဆီယံစီးပွားရေး အသိက်အဝန်းဆိုင်ရာအကောင်အထည်ဖော်မှုများ၏၏တိုးတက်မှုကိုအစီရင်ခံပေးပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ် ခနစ်တွင် ယင်းအသိက်အဝန်းပေါ်ထွန်းလာစေရေးအတွက်ခြေရာခံပေးကာ လက်ရှိစိန်ခေါ်မှုများနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာကွာဟာမှုများကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် အာဆီယံအတွင်းရေးမှုးချုပ်ရုံး၏ နောက်ဆုံးအစီရင်ခံစာအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလွတ်လပ်စွာစီးဆင်းရေးကိုဖြောင့်တင်ပေးသည့်ကိစ္စရပ်များမှအပ်မြန်မာနိုင်ငံ၏တိုးတက်မှုများကို အခြားသောအာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့်နိုင်းယဉ်အကဲဖြတ်နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် AEC Scorecard ၌ ဖော်ပြထားချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသားဥပဒေများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲထားပြီးဖြစ်သည့် အာဆီယံ၏ကျယ်ပြန့်သောသဘောတူညီချက်များအား လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော်လည်း အမှုန်တကယ်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သောအတိုင်းအတာနှင့် ထူးခြားအရေးပါသည့် အချို့လုပ်ငန်းများအားလိုက်နာအတည်ဖြစ်စေမှုမှာမူ သဘောတူညီထားသောအချိန်ယေားထက် နောက်ကျကျုန်ရစ်

နေ့နိုင်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ မည်သူ့ပင်ဆိုစေ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် အာဆီယံဆိုင်ရာမိမိ၏ ကတိကဝ်တဲ့များအားလုံးကို ပင်ကိုလိုက်လျော့ညီတွေ့ရှုနှင့်အညီ ၂၀၁၅ ခုနှစ် သို့မဟုတ် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် လိုက်ပါအကောင်အထည်ဖော်ရန်ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်နေခြင်းကြောင့် တရာတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ ဉာဏ်တော်းလျှော့ နယူးခြီလန် နိုင်ငံများနှင့်အာဆီယံ၏ဦးစားပေးသဘောတူညီချက်များအတွင်း အကျိုးဝင်နေလျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် မဟာမဲခေါင် ဒေသခွဲအတွင်း ပိုမိုကြီးမားသည့်စီးပွားရေးပေါင်းစည်းမှုမြှုင့်တင်နိုင်ရန်အမြင်နှင့်အတူ မြန်မာ၊ ကမ္မားသီးယား၊ လာအို၊ ထိုင်း၊ ပါယက်နမ်နှင့် တရာတ်နှင့်ယူနှစ်ပြည်နယ်တို့သည် မဟာမဲခေါင်ဒေသခွဲအစိုးရစဉ်အတွင်း အတူပါဝင်ခဲ့ကြရာ (၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင်စတင်ခဲ့) ငြင်းတို့၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ မိမိတို့၏နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်စီးပွားရေး ဆက်သွယ်မှုများအား ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် မဟာမဲခေါင်ဒေသခွဲ နိုင်ငံများသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလွယ်ကူချောမွှေ့စေရေး ဘက်စုံ ကာလလတ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးအစိုးရကို သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘင်္ဂလားဒေါ်ရှုံး၊ ဘူတန်း၊ အိန္ဒိယ၊ နီပေါ်၊ သီရိရိုလက်ား၊ ထိုင်းနှင့်တို့နှင့်အတူ ကုန်သွယ်ရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်နည်းပညာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ကို မြှုင့်တင်ချောမွှေ့စေမည့်ဖို့ရမဲ့ပုံးပိုးပေးနိုင်သော ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော် ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုမှုအစိုးရ (BIMSTEC) အဖွဲ့ဝင်လည်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသတွင်းအချက်အချာကျသောတည်နေရာအရ မိမိနှင့်နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများကို ပြည်တွင်းရေးကွက်ဖြင့်သာမက အနီးအနားရှိဒေသရေးကွက်များဖြင့်လည်း ကြီးမားသည့် စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများပေးနိုင်သင့်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်တည်ထောင်ထားသော မည်သည့်လုပ်ငန်းများမဆို အဆိုပါအခွင့်အလမ်းများမှုအကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်ပြီး အထက်ပါဒေသဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များနှင့် အခြားသောအစိုးရများသည် လည်း အိမ်နီးချင်းရေးကွက်များသို့ဝင်ရောက်လိုက်သော နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆွဲဆောင်မှုကိုပို့မို့တိုးပွားစေနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုန်သွယ်မှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် အိမ်နီးချင်းအာရုံနိုင်ငံ များကိုကျော်လွန်စွဲလည်း ကြိုးပမ်းရာဖွေလျက်ရှိသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ကုန်သွယ်မှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအခြေခံမှုသောင်သဘောတူညီချက် နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမက်လုံးပေး မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်ဟူသောသဘောတူညီချက် (၂) ရပ်တို့ကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် မကြာသေးမီကပင် အပြီးသတ်ချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ပါသည်။

မက်ခရိုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာနှင့် မကြာသေးမီကပင် အခြားသောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ

မက်ခရိုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ

ဆယ်စုနှစ် ၃။ နှစ်ပေါင်းငါးဆယ်နှီးပါးခန့် တစ်သီးတစ်သန့်နေထိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် စီးပွားရေး ကျဆင်းခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာစီးပွားရေးအသိပိုင်းအဝိုင်းသို့ ပြန်လည်ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်လျက် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန်ပြန် စတင်ဆောင်ရွက်လာချိန်မှစ၍ အမှန် GDP တရိပ်ရိပ်တိုးတက်လာရာ ၂၀၀၉-၂၀၁၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် (အပြီးလမ်းမတ်လအထိ) ၅၁ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၆.၄ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ၆.၈ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးတက်မည်ဟု ခန့်မှန်းရရှာ သဘာဝဓာတ်ငွေထုတ်လုပ်မှု အပါအဝင် ပြည်တွင်းပြည်ပရုံးနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ယခုအချိန်ထိတိုင်အောင် ဆင်းရဲသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်နေရသဖြစ်ပြီး လူတစ်ဦးချား GDP မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၉၀၀ ဝန်းကျင်သာရှိသေးသဖြင့် အဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား အနိမ့်ဆုံးဖြစ်နေပါသည်။ သို့သော် သယံဇာတအရင်းအမြစ်များပေါကြွယ်ဝြင်း၊ ငယ်ရွယ်နှုပါသောလုပ်သားထူးချွင်းနှင့် လူဦးရေ သန်းနှစ်ထောင်ကျော်ရှိကာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အလျင်မြန်ဆုံးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသည့်ဈေးကွက်ကြီးများနှင့် နယ်နိမိတ်ချင်းထိစပ်နေခြင်းစသည့် မဟာဗျာဗျာသောအချက်များက မြန်မာနိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အလားအလာကိုကြီးမားစေပါသည်။ သို့သော် နိုင်ငံအား နှစ်ပေါင်းငါးဆယ်ကျော် ကာလအတွင်း စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနေ့ကွေးကာ ဆင်းရဲနှစ်မ်းပါးစေခဲ့သည့် မူဝါဒိုင်းဆိုင်ရာအချုပ်အနှောင်များအား ဖယ်ခွဲပေးနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏လက်ရှိဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလမ်းကြောင်းကို အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB) က ခန့်မှန်းရာတွင် လာမည့်နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်အတွင်းတိုးတက်မှုနှုန်းအား နှစ်စဉ် ၇ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၈ ရာခိုင်နှုန်း အထိ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ထိုသို့ဆိုပါက ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် လူတစ်ဦးချား ဝင်ငွေလည်းသုံးဆောင့်တိုးတက်လာကာ ဝင်ငွေအလယ်အလတ်အဆင့်နိုင်ငံများစာရင်း၌ ပါဝင်သွားစေမည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသဆိုင်ရာနှင့်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစီးပွားရေးအတွင်းသို့ တိုးတက်ပေါင်းစည်း လာနိုင်မည်ဖြစ်ရာ AEC အတွင်းရှိမိတ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့်သာမက ဒေသတွင်းမှုအခြားနိုင်ငံများကိုလည်း အမိလိုက်နိုင်မည့်အလားအလာ အတော်အတန်ရှိနေပါသည်။ သို့သော် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအသီးအပွင့်များက မျှတစွာခွဲဝေနိုင်စေခြင်းဖြင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာသဟေတဖြစ်စေပြီး စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိနိုက်ပျက်စီးသည်ဟုသော စိန်ခေါ်မှုပျိုးရှိမလာစေရန် အရေးကြီးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အလားအလာပြည့်ဝစွာပုံပေါ်လာရန်အတွက်လိုအပ်သည်မှာ မက်ခရီးပါးအားရေးတည်ပြုမြောက် ကုန်သွယ်ရေးနှင့်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ်ဖြေလျှော့ပေးခြင်းအပါအဝင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့်အတူ ခိုင်မာသည့်ငွေကြေးမူဝါဒသာရေးမူဝါဒများနှင့် ကျန်းမာရေး နှင့်ပညာရေးကဏ္ဍများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေခြင်းတို့ပုံဖြစ်သည်။

မြန်မာနှင်ငံ၏မက်ခရီးပါးအားရေး စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်တိုးတက်စေရန်နှင့် ခိုင်မာသောမက်ခရီးပါးရေးမူဝါဒများ အတွက် ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှုမှတ်တမ်းထူးဆောင်နိုင်စေရန်ရည်ရွယ်သည် Staff Monitored Program ထူးဆောင်ခြင်းအပါအဝင် IMF_နှင့်ရယူထားသောသဘောတူညီချက်အတိုင်း ဒုတိယအဆင့်ပြပြင်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ နှင့်ပတ်သက်သည် စီးပွားရေးနှင့်ဘဏ္ဍာရေးမူဝါဒများဆိုင်ရာနားလည်းကွားနှုန်းလွှာ ပြုချင်လွှာများ (MEFP) ကို မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကတင်ပြုခဲ့ပါသည်။ MEFP ၏ရည်ရွယ်ချက်များမှာ (က) မက်ခရီးပါးရေး တည်ပြုမြောက်နှင့်ကြေးမြှုပုံနိုင်ရည်ရှိစေရန် (ခ) သင့်လျော်သော မက်ခရီးပါးရေးမှုဘောင် တစ်ခုကိုတည်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ရေရှည်မက်ခရီးပါးရေးတည်ပြုမှုအတွက် အခြေခံအတုတ်မြစ်များချေပေးရန်နှင့် ငါးတို့အားထိရောက်စွာအသုံးပြုသွားနှင့်ရေးအတွက် အဖွဲ့အစည်းများဆိုင်ရာနှင့်နည်းလမ်းများဆိုင်ရာ

မျိုးတိုးတက်စေခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ မက်ခရီစီးများရေးဆိုင်ရာရည်မှန်းချက်များဆိုသည်မှာ တည်၌မြဲမြို့နည်းပါသည့်ငွေကြေးဖောင်းပွန်းအားထိန်းသိမ်းထားရန်နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော မက်ခရီစီးများရေးဆိုင်ရာအန္တရာယ်များသာမက တန်ပြန်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော ပြင်ပမူရိက်ခတ်သက်ရောက်မှုများကိုလည်းခုခံပေးနိုင်မည့် နိုင်ငံခြားအရန်ငွေကြေးများ လုံလုံလောက်လောက်ထားရှုရန်တို့ဖြစ်သည်။ အဆိုပါကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အရေးပါသည့်မက်ခရီစီးများရေးမှုဝါဒများမှာ ဘဏ္ဍာရေးမှုဝါဒနှင့်တကွ နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ရေးမှုဝါဒနှင့် ဆက်စပ်ငွေကြေးမှုဝါဒများပင်ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်ရေးနှင့်ငွေကြေးမှတ်စွာ

အားလုံးကိုဖယ်ရှားပေးမည်ဖြစ်သည်။ ယင် တင်းကျပ်သောထိန်းချုပ်မှုယန္ဓရားအောက်တွင် နိုင်ငံခြားငွေအသုံးပြုမှုအဆင်ပြေစေရေးအတွက် ယာယိအဖြစ်အသုံးပြုခဲ့သော နိုင်ငံခြားငွေလက်မှတ် (FEC) များကို ပြန်လည်ရွေးနှုတ်ပေးသွားမည့်အစီအစဉ်ကိုလည်း ဗဟိုဘဏ်ကကြေညာခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ ပြန်လည် ရွေးနှုတ်သည့်အစီအစဉ်နှင့်အညီ ၂၀၁၃ ခုနှစ် စွန်လကုန်ပိုင်းတွင် FEC အသုံးပြုမှုများအား ရပ်ဆိုင်းခဲ့ လေသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် မြို့ပြေလတွင် ဘဏ္ဍာင်အရအသုံးဆိုင်ရာဥပဒေသစ်ကို လွှာတ်တော်ကပြဋ္ဌာန်းလိုက်သောအခါ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနသည် လိုအပ်သောဘတ်ဂျက်ခန်းမှုများနှင့် ကုန်ကျ စရိတ်တွက်ချက်မှုများအား ရည်ညွှန်းငွေလဲနှုန်းဖြစ်သည့် တစ်ဒေါ်လာလျှင် ၈၀၀ ကျပ် နှုန်းထားအပေါ်အခြေခံ တက်ချက်ခဲ့ရာ ယင်းနှုန်းထားသည် ရွေးကွက်တွင်ရှုနိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းနှင့်ညီများပါသည်။ အဆိုပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအကျိုးဆက်ကြောင့် မြန်မာကျပ်ငွေတန်ဖိုးမြင့်မားမှုကိုဖြစ်ပေါ်စေသည့်ဖြိုးအားများ ယုတေသန့် သွားခဲ့ပြီး ပြည်တွင်းရွေးကွက်ငွေလဲနှုန်းသည်လည်း တစ်ဒေါ်လာလျှင် ၉၇၀ ကျပ်နှုန်းထား၌ တည်ပြုမှု လာခဲ့သည်။ ယင်းနှင့်ကိုက်ညီစွာပင် ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် ကျန်ရှိနေသော နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်မှုဆိုင်ရာ ကန့်သတ်မှုများနှင့် ငွေကြေးပေါင်းစုံရောဖြန်းသုံးစွဲသည့်အလေ့အထ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရွေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်တိုင်အောင် ယာယိအနေဖြင့် ဆက်လက်ထိန်းသီမီးထားနိုင်ပြီး ခွဲခြားမှုမရှိသော ရွေးနှုန်းအမျိုးမျိုးသတ်မှတ်နိုင်သည် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ရေးလေလဲများမှ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် MCP အတွက် နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) အေးအမှုဆောင်ဘုတ်အဖွဲ့ထမ့် ထောက်ခံမှုကိုရယူသွားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းသစ်များ အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ခြင်းနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဘက်ငွေပေးရွေ့မှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများအပေါ် ကန့်သတ်မှု အသစ်များမဖြစ်ပေါ်စေရန်အတွက် ဗဟိုဘဏ်သည် IMF မှ ၁၀၂၁ ထမ်းများနှင့်အနီးကပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကာ လိုအပ်သည့်သတင်းအချက်အလက်များကိုလည်းပုံပိုးပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ ဗဟိုဘဏ်သည် တရားဝင် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်ရေး ရွေးကွက်များအဆင်ပြုချေမှုစွဲလာည်ပတ်နိုင်စေရေးအတွက် ထပ်မံ့ချုပ် အထောက်အကူပြုပုံပိုးပေးသွားမည်ဖြစ်ရာ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များနည်းတူ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များအား နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့်၁၀၂၁ ထမ်းဆောင်မှုများအား ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ လတ်တလောတွင် ဗဟိုဘဏ်သည် ဘဏ်အချင်းချင်းရေးလဲလှယ်ရေး ရွေးကွက်ကိုထူထောင်ရန်ကြီးပမ်းလျက်သော်လည်း ရွေးကွက်ထိန်းကျောင်းမှုထိရောက်စေရန်အတွက် ရွေးကွက်အတွင်းဝင်ရောက်ရေးအတွက်မူ ရွေးကွက်သည် အလွန်သေးငယ်နေပါသေးသည်။ ဤအခြေအနေက မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့်ငွေကြေးကဏ္ဍအနေဖြင့် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်လိုအပ်နေဆဲဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြုလျက်ရှိပါသည်။

ပြည်တွင်းငွေကြေးမှုဝါဒကိုလပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ပေးခြင်းသည် တည်တဲ့နိုင်မာသောစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတက်မှုအတွက် လိုအပ်သည့်တည်ပြုမှုအားရရှိစေရာတွင် အရေးပါလှပေသည်။ စားနှုပ်ရိက္ခာရွေးနှုန်းများကျဆင်းခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေပြုမှုအပေါ်ငွေကြေးထည့်သွင်းမှု လျော့နည်းစေခြင်းတို့ကြောင့် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ပူမးမှုငွေကြေးဖောင်းပွဲမှုနှုန်းသည် ၂၀၁၄ ရာခိုင်နှုန်းသာ အတန်အသင့်ရှုခဲ့သော်လည်း ငွေကြေးပမာဏတိုးတက်များပြားလာခြင်း၊ အိမ်ခြေခြေရွေးနှုန်းများနှင့် လုပ်ခလစာများမြင့်မားလာခြင်းစသည် ငွေကြေးဖောင်းပွဲမှုအတွက်ဖြိုးအားများလည်းရှိနေသဖြင့် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ငွေကြေးဖောင်းပွဲမှု ၅၇၆ ရာခိုင်နှုန်းထိမြင့်တက်လိမ့်မည်ဟု IMF က စန်းမှုန်းထားပါသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေသစ်အရ အထက်ပါကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီးဖြေရှင်းရန်အတွက် ဗဟိုဘဏ်အား ဘတ်ဂျက်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်

အခွင့်အာဏာပေးအပထားသလို လိုအပ်ပါက သင့်လျော်သောတာဝန်ခံမှုကိုလည်းရယူပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအခြေအနေသည် ငွေကြေးဖောင်းမှုမှုကိုမြင့်မားစေသည့်၊ ဘဏ္ဍာရေးလိုင်းမြှုများ၏ လိုအပ်ချက်အရ ငွေကြေးမှုဝါဒအားသတ်မှတ်ကျင့်သုံးခဲ့ရသောယခင်အခြေအနေနှင့် ကွာခြားပါသည်။ ဤကာလအတွင်း ဗဟိုဘဏ်သည် Deposit and Credit Auction ပုံစံမျိုးဖြင့် ငွေဈေးစာချုပ်ရောင်းဝယ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်နေဖြီဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်မှုစနစ်သစ်ကြောင့် ငွေကြေးဖောင်းမွန်မည့်အလားအလာများနှင့် ဒေါ်လာငွေ ဗဟိုပြုသုံးခဲ့ခြင်း တိကိုထိန်းချုပ်ရန်အလို့ဂျာ ဗဟိုဘဏ်သည် ဈေးနှုန်းတည်ပြုစေရန်နှင့် နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းတည်ပြုစေရန်အတွက် ပြည်တွင်းငွေကြေးတိုးတက်မှုများကို စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းလျက်ရှိပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဗဟိုဘဏ်သည် ငွေကြေးမှုဝါဒကိုဘဏ္ဍာရေးမှုဝါဒနှင့်အတူညီနှင့်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ အဆိုပါမှုဝါဒနှင့်ခုစွမ်းသည် ပို့ကုန်းဆောင်သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အကူအညီပေးနေပါသည်။ မဝေးသောအနာဂတ်တွင် သဘာဝဓာတ်ငွေ တင်ပို့မှုမှုရရှိသောဝင်ငွေမှာတိုးမြင့်လာမည်ဖြစ်သဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် အဆိုပါငွေကြေးစီးဆင်းမှုများအားစီမံထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အပြင် ငွေကြေးဖောင်းမွန်နှင့် နိုင်ငံခြားငွေလဲနှုန်းတည်ပြုမှုအပေါ် ငြင်းတို့၏အကျိုးသက်ရောက်မှု များလျော့နည်းစေရန်အတွက် လိုအပ်သည်များအားပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးမှုဝါဒ

ဘဏ္ဍာရေးအရပွင့်လင်းမြင်သာပြီး ခိုင်မာသည့်အစိုးရအဖွဲ့ဖွဲ့စည်းနိုင်ခြင်းသည် မက်ခရိုစီးပွားရေးအား တည်ပြုမှုစေကာ အခိုကစိန်းခေါ်မှုတစ်ရပ်အားကျွန်းရှိစေသည့် အခွန်ငွေမြင့်မားစွာရရှိနေမှုရလဒ်အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များအတွက် အသုံးစရိတ်ကိုပိုမိုဖွေသုံးခဲ့နိုင်စေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘဏ္ဍာရေးမှုဝါဒသည် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခန့်ခွဲနိုင်ငံတော်ဘတ်ပျက်အား လွတ်တော်အတွင်း၌ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးကာ အတည်ပြုပြုနာန်းစေခြင်းအားဖြင့် ယခုအခါဝိုရှု ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိလာပြီး တာဝန်ခံတာဝန်ယူမှုလည်းတိုးပွားလာပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးမှုဝါဒသည် မက်ခရိုစီးပွားရေးတည်ပြုမှုကိုအထောက်အကူပြုနိုင်ရေးအတွက် ဦးစားပေးအနေဖြင့် ဆက်လက်အရေးပေးဆောင်ရွက်ခံရသလို လျှပ်စစ်မီးရရှိရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ ရေရှိရေး၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးပုံပိုးမှုများကဲသို့ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သောအခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ဆင်းရဲမြဲတော်မှုလျော့ချေရေးအပါအဝင် များစွာလိုအပ်နေဆဲဖြစ်သည့် လူမှုရေးနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမဆိုင်ရာအသုံးစရိတ်များအတွက်လည်း များစွာပုံပိုးပေးလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခန့်ခွဲဘဏ္ဍာရေးလိုင်းမြှုကို နှစ်လတ်ကာလအတိုင်းအတာအားဖြင့် အပြောင်းအလဲကြီးကြီးမားမားမရှိစေဘဲ ဂျီဒီပီ၏၅၇% ရာခိုင်နှုန်းခန့်တွင် ဆက်လက်တည်ရှိနေစေရန်ရည်ရွယ်ထားသည် (IMF ၆၈အဆိုအရ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ တွက်ချက်မှုအပေါ်မှုတည်ကာ ဂျီဒီပီ၏ ၄၆% ရာခိုင်နှုန်းခန့်နှင့်ကိုက်ညီပါသည်)။ မြင့်မားလာသောအသုံးစရိတ်များအတွက် အခိုကအားဖြင့် စာတ်ဇွဲစီမံကိန်းများမှတိုးဖြင့်ရရှိသောဘဏ္ဍာရေးများဖြင့် စိုက်ထုတ်သုံးစွဲသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ အနာဂတ်ကာလတွင် Non-concessional အမျိုးအစားပြည်ပဈေးငွေ များကို (စမ်းအင်၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့်ဆက်သွယ်ရေးအပါအဝင်) အခိုကကျေသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍများရှိ စီးပွားရေးအရအလားအလာရှိသောစီမံကိန်းများအတွက်သာသုံးစွဲသွားမည်ဖြစ်ရာ ကြေးမြှုပြုတည်ပြုစေမည့်၊ ကြေးမြှုပြုကြောင့်နောက်ဆက်တွဲထိခိုက်နှစ်နှုန်းပါစေမည့် လိုက်လျောညီထွေရှိသည့်

ပမာဏများနှင့်သာဖြစ်သည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးဌာနသည် အသုံးစရိတ်များထိရောက်မှုရှိစေရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစားပေးမှုများနှင့်လိုက်လျော့ထွေဖြစ်စေရန် မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှုစာနှစ် (Myanmar Public Finance Management) တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရေးအတွက် နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့၊ ကမ္မာဘဏ်နှင့်အာရုံးဖြိုးရေးဘဏ်အပြင် ကဏ္ဍာစုံဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးဌာနသည် မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမဟာဗျားဘာ (Public Finance Management Reform Strategy) ထူထောင်နိုင်ရန် ကြိုးစားလျက်ရှိပြီး နိုင်ငံတော်အစိုးရေးရှင်မှုဝါဒနှင့် ဦးစားပေးမှုများနှင့်လိုက်လျော့ထွေရှိသည့် Public Finance Management Reform Process ကိုအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကဏ္ဍာစုံဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်များနှင့် ဆွေးနွေးညီးနှင့်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ လက်တလောတွင် ကြွေးမြို့ စီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းများကို ရသုံးမှန်းခြေထွေစာရင်းဦးစီးဌာနနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်တို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထိုအတူ ဘဏ္ဍာရေးဦးစီးဌာန (Treasury Department) ကို ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင်ထူထောင်ထားရှိရေးနှင့် ကြွေးမြို့စီမံခန့်ခွဲရေးကို အဆိုပါဦးစီးဌာနလုပ်ငန်း တာဝန်များထဲသုံးထည့်သွင်းပေးရန် အစိုးစောင်ရွက်ရွှေ့လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် Paris Club နိုင်ငံများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြွေးမြို့များကိုလျော်ပေးလိုက်ပြီဖြစ်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ဆက်နှယ်၍လည်း နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့များ ကမ္မာဘဏ်နှင့်အာရုံးဖြိုးရေးဘဏ်တို့က နည်းပညာ အထောက်အပုံးများ၊ ချေးငွေများပြန်လည်ထုတ်ချေးရန် ကမ်းလှမ်းလာခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန်ဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့များနှင့်ကမ္မာဘဏ်တို့၏ အကူအညီဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှု (PEFM) ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်နှင့်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာတာဝန်ခံမှု (Public Expenditure and Financial Accountability - PEFA) နှင့် ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှု (Public Expenditure Review - PER) တို့ကိုခိုင်မှုအားကောင်းစေရန်ဆောင်ရွက်နေရာ ပို၍အခြေခံကျသည့်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အခြေခံကောင်းများအားပုံးပိုးလျက်ရှိပါသည်။

၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးတွင် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်နှင့် နှင့်ယူဉ်ပါက ကျော်မှုရေးကဏ္ဍာအတွက်ငါးဆန်းပါးနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍာအတွက်နှစ်ဆန်းပါး အသုံးသီးတို့မြှုပူးခွဲပေးခဲ့သလို နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွင်း ပို၍ကောင်းမွန်စစ်မှန်သည့်နိုင်ငံခြားငွေလှယ်နှုန်းကိုအသုံးပြခြင်းကြောင့် ကောင်းမွန်သည့်ဝင်ငွေဆင်ရာရလဒ်အတွက်လည်း ငွေကြေးအမြောက်အမြားစိုက်ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစတင်ကာ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဖွဲ့စည်းပုံးအခြေခံဥပဒေသစ် နှင့်အညီစတင်ကျော်သုံးဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးဘဏ္ဍာရုန်ပုံငွေစာရင်းများအား ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရုန်ပုံငွေစာရင်းမှုသီးစီးခြားထုတ်ကာ ဘတ်ဂျက်လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့် ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်ငွေကြေး ထောက်ပုံခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်သက်သည့်လုပ်ငန်းတာဝန်များအတွက် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအသုံးသီးသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်များခွဲပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုနှင့်တိုင်းဒေသကြီးပြည်နယ် အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာဆက်သွယ်မှုများအတွက် ရသုံးမှန်းခြေထွေစာရင်းဦးစီးဌာနအောက်တွင် အစိုးရမြှားဆိုင်ရာအချင်ချင်း ဘဏ္ဍာရေးရာဆက်သွယ်ရေးဌာနခွဲတစ်ခုကို ထူထောင်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဘတ်ဂျက်ရေးခွဲမှုပိုမိုကောင်းမွန်မြန်ဆန်လာစေရန်အတွက် ဘဏ္ဍာရေးမှုဝါဒနှင့်နည်းပါးလုပ်ငွေကြံ့ငွေကြေးရာ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်ဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံဝန်ထမ်းများ၏ အလွန်နည်းပါးလုပ်ငွေစင်ထောက်ပုံးငွေကြေးလည်း

တို့မြင့်ပေးခဲ့ဖြီးဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ
လုပ်ပိုင်ခွင့်များကိုတို့မြင့်ပေးသည့် ပထမခြေလုမ်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ငြင်းတို့၏ ထုတ်လုပ်လည်ပတ်မှု
ကုန်ကျစရိတ်တစ်စီတ်တစ်ပိုင်းအား ငြင်းတို့ဘာသာစိုက်ထုတ်ကျခံခွင့်ရှိသည့် (တိုက်ရှိက်ဘတ်ဂျက်
ခဝေချထားပေးသည့်နည်းလမ်းအစား) အခွင့်အာဏာအားခွင့်ပြုခဲ့ဖြီးဖြစ်သည်။

အသုံးစရိတ်များတို့မြှင့်သုံးစွဲနိုင်ရန်နှင့် သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များအပေါ်မှုရရှိသည့်ဝင်ငွေအပေါ်
မြှုပိရခြင်းကိုလျော့ချနိုင်ရန်အတွက် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများဆက်လက်တိုးတက်ရရှိရန်မှာ အရေးကြီးလုပါသည်။
ယင်းအတွက် အခွန်ကောက်ခံနိုင်သည့်များတို့ပွဲခဲ့ထွင်နိုင်စေရေးနှင့် လိုက်နာပေးဆောင်မှုများ တိုးတက်
လာစေရန်ရည်မှန်းသည့် အခွန်ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများလိုအပ်နေရာ အမိကစိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များ
အပေါ်ကောက်ခံသည့် သွင်းကုန်ပို့ကုန်ခွန်များဆိုင်ရာကြိုတင်ကောက်ခံငွေ (Withholding tax) များကို
ပထ်ဖျက်လိုက်ခြင်းကြောင့် ဝင်ငွေလျော့နည်းသွားခြင်းအားချေဖျက်နိုင်စေရန်အတွက် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင်
ရန်ကုန်ဖြော်အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာရုံးကို စီစဉ်ဖွင့်လှစ်ခြင်းအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်
ဝန်ကြီးဌာနသည် ပြည်တွင်းကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုများအပေါ်ကောက်ခံသည့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို
ရုံးရှင်းလွယ်ကူစေခြင်း၊ အစိုးရဝန်ထမ်းများအားဝင်ငွေခွန်ပေးဆောင်စေခြင်းဖြင့် အခွန်ကောက်ခံနိုင်မှုများ
ချဲ့ထွင်ခြင်းအပြင် ဝင်ငွေခွန်အဆင့်ဆင့်တိုးတက်စေခြင်းတို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အခွန်မက်လုံး
ပေးခြင်းများကိုကန်သတ်ခြင်းသည်လည်း အခွန်ကောက်ခံနိုင်မှုများထပ်မံလျော့ပါးပျောက်ဆုံးခြင်းများမှကာကွယ်ရန်
အတွက်အရေးကြီးပါသည်။

ပြည်ပငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်းလက်ကျန်

၂၀၁၁-၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ပငွေပေးငွေယူရှင်းတမ်းလက်ကျန် (BOP) မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ
၁၁၀၅၁၁ သန်း ဆက်လကျပို့ငွေပြနေသည့်အနေအထားဖြစ်ပြီး ယခင်နှစ်ပို့ငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၈၈၁၁ သန်း
နှင့်နိုင်းယူဉ်ကြည့်နိုင်ပါသည်။ ပို့လျုံလာရသည့်အမိကအကြောင်းရင်းမှာ ကုန်သွယ်မှုပို့ငွေပြခြင်းနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ
စီးဝင်လာခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ အစိုးရင်ခံနေစဉ်ကာလတွင် (တစ်စီတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့်
ကုန်သွယ်မှုဖြေလျော့ခြင်းများကြောင့်) ပို့ကုန်ထက် သွင်းကုန်ပို့မို့တိုးတက် များပြားလာခြင်းကြောင့်
ကုန်သွယ်မှုပို့ငွေသည် ယခင်နှစ်နှင့် နှိုင်းယူဉ်ပါက အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၂၄၉၉ သန်း (၈၄ ရာခိုင်နှုန်း) သို့
ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် သာမန်စာရင်းလိုင်ပြု
အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၄၀၄၈ သန်း ကို ယခင်နှစ်ပို့ငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈၇၆၅၅ သန်းနှင့်
နှိုင်းယူဉ်ကြည့်နိုင်ပါသည်။

၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုန်စည်များ၊ အသင့်သုံးစွဲနိုင်သောကုန်စည်များ၊ သို့မဟုတ်
စားသုံးကုန်စည်များတင်သွင်းမှ ပိုမိုများပြားလာသည့်အတွက် သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာ ယခင်နှစ်နှင့်
နှိုင်းယူဉ်မည်ဆိုပါက အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၇၉၆၃၃၉ သန်း (၄၀.၃ ရာခိုင်နှုန်း) တိုးတက်ခဲ့ပါသည်။
ယာယိုကိန်းကဏ္ဍားအချက်အလက်များအရ စုစုပေါင်းသွင်းကုန်များအနေက စားသုံးကုန်စည် (၃၁.၆ ရာခိုင်နှုန်း)၊
အသင့်သုံးစွဲနိုင်သောကုန်စည် (၃၄.၅ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုန်စည် (၃၃.၉ ရာခိုင်နှုန်း) ပါဝင်နေရာ
ယာမန်နှစ်ထက်နှိုင်းယူဉ်ပါက စားသုံးကုန်စည် (၃၃.၂ ရာခိုင်နှုန်း)၊ အသင့်သုံးစွဲနိုင်သောကုန်စည် (၃၃.၇ ရာခိုင်နှုန်း)
နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုန်စည် (၅၈.၀ ရာခိုင်နှုန်း) အသီးသီး တို့မြှုင့်တင်သွင်းခဲ့ပါသည်။ နှိုင်းယူဉ်ချက်များအရ
ပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ ယခင်နှစ် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈၇၈၈၈ သန်းဖိုးထက် ၁၁၅ ရာခိုင်နှုန်းသာတိုးတက်တင်ပို့နိုင်ခဲ့ရာ

အစိကအားဖြင့်

သဘာဝရတ္ထု

ရေထွက်ကန်ပစ္စည်းများ၊

ဆန်နင့်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းများ

၂၀၁၁-၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာန်စွဲတင် ဝန်ဆောင်မှုများဆိုင်ရာစာရင်းလိုင့်ပြုမှ ဆက်လက်ကြီးထွားခဲ့ရာ ယခင်နှစ်စွဲရှိသော အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၃၇၃.၃ သန်းထက် ၂၀၁၅ ရာခိုင်နှစ်းအထိပိုမိုလာခဲ့သည်။ လိုင့်ပြုမှု များပြားခြင်း အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ နိုင်ငံခြားနှင့်ဖက်စပ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည့် ရော်နှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေကဏ္ဍရှိ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများအတွက် မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်မှုဝင်ငွေများပေးချေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် တရားဝင် ထောက်ပံ့ကူညီငွေများသည် ယခင်နှစ်ထက် ၃၅၇.၆ ရာခိုင်နှစ်း လျော့နည်းကာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၁၀.၃ သန်းသာ နေစဉ်အတွင်း အဓိကအားဖြင့် နိုင်ငံခြားတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသည့်နိုင်ငံသားများ၏ ငွေလုပိခြင်းအပါအဝင်၊ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများ၏ ပုဂ္ဂလိကငွေကြေးလွှဲပြောင်းမှုများသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၄၈.၆ သန်းအထိ ၁၆၉၁.၁ ရာခိုင်နှစ်းတိုးတက်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘဏ္ဍာရေးနေဂြာက်ရုံးသည် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကျဆင်းလာခြင်းကြောင့် ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာနှစ်ထက် ၂၀၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၅၅ ဘီလျုံအထိ လျော့ကျခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပို့ကုန်တင်ပို့ရရှိနေဖို့ အခြားသော အရင်းအနှီးများ တိုးတက်စီးဝင်လာခြင်းတို့ကြောင့် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် အကြမ်းဖျင်း အရန်နိုင်ငံခြားငွေပမာဏမှာ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၄၆၆ ဘီလျုံအထိ (ယင်းပမာဏမှာ သွင်းကုန် ၂၀၇ လစာတင်သွင်းရန် လုံးလောက်သည်) တိုးတက်လာပြီး ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၅၅ ဘီလျုံအထိ (ယင်းပမာဏမှာ သွင်းကုန် ၂၉၆ လစာ တင်သွင်းရန်လုံးလောက်သည်) ရောက်ရှိလာလိမ့်မည်ဟု နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ကခန်းမှုန်းထားသည်။ အဆိုပါအရန်နိုင်ငံခြားငွေပမာဏသည် ကြီးထွားနေသည့်သာမန်စာရင်းလို့ငွေပြုမှုထက် နိုင်ငံခြားတို့ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီးဝင်လာခြင်းကအလေးသာမည်ဟု မြှော်လင့်ရသဖြင့် ဆက်လက်တိုးပွားလာနိုင်ဖွယ်ရာရှိပါသည်။

အမိကကျသည့် ဖွံ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံအား ဗဟိုစီမံကိန်းချုပါးစီးသောစီးပွားရေးစနစ်မှ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် ပိုမိုပွဲလင်းမြင်သာသော စီးပွားရေးစနစ်သို့အသွင်ပြောင်းလဲရေး နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ရည်မှန်းချက်နှင့်အညီ ကုန်သွယ်မှာ၊ ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ရေးတို့တွင် နှင်ငံပိုင်အခန်းကဏ္ဍကို အတော်အသင့်လျော့ချပေးလျက်ရှိသည်။ ဥပမာ ကုန်သွယ်မှုစာရင်းအရ ၂၀၀၈-၂၀၀၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း အစိုးရကဏ္ဍမှုသွင်းကုန် တင်ဆွင်းမှုသည် ၄၃.၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၆.၈ ရာခိုင်နှုန်းသို့ လျော့ကျခဲ့ပြီး အစိုးရကဏ္ဍမှုပို့ကုန်တင်ပို့မှုသည်လည်း ၆၀.၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၅၃.၉ ရာခိုင်နှုန်းသို့ လျော့ကျခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများစုကို ပုဂ္ဂလိကသို့လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ရာ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၄၂ ခုသာ ကျွန်ုပါတော့သဖြင့် ပြည်တွင်းအသားတင် ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးကျိုးပို့ခြင်း ၄၇၂ တို့၏ပို့ဝါယာမှုသည်း လျော့ကျသွားပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ်မှုများရားပါးသွားသော်လည်း စွမ်းအင်ကဏ္ဍမှု ကန့်သတ်ထားဆဲဖြစ်သည်။

မန်မာနိုင်ငံသိပ္ပ

ကန်သယ်ရေးလမ်းကြောင်းပြောင်းလဲမှုရိုကြောင်း မပေါ်လင်စေသေးရာ အဘယ်ကြောင်ဆိုသော် ၂၀၀၈-၂၀၀၉

ဘဏ္ဍာန်စု ၂၀၁၁-၂၀၂၂ ဘဏ္ဍာန်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဆီယံဒေသမှသွင်းကုန်တင်သွင်းမှုပမာဏမှာ ၄၄၁ ရာခိုင်နှစ်းမှ ၄၃၇ ရာခိုင်နှစ်းသို့လည်းကောင်း၊ အဆီယံဒေသသို့ပို့ကုန်တင်ပို့မှုပမာဏမှာ ၅၆၂ ရာခိုင်နှစ်းမှ ၅၀၇ ရာခိုင်နှစ်းသလည်းကောင်း လျော့ကျနေခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ပို့ကုန်ပစ္စည်းများအနေဖြင့် မူလကုန်စည်အမျိုးအစားအနည်းငယ်ကိုသာအဓိကထားတင်ပို့လျက်ရှိရာ စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန်များ၊ ရေအွက်ကုန်များနှင့်အတူ သဘာဝဓာတ်ငွေနှင့်သစ်တို့အများဆုံးပါဝင်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် မူလကုန်စည်အမျိုးအစားများအား တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်တင်ပို့နိုင်ရေးပုံးမြှင့်တင် ပေးနေစဉ် ပို့ကုန်အမျိုးအစားခဲ့၍ ထွင်တင်ပို့နိုင်ရေးအတွက်လည်းတွန်းအားပေးဆောင်ရွက်နေပြီး ကုန်သွယ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သောငွေကြေးကဏ္ဍဖြိုးတိုးတက်စေရေး၊ ဈေးကွက်ရှိရေးနှင့် ကုန်သွယ်မှု လျင်မြန်ချောမွှေစေရေးတိုး အတွက် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးနေပါသည်။ အဆိုပါကိစွာနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ပြည်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ငါးတို့၏တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန် လုပ်ငန်းများအတွက် နည်းပညာ၊ ငွေကြေးနှင့်ဈေးကွက်ဆိုင်ရာ အဟန်းအတားများကျပ်လွှားနိုင်စေရန်အလိုင်း ဝင်ရောက်လာမည့် နိုင်ငံခြားတို့ကိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအား အတွက်ရှိနေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အမျိုးစုံလင်ခဲ့၍ထွင်နိုင်ရေးတို့အပြင် ကမ္မာစီးပွားရေးအတွင်းသို့ ပြန်လည်ပူးပေါင်းဝင်ရောက်နိုင်ရေးတွင် နိုင်ငံခြားတို့ကိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် နိုင်ငံခြားတို့ကိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအား ဖိတ်ခေါ်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ဘဏ္ဍာန်စွာ အတည်ပြုထားပြီးဖြစ်သော ဝင်ရောက်လာမည့်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀ ဘီလျှန်းပါးအထိရှုတ်တရက်မြှင့်တက်ခဲ့ပြီး ၂၀၀၅-၂၀၀၆ ဘဏ္ဍာန်စွာ အမြင့်ဆုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏထက် ကျော်လွန်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ဘဏ္ဍာန်စွာ သွေ့ကဏ္ဍမှ ယင်းပမာဏမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၆၆ ဘီလျှော်အထိကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အများဆုံးရှိနေသည့်ကဏ္ဍများမှာ လျှပ်စစ်စွမ်းအားကဏ္ဍ၊ ရေနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေနှင့်သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍတို့ ဖြစ်သော်လည်း နေပြည်တော်လေဆိပ်တည်ဆောက်ရေးနှင့်ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအခြေခံအဆောက်အအုံများကဲ့သို့၊ အကြီးစားစီမံကိန်းများအတွက်လည်း အကြီးအကျယ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါကဏ္ဍများအတွက် မကြာသေးမိကာလအတွင်း အဓိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသောနိုင်ငံများမှာ တရာတ်၊ ဟောင်ကောင်၊ တောင်ကိုရီးယားနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့ဖြစ်ကြသည်။

၂၀၀၉-၂၀၁၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နှင့် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ၏ ဂျီဒီပီတွင် ပါဝင်သောရာခိုင်နှစ်းမှာ ၃၈၁ ရာခိုင်နှစ်းမှ ၃၀၅ ရာခိုင်နှစ်းသို့ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ၏ ၁၈၈ ရာခိုင်နှစ်းမှာ ၁၉၉၉ ရာခိုင်နှစ်းသို့တိုးတက်ခဲ့စဉ် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍကဲ့ ၃၇၄၄ ရာခိုင်နှစ်းမှာ ၃၇၅၅ ရာခိုင်နှစ်းသို့ အနည်းငယ်မျှသာ တိုးတက်ခဲ့လေသည်။

အခြားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ

အရင်းအနှီးဈေးကွက်မူဝါဒများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏အရင်းအနှီးဖျေးကွက်သည် အတော်အသင့်ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းပါးဆဲ (သို့ဖြစ်ရာ ဖျေးကွက်ပျက်ယွင်းမှုများ အတွက်ထိခိုက်လွယ်ပြီး လုပ်ငန်းများ၏ကုန်ကျစရိတ်ကို မြင့်တက်စေနိုင်သည်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဓာတ်မီးပြီး စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းထိန်းကျောင်းမှုကောင်းမွန်ကာ ရောမွေစွာလည်ပတ်လှပ်ရှားနိုင်သည့် အရင်းအနှီးဖျေးကွက်အား လိုအပ်နေရာ ငွေကြေးမူဝါဒထုတ်ပြန်ကျင့်သုံးနိုင်ရန်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးလိုင်းငွေပြမှုအတွက် ငွေကြေးစိုက်ထုတ်ဖြည့်ဆည်းရမှု ဈေးချေရန်အတွက်သာမက ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအားငွေကြေးထောက်ပုံရန် (SME များအပါအဝင်)နှင့် အရင်းအနှီးများကို ထိရောက်အကျိုးရှိစွာဝေနိုင်ရန် စသည်တို့အတွက်ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကမ္ဘာဘဏ်နှင့် ပုံးပေါင်း၍ ပင်မစမကိန်းတစ်ရပ်အားရေးဆွဲလျက်ရှိသလို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငွေရေးရေးအဖွဲ့အစည်းများအတွက် ဥပဒေကိုလည်း ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲလျက်ရှိသည်။ ထို့အတူ နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်အား ယင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေအားပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရာ၌ ကူညီပုံးပိုးပေးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် ဝန်ထမ်းများ၏အရည်အသေးမြှင့်တင်ပေးရေးအတွက် အထူးသဖြင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်ကြီးကြပ်ရေးကိစ္စရပ်များ၊ အရန်ငွေကြေးစီမံခန့်ခွဲမှုများ၊ ပေးချေမှု/စာရင်းရှင်းလင်းမှုစနစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ သတေသနအချက်အလက်နည်းပညာ၊ သုတေသနနှင့်ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုစွဲသည့်နယ်ပယ်များအတွက် အရှေ့တောင်အာရာဗဟိုဘဏ်များစင်တာ (SEACEN)၊ အာရွှေဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၊ အာဆီယံဒေသတွင်းမိတ်ဖက်နိုင်ငံများအပြင် ဂျပန်၊ တောင်ကိုရီးယားစသည့် အခြား နိုင်ငံများနှင့်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်းဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် အာမခံချေးကွက်များအတွင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအမြင်ဖြင့် အာဆီယံငွေကြေးကဏ္ဍပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အဖွဲ့တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထို့အတူ မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံအရင်းအနှီးဖျေးကွက်တည်ထောင်နိုင်ရေးရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်များ လဲလှယ်ရေးဥပဒေသည် ဂျပန်နိုင်ငံ ဒိုင်ဝါသုတေသနအဖွဲ့အစည်း၏အကူအညီဖြင့် ပြစ်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာအရင်းအနှီးဖျေးကွက်တည်ထောင်နိုင်ရေးအတွက် နည်းလမ်းပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဒိုင်ဝါသုတေသနအဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံပိုင်မြန်မာစီးပွားရေးဘဏ်တို့အကြား အကျိုးတူဖက်စပ်လုပ်ငန်းတစ်ရပ်အား တူထောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

လုပ်သားရျေးကွက်မူဝါဒများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေတိုးနှုန်းသည် လွန်ခဲ့သောဆယ်နှစ်အတွင်း ၂၂၂၈ ရာခိုင်နှုန်းသို့ သိသိသာသာကျဆင်းခဲ့သော်ကြေး အလုပ်လက်မူဦးရေနှင့်မိုးချို့သူဦးရေတက်စာပါက အလုပ်လုပ်နိုင်သူအုပ်စုအတွင်း ငယ်ရွယ်သူဦးရေအကျိုးအစားများ အတော်အသင့် မြင့်မာရေးလုပ်ရေးရုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်း၏ အတော်အသင့် မြေးလူးလျက်ရှိပါသည်။ ဤအခြေအနေသည် ငယ်ရွယ်သူများအတွက် အလုပ်အကိုင်များဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် အားလုံးအကျိုးဝင်သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်တကွ ခိုင်မာတောင့်တင်းသည့် စီးပွားရေးအားတည်ဆောက်ရာတွင် လူဦးရေဆိုင်ရာပိုင်ဆိုင်မှုအကျိုးအမြတ်အား ရယူနိုင်မည့်ဈေးရောင်အခွင့်အလမ်းကို ကိုယ်စားပြုနေသလိုဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာလူငယ်အများစုသည် လတ်ရှိအချိန်တွင် အလုပ်အကိုင်ရှားပါးမှု၊ ပညာရေးနိုင်ကျော်မှုနည်းပါးခြင်းနှင့် ကူးစက်တတ်သော ရောဂါဘယ်များစသည့် များပြားလှသောပြဿနာများနှင့်ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ မက်ခရီစီးပွားရေးပြုပြင်ဖြောင်းလဲ မှုများနှင့် ဖော်ပြပြီးဖြစ်သော ရရှိလာသည့်တိုးတက်မှုများစသည့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ

တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် အထောက်အကူပေးနိုင်သော်ဖြားလည်း လူသားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးစေမည့်
အခြေခံပညာရေးကဏ္ဍနှင့်အတတ်ပညာကျမ်းကျင်မှုကဏ္ဍများအပြင် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ
တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေမည့် မူဝါဒများလည်းလိုအပ်နေပါသေးသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပညာရေးနှင့်ကျန်းမာရေး
ကဏ္ဍများမှာ ပထုမျိုးစားပေးကဏ္ဍများဖြစ်သည်။ တို့ကြောင့် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာဇာန်အရအသုံးခွဲဝေမှုတွင်
ကျန်းမာရေးနှင့်ပညာရေးကဏ္ဍသည် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့်နှင့်ဦးယူဉ်ပါက နှစ်ဆန်းပါးနှင့်ငါဆန်းပါးခန့် အသီးသီး
တိုးမြှင့်ရရှိခဲ့ပြီး လာမည့်နှစ်များအတွက်လည်း အစိုးရာတ်ဂျက်စုစုပေါင်း၏ အချိုးအစားအနေဖြင့်
သော်လည်းကောင်း၊ သီးသန်သုံးစွဲအနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း အသုံးစရိတ်များထပ်မံတိုးမြှင့်လာနိုင်ပါသည်။
အဆိုပါကိစွဲနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အလုပ်သမား၊ အလုပ်အကင်နှင့်လူမှုဖလှယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် အလုပ်အကိုင်နှင့်
ကျမ်းကျင်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဥပဒေမှုကြမ်းကိုအား အတည်ပြုပြုခွာန်းနှင့်ရန်အတွက် လွတ်တော်သို့ တင်ပြ
ထားပြီဖြစ်သည်။ အဆိုပါဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံခြားသားအလုပ်သမားဥပဒေကိုလည်း မှုကြမ်းရေးခွဲလျက်ရှိပြီး
ကမ္ဘာအလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် (ILO) ၏ အကူအညီဖြင့် လုပ်သားအင်အားစစ်တမ်း (Labour Force Survey)
အား ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း ကောက်ယူသွားမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အသင်းအဖွဲ့များလွတ်လပ်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်၍ တက်ကြွောလက်ခံကြိုဆိုပြီး နိုင်ငံတော်အစိုးရ
အနေဖြင့်လည်း အလုပ်သမား၊ အလုပ်ရှင်နှင့်ငင်းတို့၏ကိုယ်စားလှယ်များအကြား လုပ်ငန်းပိုင်းဆင်ရာ
ဆက်ဆံရေးများ ပြေပြစ်ကောင်းမွန်လာစေရေး ကူညီဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည်
မှုကြာသေးမီကပင် အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းဥပဒေကိုပြုခွာန်းခဲ့ပြီးဖြစ်ကာ အဆိုပါဥပဒေသည်
အလုပ်သမားထုအတွက် အခြေခံအခွင့်အရေးများကိုအာမခံပေးထားသည့်အပြင် အလုပ်သမားသမဂ္ဂများနှင့်
ကယ်စားလှယ်အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း လွတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခွင့်ပြုထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ
အစိုးရသည် နိုင်ငံတော်ဝန်းရှိအလုပ်သမားများ လိုလိုလားလားမရှိသည့် ယခင်ဥပဒေဟောင်းများ၊
နည်းဥပဒေများအားဖျက်သိမ်းခြင်းအပြင် အလုပ်သမားများနှင့်အလုပ်ရှင်များအနေဖြင့် ဖိမိတို့၏
အခွင့်အရေးများနှင့်တာဝန်များကိုသိရှိလာကြစေရန်၊ အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းဥပဒေပါပြုခွာန်းချက်များအား
သိရှိလာကြစေရန်စသည့်ပညာပေးလုပ်ဆောင်ခြင်းများတွင်လည်း ကမ္ဘာအလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ်နှင့် အပြည့်အဝ
ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍအတွင်းအရေးပါသည့်တိုးတက်မှုများမှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်ဆင်းရဲ
မဲ့တော်မှုလျော့ချရေးတို့အတွက် အရေးကြီးလုပ်ပါသည်။ တို့ကြောင့် မြန်မာအစိုးရသည် အခြေခံအဆောက်အအုံ
ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် နှစ်ရည်နည်းပူးဟာနှင့်စံမံကိန်းများရေးခွဲဖော်ထုတ်နေစဉ်အတွင်း ဆောင်ရွက်ဆဲ
ထိပ်တန်းဦးစားပေးအခြေခံအဆောက်အအုံစံမံကိန်းများပြီးစီးအောင် အလျင်အမြန်ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်
ရှိပါသည်။ လတ်တလောကာလအားဖြင့် မြို့ပြသယ်ယူလိုက်ဆောင်ရေးစနစ်၊ လေဆိပ်များ ပြန်လည်အဆင့်
မြှင့်တင်ခြင်း၊ သန်ရှင်းသာရေပုံပိုးပေးခြင်းနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးမှတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးစသည်တို့ကို
ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်း၌သာမက အိမ်နှီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်လည်း လုံလောက်သောလမ်းပန်းဆက်သွယ်မှု
မရှိပါက ဒေသအတွင်းလမ်းဆုံးလမ်းခွန်ရာ ဖြစ်လာနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ တို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည်
ဒေသတွင်းရှိ နိုင်ငံများနှင့်လမ်းပန်းဆက်သွယ်မှုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်အပြင် အာဆိုယံစီးပွားအသိက်အဝန်း

အတွင်းသို့ မြန်မာနိုင်ငံအားပေါင်းစည်းစေလိုသည့်ရည်မှန်းချက်ကိုဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အတွက် သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် အခြားအခြေခံအဆောက်အအုံများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အာရုံးခို့က်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အာဆီယံလမ်းပန်းဆက်သွယ်မှုပင်မစီမံကိန်းကြီး (Master Plan of ASEAN Connectivity) ထဲတွင် ဖောက်ဆုံးလျက်ရှိသည့် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ တရာ်တိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံများနှင့်ဆက်သွယ်သောလမ်းများကဲ့သို့ပင် ပျောက်ဆုံးလျက်ရှိသည့် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများကိုချိတ်ဆက်ပေးနိုင်မည့် အခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းများကိုလည်း ဦးစားပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ ဆက်သွယ်သောအဆိုပါလမ်းကြောင်းမားနှင့်အပြိုင် နိုင်ငံတွင်းကျေးလက်နှင့်မြို့ပြဆက်သွယ်သွားလာရေး၊ ပြည်နယ်အချင်းချင်းအဝေးပြေးလမ်းမကြီးများပြန်လည်ပြပြင်ရေးနှင့် ရှိုးသားလမ်းတံတားများကို အာဆီယံချိန်စံညွှန်းများအတိုင်းအဆင့်မြှေ့တင်ခြင်းတို့ကိုလည်း မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရေကြောင်းနှင့်အများပြည်သူဆိုင်ရာလပ်ငန်းကဏ္ဍများနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရသည် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းသူအာဏာပိုင်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသူ တို့အကြား ရှင်းလင်းကာတိကျသည့် ပိုင်းခြားထားမှုများကိုချမှတ်နိုင်ရန်ဆောင်ရွက်နေလဲရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ/လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသူများ (လေဆိပ်များနှင့်ဆိပ်ကမ်းဝန်ဆောင်မှုများ) ကို စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းသူ (ပြည်တွင်းလေကြောင်းအာဏာပိုင် သို့မဟုတ် ဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်) များနှင့် ခွဲထဲတိလိုက်ခြင်းအားဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍအား ပြန်လည်ပြင်ဆင့်စွဲစည်းမှုများ ပြလုပ်နိုင်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာဒွာနဆိုင်ရာများ၏ ကြီးကြပ်ထိန်းသိမ်းနိုင်သည့်စွမ်းရည်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များအား ချမှတ်ပေးနေစဉ် အတွင်း အများပြည်သူဆိုင်ရာလပ်ငန်းများကို တဖြည့်ဖြည့်ချင်းပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်သွားရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် နိုင်ငံအတွင်း စီးပွားရေးအချက်အချာကျရာနေရာများကို ဆက်သွယ်ပေးထားသည့် စီးရထားလမ်းပိုင်းများ၏ အရည်အသွေးတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးအပေါ် အာရုံးခို့က်ထားလျက်ရှိရာ ရန်ကုန်-မန္တလေး-မြော်ကြီးနားလမ်းပိုင်းနှင့် ပဲရုံး-မော်လမြိုင်လမ်းပိုင်းများဖြစ်ပြီး မီးရထားစက်ခေါင်းများနှင့် တွဲဆိုင်းများကိုလည်းအဆင့်မြှေ့တင်ပေးလျက်ရှိသည်။ ထို့အချက်အချာကျရာလပ်းကြောင်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် အလေးထားဆောင်ရွက်ပေးမှုသည် ဒေသများအကြားသာတူညီမှုရှိစေရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် နိုင်ငံတွင်းရှိနေရာအေးသအသီးသီးမှ စီးပွားရေးအချက်အချာကျရာနေရာများသို့ဆက်သွယ်ထားသည့် စီးရထားလမ်းများတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေး ယခင်မဟာဗူဗာကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရာရောက်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဒေသတွင်းဆက်သွယ်သွားလာနိုင်မှုအပြင် ဒေသတစ်လွှားရှိသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနည်းဖူးဟာများနှင့် ကိုက်ညီကာ ပုံမှန်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်လိုက်လျော့လိုက်လျော့လိုက်လျော့လိုက်ခြင်းတို့အကြားရှိ ကွာဟမူများ ကျဉ်းမြောင်းစေရန်လည်း ပိုမိုအာရုံးခို့က်ထားရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာအစိုးရသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြန့်ဖြူးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ပင်မစီမံကိန်းတစ်ရပ်အား ပြင်ဆင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှင်ဆိုင်နေရာသော ဖိအားအများဆုံးစီးပွားရေးစီးပွားရေးအား အနက်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အပိုက်အားဖြင့်ကျေးလက်တွင်နေထိုင်ကြသည့်၊ စုစုပေါင်း လူဦးရေ၏လေးပုံသုံးပုံနီးပါးခန့်သည် လျှပ်စစ်မီးရှုရှိသုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိကြချော့။ ထို့ပြင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထဲတွင်လုပ်ခြင်းနှင့်ဖြန့်ဖြူးခြင်းစနစ်တို့သည်လည်း မကြခဏကြားဝင်ဟန်တားနှောင့်ယူက်ခြင်းကိုခံရပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတိုးတက်မှုသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကိုခိုင်မာစီတ်ချွာ ရယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိပါက

အင်ဂျင်စက်သတ်သလို ရပ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ စိန်ခေါ်မှုများအားကိုင်တယ်ပြီရှင်းရန်အတွက် ခေတ်မိစ္စာ တို့ချွဲသွေ့တန်းထားသည့် ဓာတ်အားလိုင်းများလိုအပ်နေသည့်အပြင် ပြည်တွင်းစွမ်းအင်အရင်းအမြစ်အသစ်များနှင့် ကျေးလက်ဒေသစွမ်းအင်ရရှိသုံးစွဲနိုင်ရေး တိုတွင်ဆန်းသစ်ထားသည့်နည်းလမ်းများကိုလည်း လိုအပ်နေပါသည်။

အထူးသဖြင့် စီးဝင်လသည်နိုင်ငံခြားတိုက်ရှိက်ရင်းနှီးမြေပုံမှုများအပါအဝင် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့်စီမံခန့်ခွဲရေးတို့တွင် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကမိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး (PPP) မှာ အစိုက်ကျသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော် သင့်တော်သည့်ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းနိုင်ရေးအတွက် အဆိုပါ PPP အားအချို့ယူ၍ ဂရတိုက်ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ PPP လုပ်ငန်းများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုအထောက်အကူဖြစ်စေရန်အလိုင်း၊ မန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ယင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ရှင်းလင်းပြတ်သားသော်ပေးမှုဆောင်ကို တတ်နိုင်သမျှအမြန်ဆုံးနည်းဖြင့် ချမှတ်ပေးနိုင်ရေး ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း

ဈေးကွက်စီးပွားရေးပိုမိုပို့ပြင်လာစေရန် နိုင်ငံစီးပွားရေးအတွင်း နှင်ငံပိုင်အခန်းကဏ္ဍလျှော့ချုပ်ရေး ဉီးတည်ချက်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများစုံကို ပုဂ္ဂလိကလက်ဝယ်သို့ ထွဲပြောင်းပေးခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံပိုင်အဖြစ်အမိတ်ကျန်ရှိသောလုပ်ငန်းများမှာ စွမ်းအင်ကဏ္ဍ၊ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ၊ သစ်တောကဏ္ဍ၊ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ၊ လူမှုဖူလုံရေးနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာစီမံအုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍများဖြစ်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံး ခွဲဝေမှုအသစ်တွင် ကျော်ရှိနေသောနိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အမြတ်အစွန်းရရှိရေးအတွက် ပိုမိုမက်လုံးပေးခံရခြင်းနည်းကူး တင်းကျပ်သည့်ဘဏ္ဍာရေးစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကိုလည်း၊ အလေးထားလိုက်နာသွားရမည်ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများနှင့်ယဉ်ပြုပြင်ဆောင်ရွက်စေရန်အတွက် ဈေးကွက်များဖွင့်လှစ်ပေးလိုက်စဉ် အစိုးရသည် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအား တိုက်ရှိက်အထောက်အပံ့ပေးမှုများကို လျင်မြန်စွာဖြတ်တောက်ခဲ့သည်။ ထိုပြင် မြန်မာအစိုးရသည် ယခုအချို့ထိ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များထံမှ အလွယ်တကူရရှိနိုင်သော နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအတွက် ဈေးငွေများကိုဖယ်ရှားလျက်ရှိပြီး ဗဟိုအစိုးရရန်ပုံငွေသို့ ပေးချေရမည့် ကြွေးကျိုင်ငွေပမာဏများကလည်း ကန့်သတ်ပေးနေပါသည်။ အစိုးရသည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ကြွေးမြှေးမြှေးရရှိနိုင်သည်။ ပိုမိုအားထုတ်ဆောင်ရွက်သွားရန်၊ ရင်းနှီးမြေပုံမှန်င့် အမြတ်ရရှိနိုင်မှုတို့ကိုပိုမိုချိန်ညို့ဆိုသောရည်ရွယ်ချက်မှ အမြတ်အစွန်းရရှိရေးဆီသို့ ဉီးတည်ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်သွားရန် အောက် ကာလတွင်လည်း အစုံရှုံးကျော်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများရှိစီမံခန့်ခွဲသည်။ အစိုးရသည် အမြတ်အစွန်းရရှိရေးဆီသို့ စီးပွားဖြစ်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သွားရန် ထုတ်ကုန်များများအားထုတ်လုပ်ရမည့်နည်းကူး ထုတ်ကုန်အရည်အသွေးတိုးတက်ရရှိနိုင်သည်။ ဈေးကွက်သတ်သည်။ ထုတ်ကုန်များများအားထုတ်လုပ်ရမည့်နည်းကူး ထုတ်ကုန်အရည်အသွေးတိုးတက်ရရှိနိုင်သည်။ ထွေ့ဖြင့်လာရဖွယ်ရှိသည်။ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမှုသောင်များနှင့်ယဉ်ပြုပြင်ခြင်းမှုဝါဒများကို သင့်လျော်စွာကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားခြင်းမရှိဘဲ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းကို အလွန်လျင်မြန်မြှေးရရှိနိုင်စွာပြုလုပ်ပါက

နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအားလုံးအနေဖြင့် ယခုအခါ စီးပွားဖြစ်လုပ်ကိုင်နိုင်မှုအပေါ်အခြေခံလုပ်ကိုင်သွားရန်နှင့် ဈေးကွက်သတ်မှတ်သည့် နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းကိုအသုံးပြုသွားရမည်ဖြစ်သလို အနာဂတ် ကာလတွင်လည်း အစုံရှုံးကျော်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများရှိစီမံခန့်ခွဲသည်။ စီးပွားဖြစ်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း ဥပဒေအပါအဝင် ဖြစ်နိုင်ချိရှိသောပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းစသည်းနောက်ထပ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုလည်း

တွေ့ဖြင့်လာရဖွယ်ရှိသည်။ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမှုသောင်များနှင့်ယဉ်ပြုပြင်ခြင်းမှုဝါဒများကို သင့်လျော်စွာကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားခြင်းမရှိဘဲ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းကို အလွန်လျင်မြန်မြှေးရရှိနိုင်စွာပြုလုပ်ပါက

ကြီးမားသည့်အမှားများကိုကျိုးလန်ဖွံ့ဖြိုးရာရှိပေါ်ကြောင်း မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် အခြားဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများထံမှ
 သင်ခန်းစာရဟန်ထားပါသည်။ နိုင်ငံတော်ကိုင်ဆိုင်သည့် အရပ်ရပ်ဂိုင်ဆိုင်များ အထူးသဖြင့်
 ကြီးမားသည့်နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေးစီမံဆောင်ရွက်ရာတွင်
 ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ရေးအာဏာပိုင်များအနေဖြင့် စီမံကိန်းအကဲဖြတ်ခြင်း၊ တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းနှင့်
 လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအားလုံးခြုံစိတ်ချရဖော်ခြင်း၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာလေလတင်ခြင်းနှင့် ဒိတ်ဖွင့်တင်ဒါ
 ခေါ်ယူခြင်းစသည့်နယ်ပယ်များတွင် လုံလောက်သည့်ကျမ်းကျင်မှုအရည်အချင်းများရှိစေရန် အစိုးရအနေဖြင့်
 ကြီးပမ်းအားထုတ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် စီးပွားရေးလည်ပတ်မှုအတွက်အရေးကြေးကာ ပင်ကိုအားဖြင့်
 တစ်ဦးတည်းပိုင်အဖြစ်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသော အများပြည်သူဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်လုပ်ငန်းများနှင့်
 အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများအား ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းအတွက်မှ ဆင်ခြင်တုံတရားပြည့်ဝွာနှင့်
 သတိရှိရှိလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းအတွက် အဆင့်ဆင့်စီမံကိန်းချပုဂ္ဂလိကပိုင်
 ပြုလုပ်ခြင်းနည်းလမ်းကိုစဉ်းစားဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ရာ ချုပ်ကိုင်ထားသည့်အစိတ်အပိုင်းများကို
 လုပ်ငန်းအသစ်များနှင့်ယူပြုခြင်နိုင်ရေးအတွက် ခွဲထုတ်လိုက်ခြင်း သို့မဟုတ် စဉ်းနောင်ထားမှုမှ
 ဖြေလျော့လိုက်ခြင်း၊ ဥပဒေစည်းမှု၏စည်းကမ်းမှုဆောင်များနှင့်သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများထူးထောင်ခြင်း၊
 နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများကိုစီးပွားရေးဖြစ်လုပ်ကိုင်စေခြင်း၊ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကမိတ်ဖွဲ့ပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကိုသာမက
 ပြည်ပကပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိသောအကျိုးတဖက်စပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းများကိုအားပေးခြင်းစသည်တို့ ပါဝင်ကြသည်။

ဈေးနှုန်းထိန်းချုပ်ခြင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံအား ဗဟိုစီမံကိန်းချုပ်စီးပွားရေးစနစ်မှ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ဆီသို့ပြောင်းလဲရေး မိမိ၏
 ရည်ရွယ်ချက်အရ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ဈေးနှုန်းများသတ်မှတ်ရာတွင် ရုံဖန်ရုံခါမျှသာ ကြားဝင်
 ဆောင်ရွက်မှုရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများမှာလည်း စွမ်းအင်ကဏ္ဍကဲ့သို့သော
 ကဏ္ဍမျိုးတွင်သာ များစွာကျို့ရှိပါတော့သည်။

အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ

ကုန်သွယ်မှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြေလျော့ခြင်းကြောင့် ပြည်ပမှယုဉ်ပြိုင်မှုများတိုးမြှင့်လာခြင်းသည် ပြည်တွင်း
 ကုမ္ပဏီများအတွက် အကောင်းများထဲမှအဆိုးဆိုသလိုပင်ဖြစ်သည်။ ပို၍မှန်ကန်နိုင်သည်မှာ အသေးစားနှင့်
 အလတ်စားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက်ဖြစ်ပြီး ယင်းတို့သည် စုစုပေါင်းလုပ်သားအင်အား၏ ၇၀
 ရာခိုင်နှုန်းခန့်နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စုစုပေါင်း၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကော်ရှိပြီး မြန်မာစီးပွားရေး၏
 ပင်မကျောရှိပြုစနစ်သည်။ သို့သော် အဆိုပါလုပ်ငန်းများမှာ အရင်းအနှီးနည်းပါးခြင်းနှင့် နည်းပညာ
 အဆင့်နိမ့်နေခြင်းတို့ကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်အားနည်းလျက်ရှိသည်။

မြန်မာစုစုပေါင်းမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အလွန်ပုံအရေးပါ
 စေသဖြင့် မြန်မာအစိုးရသည် SME_လုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မူဝါဒများစွာချမှတ်အကောင်အထည်
 ဖော်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါမူဝါဒများ၌ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစတင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကြီးနှီးနှံအဟန်အတား
 များအားလျော့ချမှတ်ကြောင်း တစ်နေရာတည်းတွင်အားလုံးအဆင်ပြုစွာလုပ်ဆောင်စေနိုင်သော One-Stop Center
 များ တည်ထောင်ပေးခြင်း၊ အပ်ချုပ်ရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ထိန်းချုပ်ကန်းသတ်မှတ်မှုများအား ဖယ်ရှား/လျော့ချ ပေးခြင်း၊
 မြေအသုံးပြုခြင့်ရရှိရေးအတွက်ပုံးပိုးကူညီခြင်း၊ ဈေးငွေရရှိနိုင်မှုတို့တော်ကောင်းမွန်စေခြင်း
 ဈေးငွေရရှိနိုင်မှုတိုးတော်ကောင်းမွန်စေခြင်း၊

(အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိကနှစ်ရပ်စလုံးထမ့်) နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ၊ ဧရားကွက်ရှာဖွေရေးဆိုင်ရာစသည့်
လုပ်ငန်းများ၏ကျမ်းကျင်မှုအရည်အချင်း တိုးတက်ရေးအတွက်ကူညီပေးခြင်းစသည်တို့ပါဝင်ကြသည်။
လုပ်ငန်းကယ်များ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်လည်း အားပေးမြှင့်တင်လျက်ရှိရာ၊ အထူးသဖြင့်
အသေးစားငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ (Micro-finance institution) များ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်
အကူအညီပေးခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာအစိုးရသည် ပေါ်ထွန်းစစ်းမှားရေးလုပ်ငန်းများ နှင့်မျိုးဆက်သစ်
စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် ပြပြင်ပြောင်းလဲမှုလမ်းစဉ်ကိုအမိလိုက်နိုင်စေရန်အတွက် SME
အထောက်အကူပြုအထူးစင်တာတစ်ခုကိုလည်း ရန်ကုန်မြို့၌တည်ထောင်ပေးထားပါသည်။ SME လုပ်ငန်းများ၏
အရင်အနှီးရရှိနိုင်မှုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်အတွက် ငွေကြေးထောက်ပုံခြင်းနှင့်အသေးစားငွေရေးကြေးရေး
စီမံကိန်းများကိုလည်း အားပေးကူညီလျက်ရှိပါသည်။ SME လုပ်ငန်းများ၏ငွေကြေးရရှိနိုင်မှု လျင်မြန်လွယ်က
ချောမွှေစေရန်အတွက် SME Development Bank တစ်ခုကိုလည်း ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်ပေးထားပါသည်။
ထို့ပြင် အသေးစားငွေရေးကြေးရေးလုပ်ငန်းဥပဒေ (Micro-finance Law) ကိုလည်း ပြဋ္ဌာန်းပေးထားပြီး
ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အသေးစားငွေကြေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူတစ်စုံကျော်တို့သည် အသေးစားချေးငွေ
လုပ်ငန်းများကို ကျေးလက်နေပြည်သူတို့အတွက် တိုးမြှင့်လုပ်ကိုင်နေကြပါသည်။ လက်တလောအချို့တွင်
အစျိုးလုပ်ဆောင်သည် စီမံကိန်းများနှင့်သူတေသနချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်ခြင်းများအတွက်ငွေကြေးထောက်ပုံရန်၊
ချေးငွေ၊ နည်းပညာနှင့်ချေးကွက်ရရှိမှုအဆင်ပြေချောမွှေစေရန်တို့အတွက် မြန်မာစက်မှုဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်ကို SME
လုပ်ငန်းများအတွက် အထူးပြုဆောင်ရွက်ပေးမည့်ဘဏ်အဖြစ် ပြောင်းလဲနိုင်ရန်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ အဆိုပါ
SME ဆိုင်ရာ ပေါ်ထွန်းစလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်တွင်းရှိစက်မှုမြန်များနှင့် ဒေသနည်းပညာ
ကောလိပ်များ၊ စက်မှုအထက်တန်းကျောင်းများအကြေား အစုအဖွဲ့ပုံစံချိတ်ဆက်ဖြစ်တည်လာရေးကို
အထောက်အကူပြုပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဖန် ယင်းတို့သည် အိမ်နီးချင်းနိုင်းများရှိအောင်ရာစီးပွားရေး
စကြန်များသို့ဝင်ရောက်နိုင်သည့်နေရာများနှင့် သွားရောက်ချိတ်ဆက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ်အတွင်း
မြန်မာနိုင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်သည် SME ကဏ္ဍအတွင်း ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပြင် ကျမ်းကျင်မှု၊
နည်းပညာနှင့် အသိပညာအတတ်ပညာများလွှာပြောင်းရရှိရေး အပေါ်အထောက်အပုံပေးနိုင်ရေးအတွက်
နိုင်ငံနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ပိုမိုမြန်မားသောအကြောင်းအရာမက်လေးပေးမှုများနှင့်တက္က တက်ကြသည့်မှုပါဒါတစ်ရပ်ကို
ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။

လယ်ယာမြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး

လယ်ယာမြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်စွမ်းရှိသော
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်နေပါသည်။ ယင်းကိစ္စအောင်မြင်စေရန်အတွက် မကြာသေးစိကပင်
လွှတ်တော်က လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် မြေလပ်နှင့် မြေရှင်းများစီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေတို့ကို J01J ခုနှစ်
မတ်လတွင် ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေများအရ ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ၊
စက်မှုကဏ္ဍနှင့်ကန်ထရိုက်စိုက်ပျိုးမွှေးမြှုပ်နှံရေးကဏ္ဍများတွင် ကာလရှည်မြေအသုံးချလုပ်ကိုင်စွင်ပေးအပ်
ထားသော်လည်း အသေးစားပိုင်ဆိုင်သည့်၊ ဆင်းရွက်းပါးသည့်လယ်ယာမြေလုပ်ကိုင်သူတောင်သူများ
အတွက်လည်းအကာအကွယ်ပေးနိုင်ရန် နည်းလမ်းများထပ်မံလိုအပ်ပါသည်။ ကျေးလက်ဒေသရှိပြည်သူများအပေါ်
လယ်ယာမြေဥပဒေသစ်များ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကိစ္စစွမ်းစစ်ဆေးရန်ကော်မရှင်တစ်ရပ်အား လွှတ်တော်မှု
ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်စေခဲ့သလို လယ်ယာမြေ အသုံးချမှုမှုပါဒါအား ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်ပြင်ဆင်မွမ်းမံရန်
အတွက်လည်း မြန်မာအစိုးရက စောင့်ကြည့်ဆောင်ရွက် နေပါသည်။ J01J ခုနှစ် ဉာဏ်လတွင်

နိုင်ငံတစ်ရွာများမြေအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုကိုဖြော်ရန်အတွက် ဗဟို၊ ပြည်နယ်/တင်ဒေသကြီး၊ ခရိုင်နှင့်မြို့နယ်အဆင့် လယ်ယာမြေဆိုင်ရာအကောင်းအဖွဲ့အစည်းများကို လယ်ယာမြေ ဥပဒေနှင့်အညီ နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော်သမ္မတကလည်း ကျေးလက်နေတောင်သူများ၏ လယ်ခဲ့ယာမဲ့ဖြစ်မှုနှင့်ကြေးမြှုဖိစီးမှုပြဿနာတို့အား ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရန်အတွက် မူဝါဒလမ်းညွှန်ချက်များကို အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများအတွက် ချမှတ်ပေးထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

ယဉ်ပြုင်ခြင်းမူဝါဒ

အာဆီယံစီးပွားရေးအသိကိုအဝန်း Blueprint နှင့်အညီ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ကဏ္ဍအားလုံးအတွက်ခြုံင့်မှုရှိသော ယဉ်ပြုင်မှုပေဒ (မူကြမ်း) ကို အခြားသော သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်အသိပိုးအပိုင်းတို့နှင့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကာ ညီးနှင့်အကြော်ချက်များရယူပြီးနောက် ရေးခဲ့ခဲ့ပါသည်။ ထိုဥပဒေမူကြမ်းကို ပြည်ထောင်စုလွှာတ်တော်နှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့တို့တွင် ဆက်လက်ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးသို့တင်ပြထားပြီးဖြစ်သည်။ အဆိုပါဥပဒေသည် ယဉ်ပြုင်မှုကို ဆန့်ကျင်သည့်သဘာတူညီချက်များ၊ လက်ဝါးကြီးအုပ်ချုပ်ကိုင်မှုများနှင့်အုပ်စွဲလုပ်ကိုင်မှုများကဲ့သို့ ယဉ်ပြုင်မှုအား ဆန့်ကျင်သည့်လုပ်ရပ်များကိုဖြေရှင်းတိုက်ဖျက်ပေးခြင်းဖြင့် မျှတသောယဉ်ပြုင်မှုများရှိလာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံယဉ်ပြုင်မှုကော်မရှင်က ယင်းဥပဒေအားအသက်သွင်းအကောင်အထည်ဖော်ရမည်ဖြစ်သည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့မြို့ဗွဲဗွဲလင်မှုအားကာကွယ်စောင့်ရောက်ခြင်း၊ သဘာဝသစ်တော်များထိန်းသိမ်းမှုနှင့် အပူပိုင်းပြောက်သွေးရပ်ဝန်းဒေသ တောင်တန်း ၁၇ ခုတို့အား စိမ်းလန်းစို့ပြည် စွဲခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရောက်ခြင်းနှင့်စီမံခန့်ခွဲခြင်းများတွင် ပြည်သူလူထုက ပူးပေါင်းပါဝါဝလာစေရန် အားပေးတိုက်တွန်းခြင်းအပြင် သဘာဝသယံဇာတ်အရင်းအမြစ်များထုတ်ယူရာတွင် ရရှိသည်တည်တို့ခိုင်မြှုပေးရေးတို့အတွက် တာဝန်ယူကတိပြုထားပါသည်။ ပြည်သူလူထုအတွက် ရရှိသည့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆင်ရာ အသိပညာပေးဆောင်ရွက်မှုများအပြင် Bio-diesel နှင့် အခြားသော Clean Energy များအတွက် နည်းပညာအသစ်များရယူနိုင်ရန်ဆောင်ရွက်နောက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများအတွက် မိမိနှင့်၏ကတိကဝက်များကိုလည်း မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် အရေးတတ္ထိုးလိုက်ပါဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လ ၃၀ ရက်နေးတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများပြုစုရေးခဲ့ခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ်အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ရေး လိုက်နာဆောင်ရွက်စေရန်များ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ရေးခွဲခြင်းနှင့်တို့အပြင် ပြည်သူလူထုအတွက်ကျယ်ကျယ်ပြန်ပြန်အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများကို အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်း (NGO) များနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများစသည်တို့အတွက် အထောက်အကြားပေးနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံဌားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေတွင်လည်း လူမှုရေးနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါရှိနေပါသည်။

သတ္တုတွင်းကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဥပမာအားဖြင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်လုပ်ငန်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကြောင်းအချောင်းနှင့်ကျခြင်းမှာကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ် အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်းကဲသို့နည်းလမ်းများအား နိုင်ငံတော်အစိုးရက အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ သစ်တောကလ္လာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအား သင့်လျော်သည့်နည်းပညာအသုံးပြုကာ ရေရှည်တည်တဲ့စေနိုင်သောနည်းလမ်းဖြင့် ထုတ်လုပ်ခြင်းမှာ အရေးကြီးလုပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် အနာဂတ်ကာလ ပို့ကုန် တင်ပို့ရာတွင် တန်ဖိုးမြှင့်သစ်တောထွက်ထုတ်ကုန်များအားထုတ်လုပ်တင်ပို့နိုင်ရေးအတွက် နည်းပညာအသစ်များ နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုပို့မိုက်တင်းမှုနှင့်စာအသုံးချုပ် အားပေးတိုက်တွန်းသွားမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် သစ်တော်ပြန်းတီး ခဲ့သောနေရာဒေသများတွင် လူထူးပေါင်းပါဝင်သည့်အစုအစွမ်းပိုင်သစ်တော်မံကိန်းများအား ပုံပိုးကူညီလျက်ရှိသလို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားသည့် သစ်တော်ပြီးပိုင်းစပ်ယာများအတင်း ဝင်ရောက် အခြေခံနေထိုးမှုအပေါ် တားမြစ် ပိတ်ပင်ထားသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကိုလည်း ပိုမိုခြိုင်မာ အားကောင်းစေလျက်ရှိပါသည်။ သဘာဝအခြား ခရီးသွားလာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို သတ်မှတ်နေရာဒေသများ အတွင်း တိုးမြှင့်လုပ်ကိုင်သွားနိုင်စေရေးအတွက်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားပါသည်။

ကုန်သွယ်မှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှုပါဒ်များ

မိတ်ဆက်

ကုန်သွယ်မှုနှင့်နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီးဝင်စေခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတံခါးဖွင့်ပေးခြင်းနှင့် အသွေးစီးပွားရေးသာမက ကမ္ဘာစီးပွားရေးတို့နှင့်ပေါင်းစပ်ရေးတို့တွင် အရေးပါသောနေရာမြှုပြုနေသည်မှာ သံသယဝင်စရာမလိုအောင်ပင်ဖြစ်နေပြီး အရှေ့နှင့်အရှေ့တောင်အာရာတစ်လွှားတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်မှ အလားအလာအပေါ် အမှတ်ထင်ထင်ဖြစ်နေစေမည်လည်းဖြစ်သည်။ အရေးပါသည့်လုပ်ဆောင်မှုအချို့ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးခဲ့ရာတွင် အဓိကအားဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းအားတစ်သမတ်တည်းဖြစ်စေခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းနှင့်ပတ်သက်သည့်ကန့်သတ်ပိတ်ပင်မှုများအား ဖယ်ရှားပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သလို (အထူးသဖြင့် သွင်းကုန်ဝယ်ယူရန်အတွက် ပုဂ္ဂလိကပို့ကုန်တင်ငွေရရှိငွေကြိုကာင်းရှိသားနှင့်ရမည်ဟုသောလိုအပ်ချက်အား ပယ်ဖျက်ပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်) နောက်ထပ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမှာလည်း အလွန်ပင်အရေးပါခဲ့လေသည်။ ယင်းနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွက် အာဆီယံစီးပွားရေးအသိုက်အဝန်း၏ ရည်မှန်းချက်များနှင့် ဦးတည်ချက်များသည်လည်း အဆိုပါပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အဓိကဘွန်အားဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။

ကုန်သွယ်ရေးမှုပါဒ်များ

အကောက်ခွန်စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအား အာဆီယံပြတ်တစ်ပေါက်စနစ် (ASEAN Single Window - ASW) အတွင်းပေါင်းစည်းဝင်ဆုံးနိုင်စေရန်အတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာစေမှု၊ ရုံးရှင်းစေမှု၊ ထိရောက်မြန်ဆုံးတော်မှုနှင့် တစ်သမတ်တည်းရှိစေမှုစသည်အခြေခံမှုများနှင့်အညီ အမျိုးသားပြတ်တစ်ပေါက် စနစ် (National Single Window - NSW) အား အကောက်ခွန်ရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများ လျင်မြန်သွက်လက်စေရေးအတွက် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ ပြတ်တစ်ပေါက်စနစ်များသည် မြန်မာ

ကုန်သွယ်ရေးအား အာဆီယံဒေသတွင်မိတ်ဖက်များနှင့်သာမက အခြားကမ္ဘာနိုင်ငံများနှင့်လည်း တိုးတက် ကောင်းမွန်စေမည်ဖြစ်ရာ ကုန်သွယ်ရေးလမ်းဆုံးလမ်းစွာအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏အဆင့်ကဏ္ဍအား ဖြင့်တင်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံ၏နည်းပညာအကူအညီဖြင့် ပြတင်းတစ်ပေါက်စနစ်ထူထောင်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

သွင်းကုန်ခွန်များ

အကောက်ခွန်များသည် ထုတ်လုပ်ရောင်းချွင်းဆိုင်ရာကွင်းဆက်များအား နှောင့်ယူက်တတ်ရာ အထူးသဖြင့် ယင်းတို့ကို ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများနှင့်အသင့်သုံးနိုင်သောသွင်းအားစုများအပေါ် ကောက်ခံတတ်သောအခါတွင် ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာအတူးအခွင့်အရေး Most-Favoured-Nation (MFN) သော့သောရ ပျမ်းမျှ Applied MFN အကောက်ခွန်နှင့်ထားမှာ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၅.၆ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏အကောက်ခွန်ကာကွယ်ခြင်းနှင့်ဆိုပါကအတော်ပင်နိမ့်ကျနေကာ ဖွံ့ဖြိုးမှုဆဲနိုင်ငံများအတွင်း၊ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများ၏စုံနှုန်းနှင့်ဆိုပါကအတော်ပင်နိမ့်ကျနေကာ အာဆီယံနိုင်ငံ အများစုထက်ပင် များစွာနည်းပါး (ပျုံနှုန်းမှုလည်းအားနည်း) နေပါသည်။ ကောက်ခံနိုင်သည့် MFN Tariff Rate များမှာလည်း တို့ဖို့အလိုက်စည်းကြပ်ခွန် (ad valorem) များ ဖြစ်ကြရာ အကောက်ခွန်စနစ်အား သိသိသာသွေ့ဗုံးမြင်းမြေတွင်သောမှုရှိစေခဲ့ပါသည်။ အကောက်ခွန်များ၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းအောက်သာ ကောက်ခံနိုင်သည့် bound ဖြစ်နေခြင်းနှင့် အဆိုပါကောက်ခံခွင့်ရှိသော bound rate များ၏ ပျမ်းမှုနှုန်းထားမှာလည်း ပျမ်းမျှ Applied MFN Rates ထက်များစွာကျော်လွန်နေသဖြင့် ကောက်ခံနိုင်သော အကောက်ခွန်နှင့်ထားများကို တိုးမြှေ့နိုင်သည့်အလားအလာများစွာရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် အဆိုပါအလားအလာများကို အသုံးပြုခြင်းမရှိခဲ့ဖူးဘဲ ပျမ်းမျှ Applied MFN Rates များမှာ ၁၉၉၆ ခုနှစ်ကတည်းကပင် အပြောင်းအလဲမရှိသောက်ဖြစ်နေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် မည်သည့် အကောက်ခွန်နှုန်းထားကိုတာ ကန်သတ်ထားခြင်းမျှ (သို့မဟုတ် အရေအတွက်ဆိုင်ရာကန်သတ်ထားခြင်း) မရှိပေ။ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် လက်ရှိ ညို့နှင့်ဆွေးနွေးလျက်ရှိသော နို့ဟာဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ် (DDA) အောင်မြင်စွာအဆုံးသတ်နိုင်ရေးကိုကုည်းသောအားဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အပြန်အလုန်ကျေနပ်စေနိုင်မည့်ရလဒ်များကို အဆိုပါဆွေးနွေးမှုများအတွင်းရရှိနိုင်မည်ဆိုပါက အကောက်ခွန်လိုင်းများအားထပ်မံပေါင်းစည်းပေးဖို့ စဉ်းစားသွားရန်စိတ်ဆန္ဒရှိပါသည်။

ပို့ကုန်ခွန်များ

၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပို့ကုန်အများစုအတွက်အကောက်ခွန်များအားဖယ်ရှားလိုက်ခြင်းဖြင့် ယခုအခါ လက်တစ်ဆုံးသော သဘာဝအရင်းအမြစ်ထုတ်ကုန်များအပေါ်၌သာ (ဥပမာ ကျောက်မျက်ရတနာ၊ ရေနှင့်သာသာဝေတွေ၊ ကျွန်းသစ်နှင့်သစ်တော့တွေပစ္စည်းများ) အခွန်ကောက်ခံမှုများရှိနေရာ အဆိုပါ ထုတ်ကုန်များ အနေဖြင့် ဈေးနှုန်းအတက်အကျပ်မှုတည်ပြီး ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်အပြောင်းအလဲနည်းပါးခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကျွန်းရှိနေသောပို့ကုန်ခွန်များသည် နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်ငွေအလိုင်းသာသောဝယ်စာတွေ အရင်းအမြစ်ငွေးရမ်းခများနှင့်ပတ်သက်ပြီး သင့်တင့်မှုတော်သောအချိုးအစားကိုသာ ကောက်ယူနိုင်ရန် သတ်မှတ်ပေးခြင်းခံ ရပြီး ယင်းသို့သည် သဘာဝသယ်ယော်များဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်ကောက်ခံသည့်စနစ်အတွင်းရှိ အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အဆိုပါထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများအား ထုတ်လုပ်တင်ပို့ရန် တွန်းအားပေးခဲ့ပါသည်။

သို့သော်လည်း ကျွန်းသစ်ပို့ကုန်နှင့်ပတ်သက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရှိရင်းစွဲပို့ကုန်ခန်းနေရာတွင် ပို့ကုန်တင်ပို့မှ
ပိတ်ပင်ချက်ဖြင့်အစားထိုးရန်ရည်ရွယ်ထားကြောင်း ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီ ၁ ရက်က ကြေညာခဲ့ပြီး ယင်းကဲ့သို့
ပိတ်ပင်မှုမျိုးမရှိသည့်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်စရာမလိုတော့ပေ။ အဆိုပါပိတ်ပင်မှုမှာ တားဆီးရုံ
ရည်ရွယ်သည့်ပို့ကုန်ခန်းထက်စာလျှင် ပို၍ပွင့်လင်းမြင်သာကြောင်းအခိုင်အမာပြောကြားနိုင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏
ကျွန်းရှိနေသောကျွန်းသစ်တော့များကိုထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်နှင့် ရေရှည်တည်တဲ့ခိုင်မာသည့် သစ်မာဝိကုန်
တင်ပို့သည့်လုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လိုအပ်နေခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအကောက်ခွန်မဟုတ်သောအတားအဆီးများ

သွင်းကုန်ပို့ကုန်လိုင်စင်များနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းများ အဆင်ပြု
ရွှေ့ခွေ့စေရေးအတွက် အရေးကြီးသည့်ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာဖြော်ပေးမှုနှစ်ရပ်အား ချမှတ်ကျင့်သုံးဆဲ
ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သွင်းကုန်ပို့ကုန်လိုင်စင်စနစ်မှာ ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလမတိုင်ခင်အထိ
အလိုအလျောက်မဟုတ်သောစနစ် (Non-automatic) ဖြစ်နေခဲ့သည်။ လိုင်စင်လျော်က်ထားသည့်ကိစ္စရပ်တိုင်းကို
စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနကစိစစ်သုံးသပ်ခဲ့ပြီး အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ငြင်းပယ်နိုင်
ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ၂၀၂၂ ခုနှစ် စွဲနံလတွင် လိုင်စင်စနစ်ကို Non-automatic စနစ်အား Automatic စနစ်သို့
ပြောင်းလဲပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး လိုင်စင် အများစုကို ၂၄ နာရီအတွင်းထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ တစ်ဖန် ၂၀၂၃ ခုနှစ်
ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၈ ရက်တွင် ဈေးချယ်ထားသည့် ပို့ကုန်ပစ္စည်း ၁၆၂ မျိုးနှင့် သွင်းကုန်ပစ္စည်း ၁၆၆ မျိုးတို့အတွက်
လိုင်စင်လိုအပ်ချက်များအား ယင်းဝန်ကြီးဌာနကပင် ဖယ်ရှားခဲ့ပြန် ပါသည်။
လိုင်စင်လိုအပ်ချက်ပယ်ဖျက်ပေးလိုက်ခြင်းမှာ အရေးကြီးကုန်စည်များ အဖြစ်ဈေးချယ်သတ်မှတ် မခံရသော
ကုန်စည်များအတွက်ဖြစ်ပါသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် HS အကောက်ခွန်လိုင်း ၁၉၂၈ လိုင်းအတွင်း
အကျိုးဝင်သည့်သွင်းကုန်များအပေါ်တွင် လိုင်စင်မလိုအပ်တော့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သွင်းကုန်
လိုင်စင်ကြေးများမှတ်ဆင့်ရရှိသော အစိုးရ၏ဝင်ငွေမှာ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ကျဆင်းသွားမည်ဟု ခန့်မှန်းရ ပါသည်။
ပို့ကုန်ကဏ္ဍဘက်အနေဖြင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ၊ ဆန်၊ သစ်နှင့် အရေးကြီးကုန်စည်များအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့်
အခြားသောကုန်စည်များအတွက် လိုင်စင်စနစ်တိုးခဲ့ဖယ်ရှားနိုင်မည် အတိုင်းအတာများ
အပေါ် စဉ်းစားသုံးသပ်လျက်ရှိပါသည်။

အရေးပေါ်ကာကွယ်တားဆီးခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဈေးဖျက်ကာစုပုံရောင်းချခြင်းကိုတိုက်ဖျက်ခြင်း (anti-dumping) ၁ တစ်ဖက်စောင်းနှင့်
မဖြစ်စေရန်မဲတင်းခြင်း (countervalling) သို့မဟုတ် အကာအကွယ်အစီအမံများပြုလုပ်ခြင်းစသည်တို့နှင့်
သက်ဆိုင်သောမည်သည့်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းမှုမျိုးမှု မရှိသေးပေ။ သို့ဖြစ်ရာ အထက်ပါလုပ်ဆောင်မှုများကိုလည်း
လတ်တလောဘွင် လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိသေးပါ။ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် WTO ၏လိုအပ်ချက်နှင့် ကက်ညီသည့်
ကုန်သွယ်ရေးကုစားမှုဥပဒေမျှော်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအတွက် ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းသွားရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။
သက်ဆိုင်ရာဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား ပြောပြင်ဆင်ရာတွင် နည်းပညာ အကူအညီများကိုလည်း
ကြော်ဆိုလက်ခံသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာနည်းပညာအဟန့်အတားများ၊

သန်ရှင်းရေးနှင့်ပိုးမွားရောဂါကင်းစင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုများ

အာဆီယံအတွင်းရေးမှူးချုပ်မှတ်ချက်ပြုထားသလို မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိနေသေးသည့်စံချိန်စံနှုန်းများ၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များသာမက သန်ရှင်းရေးနှင့်ပိုးမွားရောဂါကင်းစင်ရေး (SPS) ဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်မှုများမှာ နိုင်ငံတကာစံချိန်စံနှုန်းများအပေါ် အတော်ကလေးအခြေခံထားပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် အစားအစာဆိုင်ရာစံနှုန်းများကို CODEX ထံမှလိုက်နာရယူထားသလို ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍာ အတွက် ဥရောပသမဂ္ဂစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ အပေါ်အခြေခံထားပြီး ဆေးဝါနှင့်ပတ်သက်သည့် စံသတ်မှတ်ချက်များ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများမှာ ဖြေတိသွေ့နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများအားအခြေခံထားကာ တိရှေ့စွာနှုန်းမာရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ပြဿနာများမှာလည်း OIE က အသိအမှတ်ပြုထားခဲ့သည့် ပြဿနာများအတိုင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် သိပ္ပနည်းကျ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ထားမှု မရှိသည့်ကုန်စည်းမျဉ်းစင်းအပေါ် ကြန်ကြောစွဲလိုပုံမှုမရှိပေ။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိ ကိုယ်ပိုင်စံသတ်မှတ်ချက် ဖြေ မျိုးရှိနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များအောက်ရှိ မိမ၏ကတိကဝတ်များအတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်စေရန်အတွက် နိုင်ငံခြားသားပညာရှင်များ၏အကူအညီဖြင့် အမျိုးသားစံချိန်စံနှုန်းများ ဥပဒေမှုကြမ်းကို ရေးခွဲလျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေမှုကြမ်းအပေါ်ဆွေးနွုံးသုံးသပ်နိုင်ရန်အတွက် ၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ် အတွင်း မြန်မာသိပ္ပန်နည်းပညာသုတေသနဗိုးစီးဌာန (MSTRD) ကုန်းစီးကာ သက်ဆိုင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့်အစည်းအဝေး လေးကြောင်းပနဲ့ပါသည်။ ဥပဒေမှုကြမ်းအား စိစစ်သုံးသပ်ကာ လွှတ်တော်သို့ ဆက်လက်တင်ပြဆွေးနွုံးရေးအတွက်လည်း နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးသို့ ပေးပို့ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် MSTRD အနေဖြင့် သက်ဆိုင်သူအားလုံးပါဝင်သည့် စံချိန်စံနှုန်း ဆိုင်ရာနည်းပညာကောမတီ ၁၉ ခုကို ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ တစ်ဖန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လတ်တလောအတိုင်းအတာအားဖြင့် စစ်ဆေးတိုင်းတာရေးကိုရုံးတာန်ဆာပလာများအား စစ်ဆေးအတည်ပြုပေးရန်နှင့် ပြန်လည်စစ်ဆေးအတည်ပြုပေးရန်တို့အတွက် အခွင့်အာဏာမရှိသဖြင့် MSTRD အနေဖြင့် Legal Metrology Law ကိုလည်း မူကြမ်းပြစ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုမူကြမ်းကို ကမ္မားဒီဇိုင်းနှင့်လာအိုနိုင်ငံတို့အတွက် ကုလသမဂ္ဂစက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့အစည်း (UNIDO) က ရေးခွဲခွဲပြီးဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထူးခြားသောအခြေအနေများအတွက် နယူးမီလန်နိုင်ငံမှုပညာရှင်တစ်ဦး၏အကူအညီဖြင့် ပြန်လည်မွမ်းမပြင်ဆင် ခဲ့ရပါသည်။ အဆိုပါမူကြမ်းကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှာ ခုနှစ်များအတွင်း သက်ဆိုင်သူအားလုံးတက်ရောက်သည့် နိုင်ငံတော်အဆင့်အစည်းအဝေးလေးကြော်မှုံးသပ်ဆွေးနွေး ခဲ့ကြပါသည်။

ထို့ပြင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် စားသောက်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် နိုင်ငံတကာမှ သဘောတူညီထားသည့် SPS ဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များအတိုင်းလိုက်နာလုပ်ကိုင်ခြင်းမှာ မဖြစ်မနေအရေးပါ နေခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ပိုးမွားရောဂါကင်းစင်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်မှုများနှင့်ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်အညီအဆင့်ဖြင့်တင်ထားပြီးဖြစ်စေရန် အတတ်နိုင်ဆုံးကြုံးပမ်းအားထုတ်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် နည်းပညာကျမ်းကျင်မှုများနှင့်အရင်းအမြစ်များအကန့်အသတ်ရှိနေသဖြင့် ထိုသို့ကြုံးပမ်းဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရ၏လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းအပေါ် ဆိုးရွားစွာအဟန့်အတားဖြစ်စေပါသည်။

ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်များနှင့်အတူ FDI များစီးဝင်လာခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအား နိုင်ငံတကာက လက်ခံထားသောစံနှုန်းများကိုအကောင်အထည်ဖော်စေနိုင်မည်ဖြစ်ရာ

ပြည်တွင်းစားသုံးသူများအတွက်

အကျိုးကျေးဇူး ရှိစေရဲ့သာမက ပြည်တွင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက်လည်း အကျိုးကျေးဇူးရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ နောက်ပင်းတွင် အဆိုပါလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အဆိုပါစံနှုန်းများအတိုင်းလိုက်မိလာနိုင်ပြီး ပြည်ပို့ကုန် ဈေးကွက်များအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံပို့ကုန်သွယ်ရေး

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍာဏျိုးတက်တက်စွဲစွဲပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကိုအားပေးရန်အတွက် ခြေလှမ်းပေါင်းများစွာလျောက်လှမ်းလုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံပို့ကုန်သွယ်ရေးလက်ဝါးကြီးအုပ်မှု များကို ၂၀၁၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလမှစတင်ကာ အကြီးအကျယ်ဖျက်သိမ်းပေးခဲ့သဖြင့် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်း၊ လူပုဂ္ဂလိတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းအနေဖြင့် ယခုအခါ ကုန်စည်အားလုံးကို တင်သွင်းနိုင်၊ တင်ပို့နိုင်သော်လည်း ထုတ်ကုန်အနည်းငယ်များသာ ကိုင်တွယ်လုပ်ဆောင်နေကြပါသည်။

အထူးစီးပွားရေးရှုန်များ

အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာအကျပ်အတည်းများကိုကျော်လွှားနိုင်စေရန်၊ FDI များကိုခွဲဆောင်ရန်နှင့် ပို့ကုန်တိုးပြောင်းလဲရန်တိုးအတွက် မြန်မာစီးပွားရေးဇူးတွေ (Myanmar Economic Zone Law) အား ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းပေးခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မိုင်ပေါင်း ၁၃၀၀ ကျော်ရှည်လျားသော ကမ်းရှိုးတန်းတစ်လျောက် အချက်အချာကျသည့်နေရာများတွင် လာရောက်ရုပ်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် အခွန်ဆိုင်ရာ ထပဆောင်းမက်လုံးပေးမှုများ၊ အဆိုပါဥပဒေအရ ပေးအပ်ထားပါသည်။ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောအောင် အတိုင်းအတာအားဖြင့် ပို့ကုန်ပို့မို့တင်ပို့နိုင်ရေးအတွက် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်နည်းပါသည်နိုင်ငံအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံအားပုံဖော်မြှုပ်နည်းတင်သောမဟာဗျာဗျာတွင် အဆိုပါမက်လုံး၊ ပေးမှုများမှာအလွန်အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

ပို့ကုန်များအတွက်အခွန်ဆိုင်ရာမက်လုံးပေးဆွဲဆောင်မှုများ

ပို့ကုန်အခြေခံစက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိုဖြင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် ပို့ကုန်များမှုရရှိသည့် ထုတ်လုပ်သူ၏ အမြတ်ငွေများ အပေါ် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ဝင်ငွေခွန်သက်သာစွင့်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးစနစ်မှာ အသွင်ကူးပြောင်းဆဲ ဖြစ်သဖြင့် ယင်းကဲ့သို့သက်သာစေခြင်းမှာ ပကတိအခြေအနေများအပေါ် မူတည်သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ရာ အချို့သော လုပ်ငန်းများသည် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပြင်ဆင်ဆဲဖြစ်နေခြင်း၊ သက်နှစ်ကူးမှုလုပ်ငန်းများအတွင်းရှိ အဆိုပါလုပ်ငန်း၊ များသည် နိုင်ငံခြားပို့ကုန်ဈေးကွက်များအတွင်း ယူဉ်ပြုင်နိုင်စေရန် ယာယိအကူအညီများလိုအပ်နေခြင်းစသည် အခြေအနေများတွင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားတိုးတက်ရေးအပေါ်အစိက ပြဋ္ဌာန်းပေးနေသော လုပ်ရင်းကိုင်ရုပ်းလေ့လာသင်ကြားမှုများနှင့်နည်းပညာပိုင်းတိုးတက်လာခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်နိုင်မှုနှင့်တွက်ကုန်ကျစရိတ်ကျဆင်းမှုများရှိလာမည်ဖြစ်ပြီး ရရှည်ရပ်တည်ရှင်သန်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

မြန်မာအစိုးရသည် လက်ရှိကျင့်သုံးနေသော ပြည်တွင်းအခွန်စနစ်အား ရှိုးရှင်းလွယ်ကူအောင်ဆောင်ရွက်နေသလို ကုန်သွယ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း ဘက်လိုက်မှုပိုမိုနည်းပါးစေလျက်ရှိသည်။ ယခင်ကရှိခဲ့သော အမျိုးမျိုးသော

ကုန်စည်ခန်းနှင့်သားများ၊ တစ်ခုတည်းသောပြည်တွင်းသွယ်ပိုက်ခွန်များမှာ ယခုအခါ အတော်အတန်နည်းပါးသည့် နှင့်သားဖြစ်သော ၅ ရာခိုင်နှင့်ဖြင့် ကြီးမားစွာပေါင်းစည်းခြင်းခံရလေသည်။ ယခုအခါ အရက်၊ ဆေးလိပနှင့် ဆေးရွက်ကြီး၊ ရေနံထွက်ပစ္စည်းများနှင့်မော်တော်ယာဉ်တို့အပါအဝင် သာမန်အားဖြင့် ယစ်မျိုးခွန်များအနေဖြင့် အခြားနေရာများ၌ကောက်ခံတတ်သည့် ပစ္စည်းစာရင်းမြောက်မျိုးတို့သာလျှင် ပိုမိုမြင့်မားသောနှင့်သားများဖြင့် ပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင့် ပို့ကုန်အများစုအတွက်ကုန်သွယ်ခွန်အား ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်အစိုင်းတွင် ဖယ်ရှားပေးခဲ့ပြီးဖြစ်သဖြင့် ပို့ကုန်ဈေးနှင့်များအတွင်း အခွန်၏အစိတ်အပိုင်းလျော့နည်းသွားရာ ကမ္ဘာဈေးကွက် အတွင်းသို့ မြန်မာ့ပို့ကုန်များပိုမိုယူဉ်ပြီးမြှုပြုလာနိုင်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် မိမိ၏တိုက်ဂျိုက်ခွန်ကောက်ခံသည့်စနစ်အား ထိရောက်ပြီးတွက်ဈေးကိုက်စေရန်နှင့် ခေတ်မိစေရန် အတွက် မကြာသေးမီးကပင် အရေးကြီးသည့်အဆင့်များစွာကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အခွန်ကောက်ခံမည့်ပေါ်မှုများအား အသစ်ပြင်ဆင်ဖြေလျော့ဈေးလိုက်သည့် နိုင်ငံမြားငွေကြေးတန်ဖိုးတူလဲလှယ်နှင့်နှင့် ညိုင်းပြင်ဆင်ခဲ့သလို ဝင်ငွေခွန်နှင့်သားများအားလျော့ဈေးပေးခြင်းနှင့်အတူ အချို့သော ကြိုတင်ကောက်ခံခွန် များကိုလည်းဖယ်ရှားပေးခဲ့ပါသည်။ ရေရှည်တွင် မြန်မာအစားရအနေဖြင့် အခွန်၏မီးခွန်ခဲ့မှုစွဲများရည်ကို ပိုမိုတိုးတက်စေခြင်း၊ အခွန်နှင့်သားများအားထပ်မံလျော့ဈေးပေးခြင်းနှင့် အခွန်ကောက်ယူနိုင်သည့်အရာများကို ပိုမိုတိုးချဲ့ကျယ်ပြန့်စေခြင်းများလုပ်ဆောင်သွားရန်ရည်ရွယ်ထားပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် အခွန် မက်လုံးပေးမှုများ၏ထိရောက်မှုကိုဆန်းစစ်ခြင်းဖြင့် အခွန်စနစ်အားပို၍ဘက်လိုက်မှုကင်းရှင်းစေကာ တိုက်ရက်ခွန်စနစ်အပေါ်မြှုပြုနေရခြင်းမှ သွယ်ပိုက်ခွန်စနစ်ဆီသို့ ဖြည့်ဖြည်းချင်းပြောင်းရွှေ့သွားရန်ဆောင်ရွက် နေပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှုဝါဒများ

နိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝသယ်ယောက်အရင်းအမြစ်များအပေါ်သာအစိုက်အခြေခံနေရသည် မြန်မာစီးပွားရေးကို ကုန်ထုတ်ကုန်မှုနှင့်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ်ပိုမိုအားပြုသောစီးပွားရေးအဖြစ်သို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းနှင့် အမျိုးစုံလင်ခဲ့တွင်စေခြင်းတို့အပြင့် ကမ္ဘာစီးပွားရေးနှင့်မြန်မာစီးပွားရေးပြန်လည်ချိတ်ဆက်ပေါင်းစည်းရေးမြှုပ်နယ် FDI (နည်းပညာများနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှုပညာများအပါအဝင်) ၏အလွန်အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍရနေသဖြင့် နိုင်ငံတော် အစိုးရမဝါဒအတွက် အလွန်အရေးပါသည့်ရည်မှန်းချက်မှာ FDI ဆွဲဆောင်ရေးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန်အတွက် ဆက်စပ်နေသည့် လုပ်ငန်းမြောက်မြားစွာတို့ကို အရှိန်မှန်အကောင်အထည်ဖော်ဆွဲကြလျက်ရှိပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာအစိုးရသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော နိုင်ငံမြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ(FIL) နှင့်အညီ နိုင်ငံမြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်များ အပါအဝင် လိုအပ်သည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရေးဆွဲခြင်းကို ထိပ်တန်းဦးစီးပေးတစ်ရပ်အနေဖြင့် သတ်မှတ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါသည်။ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများထံမှပြန်လည်အကြံပြုတင်ပြချက်များအရ နိုင်ငံမြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်ကဏ္ဍရာများကိုတားမြစ်ကန့်သတ်ထားကြောင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ဆွဲကြလျက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်မပြုကြောင်းစသည်ဖြင့်သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသည့် ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ အထူးအားဖြင့် အရေးကြီးလုပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခွင့်ပြထားသည့် ကဏ္ဍရာများတွင်သာ နိုင်ငံမြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးထားသောယခင်ဥပဒေတွင် Positive List နည်းလမ်းပါဝင်ခဲ့ပြီး ဥပဒေသစ်တွင်မူ နိုင်ငံမြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား တားမြစ်ထားသည့် (သို့မဟုတ်)

ကန်သတ်ထားသည့်ကဏ္ဍများမှာပ မည်သည့်လုပ်ငန်းတွင်မဆို လုပ်ကိုင်စဉ်ပြထားသည့် Negative List နည်းလမ်းကိုထည့်သွင်းထားပါသည်။

ဆက်လက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံသားများရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဥပဒေ (CIL) ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ယင်းဥပဒေသည် နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံခြားသားရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မက်လုံးများနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လိုက်ဖက်ညီသာတော်ဖြစ်စေဖြင့်အားဖြင့် တစ်ခုတည်းသော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမောင်ကို ပုံပိုးပေးထားပါသည်။

လွှတ်တော်ကစိစစ်ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသည့် အထက်ပါဥပဒေသစ်နှစ်ရပ် (FIL) နှင့် (CIL) တို့သည် ရာနှုန်းပြည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုရှိသောလုပ်ငန်းများအပါအဝင် အပျိုးမျိုးသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက်သာမက နည်းပါးပြီးသတ်မှတ်ခဲ့ခြားမှုမရှိသော ရင်းနှီးငွေလှုံးအပ်ချက်များ၊ အခွန်မက်လုံးပေးမှုများ (အထူးသဖြင့် အခွန် ကင်းလွှတ်ခွင့်ပေးသည့်ကာလများ)၊ အိုးအိမ်တိုက်တာအဆောက်အအို ကာလရှည်ငှားရမ်းပေးမှုများအပြင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာ တက်ကြောက်းမွန်သည့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းမှုစံသတ်မှတ်ချက် များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစဉ်းစားပေးထားသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအားထပ်မံအားပေးတိုက်တွန်းနိုင်ရန် ၂၀၁၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အားဖြေလျှော့ပေးခဲ့သည့်အပြင် အခြားသောဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်း မားကိုလည်း ဖြေလျှော့ပေးခဲ့ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများအတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့မှစတင်ကာ ရှင်းလင်းလွယ်ကူစွဲခဲ့ပြီး မှတ်ပုံတင်သက်တမ်းကာလကိုလည်း သုံးနှစ်မှ ငါးနှစ်သို့တိုးမြှေ့ပေးခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအတွက် တစ်နေရာတည်း၏ အလုံးစုံ ဆောင်ရွက်ပေးသည့် One-Stop Service ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်ဖြူဗျာ တည်ထောင်ဖွင့်လှုစ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ယခင်က ဝန်ကြီးဌာနငါးခါး သို့မဟုတ် ထိုထက်ပိုသောဝန်ကြီးဌာနများဖြင့် ကြိုးနှစ်စနစ်အတွင်း လုံးထွေးရှစ်ပတ်နေခဲ့ကြသောရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများသည် ယခုအခါ အသစ်စွဲစည်းထားသည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများအား ရွှေ့ကြောနစွဲ (Directorate of Investment and Company Administration - DICA) ၏ လိုအပ်သည်များအားလုံးကို လုပ်ဆောင်နိုင်ပြီဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးဌာနများစွာဖြင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများနှင့် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများအကြား ဆက်ဆံရှိမှုများကိုလျှော့ချုလိုက်ခြင်းအားဖြင့် DICA သည် အကတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးအတွက်လည်း ကူညီပေးခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဝင်ငွေခွန် (Corporate Income Tax - CIT) အား ပို၍ပွဲင့်လင်း မြင်သူမှုရှိပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဆင်ပြေရင်းနှီးမှုရှိသည့်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပိုမိုလိုက်လျှော့ညီထွေ့ဖြစ်စေရန် အရေးကြီးသည့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကိုလည်း မကြာသေးမိုက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် CIT ကို ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းမှ နိုင်ငံတကာတွင်အပြုံးဆိုင်နှုန်းထားဖြစ်သည် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသို့လျှော့ချုပ်ပေးခဲ့သည့်အပြင် အထူးနှုန်းဖြင့်လျှော့ပေးသည့်စနစ် (အထူးသဖြင့် ယခင်က CIT နှင့် မသက်ဆိုင်သည့် CMP လုပ်ငန်းများ) နှင့် ခေတ်နောက်ကျကျန်ခဲ့သည့်အခွန်စနစ်များအား (ဥပမာ ၁။။ အမြတ်ခွန် ဥပဒေ) ပယ်ဖျက်ခဲ့သလို အရေးကြီးသည့် CIT နည်းဥပဒေများကိုလည်း ပြန်လည်မွမ်းမံပြင်ဆင်ခဲ့ရာ (ပိုင်ဆိုင်မှု

အတွက်ပြန်းတီးမှုစရိတ်တွက်ချက်သည့်နှင့်ထားများပြင်ဆင်ခြင်း) ယင်းသို့လပ်ဆောင်မှုများ အားလုံးသည် အခွန်စနစ်၏သွက်လက်ထိရောက်မှုနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှုတို့ကို တိုးတက်လာစေမည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေဒသဲတွင်ပြဋ္ဌာန်းထားသော တိကျသည့်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစရိတ်အတွင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုများကို တိုးပွားလာစေမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ အနေဖြင့် နိုင်ငံတွင်းရှိတရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များ၏ တရားဥပဒေကြပ်မတ်လိုက်နာစေမှုနှင့် ကြားနေ စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးမှုအရည်အချင်း တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရေးအတွက်လည်း စီစဉ်ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်၏လက်ရှိအခြေအနေမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသည် လိုင်စင်ချထားပေးမှုကိစ္စများ ပပျောက်သွားစေမည် လွတ်လပ်ပြီးအမှိုအခိုကင်းသောဘုတ်အဖွဲ့တစ်ရပ်အနေဖြင့်ရပ်တည်နိုင်စေရေး ပြပိုင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ခံနေရခြင်းဖြစ်သည်။

ယခုအချိန်တွင် မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင်ရှိနေသည့်အဟန့်အတားများ၏ နယ်ပယ် အတိုင်းအတာအတိမ်အနက်တို့အပေါ် သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်ရေးအတွက် ဘက်စုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အဓိုဒေအနေ အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်မှုတစ်ရပ်လုပ်ဆောင်နိုင်ရေး နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သည့် စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်ကောင်း ဖန်တီးဖြစ်ပေါ် စေခြင်း၊ မျှတစ္ဆေးပြိုင်နိုင်သည့်အနေအထားဖော်ဆောင်ပေးခြင်း (ဥပမာအားဖြင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် အခြားအစိုးရကန်ထရှိက်များအတွက် ပိုမိုပွင့်လင်းသည့် တင်ဒါခေါ်ယူခြင်းများနှင့် ယုံးပြိုင်မှုကိုဆန့်ကျင်သည့် လုပ်ဆောင်မှုများအားတိုက်ဖျက်သည့် ဘက်စုယှဉ်ပြင်မှုပေဒစေသည်တို့မှတစ်ဆင့်) အပြင် အခြားအထောက်အကူပြု လုပ်ဆောင်ပေးခြင်းများကဲ့သို့ နိုင်ငံခြားတိုက်ရှိက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနယ်ပယ်အတွင်းရှိ အခြေခံကျကျအရေးပါသည့် အချက်များအပေါ် ဦးစားပေးအာရုံးကိုဖြစ်ပေါ်သည်။ ထို့ပြင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ် မြို့ပြေလွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာအုံသမာဓိဖွံ့ဖိုင်ဆုံးဖြတ်ရာ၌ အဓိကအရေးပါသည့်စာချုပ်စာတမ်းတစ်ခုဖြစ်သော နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်၏အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။

ကုန်သွယ်မှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာအခြားသောဆက်စပ်မှုဝါဒများ

အသိညာပစ္စည်းဆိုင်ရာမှုပိုင်ခွင့်များ

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများဆွဲဆောင်ရာတွင် အသိညာပစ္စည်းဆိုင်ရာမှုပိုင်ခွင့်များ (IPR) အား ကာကွယ်ပေးရန် အရေးကြီးပုံကိုကောင်းစွာအလေးပေးသိရှိရသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် နိုင်ငံ၏ဟောင်းနွမ်းကြာမြှင့် နေပြီဖြစ်သည် IPR ဥပဒေများကိုပြန်လည်စစ်ဆေးပြင်ဆင်ရန်နှင့် အဆိုပါဥပဒေမားအနေဖြင့် ခိုင်မာအသက်ဝင်နေစေရန်အလိုင်း၊ IPR ဥပဒေများကို ကမ္ဘာ အသိညာပစ္စည်းဆိုင်ရာအဖွဲ့ချုပ် (WIPO) ၏ အကြံပေးချက် များကိုအလေးထားလျက် အပြီးသတ်ရေးဆွဲ နိုင်ရန် စီစဉ်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေများမှာ တိတွင်မှုပိုင်ခွင့်များ၊ စက်မှုဒီဇိုင်း၊ ကုန်အမှတ်တံဆိပ် လိုဂိုများနှင့် စာပေအနုပညာမှုပိုင်ခွင့်များစသည်တို့နှင့် သက်ဆိုင်နေပါသည်။ သိပ္ပါနှင့်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့်လည်း WIPO ၏ကူညီထောက်ပုံမှုဖြင့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းပြဋ္ဌာန်းချက် များကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲလျက်ရှိပါသည်။

အစိုးရ၏ပစ္စည်းဝယ်ယူမှု

လက်ရှိအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိုးရ၏ ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုအပိုင်းအတွက် တိကျသည့်မည်သည့်ဥပဒေမျှ မရှိသေးချေ။ သို့သော်လည်း အစိုးရအဖွဲ့အစည်းဌာနဆိုင်ရာများအနေဖြင့် ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဧပြီ ၅ ရက်နေ့တွဲပါ နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး၏ ညွှန်ကြားချက်များအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြ ရမည်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ညွှန်ကြားချက်များအနက်တစ်ခုကြော်မှာ (အိတ်ပိတ်တင်ဒါစနစ်အစား) အိတ်ဖွင့် တင်ဒါစနစ်အားကျင့်သုံးရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အစိုးရ၏ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုများအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် ရုံးတွင်းစာရင်းစစ်ဆေးမှုများကိုလည်း အဆိုပါ ဝယ်ယူမှုများအနေဖြင့်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိကြောင်း၊ ငွေကြားတန်ဖိုးနှင့်ပတ်သက်၍၍ အဆိုပါ သေချာစေရန် အတွက်လုပ်ဆောင်စေလျက်ရှိရာ အထူးသဖြင့် အရေးပါသည့်အခြေခံအဆောက်အအုံများတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည် အစိုးရစီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ အတွက်ဖြစ်သည်။

ကဏ္ဍအလိုက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများနှင့် မူဝါဒများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် မြေဆီ၍ အကောင်းမွန်သည့်လယ်ယာမြေများနှင့် သဘာဝသယံဇာတ်များပေါ်ကြ၍ လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၆၀ ခန့်ရှိခြင်းကြောင့် ကြီးမားသည့်စားသုံးမှုနှင့်ထုတ်လုပ်မှုအခွင့်အရေးများရှိနေပါသည်။ လူဦးရေသန်း နှစ်ထောင်ကျော်ရှိ ကမ္ဘာပေါ်၍ အလျင်မြန်ဆုံးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လျက်ရှိသော ဈေးကွက်ကြီးများနှင့်ထိစပ်နေပြီး မဟာမဲခေါင် ဒေသခွဲ၏ လမ်းဆုံးလမ်းခွာအချက်အချာကျရာနေရာများတည်း တည်ရှိနေပါသည်။ နိုင်ငံအနိုင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအလားအလားကြီးမားသော်လည်း နေရာဒေသအမားစုတင် ဖွံ့ဖြိုးမှုမရှိသေးချေ။ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် တန်ဖိုးမြှင့်မှုလထုတ်ကုန် များတင်ပို့ရောင်းချုပ်ရေး အတွက်မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ ဘဏ်လုပ်ငန်းကဲ့သို့မရှိမဖြစ်စီးပွားရေးဝန်ဆောင်မှုများ၊ ဈေးကွက်တိုးတက်စေခြင်းအပြင် တည်တုံ့ခိုင်မာသည့် ဓရီးသွားလာရေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်းစသည်တို့ဖြင့် စီးပွားရေးအမျိုးစုံလင်တိုးချဲ့သည် နည်းဗျာဟာအား လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ဈေးကွက်တိုးတက်ရရှိလာခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှုလျင်မြန်ချောမွေ့စေသည့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများနှင့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရှိကြရင်နှင့်မြှုပ်နှံမှုတိုးတက်လာခြင်းစသည်တို့သည် အဆိုပါ နည်းဗျာဟာ အတွက် အလွန်အရေးပါသည့်နေရာမှပါဝင်ကူညီလျက်ရှိကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် စိုက်ပျိုးရေးအဓိကအားပြု နိုင်ငံသာဖြစ်နေသေးကြောင်း မူလထုတ်ကုန်အများစုံပါဝင်နေသည့် ငါး၏ ပို့ကုန်ပါဝင်ဖွံ့စည်းပုံအရ ထင်ဟပ် ပေါ်လွင်လျက်ရှိရာ အထူးသဖြင့် စုစုပေါင်းပို့ကုန်များ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း အထိရှိသော သဘာဝဓာတ်ငွေ (လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်နှစ်ကမပါဝင်သလောက်ဖြစ်နေသောအရာ၊ ၁၃၁၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိသော လယ်ယာထွက်ကုန်နှင့် ၆၄ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသောသစ်ပို့ကုန်တို့အရသိနိုင်ပါသည်။ ထွန်းသစ်စ ဖြစ်လာသောအထည်ချုပ်လုပ်ငန်းသည်လည်း စုစုပေါင်း ပို့ကုန်များ၏ ၇၀၇ ရာခိုင်နှုန်းအထိရှိလာကာ ယခင်အဓိက ပို့ကုန်အမယ်များဖြစ်ကြသည့် သစ်၊ ရေထွက်ကုန် သို့မဟုတ် ကျောက်မျက်များထက် သာလွန်သွားပါသည်။

Table 6.1

စိတ်ပိုးရေးကဏ္ဍ

နိုင်ငံတော်ဇြမ်ဝပ်ပါပြားရေးနှင့်တရားဥပဒေစီးမိုးရေးကောင်စီလက်ထက် ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် အရေးပါသည့် ဈေးကွက်ဖြေလျှော့မှုလုပ်ငန်းများကို ပထမဆုံးစတင်လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးပို့ကုန်အများစုအား ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍသို့ဖွင့်ပေးခဲ့ရာ ခြင်းချက်အနေဖြင့် ဆန်၊ သကြား၊ ရာဘာ၊ ဝါဂ္ဂမ်းနှင့်ရွှေ့များ (ယင်းတို့မှာ ပြည်တွင်းစားသုံးမှ သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများအတွက်ကုန်ကြမ်းများအဖြစ် မရှိမဖြစ် အရေးပါ နော်ဖြစ်) မှလွှဲချို့ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက်အလိုက် မြေလွတ်ပြေရှင်းများအား ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့ ခွဲဝေချထားပေးပါသည်။ ယခင် နိုင်ငံတော်ကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့သော စိုက်ပျိုးရေး သွင်းအားစုများ တင်သွေးခြင်းနှင့်ဖြန့်ဖြူးခြင်းများကို ပုဂ္ဂလိကသို့ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပြီး ငါးတို့အပေါ်ကောက်ခံသည့် သွင်းကုန်ခွန်များကိုလည်း ဖယ်ရှားပေးခဲ့သည်။ သွင်းအားစုများအတွက် အထောက်အပံ့ပေးခြင်းတို့ကိုလည်း အကြိုးအကျယ်လျှော့ချဲ့သည်။ အဆိုပါလုပ်ဆောင်မှုများသည် ရာနှုန်းပြည့်နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုကိုခွင့်ပြုပေးသည့် ၁၉၈၈ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့်အတူပါရှိခဲ့သည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ၏ ဈေးနှုန်းချုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်းများသို့ သက္ကား၊ ရာဘာ၊ ဝါဂ္ဂမ်းတို့အား မဖြစ်မနေရောင်းချပေးခြင်းများကို ပယ်ဖျက်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော ဂုဏ်သွေးဆုံးလျော်စွာ ပြည်ပတင်ပို့မှုများကိုမူ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိစေရန်နှင့် နိုင်ငံပိုင်စက်ရုံများသို့ဆက်လက်ထောက်ပုံနိုင်စေရန်အတွက် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များ၏လက်ထဲတွင်သာဆက်လက်ထားရှိခဲ့သည်။ ယခုအခါ သီးနှံများအားလုံး၏ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်ခြင်းအပေါ် ဖြေလျော့ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ခြင်းချက်အားဖြင့် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့်လူမှုရေးအရ အမျိုးသားကောက်ပဲသီးနှံဖြစ်နေ သေးသည့် ဆန်စပါးမှလွှဲ၍ဖြစ်ပြီး ယင်းအတွက်အချို့သောထိန်းချုပ်ထားမှုများ ကျော်ရှိနေသေးပါသည်။

ထိုပြင် ကျယ်ပြန့်လသော စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုအခြေခံမှုဘောင်အရ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း မူဝါဒရေးရာဦးစားပေးမှုများတွင် ပညာပေးဝန်ဆောင်မှုများနှင့်အစိုးရရျေးငွေများတိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ရောင်းချေရေးကွင်းဆက်တစ်လျှောက် အတားအခါးများအားဖယ်ရှားပေးခြင်းနှင့် ဝယ်လိုအားအခြေခံ ရွေးကွက်အထောက်အကူပြုယဉ်ရားများမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းများဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်လုပ်နိုင်မှုစွမ်းအားကို မြှင့်တင်ရန်လည်းပါရှိနေသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ဆန်စပါးကဏ္ဍထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် မျိုးစွေအရည်အသွေးကောင်းမွန်စွမ်းခြင်း၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သောစိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထများ လိုက်နာကျင့်သုံးစွမ်းခြင်း၊ ဓာတ်မြေသာနှင့်သွင်းအားစုများကို သင့်လျော့စွာထည့်သွင်းအသုံးပြုစွမ်းခြင်း၊ ပိုးမွှား ထိန်းချုပ်နှစ်နှင်းစွမ်းခြင်းများအပြင် တောင်သူငယ်များ၏ ခြောက်သွေရာသီအမျိုးစုံလင်စွာစိုက်ပျိုးတတ်မှုအား တန်ဖိုးမြှင့် သစ်သီးဝလံ့ဥယျာဉ်ဖြစ်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် အသေးစားမွေးမြှုပ်နည်းများအသွင်သွေ့နှင့်အသေးပေးခြင်း၊ စရိတ်သက်သာသော အသေးစား ဆည်မြောင်းစနစ်ဖြင့် မိမိလယ်ယာမြေရေးစီးခန်းခွန့်ခွဲမှုတိုးတက်ကောင်းမွန်စွမ်းခြင်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသအတွင်း အသေးစားချေးငွေစနစ်တိုးတက်ကျယ်ပြန့်စွမ်းစသည်တော်ပေါ် အလေးထားဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

ထိုပြင် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာငွေကြေးရရှိရေးအတွက် အခိုက်ပုံးသူဖြစ်သည့် မြန်မာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ်၏စွမ်းဆောင်ရည် တိုးတက်ကောင်းမွန်ရန်လိုအပ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ ကျောင့်သုံးလျက်ရှိသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းလုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော ကျေးလက် ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများပုံစံကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အခြေခံထားပါသည်။

သဘာဝသယံ့ဘတ်အရင်းအမြစ်ကဏ္ဍ

သစ်တောတွက်ကုန်များ၊ ရေတွက်ကုန်များ၊ ကျောက်မျက်ရတနာနှင့်ပုလဲတို့အပြင် သဘ္ဗ္ဗားတွက် အနည်းငယ်တို့မှာ အစဉ်အဆက်အရေးပါခဲ့ကြသောပို့ကုန်အမယ်များဖြစ်သည်။ ငါးတို့၏အရေးပါမှုမှာ မကြာသေးမိုက် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် သဘာဝဓာတ်ငွေတိုးချဲ့၊ ထုတ်လုပ်မှုများကြောင့် ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ ဂျီဒီပီတွင်သစ်တောကဏ္ဍ၏ပါဝင်မှုမှာ ၁ ရာခိုင်နှုန်းအောက် လျော့နည်းလာစဉ် စုစုပေါင်းပို့ကုန်အတွင်း သစ်တင်ပို့မှာ (ကျွန်းနှင့်အခြားသောသစ်မာများ) ၏ ပါဝင်မှုမှာ ကျဆင်းနေသော်ပြေား ဆက်လက်အရေးပါနေသေးပြီး ၂၀၀၀ ခုနှစ်မတိုင်မိတ်ဆက်စာလျှင် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း ပိုမိုများပြားလာစဉ် ၂၀၁၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်ထက်စာလျှင်မှ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းကျဆင်းသွားရာ အရည်အသွေးနိမ့်ကျွန်းသစ်များတိုးတက်တင်ပို့ခြင်းနှင့်အတူ ဈေးနှုန်းရရှိမှုနည်းပါးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် သဘာဝကျွန်းသစ်တောများပိုင်ဆိုင်သော နိုင်ငံအနည်းငယ်အနက် တစ်နိုင်ငံဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဆိုပါထူးခြားသည့်ဆုလာဘုရားကိုကာကွယ်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် ဆက်လက်ကြိုးစားလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စနစ်ကျသောသစ်တော်မြှုပ်နည်းညွှန်အခြေခံမှုများအတွင်းသို့ ထပ်မံဖြည့်သွင်းပေါင်းစည်း ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ အခြေခံမှုများကို ၁၉၉၅ ခုနှစ် မြန်မာသစ်တောမူဝါဒအတွင်း ထည့်သွင်းထိန်းသိမ်းထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၈၈ ခုနှစ် SLORC အစိုးရလက်ထက် ဈေးကွက်ဦးစားပေးမူဝါဒစတင်ကျင့်သုံးသည့် အချိန်မှစ၍ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိစ္စုင်ပြုသည် သဘာဝဓာတ်ငွေထွေများရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် သဘာဝဓာတ်ငွေထွေထုတ်လုပ်နေသောကုမ္ပဏီအစုအစုံ ၄ ခုရှိပြီး ဝေစာအများစုံ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကပိုင်ဆိုင်ကာ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းဖြစ်သော မြန်မာရေးနှင့်

သဘာဝဓာတ်ငွေလုပ်ငန်းက ဝေစအနည်းငယ်သာ ပိုင်ဆိုင်ပါသည် (ပေါ်မှု။ ၆၂)။ သဘာဝဓာတ်ငွေများကို ယခုအခါ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ပိုက်လုက်သုံးလိုင်းဖြင့်တင်ပို့နေပါး တရာတ်နိုင်ငံသို့ ပိုက်လိုင်းတစ်လိုင်းဖြင့် တင်ပို့ပေးနေပါသည်။ တရာတ်နိုင်ငံသို့ သဘာဝဓာတ်ငွေပိုက်လိုင်းနှင့်အပြီး ရေနံပိုက်လိုင်းတစ်လိုင်းကိုလည်း သွယ်တန်းကာ တင်သွင်းလာသောရေနံများအားတင်ပို့ပေးနေပါသည်။ မကြာသေးမိန္ဒာများက အဆိုပါပိုက်လိုင်း သွယ်တန်းရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလိုအပ်ခဲ့ပါသည်။ လတ်တလောအားဖြင့် သဘာဝဓာတ်ငွေမှာ စုစုပေါင်းပို့ကုန်များ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိရှိနေပြီး ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်လည်း ဧည့်ငွေနှင့်အောက်တိုင်းများမှ ပြည်ပသို့စတင်ပို့လွှတ်မည်ဖြစ်သောကြောင့် အဆပါပမာဏမှာဆက်လက် တည်ဖြနေမည့်အလားအလာရှိပါသည်။

Table 6.2

ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ

၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံဂျီဒီပီ၏ ၁၉။၉ ရာခိုင်နှုန်းမှာထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍမှဖြစ်ပြီး ယင်းပမာဏသည် တိုးတက်နေခြင်းဖြစ်ကာ (၂၀၀၆-၂၀၀၇ ရှိ ၁၄ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်နှုင်းယှဉ်နှင့်) စိုက်ပြုရေးကဏ္ဍ၊ ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍများနှင့်နှုင်းယှဉ်လျင်မူ အတော်အသင့်နည်းပါးနေဆဲဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍအတွက် လုပ်သားခန့်ထားနိုင်မှာ ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ၁၁။၃ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိပါသည်။ အမိကထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများတွင် စားသောက်ကုန်နှင့်အဖျော်ယမကာထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ချဉ်မျှောင်နှင့်အဝတ်အထည်ထုတ်လုပ်ခြင်းများပါဝင်နေပြီး အများစုံမှာ အသေးစားနှင့်အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏အထည်အချုပ်လုပ်ငန်းမှာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှုနိုင်ငံ၊ ကမ္မားဒေ့ရှုနိုင်ငံများနှင့်နှုင်းယှဉ်ပါက ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းပါးနေသော်လည်း လုပ်သားအထူးပြု ဆောင်ရွက်ရမည့်အထည်အချုပ်လုပ်ငန်းများအားလုပ်ကိုင်ရန်အတွက် လုပ်ခနည်းဝန်ထမ်းများကို ပေါ်ပေါ်များများ ရရှိနိုင်သဖြင့် ကြီးမားသည့်အခွင့်အလမ်းများစွာရှိနေပါသည်။ လက်တွေအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် များစွာသောထုတ်ကုန်များအတွက် ထုတ်လုပ်တပ်ဆင်ပေးရသည့်လုပ်ငန်းများကိုလက်ခံဆောင်ရွက်ပေးရန် အနေအထားကောင်းတွင် ရှိနေပေသည်။ ယခင်ဖော်ပြထားခဲ့သလို အထူးစီးပွားရေးဇုန်ညပဒေသစ်သည် ပိုမိုကောင်းမွန်အဆင်ပြေမည့် စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကိုဖန်တီးပေးနိုင်မည်ဖြစ်သလို ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောဒေသအတိုင်းအတာဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာသည့်ထုတ်လုပ်မှုရေခံမြေခံအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံအားဖြင့်တင်ပေးမည့် ဘက်စုံစီးပွားရေး မဟာဗျာဗျာအတွက်လည်း အလွန်အရေးပါနေသည်။

ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍမှာ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ် ဂျီဒီပီ၏ ၃၇၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ကျယ်ပြန့်လှသော FESR မှုဆောင်တွင် အလွန်အရေးကြီးလှသော စီးပွားရေး ဝန်ဆောင်မှုများအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍအတွက် အရေးကြီးသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ၏အခြေခံကျကျအရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ နိုင်ငံတကာအတွေအကြံများ အရ

အလွန်အရေးကြီးလှသောစီးပွားရေးဝန်ဆောင်မှုများ၏ အရည်အသွေးနှင့်အရေအတွက်ကို
ထက်မြက်သောနည်းလမ်းများဖြင့် တိုးချွန်ခြင်းသည် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဆင်းရဲ့မြတ်သော
လျှော့ချေရေးနှစ်ခုစလုံးတွင် အလွန်ပင်အရေးကြီးကြောင်း ရှင်းလင်းစွာသိမြင်နိုင်ပါသည်။

ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ

မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အရှေ့တောင်အရှုတစ်ခုလုံး၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်အဓိကကျသော လူအများသွားလာ
လုပ်ရှားမှုနှင့်ကုန်စည်းစီးဆင်းမှုများလျင်မြန်မာန်ချောမွှေ့စေရေးအတွက်ကူညီပုံးရာတွင် ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍသည်
အရေးပါသောအန်းမှပါဝင်နေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပိုမိုလွယ်ကူသောဒေသတွင်း လူနှင့်ကုန်စည်
ဖြတ်သန်းစီးဆင်းမှုများအတွက် ကပ္ပလိပင်လယ်ပြင်၊ အနှစ်ယသမှုဒ္ဒရာတို့နှင့်တိုက်ရိုက်ထိစပ်နေသည့် မိမိ၏
မဟာဗျာဗျာမြောက်တည်ရှိမှုမှ အကျိုးကျေးဇူးများရယူနိုင်ရန် စိတ်အားထက်သန်နေပါသည်။
ပိုမိုကောင်းမွန်လာသော ကားလမ်း၊ ရထားလမ်း၊ ပင်လယ်ရေကြောင်းလမ်း၊ လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး
အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ဥပဒေထိန်းသိမ်း နိုင်မှုများသည်
ကျပ်တည်းသည့်မလက္ဌာရေးလက်ကြားအပေါ် မြှုပ်နှံရှိသည်။ မြှုပ်နှံရှိသည်။ သို့ဖြစ်ရာ
မဟာဗျာဗျာမြောက်တည်ရှိနေမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံအား နှင့်ယုံးကျေးဇူးများကိုရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာနှင့်ဒေသတွင်းအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတကာရေးကြောင်းသွားလာရေး
အဖွဲ့အစည်း၊ နိုင်ငံတကာလေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့အစည်းနှင့်အာဆီယံတို့၏ မိမိ၏ ဘာဝန်ခံကတိကဝတ်များ
နှင့်အညီ လိုအပ်သည့်ပို့ဆောင်ရေးမှတ်ဒေါ်များအားချမှတ်ရေးဆွဲကာ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံပိုင်
ထိန်းချုပ်ထားမှုများမှ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဆီသို့အသွင်ကူးပြောင်းရေးကို ဆက်လက်စိစ္စ်
ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

အာဆီယံနိုင်သက်ဆိုင်သောကတိကဝတ်အရ အာဆီယံတစ်ခုတည်းသောလေကြောင်းရွေးကွက်အကောင်အထည်
ဖော်ဆောင်ရေးမှုဘောင် (ASAM) ကို မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နံ့လက်ခံခဲ့ရာ
ယင်းမှုဘောင်သည် အာဆီယံပေါင်းစပ်ဆက်သွယ်မှုမှုမဟာစီမံကိန်းကြီးတွင်ပါရှိသည့် အဓိကကျသော နည်းဗျာဗျာ
တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရေးမှုဘောင်သည် လာမည့်လေးနှစ်နှင့် နှောင်းပိုင်းကာလ
များအတွင်း အာဆီယံ၏လေကြောင်းသွားလာရေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်လမ်းညွှန်မှုမှု ပေးမည့်
ကြီးကျယ်သောလုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်သည်။ တစ်ခါန်တည်းမှုပင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများဆင်ရာ
အာဆီယံမှုဘောင်သောဘဏ္ဍာညီချက်အရ လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက်
သတ္တမမြောက်ကတိစဉ် (Seventh Package of Commitments) အား အကောင်အထည်ဖော်မည့်စာချုပ်နှုန်း
လက်မှတ်ရေးထိုး ခဲ့ပါသည်။ အာဆီယံဒေသအတွင်း ကုန်စည်ရထားများ
နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်သွားလာမှုအဆင့်ပြေချောမွှေ့စေရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် ကုန်စည်လွှဲပြောင်း
အတင်အချုပ်လုပ်မှုအထောက်အကူးပေးရေး အာဆီယံမှုဘောင်သောဘဏ္ဍာညီချက်အရ မိုးရထားများ
နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ခြင်းနှင့်ဘူတာချင်းဖလှယ်ရေးဆိုင်ရာစာချုပ် Protocol 6 on Railways Border and
Interchange Staions ကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံက လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။

ပေါင်းစည်းကာပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသော အာဆီယံရေးကြောင်းပို့ဆောင်ရေးဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် အာဆီယံတစ်ခုတည်းသောရေကြောင်းရေးကုက်နှင့်ပတ်သက်သည့် မိမိနိုင်ငံ၏ကတိကဝ်တ်များကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လိုက်ပါအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ မှတ်သားရန်ကောင်းသည်မှာ Multimodal Transport Law အချေသတ်မှုကိုလည်း အတည်ပြုပြုဆွဲနိုင်ရေးအတွက် လွတ်တော်သို့တင်ပြထားပြီး လုပ်ငန်းအနေဖြင့် လိုအပ်သောနည်းဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အမျိုးသားတစ်ပေါင်းတည်းသောသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး မဟာစီမံကိန်းရေးဆွဲမှုမှာလည်း ကောင်းစွာတိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။

ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသတွင်းပေါင်းစည်းထားသောဥပဒေမှုဘောင်တစ်ခုကိုအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာအဓိကကျေသည် အခြေခံအဆောက်အအုစီမံကိန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အတက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဆွဲဆောင်မှုများကို ပိုမိုအားကောင်းခိုင်မာစေရေး အခြေခံကျကျအရေးပါနေပေသည်။ ထားဝယ်ရေးနှင့်ဆိပ်ကမ်းနှင့်စက်မှုဇာန်၊ သီလဝါဆိပ်ကမ်းစသည့် အရွယ်အစားကြီးမားသောစီမံကိန်းကြီးများနှင့်ပတ်သက်၍လည်း စိတ်ဝင်စားမှုအမြောက်အမြားအား ပြသခဲ့ကြပါသည်။

ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ငွေကြေးနှင့်အာမခံလုပ်ငန်းကဏ္ဍ

ရှုံးပိုင်းတွင်ဖော်ပြထားခဲ့သလိုပင် ဗဟိုဘဏ်သည် ငှုံး၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကိုအပြည့်အဝရယူလျက် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ဖြော်လမှုစတင်ကာ အလွန်အကျိုးတန်ဖိုးသတ်မှတ်ထားသော ပုံသေနိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်းစနစ်အား စီမံထိန်းကျောင်းမှု ရှိသောနှုန်းရှင်စနစ်ဖြင့်အစားထိုးခြင်းကို အောင်မြင်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဗဟိုဘဏ်သည် ငွေကြေးကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် Master Plan ရေးဆွဲရန်အသေးစိတ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသလို အလှုပှင်များ၏အကူအညီဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများဥပဒေကိုပြန်လည်ရေးဆွဲနိုင်ရန်ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်။ မှန်းမော်ကြည့်နိုင်သည်မှာ အဆိုပါဥပဒေမှုသစ်များပြဋ္ဌာန်းပြီးသွားသည့်အခါ ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အကြေးဝယ်ကတ်ကဲ့သို့သော ငွေကြေးဆိုင်ရာထုတ်ကုန်များကိုကမ်းလှမ်းဆောင်ရွက်ရာတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပိုမိုထိရောက်စွာယုံပြုင်နိုင်ကြမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ

တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည့် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍအခြေခံအဆောက်အအုံများအတွက် စီးပွားရေးအရာဉ်းစားပေးမှုအပေါ် ထင်ဟပ်စေလျက် ကျယ်ပြန့်လှသော FESR မှုဘောင်တွင် မိဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲနိုင်မှုကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ၉ ရာခိုင်နှုန်း မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိတိုးမြှေ့သွေ့သွေ့နှုန်းချက်တစ်ခုကို ချမှတ်ထားပါသည်။ အဆိုပါရည်မှန်းချက်ပြည့်မိစေရန်အတွက် နိုင်ငံတစ်ရွမ်းဆောင်ရွက်ပေးရမည့် ဆက်သွယ်ရေးလိုင်စင်သစ်နှစ်ခုအား လျောက်ထားခွင့်ပြုခဲ့ရာ နောက်တွင် လိုင်စင်များ တယ်လီနောက်မွှေ့ကြီးနှင့် ကာတာနိုင်ငံမှအော်ရီကူးကုမွှေ့ကြီးတအား ၂၀၁၃ ခုနှစ် စွဲန်လကုန်တွင် လိုင်စင်များ ချထားပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့် အင်တာနှင်းအခြေခံ အဆောက်အအုံအား အဆင့်မြှေ့သွေ့တင်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ရာ ပညာရေးနှင့်သက်ဆိုင်သောအစီအစဉ်များ၊ အစိုးရောဥပဒေ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း

များနှင့်အသိညက်ပညာဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲများတင် ဘက်စုံအီလက်ထရောနစ်နည်းဗျာ္ဟာ (Comprehensive e-strategy) ကို လုပ်ဆောင်သွားနိုင်စေမည်ဖြစ်သည်။

လျှပ်စစ်ကဏ္ဍ

၂၀၀၈ ခုနှစ်ကတည်းကပင် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများအား လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှု၏ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးခဲ့ရာ အထူးသဖြင့် ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံးမံကိန်းများတွင်ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍာဏီပါဝင်မှုကို ထုတ်လုပ်မှုတွင် သာမက ဖြန့်ဖြူးမှုတွင်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးထားပါသည်။ စုစုပေါင်းလျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှု၏ ၇၇ ရာခိုင်နှုန်း ကို ရေအားလျှပ်စစ်မှုရရှိပြီး ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုမှ သဘာဝဓာတ်ငွေဖြင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းမှ ရရှိပါသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့်ဖြူးမြင်းခြင်းရာ Master Plan ကိုလည်းရေးဆွဲလျက်ရှိရာ ဟောင်းနှစ်များနှင့်ဖြစ်သော gas turbine plant များ၏နေရာတွင် သဘာဝဓာတ်ငွေသုံးစွဲသည့်နှုန်းတူသော်လည်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှစ်ဆမှ သုံးဆအထိ ပိုမိုထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သော၊ စွမ်းဆောင်ရည်ပိုမိုထိရောက်ကောင်းမွန်သော combined cycle plants စက်အသစ်များဖြင့်အစားထိုးသွားရန်လည်း ရည်ရွယ်ထားသည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ

မြန်မာနိုင်ငံသည် များပြားလှသောဆွဲဆောင်မှုများဖြင့် ခရီးသွားများ တစ်နှစ်ပတ်လုံးလာရောက်လည်ပတ်နိုင်သည့် နိုင်ငံဖြစ်သည့်အပြင် အစိုးရ၏ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှုဝါဒများနှင့်အတူ အစိုးရနှင့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍာဏီအတွင်း ပါဝင်သူများအကြား အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ပူးတဲ့အားထုတ်မှုများကြောင့် ကမ္မာလှည့် ခရီးသည်များ ရောက်ရှိမှုနှင့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းမှုဝင်ငွေမှာ မှန်မှန်တိုးတက်လျက်ရှိရှိသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ကတည်းကပင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ နိုင်ငံတကာခရီးသွားများ တိုးမြှေ့ဝင်ရောက်လျက်ရှိရာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ သိသိသာသတိုးတက်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်သည်လည်း နိုင်ငံတကာခရီးသွားများ ရောက်ရှိမှုတင် အားကောင်းသည် နောက်ထပ်ကဏ္ဍနှစ်လုံးတိုးတက်မှုကို (၂၀၁၃ ခုနှစ် ပထမနှစ်ဝက် ကာလအတွင်း ၂၃၀၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိနေခဲ့ပါသည်) မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်မည် လမ်းကြောင်းပေါ်မြှောက်ရှိနေပါသည်။ အဆိုပါခရီးသည်များ၏မူရင်းနေရပ်များအဖြစ် သုံးပုံနှစ်ပုံခန့်သည်အာရုံဒေသမှဖြစ်ကာ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းခန်းမှုမှ အနောက်ဥရောပဒေသမှဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခရီးသွားလုပ်ငန်းမှုဝါဒအခိုကရည်မှန်းချက်တစ်ခုမှာ ရေရှည်တည်တဲ့နိုင်မှုမှုရှိသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်အလေးပေးဆောင်ရွက်သွားရန်ဖြစ်ရာ အထူးသဖြင့် တာဝန်ခံမှုရှိသော ပြည်သူလူထုအခြေပြုသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါမှုဝါဒအနေဖြင့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကျိုးကျေးဇူးများ အများဆုံးရရှိခံစားနိုင်စေရန်နှင့် ထိခိုက်နစ်နာမှု ဆိုးကျိုးများ အနည်းဆုံးဖြစ်စေရန် ရည်မှန်းထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် မိမိ၏ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနည်းဗျာ္ဟာအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံတကာမှာအလုံးရှင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နီးကပ်စွာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

Table 6.3

--	--	--

